

2017

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2017
ΤΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ **2017**

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΙ ΤΗΝ **ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2017 ΤΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ**

**Προς την Αυτού Εξοχότητα
Κύριο Νίκο Αναστασιάδη
Πρόεδρο Κυπριακής Δημοκρατίας
Λευκωσία**

30 Ιουνίου 2018

Εξοχότατε,

Έχουμε την τιμή να σας υποβάλουμε την 14η Ετήσια Έκθεση και τους Λογαριασμούς της ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ, που περιλαμβάνει και την Ετήσια Έκθεση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου, για τον χρόνο που τελείωσε στις 31 Δεκεμβρίου 2017, καθώς επίσης και την Έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Η Έκθεση αυτή και οι Λογαριασμοί υποβάλλονται σε εσάς σύμφωνα με τα άρθρα 18(1), 19(3), 61(3) και 62(3) των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003-2017 και το άρθρο 7(1)(ιη) των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου Νόμων του 2004 μέχρι το 2012.

Με τιμή,

Δρ. Ανδρέας Πουλλικκάς
Πρόεδρος

Φίλιππος (Άλκης) Φιλίππου
Αντιπρόεδρος

Νεόφυτος Χατζηγεωργίου
Μέλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ, ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΟΥΣ ΡΑΕΚ	7
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
Ηλεκτρική ενέργεια - Αρμοδιότητες και εξουσίες ΡΑΕΚ	12
Φυσικό αέριο - Αρμοδιότητες και εξουσίες ΡΑΕΚ	13
Διοικητική οργάνωση	16
2. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΡΑΕΚ	19
Εθνικές Νομοθετικές Ρυθμίσεις	19
Νόμοι και Κανονισμοί	19
Νομοσχέδια σε εξέλιξη	19
Ρυθμιστικές Αποφάσεις, προσχέδια Ρυθμιστικών Αποφάσεων και σημαντικές αποφάσεις ΡΑΕΚ κατά το 2017	20
Ενέργειες που λήφθηκαν σε σχέση με απορρέοντα από προηγούμενες Ρυθμιστικές Αποφάσεις	30
Κανόνες αγοράς ηλεκτρισμού	34
Κανόνες μεταφοράς και διανομής	35
3. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	36
Ευρωπαϊκές Νομοθετικές Ρυθμίσεις	36
Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος	38
Διεθνείς Δραστηριότητες	40
Άλλες Διεθνείς Δραστηριότητες	43
Τοπικές Δραστηριότητες	43
Έρευνα και Ανάπτυξη	44
Τεχνική Βοήθεια από την Υπηρεσία Υποστήριξης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	45

4. ΑΓΟΡΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	46
Εισαγωγή	46
Έκδοση αδειών και παροχή εξαιρέσεων	47
Εξαιρέσεις από άδεια κατασκευής και λειτουργίας μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας	49
Στοιχεία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά το 2017	52
Εγκεκριμένη πρόβλεψη μέγιστης συνολικής ισχύος (MW) και συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας (GWh) για τη δεκαετία 2017-2026	55
Επάρκεια ηλεκτρικής ενέργειας	56
Τιμές ηλεκτρικής ενέργειας	56
5. ΑΓΟΡΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ	58
Εισαγωγή	58
Νομοθετικό πλαίσιο αγοράς φυσικού αερίου	59
Οργάνωση και ανάπτυξη της αγοράς φυσικού αερίου	60
6. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ	61
Δείκτες απόδοσης	61
Παράπονα που υποβλήθηκαν στη ΡΑΕΚ	65
7. ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΡΑΕΚ	67
8. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΔΣΜΚ	105

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΗΚ	Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΔΕΦΑ	Δημόσια Εταιρεία Φυσικού Αερίου
ΔΣΔ	Διαχειριστής Συστήματος Διανομής
ΔΣΜΚ	Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου
ΙΣΔ	Ιδιοκτήτης Συστήματος Διανομής
ΙΣΜ	Ιδιοκτήτης Συστήματος Μεταφοράς
ΡΑΕ	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Ελλάδας
ΡΑΕΚ	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου
ΥΔΩ	Υποχρεώσεις Δημόσιας Ωφέλειας
ΥΦΑ	Υγροποιημένο Φυσικό Αέριο
ACER	Agency for the Cooperation of Energy Regulators Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας
CEER	Council of European Energy Regulators Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Ρυθμιστών Ενέργειας
MEDREG	Mediterranean Energy Regulators Ένωση των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας της Μεσογείου

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ, ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΟΥΣ ΡΑΕΚ

Κατά το 2017, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) μέσα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας έλαβε σειρά αποφάσεων που στοχεύουν στη διαμόρφωση και ανάπτυξη της ενεργειακής αγοράς της Κύπρου σε συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού, στην προστασία του καταναλωτή και στην ενθάρρυνση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επίσης, η ΡΑΕΚ έλαβε διάφορες σημαντικές αποφάσεις στοχεύοντας στην εναρμόνιση του ρυθμιστικού πλαισίου της χώρας μας στη βάση των προνοιών της Ενεργειακής Ένωσης.

Περίληπτικά, η δέσμη μέτρων για την Ενεργειακή Ένωση έχει ως στόχο να εξασφαλίσει προσιτή, ασφαλή και βιώσιμη ενέργεια για τους πολίτες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι μια προληπτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Το όραμα της Ενεργειακής Ένωσης είναι ένα ολοκληρωμένο ενεργειακό σύστημα για το σύνολο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου η ενέργεια θα διακινείται ελεύθερα μεταξύ των συνόρων των κρατών με κανόνες ανταγωνισμού, με την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των ενεργειακών πηγών και με ένα αξιόπιστο ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο. Στο επίκεντρο της Ενεργειακής Ένωσης βρίσκονται οι πολίτες αφού οι τιμές της ενέργειας πρέπει να είναι προσιτές και ανταγωνιστικές με μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής προμηθευτή.

Τα βασικά σημεία του σχεδιασμού για την κατάργηση των ενεργειακών συνόρων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι:

- η θέσπιση νέας νομοθεσίας για τον επανασχεδιασμό και την αναμόρφωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας,
- η θέσπιση νέου νομοθετικού πλαισίου για τη διασφάλιση της προμήθειας με ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο,
- η μεγαλύτερη διαφάνεια στις συμβάσεις φυσικού αερίου,
- η ανάπτυξη ολοκληρωμένης περιφερειακής συνεργασίας με σκοπό την ενοποίηση της αγοράς υπό ισχυρότερο κανονιστικό πλαίσιο,
- η αύξηση της χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση με στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης ή ένα νέο πακέτο για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Τόσο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχουν επανειλημμένα τονίσει ότι μια εύρυθμη λειτουργούσα ενοποιημένη εσωτερική αγορά ενέργειας είναι το βέλτιστο εργαλείο για να διασφαλιστούν εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης οικονομικά προσιτές τιμές ενέργειας, να είναι εγγυημένη η ασφάλεια του εφοδιασμού με ενέργεια και να καταστεί δυνατή η ενσωμάτωση και η ανάπτυξη μεγαλύτερων ποσοτήτων ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με οικονομικά αποδοτικό τρόπο.

Σημαντικές αλλαγές λαμβάνουν επίσης χώρα στο επίπεδο της τεχνολογίας. Η ψηφιοποίηση και η ραγδαία ανάπτυξη των διαδικτυακών μέσων μέτρησης και εμπορίας επιτρέπουν στη βιομηχανία, στις επιχειρήσεις, ακόμα και στα νοικοκυριά να παράγουν και να αποθηκεύουν ηλεκτρική ενέργεια, καθώς και να συμμετέχουν στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας μέσω των λεγόμενων λύσεων «απόκρισης ζήτησης».

Η αγορά ηλεκτρισμού της επόμενης δεκαετίας θα χαρακτηρίζεται από πιο μεταβαλλόμενη και αποκεντρωμένη παραγωγή ηλεκτρισμού, αυξημένη αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών μελών και νέες τεχνολογικές ευκαιρίες για τους καταναλωτές για να μειώσουν τους λογαριασμούς τους και να συμμετέχουν ενεργά στις αγορές ηλεκτρισμού μέσω απόκρισης ζήτησης, ιδιοκατανάλωσης ή αποθήκευσης.

Συνάμα, στην στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ενεργειακή Ένωση έχουν τεθεί προτεραιότητες για την αύξηση της ασφάλειας εφοδιασμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα για το φυσικό αέριο, μέρος της στρατηγικής εστιάζεται στην ανάπτυξη υποδομών παραγωγής φυσικού αερίου στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, όπου ανήκει και η χώρα μας, και στην εξεύρεση εναλλακτικών προμηθευτών φυσικού αερίου.

Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ενεργειακή Ένωση αφορά, πρωτίστως, τα κράτη μέλη που σήμερα αδυνατούν να διαπραγματευτούν και αναγκάζονται να εισάγουν ενέργεια με δυσμενείς όρους στις συμβάσεις προμήθειας, ως αποτέλεσμα της γεωγραφικής τους θέσης, όπως είναι η Κύπρος. Για τα κράτη μέλη που προμηθεύονται ενέργεια με δυσμενέστερους όρους και υψηλότερες τιμές, η Ενεργειακή Ένωση αναμένεται να αποφέρει θετικά αποτελέσματα προσφέροντας τη δυνατότητα για μείωση του ενεργειακού κόστους.

Για να μπορέσει η Κύπρος να μεταβεί από τη σημερινή κατάσταση σε μια κατάσταση χαμηλών εκπομπών άνθρακα με τη χρήση αιεφόρων τεχνολογιών, χρειάζεται η περαιτέρω εναρμόνιση του ρυθμιστικού πλαισίου στον τομέα της ενέργειας που θα οδηγήσει τη χώρα μας προς την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη βάση των προνοιών της Ενεργειακής Ένωσης.

Κατά το 2017, η ΡΑΕΚ λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, την ανησυχία της Πολιτείας και της Βουλής των Αντιπροσώπων για την καθυστέρηση που παρατηρείται στην πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού έχει εκδώσει και δημοσιεύσει δύο Ρυθμιστικές Αποφάσεις στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι Ρυθμιστικές Αποφάσεις αφορούν την εφαρμογή δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος για την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού, με καταληκτική ημερομηνία την 1η Ιουλίου 2019.

Για την κάλυψη του χρονικού διαστήματος που αναπόφευκτα δημιουργείται μέχρι την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού, η ΡΑΕΚ εξέδωσε σχετική Ρυθμιστική Απόφαση συμπεριλαμβανομένων λεπτομερών Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης.

Παράλληλα, η ΡΑΕΚ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της και μεριμνώντας μεταξύ άλλων για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού στον τομέα του φυσικού αερίου, καθώς και για την αποτελεσματικότητα στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου ανέλαβε την πρωτοβουλία και προχώρησε στην ετοιμασία συνοπτικής έκθεσης σχετικά με τις επιλογές για την ανάπτυξη της αγοράς φυσικού αερίου στην Κύπρο. Στην έκθεση αυτή έγινε εισήγηση προς την Πολιτεία όπως μελετηθεί σοβαρά η εισαγωγή υδροποιημένου φυσικού αερίου στην Κύπρο. Η επιλογή του υδροποιημένου φυσικού αερίου από άλλες πηγές δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ενδιάμεση κατάσταση, αλλά ως μόνιμη και παράλληλη με εκείνη του εφοδιασμού με φυσικό αέριο από τα εγχώρια κοιτάσματα, πρωτίστως για λόγους ασφάλειας εφοδιασμού και για λόγους ανταγωνισμού στην αγορά φυσικού αερίου και κατ' επέκταση στην αγορά ηλεκτρισμού, αλλά και για ανάπτυξη της χρήσης του φυσικού αερίου σε άλλους τομείς. Επίσης, η ΡΑΕΚ εισηγήθηκε την αποσύνδεση της αναγκαίας υποδομής από το συμβόλαιο προμήθειας υδροποιημένου φυσικού αερίου.

Με βάση την πιο πάνω εισήγηση της ΡΑΕΚ, πάρθηκε Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με την οποία δόθηκε εντολή στη Δημόσια Εταιρεία Φυσικού Αερίου να προχωρήσει με συμβόλαιο για την προμήθεια υδροποιημένου φυσικού αερίου και παράλληλα με ξεχωριστή διαδικασία να προχωρήσει με την κατασκευή και λειτουργία των απαιτούμενων υποδομών, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων ότι το φυσικό αέριο θα πρέπει να είναι διαθέσιμο το συντομότερο δυνατό πριν το 2020.

Εν κατακλείδι, η ΡΑΕΚ έχει συμπεριλάβει στον στρατηγικό της σχεδιασμό τόσο βραχυπρόθεσμες ενέργειες όσο και μακροπρόθεσμες ενέργειες και αφορούν μεταξύ άλλων:

- την έναρξη λειτουργίας της μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού,
- την υλοποίηση του νέου μοντέλου ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού,
- την ολοκλήρωση του λειτουργικού και λογιστικού διαχωρισμού της ΑΗΚ,
- τον εκσυγχρονισμό των Κανονισμών αδειοδότησης ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου,
- την εκπλήρωση των στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για το 2020,
- τη δημιουργία θεσμικού πλαισίου αγοράς φυσικού αερίου,
- τον καθορισμό επιλογών για την εισαγωγή και τη δημιουργία αγοράς φυσικού αερίου για χρήση σε όλους τους τομείς της οικονομίας, και
- την ένταξη συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας.

Με βάση τα δεδομένα και τις εξελίξεις του 2017 στον τομέα της ενέργειας και της αειφόρου ανάπτυξης και έχοντας υπόψη ότι η επιτυχής λειτουργία της ΡΑΕΚ στηρίζεται στις πιο κάτω τρεις βασικές αρχές

- ανεξαρτησία της ΡΑΕΚ,
- διαφάνεια στις αποφάσεις της ΡΑΕΚ,
- προστασία των καταναλωτών και επενδυτών ενέργειας από τη ΡΑΕΚ,

η ΡΑΕΚ θα συνεχίσει να εκτελεί το έργο της για τη διαμόρφωση μιας ανθρωποκεντρικής και δίκαιης ενεργειακής ρύθμισης με επίκεντρο τον καταναλωτή. Η σωστή λειτουργία των αγορών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου είναι κρίσιμη για την οικονομία και τη σταθερότητα της χώρας μας ως επίσης και την ευημερία των πολιτών της.

Τέλος, εκφράζονται ιδιαίτερες ευχαριστίες στο προσωπικό του Γραφείου της ΡΑΕΚ, για την ευσυνειδησία και την επιμέλεια που επέδειξαν, αντιμετωπίζοντας πολύ ικανοποιητικά όλες τις προκλήσεις που προέκυψαν κατά το 2017.

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) εγκαθιδρύθηκε δια Νόμου το 2003 σύμφωνα με Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι ανεξάρτητη αρχή δημοσίου δικαίου με βασικό σκοπό τη ρύθμιση και επίβλεψη της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου. Επιπλέον, στόχος της είναι να διασφαλίσει μια ανταγωνιστική, ασφαλή και περιβαλλοντικά βιώσιμη εσωτερική αγορά ενέργειας, με κύριο μέλημα την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών.

Παράλληλα, ευθύνη της ΡΑΕΚ είναι να συμβουλεύει τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού σε όλα τα θέματα που αφορούν την αγορά ενέργειας.

Με βάση τον περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο 2003 έως 2017, η ΡΑΕΚ υποβάλλει μέχρι το τέλος Ιουνίου κάθε έτους ετήσια έκθεση των δραστηριοτήτων της στον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας και καταθέτει αντίγραφο της ετήσιας έκθεσης στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Η παρούσα ετήσια έκθεση πεπραγμένων της ΡΑΕΚ καλύπτει το έτος 2017 και είναι η δέκατη τέταρτη που εκδίδεται.

Στην ετήσια έκθεση της ΡΑΕΚ είναι ενσωματωμένη και η έκθεση δραστηριοτήτων του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ), όπως προνοεί η σχετική νομοθεσία.

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, η ΡΑΕΚ προχώρησε στην έκδοση σειράς σημαντικών Ρυθμιστικών Αποφάσεων οι οποίες αφορούν:

- την εφαρμογή δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος, με δεσμευτικό στόχο την 1η Ιουλίου 2019 ως την ημερομηνία για την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού,
- οδηγίες προς τον ιδιοκτήτη συστήματος μεταφοράς (ΙΣΜ) για παραχώρηση αναγκαίων πόρων σε προσωπικό προς τον ΔΣΜΚ, ούτως ώστε ο ΔΣΜΚ καταστεί ικανός στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του και προχωρήσει άμεσα στις απαιτούμενες ενέργειες για την υλοποίηση των εργασιών που χρειάζονται για την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού σύμφωνα με το δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα που αναφέρθηκε πιο πάνω,
- την εφαρμογή μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου με «Διμερή συμβόλαια μεταξύ παραγωγών και προμηθευτών» πριν την πλήρη εφαρμογή του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού, και
- την εφαρμογή δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος για την πλήρη εγκατάσταση και λειτουργία από τον Διαχειριστή Συστήματος Διανομής (ΔΣΔ) του λογισμικού MDMS (Meter Data Management System), με δεσμευτικό στόχο την 1η Απριλίου 2019.

Παράλληλα, η ΡΑΕΚ προχώρησε στην έκδοση μια σειράς Αποφάσεων με τις πιο σημαντικές να περιλαμβάνουν:

- την έγκριση των συντελεστών ρήτρας καυσίμου και των βασικών τιμών για αγορά ενέργειας από ΑΠΕ για το έτος,

- την έγκριση της διατήρησης του τέλους ΔΣΜΚ (Δ-ΔΣΜ: διατίμηση για τις δαπάνες του ΔΣΜΚ) για το έτος 2017 στα 0,09 €/kW μέχρι την εφαρμογή των νέων διατιμήσεων για την περίοδο ρυθμιστικού ελέγχου 2017-2021, οπότε και θα τύχει αναθεώρησης,
- την έγκριση της μακροπρόθεσμης πρόβλεψης ετήσιας μέγιστης συνολικής ηλεκτρικής ισχύος και συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας για τη δεκαετία 2017-2026 που υπέβαλε ο ΔΣΜΚ,
- την έγκριση των προτεινόμενων αναθεωρημένων κανόνων αγοράς ηλεκτρισμού που υποβλήθηκαν από τον ΔΣΜΚ,
- την έγκριση αναθεωρημένου πρωτοκόλλου μεταξύ ΔΣΜΚ και ΔΣΔ,
- την έγκριση των επιτρεπόμενων εσόδων για τις δραστηριότητες της παραγωγής από παραγωγό με δεσπόζουσα θέση, ιδιοκτησίας του συστήματος μεταφοράς, διαχείρισης του συστήματος μεταφοράς, διανομής, και προμήθειας από προμηθευτή με δεσπόζουσα θέση για την περίοδο ρυθμιστικού ελέγχου 2017-2021 και των διατιμήσεων των πιο πάνω ρυθμιζόμενων δραστηριοτήτων για το έτος 2017,
- την έκδοση λεπτομερών Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης, οι οποίοι ρυθμίζουν τη μεταβατική ρύθμιση στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου,
- την έκδοση μεθοδολογίας για τον υπολογισμό της μηνιαίας μέσης σταθμισμένης διατίμησης χονδρικής (Δ-Χ),
- τον ορισμό του ορίου (κατωφλίου) για συμμετοχή στη μεταβατική ρύθμιση της αγοράς ηλεκτρισμού για παραγωγούς είτε με μονάδες παραγωγής είτε με μονάδες ΑΠΕ με κανονικό μετρητή στα 4,5 MW για άδεια παραγωγής για σταθμό καθαρής ονομαστικής ισχύος που εκπροσωπούν,
- τον ορισμό του ορίου (κατωφλίου) σύναψης συμβάσεων για προμήθεια ενέργειας σε καταναλωτές με συνολική συμφωνημένη ισχύ για συμμετοχή στη μεταβατική ρύθμιση στην αγορά ηλεκτρισμού για προμηθευτές στα 10 MW,
- τον καθορισμό των βασικών αρχών μεθοδολογίας τιμολόγησης των εγκαταστάσεων υδροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ) που θα χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό των ρυθμιζόμενων διατιμήσεων χρήσης των εγκαταστάσεων ΥΦΑ,
- την έγκριση της διαδικασίας αλλαγής προμηθευτή και συνοδευτικών εγγράφων της που υπέβαλε ο ΔΣΔ,
- τη λήψη απόφασης διασυνοριακού επιμερισμού κόστους έργου κοινού ενδιαφέροντος No 7.3.2 Removing internal bottlenecks in Cyprus to end isolation and to allow for the transmission of gas from the Eastern Mediterranean region, και
- τη λήψη απόφασης διασυνοριακού επιμερισμού κόστους έργου κοινού ενδιαφέροντος No 3.10.2 Interconnection Between Kofinou (CY) and Korakia, Crete (EL) και No 3.10.3 Internal Line Between Korakia, Crete and Attica Region (EL).

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι κατά το υπό επισκόπηση έτος δημιουργήθηκε ηλεκτρονικό μητρώο αδειών με σκοπό τη διευκόλυνση της διαδικασίας καταγραφής των αιτήσεων για χορήγηση άδειας για δραστηριοποίηση στον τομέα του ηλεκτρισμού, της αξιολόγησης των αιτήσεων και χορήγηση αδειών, καθώς και της καταγραφής και διαχείρισης αιτημάτων σχετικά με αιτήσεις και άδειες.

Ηλεκτρική ενέργεια - Αρμοδιότητες και εξουσίες ΡΑΕΚ

- Διασφαλίζει τον ουσιαστικό ανταγωνισμό στην αγορά ηλεκτρισμού αποφεύγοντας δυσμενείς διακρίσεις με απώτερο στόχο τη μείωση των τιμών.
- Προστατεύει τα συμφέροντα των καταναλωτών.
- Προάγει την ανάπτυξη μιας οικονομικά βιώσιμης και αποδοτικής αγοράς ηλεκτρισμού.
- Διασφαλίζει την επάρκεια ηλεκτρικής ενέργειας για ικανοποίηση όλων των εύλογων αναγκών και απαιτήσεων για ηλεκτρισμό.

- Εξασφαλίζει τη συνέχεια, ποιότητα, αξιοπιστία και ασφάλεια της παροχής ηλεκτρισμού.
- Ενθαρρύνει την αποδοτική χρήση και παραγωγή ηλεκτρισμού.
- Χορηγεί, ελέγχει, επιβάλλει, τροποποιεί, ανακαλεί άδειες ή παρέχει εξαιρέση από άδειες.
- Διασφαλίζει ότι οι κάτοχοι αδειών λειτουργούν αποδοτικά και έχουν την ικανότητα χρηματοδότησης των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων για τις οποίες είναι αδειούχοι.
- Καθορίζει, δημοσιεύει και επιβάλλει επίπεδα ποιότητας με τα οποία θα συμμορφώνονται οι κάτοχοι αδειών.
- Ρυθμίζει τις διατιμήσεις, χρεώσεις και άλλους όρους και προϋποθέσεις που εφαρμόζονται από τους αδειούχους για οποιεσδήποτε υπηρεσίες που παρέχονται σύμφωνα με τους όρους των αδειών τους.
- Προωθεί την ανάπτυξη περιφερειακών αγορών εντός της Κοινότητας με τρόπο ώστε να λειτουργούν ανταγωνιστικά και εύρυθμα για την επίτευξη της ασφάλειας εφοδιασμού.
- Προωθεί την κατάργηση των περιορισμών στο εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης κατάλληλου διασυνοριακού δυναμικού μεταφοράς για την κάλυψη της ζήτησης και την ενίσχυση της ολοκλήρωσης των εθνικών αγορών.
- Διασφαλίζει όπως οι Κανονισμοί οι οποίοι διέπουν τη λειτουργία των δικτύων ηλεκτρισμού και της αγοράς (Κανόνες μεταφοράς και διανομής και Κανόνες αγοράς ηλεκτρισμού) ετοιμάζονται και εγκρίνονται σύμφωνα με τον νόμο.
- Καθορίζει τους κανόνες ή τις διαδικασίες σύμφωνα με τις οποίες εξετάζονται παράπονα που αφορούν τις υπηρεσίες που παρέχονται από τους κατόχους αδειών, περιλαμβανομένης, όπου το θεωρεί αναγκαίο, της διεξαγωγής έρευνας και της λήψης αποφάσεων για τέτοια παράπονα.
- Διεξάγει έρευνες είτε αυτεπάγγελτα, είτε μετά από υποβολή παραπόνων.
- Επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα σε περιπτώσεις παραβάσεων.
- Διασφαλίζει την εφαρμογή των προνοιών του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1227/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2011 για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στη χονδρική αγορά ενέργειας.
- Ενθαρρύνει την έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της ενέργειας.
- Καταρτίζει και εφαρμόζει μακροπρόθεσμο προγραμματισμό αναφορικά με το δυναμικό παραγωγής, μεταφοράς και διανομής σε μακροπρόθεσμη βάση, προκειμένου να καλύπτεται η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στο σύστημα και να εξασφαλίζεται ο εφοδιασμός των πελατών ο οποίος περιλαμβάνει την ασφάλεια εφοδιασμού, την ενεργειακή αποδοτικότητα/διαχείριση της ζήτησης και την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων και των στόχων που αφορούν την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

Φυσικό αέριο - Αρμοδιότητες και εξουσίες ΡΑΕΚ

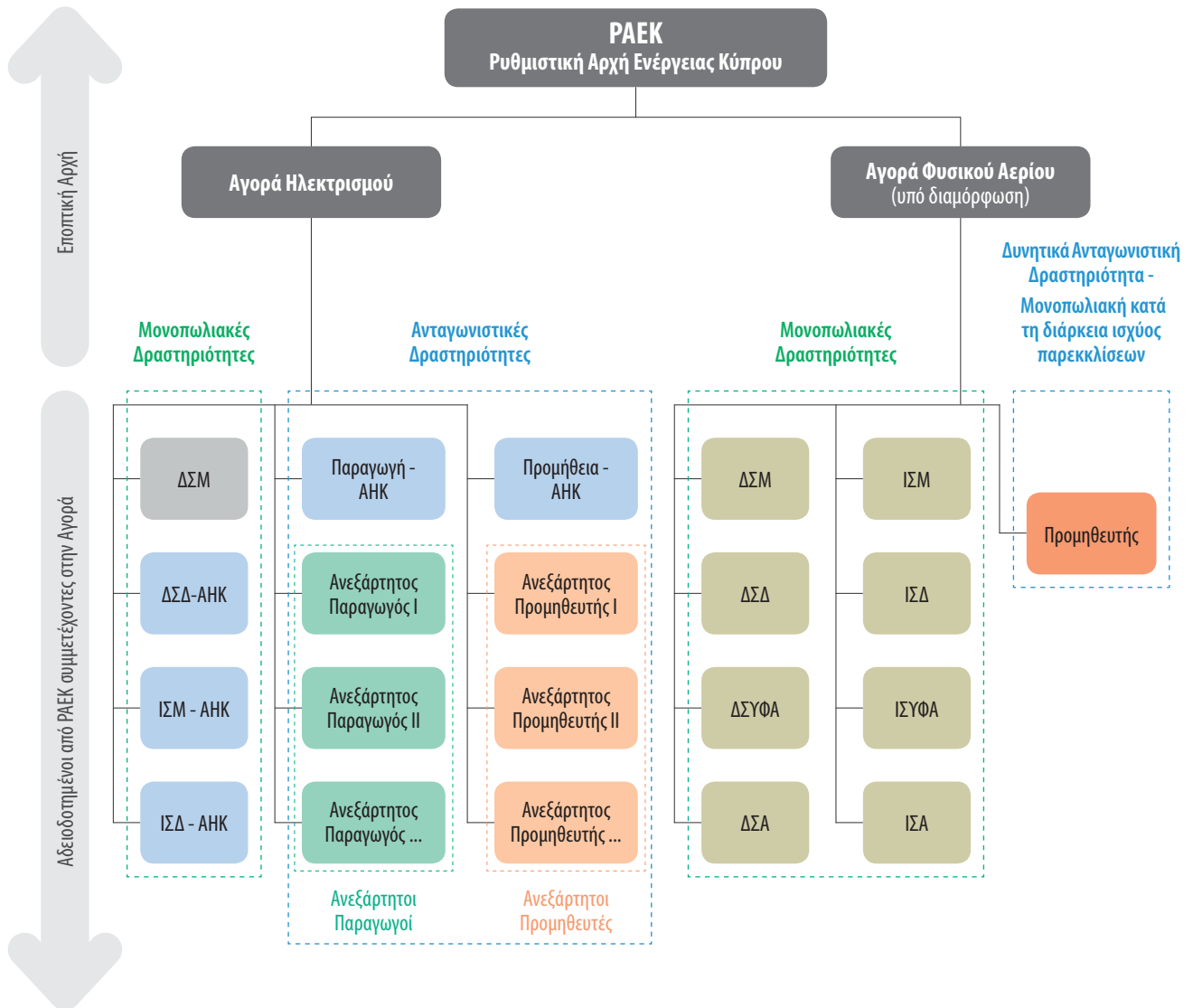
- Προάγει την ανάπτυξη μιας οικονομικά εύρωστης και αποτελεσματικής αγοράς φυσικού αερίου.
- Διασφαλίζει την ασφάλεια, συνέχεια στην παροχή, ποιότητα και αποτελεσματικότητα στην παροχή φυσικού αερίου.
- Παρακολουθεί τα θέματα της ασφάλειας της προμήθειας και ιδιαίτερα το ισοζύγιο προμήθειας/ζήτησης στην αγορά, το επίπεδο της αναμενόμενης μελλοντικής ζήτησης και των διαθέσιμων προμηθειών, καθώς και το επίπεδο ανταγωνισμού της αγοράς.
- Δημοσιοποιεί μέτρα, τα οποία δυνατό να ληφθούν σε περίπτωση απρόβλεπτης κρίσης στην αγορά ενέργειας ή όταν απειλείται η ασφάλεια προσώπων, έργων ή εγκαταστάσεων ή και η ακεραιότητα των δικτύων.
- Ετοιμάζει και δημοσιεύει τους τεχνικούς κανόνες που ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις τεχνικού σχεδιασμού και λειτουργίας για τη σύνδεση με το δίκτυο εγκαταστάσεων ΥΦΑ, εγκαταστάσεων αποθήκευσης, άλλων δικτύων μεταφοράς ή διανομής και απευθείας αγωγών φυσικού αερίου.

- Λαμβάνει κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για τον έλεγχο και τη διαφάνεια, ώστε να αποφεύγεται τυχόν κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, ιδιαίτερα σε βάρος των καταναλωτών.
- Προστατεύει τα συμφέροντα των τελικών καταναλωτών.
- Προωθεί την ανάπτυξη περιφερειακών αγορών εντός της Ένωσης με τρόπο ώστε να λειτουργούν ανταγωνιστικά και εύρυθμα για την επίτευξη της ασφάλειας εφοδιασμού.
- Προωθεί την κατάργηση των περιορισμών στο εμπόριο φυσικού αερίου μεταξύ κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης κατάλληλου διασυνοριακού δυναμικού μεταφοράς για την κάλυψη της ζήτησης και την ενίσχυση της ολοκλήρωσης των εθνικών αγορών.
- Διασφαλίζει ως αρμόδια αρχή την εφαρμογή των μέτρων για την κατοχύρωση της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο.
- Επιλύει διαφορές για την πρόσβαση σε ανάντη δίκτυα αγωγών, σε σχέση με διαπραγματεύσεις για πρόσβαση στο δίκτυο.
- Διεξάγει έρευνες είτε αυτεπάγγελα, είτε μετά από υποβολή παραπόνων.
- Επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα σε περιπτώσεις παραβάσεων.
- Καθορίζει τους κανόνες διαχείρισης και κατανομής του δυναμικού διασύνδεσης, σε συνεννόηση με την ή τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών με τα οποία υπάρχει διασύνδεση.
- Καταρτίζει και εφαρμόζει μακροπρόθεσμο προγραμματισμό αναφορικά με τον προγραμματισμό του εφοδιασμού και της μεταφορικής δυναμικότητας των επιχειρήσεων φυσικού αερίου πάνω σε μακροπρόθεσμη βάση με τέτοιον τρόπο, ώστε να ικανοποιείται η ζήτηση σε φυσικό αέριο του συστήματος, να επιτυγχάνεται η διαφοροποίηση των πηγών και να διασφαλίζεται ο εφοδιασμός των πελατών. Ο μακροπρόθεσμος προγραμματισμός περιλαμβάνει την ασφάλεια του εφοδιασμού, την ενεργειακή αποδοτικότητα/διαχείριση της ζήτησης και την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων και των στόχων που αφορούν την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

ΡΥΘΜΙΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ

ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- ΔΣΜ** Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς
- ΔΣΔ** Διαχειριστής Συστήματος Διανομής
- ΔΣΥΦΑ** Διαχειριστής Συστήματος Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου
- ΔΣΑ** Διαχειριστής Συστήματος Αποθήκευσης
- ΙΣΜ** Ιδιοκτήτης Συστήματος Μεταφοράς
- ΙΣΔ** Ιδιοκτήτης Συστήματος Διανομής
- ΙΣΥΦΑ** Ιδιοκτήτης Συστήματος Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου
- ΙΣΑ** Ιδιοκτήτης Συστήματος Αποθήκευσης

Διοικητική οργάνωση

ΜΕΛΗ ΡΑΕΚ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Δρ. Ανδρέας Πουλλικκάς
Μηχανολόγος Μηχανικός

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Φίλιππος (Άλκης) Φιλίππου
Διοίκηση Επιχειρήσεων

ΜΕΛΟΣ

Νεόφυτος (Άκης) Χατζηγεωργίου
Ηλεκτρολόγος Μηχανικός

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ορφανίδης, Χριστοφίδης & Συνεργάτες Δ.Ε.Π.Ε.

ΛΟΓΙΣΤΕΣ

Alliott Partellas Kiliaris Limited

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Λεωφόρος Γρίβα Διγενή 81-83
Μέγαρο Ιακωβίδη
3ος όροφος
1080 Λευκωσία
Ταχ. Θυρ. 24936
1305 Λευκωσία

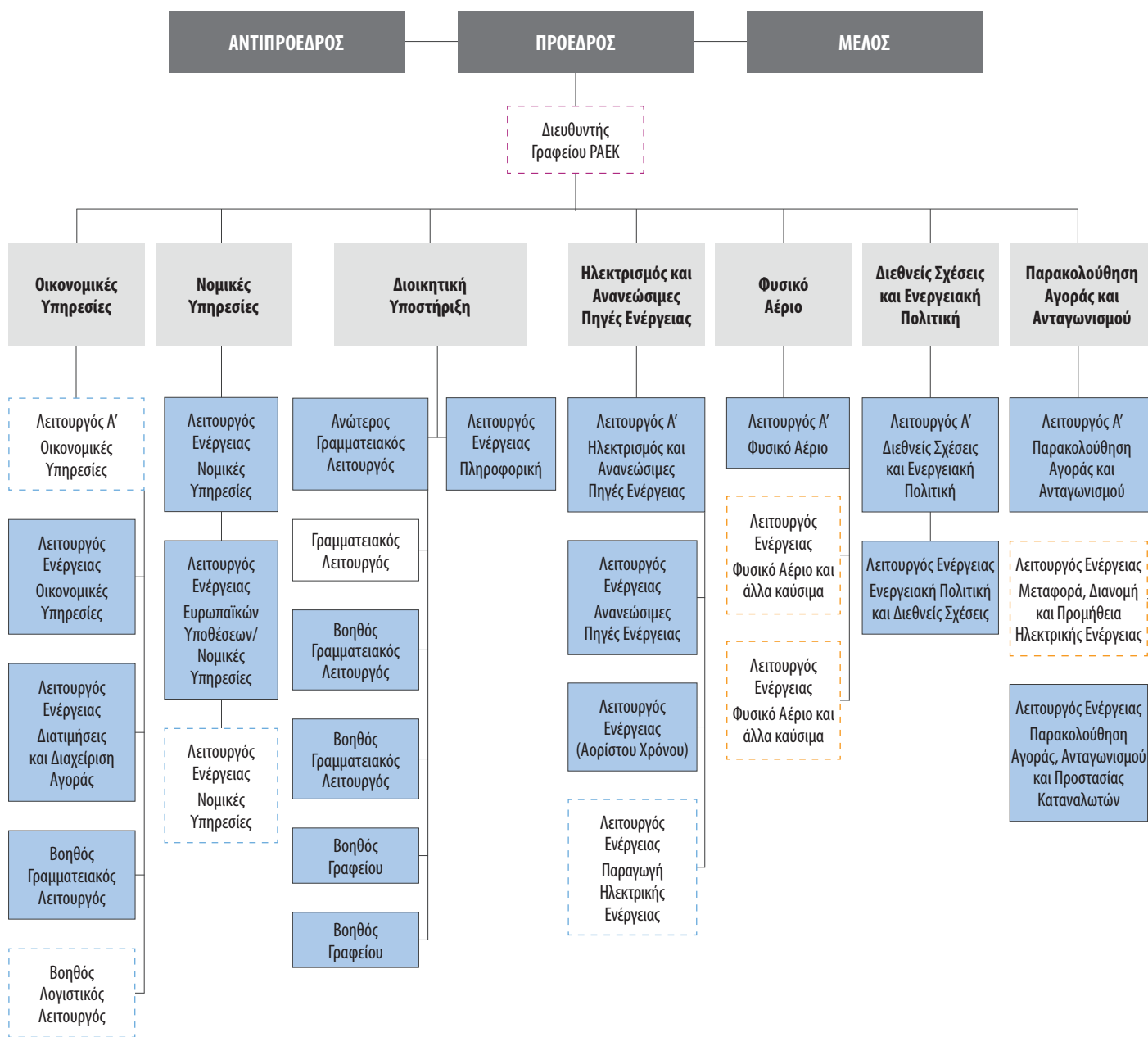
Τηλέφωνο: + 357 22 66 63 63

Τηλεομοιότυπο: + 357 22 66 77 63

Ηλεκτρονική διεύθυνση: regulator.cy@cera.org.cy

Ιστοσελίδα: www.cera.org.cy

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΡΑΕΚ

Σημειώσεις:

- Με μπλε χρώμα φαίνονται οι πληρωμένες θέσεις.
- Με άσπρο χρώμα φαίνονται οι μη πληρωμένες θέσεις, εκ των οποίων:
  - Με διακεκομμένη μπλε γραμμή φαίνονται οι νέες θέσεις οι οποίες προτάθηκαν σε Προϋπολογισμό της ΡΑΕΚ για το 2018.
  - Με διακεκομμένη μωβ γραμμή φαίνεται θέση για την οποία αναμένεται έγκριση του σχεδίου υπηρεσίας από το Υπουργικό Συμβούλιο.
  - Με συνεχόμενη μαύρη γραμμή φαίνονται κενές θέσεις οι οποίες θα πληρωθούν.
  - Με διακεκομμένη κίτρινη γραμμή φαίνονται θέσεις για τις οποίες απαιτείται έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών για την πλήρωσή τους.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΡΑΕΚ

Στις αρχές του 2017 το γραφείο της ΡΑΕΚ αριθμούσε 15 άτομα σε προσωπικό και μέχρι το τέλος του 2017 19 άτομα.

Πιο συγκεκριμένα, τον Απρίλιο του 2017 η ΡΑΕΚ ολοκλήρωσε τη διαδικασία επιλογής για την πλήρωση δυο νέων θέσεων. Μία θέση Λειτουργού Ενέργειας (Νομικές Υπηρεσίες) και μια θέση Λειτουργού Ενέργειας (Πληροφορική). Οι νέοι Λειτουργοί ανέλαβαν τα καθήκοντά τους τον Μάιο 2017.

Επιπλέον, τον Μάρτιο 2017 προκήρυξε ακόμη δυο νέες μόνιμες θέσεις, μια θέση Λειτουργού Ενέργειας (Ευρωπαϊκές Υποθέσεις/Νομικές Υπηρεσίες) και μια θέση Βοηθού Γραμματειακού Λειτουργού, των οποίων η διαδικασία επιλογής για την πλήρωση ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο 2017 και οι νέοι Λειτουργοί ανέλαβαν τα καθήκοντά τους τον Οκτώβριο 2017.

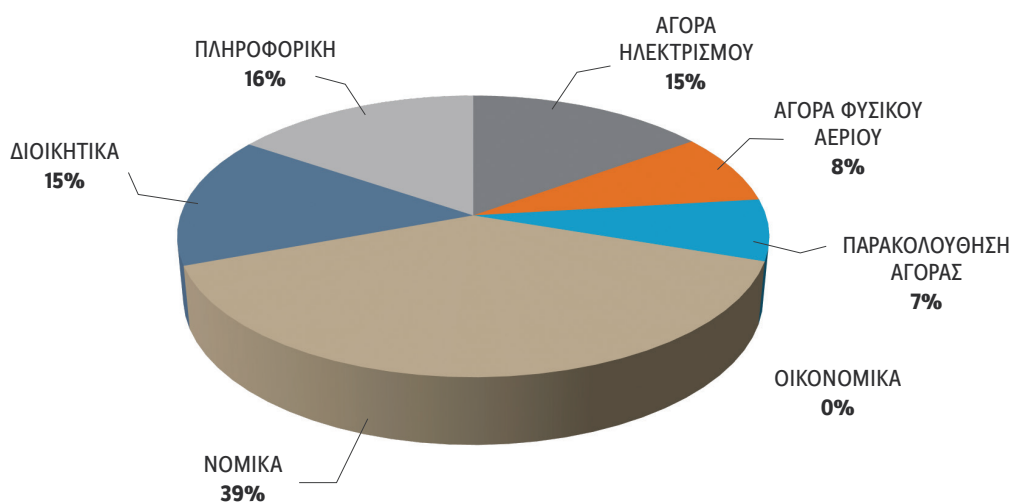
Επίσης, αναμένεται η έγκριση της αναστολής πλήρωσης δυο μόνιμων θέσεων Λειτουργών, καθώς και του Σχεδίου Υπηρεσίας του Διευθυντή του Γραφείου της ΡΑΕΚ που συμπεριλαμβάνονται στον Προϋπολογισμό της ΡΑΕΚ για το 2017, προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία πλήρωσής τους.

Επιπλέον, κατά το 2017 αφού ολοκληρώθηκαν όλες οι διαδικασίες, η ΡΑΕΚ προχώρησε στην προαγωγή δυο Λειτουργών Ενέργειας στη θέση Λειτουργού Α' και του Γραμματειακού Λειτουργού στη θέση του Ανώτερου Γραμματειακού Λειτουργού.

Σημειώνεται ότι η ΡΑΕΚ είναι υποστελεχωμένη σε σχέση με όλες τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές Ρυθμιστικές Αρχές Ενέργειας. Για να μπορέσει να ασκήσει αποτελεσματικά τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητές της ως Ανεξάρτητη Αρχή, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που της επιβάλλει η εθνική αλλά και ευρωπαϊκή νομοθεσία στο πλαίσιο της εποπτείας της αγοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, καθώς και της προστασίας των καταναλωτών, έχει αιτηθεί μέσω του Προϋπολογισμού του 2018 τη συμπερίληψη νέων θέσεων πρώτου διορισμού και προαγωγής για τη συμπλήρωση της οργανωτικής της δομής.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Σχεδιάγραμμα 1 παρουσιάζει την εκπαίδευση του προσωπικού του Γραφείου της ΡΑΕΚ ανά τομέα δραστηριότητας κατά τη διάρκεια της χρονιάς 2017.

Σχεδιάγραμμα 1 - Εκπαίδευση προσωπικού 2017

2

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΡΑΕΚ

Εθνικές Νομοθετικές Ρυθμίσεις

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι Νόμοι και Κανονισμοί οι οποίοι έτυχαν τροποποίησης, τα Νομοσχέδια τα οποία είναι υπό συζήτηση, οι σημαντικότερες Ρυθμιστικές Αποφάσεις και Αποφάσεις της ΡΑΕΚ και, τέλος, οι εξελίξεις στους Κανόνες Αγοράς και στους Κανόνες Μεταφοράς και Διανομής.

Νόμοι και Κανονισμοί

Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμος του 2017

Κατά το 2017 ψηφίστηκε ο τροποποιητικός Νόμος Ν.18(Ι)/2017 του περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού σύμφωνα τον οποίο δίδεται η δυνατότητα στη ΡΑΕΚ να εκδώσει Ρυθμιστική Απόφαση για τη μεταβατική ρύθμιση της αγοράς ηλεκτρισμού η οποία παύει να ισχύει από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος των Κανόνων αγοράς ηλεκτρισμού.

Νομοσχέδια σε εξέλιξη

Νομοσχέδιο - Ο περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού

Ηλεκτρισμός - Νομοσχέδιο που τροποποιεί τους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003 έως 2017

Για σκοπούς μερικής εναρμόνισής των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 έως 2017 με την οδηγία 2009/72/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και συγκεκριμένα:

- το Άρθρο 37 Παράγραφος 12 της Οδηγίας, που εκ παραδρομής δεν μεταφέρθηκε στον εναρμονιστικό Νόμο 211(Ι)/2012, και
- το Άρθρο 3 Παράγραφος 3 Εδάφιο 2 της Οδηγίας, ώστε να δίνεται το δικαίωμα σε επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας που ασκεί τη δραστηριότητα της προμήθειας ηλεκτρισμού, πέραν της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου, να καθορίζεται από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου ως «ύστατος προμηθευτής»,

ετοιμάστηκε τροποποιητικό Νομοσχέδιο το οποίο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση από τις 14 Δεκεμβρίου 2017 μέχρι τις 11 Ιανουαρίου 2018. Αναμένεται ότι η πρόταση νόμου θα αποσταλεί στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο αρχές του 2018.

Νομοσχέδιο - Ο περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου

Κατά το υπό επισκόπηση έτος προς τον σκοπό εναρμόνισης με τα άρθρα 2, 9(1), 9(2), 10(2), 11(1) και 15(2) της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012, το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (ΥΕΕΒΤ) σε συνεργασία με τη ΡΑΕΚ ετοίμασαν τροποποιητικό Νομοσχέδιο «περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου (Τροποποιητικός)».

Κατά το 2017 το ΥΕΕΒΤ προσχώρησε σε δημόσια διαβούλευση και κατά την περίοδο της Δημόσιας Διαβούλευσης υποβλήθηκαν σχόλια μόνο από το Υπουργείο Οικονομικών. Τα σχόλια του Υπουργείου Οικονομικών λήφθηκαν υπόψη και οι πρόνοιες του νομοσχεδίου που αφορούν τον Κανονισμό 1227/2011 αναθεωρήθηκαν. Το αναθεωρημένο νομοσχέδιο εστάλη στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας στις 7/9/2017 για νομοτεχνικό έλεγχο.

Ρυθμιστικές Αποφάσεις, προσχέδια Ρυθμιστικών Αποφάσεων και σημαντικές αποφάσεις ΡΑΕΚ κατά το 2017

Η ΡΑΕΚ κατά το 2017 έλαβε Ρυθμιστικές Αποφάσεις και Αποφάσεις εκ των οποίων οι σημαντικότερες είναι οι εξής:

ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Ρυθμιστική Απόφαση 01/2017 (ΚΔΠ 34/2017) - Περί εφαρμογής δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος για την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού

Με τη Ρυθμιστική Απόφαση 01/2017 (ΚΔΠ 34/2017) τίθεται σε άμεση εφαρμογή χρονοδιάγραμμα με δεσμευτικό στόχο την 1η Ιουλίου 2019 ως η ημερομηνία για την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού στη βάση της Ρυθμιστικής Απόφασης Αρ. 01/2015 «περί Λεπτομερούς Σχεδιασμού για Διαφοροποίηση του Πλαισίου Ρύθμισης της Λειτουργίας της Αγοράς Ηλεκτρισμού της Κύπρου».

Ρυθμιστική Απόφαση 02/2017 (ΚΔΠ 35/2017) - Οδηγίες προς τον Ιδιοκτήτη Συστήματος Μεταφοράς για παραχώρηση πόρων στον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου

Με τη Ρυθμιστική Απόφαση 02/2017 (ΚΔΠ 35/2017) κλήθηκε ο ΙΣΜ όπως, σε συνεννόηση με τον ΔΣΜΚ, παραχωρήσει τους αναγκαίους πόρους σε προσωπικό προς τον ΔΣΜΚ, ούτως ώστε ο ΔΣΜΚ καταστεί ικανός στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του και προχωρήσει άμεσα στις απαιτούμενες ενέργειες για την υλοποίηση των εργασιών που χρειάζονται για την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού σύμφωνα με το δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα που έχει τεθεί με βάση τη Ρυθμιστική Απόφαση της ΡΑΕΚ Αρ. 01/2017 (ΚΔΠ 34/2017) περί «Εφαρμογής Δεσμευτικού Χρονοδιαγράμματος για την Πλήρη Εμπορική Λειτουργία του νέου Μοντέλου Αγοράς Ηλεκτρισμού».

Ρυθμιστική Απόφαση 04/2017 (ΚΔΠ 223/2017) - Περί εφαρμογής μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου πριν την πλήρη εφαρμογή του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού

Με τη Ρυθμιστική Απόφαση 04/2017 (ΚΔΠ 223/2017) αποφασίστηκαν:

- Η εφαρμογή μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου με «Διμερή Συμβόλαια μεταξύ παραγωγών και προμηθευτών» πριν την πλήρη εφαρμογή του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού.

- Τα κύρια χαρακτηριστικά λειτουργίας της μεταβατικής ρύθμισης αγοράς ηλεκτρισμού.
- Η συγγραφή Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης που θα διέπουν τη λεπτομερή λειτουργία της μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου με «Διμερή Συμβόλαια μεταξύ παραγωγών και προμηθευτών».
- Η συγγραφή κριτηρίων άδειας προμήθειας που θα πληρούν οι ενδιαφερόμενοι για υποβολή αίτησης άδειας προμήθειας.
- Η συγγραφή μεθοδολογίας για τον υπολογισμό της μηνιαίας μέσης σταθμισμένης διατίμησης χονδρικής (Δ-Χ).
- Η έναρξη λειτουργίας της μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου με την εφαρμογή των εγκεκριμένων νέων διατιμήσεων της ΑΗΚ από τη ΡΑΕΚ την 1η Σεπτεμβρίου 2017, με βάση τη Ρυθμιστική Απόφαση Αρ. 02/2015 (ΚΔΠ 208/2015) «Δήλωση Ρυθμιστικής Πρακτικής και Μεθοδολογία Διατιμήσεων Ηλεκτρισμού», συμπεριλαμβανομένης της διατίμησης χονδρικής (Δ-Χ).
- Η παραλαβή αιτήσεων από τη ΡΑΕΚ για έκδοση άδειας κατασκευής και λειτουργίας σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από την 1η Σεπτεμβρίου 2017.
- Η παραλαβή αιτήσεων από τη ΡΑΕΚ για έκδοση άδειας προμήθειας από την 1η Σεπτεμβρίου 2017.
- Η μεταβατική ρύθμιση στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου θα έχει ισχύ μέχρι την πλήρη εφαρμογή του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού, όπου οι εργασίες όλων των συμμετεχόντων, της ΑΗΚ-Παραγωγής και της ΑΗΚ-Προμήθειας θα μεταφερθούν στο νέο πλαίσιο λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρισμού.

Ρυθμιστική Απόφαση 05/2017 (ΚΔΠ 321/2017) - Περί εφαρμογής δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος για την πλήρη εγκατάσταση και λειτουργία από τον Διαχειριστή Συστήματος Διανομής του λογισμικού MDMS (Meter Data Management System)

Με τη Ρυθμιστική Απόφαση 05/2017 (ΚΔΠ 321/2017) κλήθηκε ο ΔΣΔ να εφαρμόσει πιστά σχετικό χρονοδιάγραμμα για την πλήρη εγκατάσταση και λειτουργία του Λογισμικού MDMS (Meter Data Management System) με δεσμευτικό στόχο την 1η Απριλίου 2019.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Απόφαση 06/2017 - Έγκριση εσωτερικών κανονισμών του Φορέα Αδειοδοτήσεων Εξουσιοδοτημένων Προσώπων Ανεξάρτητων Παραγωγών και Μεγάλων Καταναλωτών

Με την Απόφαση 06/2017 η ΡΑΕΚ αφού μελέτησε και αξιολόγησε την εισήγηση του εκπροσώπου του ΔΣΜΚ που προεδρεύει του Φορέα ενέκρινε την αναθεώρηση των εσωτερικών κανονισμών του Φορέα.

Απόφαση 10/2017 - Ανοχή ισχύος στη μέγιστη επιτρεπτή ισχύ των φωτοβολταϊκών συστημάτων της κατηγορίας συμψηφισμού μετρήσεων (net-metering) των καθεστώτων στήριξης

Με την Απόφαση 10/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε να εγκρίνει την εφαρμογή μέγιστης ανοχής 4% στη μέγιστη ονομαστική ισχύ μόνο στην κατηγορία των συστημάτων συμψηφισμού μετρήσεων (net-metering) των καθεστώτων στήριξης και την εφαρμογή ανοχής στη μέγιστη ονομαστική ισχύ του αντιστροφέα τάσης μέχρι και 1kVA μεγαλύτερη από τη συνολική εγκατεστημένη ισχύ σε kWp του φωτοβολταϊκού συστήματος.

Ως εκ τούτου, η μέγιστη ονομαστική ισχύς των συστημάτων συμψηφισμού μετρήσεων (net-metering) των καθεστώτων στήριξης αυξήθηκε για τα μονοφασικά συστήματα από 4kWp σε 4,16kWp και για τα τριφασικά συστήματα από 5kWp σε 5,2kWp.

Απόφαση 23/2017 - Συντελεστές ρήτρας καυσίμου και Βασικές τιμές για αγορά ενέργειας από ΑΠΕ για το έτος 2017

Με την Απόφαση 23/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε να εγκρίνει τους ακόλουθους συντελεστές ρήτρας καυσίμου για καταναλωτές και τις πιο κάτω βασικές τιμές αγοράς ενέργειας από ΑΠΕ για το έτος 2017 όπως φαίνεται στον πίνακα 1, καθορίζοντας ωστόσο όρια στις ποσότητες του κάθε είδους καυσίμου που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάκτηση του κόστους καυσίμου μέσω της αναπροσαρμογής τιμής καυσίμου από την ΑΗΚ:

Συντελεστές ρήτρας καυσίμου για καταναλωτές		Βασικές τιμές αγοράς ενέργειας από ΑΠΕ	
	Ρήτρα καυσίμου (για το έτος 2017) €/kWh/€5σ/Μ.Τ.		Βασική τιμή αγοράς (για το έτος 2017) (€/kWh)
Χαμηλή τάση	0,00128	Χαμηλή τάση	7,648
Μέση τάση	0,00125	Μέση τάση	7,509
Υψηλή τάση	0,00122	Υψηλή τάση	7,407

Πίνακας 1 - Συντελεστές ρήτρας καυσίμου και βασικές τιμές αγοράς ΑΠΕ για το 2017

Επιπλέον, η ΡΑΕΚ καθόρισε τις προϋποθέσεις για να είναι δυνατή η αλλαγή της ρήτρας καυσίμου και της τιμής αγοράς ενέργειας από ΑΠΕ χωρίς να ισχύουν οι περιορισμοί στις ποσότητες καυσίμου που αναφέρονται πιο πάνω. Συγκεκριμένα, καθορίστηκαν τα ακόλουθα στοιχεία που χρειάζεται να παρουσιάσει η ΑΗΚ προς τη ΡΑΕΚ:

- αναλυτικός κατάλογος ενεργειών που έγιναν ή/και θα γίνουν από την ΑΗΚ και ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες για τη διακρίβωση των αιτιών του ατυχήματος στη μονάδα αποθείωσης της μονάδας 3 του ηλεκτροπαραγωγού σταθμού (Η/Σ) Βασιλικού,
- επίσημο πόρισμα από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες για τα αίτια του ατυχήματος στη μονάδα αποθείωσης της μονάδας 3 του Η/Σ Βασιλικού,
- αναλυτικό πρόγραμμα επιδιόρθωσης της εν λόγω μονάδας, και
- σχέδιο έκτακτης ανάγκης της παραγωγής ΑΗΚ για το έτος 2017.

Τέλος, η ΡΑΕΚ έδωσε οδηγίες στην ΑΗΚ όπως:

- υποβάλει στη ΡΑΕΚ χρονοδιάγραμμα για τις ενέργειες τις οποίες προτίθεται να κάνει έτσι ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσει τις απώλειες που οφείλονται στον κάθε διαφορετικό παράγοντα που επηρεάζει το ποσοστό απωλειών του ηλεκτρικού συστήματος,
- υποβάλει στη ΡΑΕΚ χρονοδιάγραμμα για τις ενέργειες τις οποίες προτίθεται να κάνει έτσι ώστε να είναι σε θέση να παρακολουθεί την καμπύλη ειδικής κατανάλωσης θερμότητας (heat rate curve) της κάθε μονάδας ηλεκτροπαραγωγής της,
- για σκοπούς υπολογισμού των συντελεστών ρήτρας καυσίμου, χρησιμοποιεί στοιχεία τα οποία είναι δημοσιευμένα στις ετήσιες εκθέσεις της.

Απόφαση 30/2017 - Διατίμηση Δ ΔΣΜ για το έτος 2017

Με την Απόφαση 30/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε όπως διατηρηθεί το τέλος ΔΣΜΚ (Δ-ΔΣΜ: Διατίμηση για τις δαπάνες του ΔΣΜΚ) για το έτος 2017 στα 0,09 €/kW μέχρι την εφαρμογή των νέων διατιμήσεων για την περίοδο ρυθμιστικού ελέγχου 2017-2021, οπότε και θα τύχει αναθεώρησης.

Απόφαση 58/2017 - Ηλεκτρική Βλάβη στην Τουρκοκυπριακή Κοινότητα στις 8 Νοεμβρίου 2016

Με την Απόφαση 58/2017 η ΡΑΕΚ ζήτησε από τον ΔΣΜΚ να επανορθώσει εντός 30 ημερών από την ημερομηνία ειδοποίησής του με σχετική επιστολή και να αποστείλει την πραγματική γραφική παράσταση της πορείας της συχνότητας του συστήματος που καταγράφηκε από την ώρα που ξεκίνησε το συμβάν, ήτοι από τις 16:00, και μέχρι την αποκατάστασή του μαζί με όλα τα σχετικά στοιχεία και έγγραφα που αφορούν στη βλάβη, ούτως ώστε η ΡΑΕΚ να έχει ενώπιόν της τελική ολοκληρωμένη εικόνα. Επίσης, η ΡΑΕΚ ζήτησε από τον ΔΣΜΚ στο μέλλον να απέχει από τέτοιες ενέργειες και/ή παραλήψεις και να υποβάλλει στη ΡΑΕΚ άμεσα όλα τα στοιχεία εμπειριστατωμένα και με κάθε λεπτομέρεια από την έναρξη ενός συμβάντος και όχι επιλεκτικά ή αποσπασματικά για τη δημιουργία ολοκληρωμένης εικόνας.

Απόφαση 60/2017 - Μακροπρόθεσμη πρόβλεψη ετήσιας μέγιστης συνολικής ηλεκτρικής ισχύος και συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας για τη δεκαετία 2017-2026

Με την Απόφαση 60/2017 η ΡΑΕΚ ενέκρινε τη μακροπρόθεσμη πρόβλεψη ετήσιας μέγιστης συνολικής ηλεκτρικής ισχύος και συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας για τη δεκαετία 2017-2026 που υπέβαλε ο ΔΣΜΚ.

Απόφαση 84/2017 - Έγκριση των προτεινόμενων αναθεωρημένων Κανόνων αγοράς ηλεκτρισμού που υποβλήθηκαν από τον ΔΣΜΚ

Με την Απόφαση 84/2017 η ΡΑΕΚ, μεταξύ άλλων, ενέκρινε τους προτεινόμενους αναθεωρημένους Κανόνες αγοράς ηλεκτρισμού - Έκδοση 2.0.0 (ΚΑΗ) που υποβλήθηκαν από τον ΔΣΜΚ. Δεδομένου του χρονικού διαστήματος που χρειάζεται ο ΔΣΜΚ για την προμήθεια του ανάλογου λογισμικού και υλισμικού για την εφαρμογή των νέων αναθεωρημένων εγκεκριμένων ΚΑΗ, το οποίο καθορίζεται στη Ρυθμιστική Απόφαση Αρ. 01/2017 (ΚΔΠ 34/2017) «περί Εφαρμογής Δεσμευτικού Χρονοδιαγράμματος για την Πλήρη Εμπορική Λειτουργία του νέου Μοντέλου Αγοράς Ηλεκτρισμού», η ΡΑΕΚ θα αποφασίσει σε μεταγενέστερο στάδιο την ημερομηνία δημοσίευσης των νέων αναθεωρημένων εγκεκριμένων ΚΑΗ στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας, ημερομηνία κατά την οποία με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 81(6) του Νόμου θα τεθούν σε ισχύ. Συνάμα, στο πλαίσιο πλήρους διαφάνειας, ενημέρωσης και έγκαιρης πληροφόρησης όλων των ενδιαφερόμενων επενδυτών για τυχόν δραστηριοποίησή τους στον τομέα της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού αλλά και για ενημέρωση των οποιωνδήποτε άλλων ενδιαφερόμενων προσώπων ή/και συμμετεχόντων στην αγορά ηλεκτρισμού, οι νέοι αναθεωρημένοι εγκεκριμένοι ΚΑΗ θα δημοσιοποιηθούν στην ιστοσελίδα του ΔΣΜΚ χωρίς ωστόσο να έχουν οποιαδήποτε ισχύ.

Απόφαση 86/2017 - Έγκριση πρωτοκόλλου μεταξύ ΔΣΜΚ και ΔΣΔ

Με την Απόφαση 86/2017 η ΡΑΕΚ ενέκρινε το υποβληθέν από τους ΔΣΜΚ και ΔΣΔ αναθεωρημένο προτεινόμενο πρωτόκολλο μεταξύ ΔΣΜΚ και ΔΣΔ.

Απόφαση 92/2017 - Κανόνες μεταφοράς και διανομής - Κεφάλαιο T14 «Κανόνες προγραμματισμού παραγωγής»

Με την Απόφαση 92/2017 η ΡΑΕΚ ζήτησε από τον ΔΣΜΚ να διαγράψει από σχετικές οδηγίες λειτουργίας του και γενικά από οποιαδήποτε άλλη οδηγία του την αναφορά σε «μεταβατικό στάδιο» νοουμένου ως το στάδιο μέχρι τη λειτουργία της ανταγωνιστικής αγοράς. Επίσης, να ενημερώσει τη ΡΑΕΚ κατά πόσο το υφιστάμενο λογισμικό του Συστήματος Τηλεέλεγχου και Διαχείρισης Ενέργειας (ΣΤΗΔΕ) που λειτουργεί ο ΔΣΜΚ, έχει τη δυνατότητα υπολογισμού οικονομικής κατανομής μονάδων ηλεκτροπαραγωγής. Να υποβάλει στη ΡΑΕΚ αναλυτική μεθοδολογία στην οποία να καταγράφονται όλες οι απαραίτητες εργασίες ή/και ενέργειες για να εκτελεί αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές του αναφορικά με τον έλεγχο του προγράμματος παραγωγής, όπως η οικονομική κατανομή των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής

και συνεπακόλουθα να διασφαλίζει ότι η προμήθεια ενέργειας στη Δημοκρατία παρέχεται με επαρκή, ασφαλή, οικονομικά αποδοτικό και αξιόπιστο τρόπο. Να ζητήσει από τον ΔΣΜΚ στο μέλλον να απέχει από τέτοιες ενέργειες και/ή παραλήψεις και να υποβάλει στη ΡΑΕΚ άμεσα όλα τα στοιχεία εμπειριστωμένα και με κάθε λεπτομέρεια, ούτως ώστε η ΡΑΕΚ να έχει ενώπιόν της ολοκληρωμένη εικόνα.

Απόφαση 95/2017 - Αίτημα παράτασης άδειας και περίοδος υποβολής σχετικού αιτήματος παράτασης άδειας

Βάσει της Απόφασης 95/2017 η ΡΑΕΚ δεν θα αποδέχεται και δεν θα εξετάζει αιτήσεις για χρονική παράταση άδειας που υποβάλλονται στη ΡΑΕΚ μετά τη λήξη της άδειας για την οποία υποβάλλεται αίτημα παράτασης.

Απόφαση 97/2017 - Απόφαση για έγκριση των νέων διατιμήσεων της ΑΗΚ για την περίοδο ρυθμιστικού ελέγχου 2017-2021

Με την Απόφαση 97/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε την έγκριση των επιτρεπόμενων εσόδων για τις δραστηριότητες της παραγωγής από παραγωγό με δεσπόζουσα θέση, ιδιοκτησίας του συστήματος μεταφοράς, διαχείρισης του συστήματος μεταφοράς, διανομής και προμήθειας από προμηθευτή με δεσπόζουσα θέση, για την περίοδο ρυθμιστικού ελέγχου 2017-2021 και των διατιμήσεων των πιο πάνω ρυθμιζόμενων δραστηριοτήτων για το έτος 2017.

Σε αυτό το πλαίσιο, για την περίοδο 2017-2021, η ΡΑΕΚ αποφάσισε:

- την έγκριση των επιτρεπόμενων εσόδων των τεσσάρων ρυθμιζόμενων δραστηριοτήτων της ΑΗΚ,
- την έγκριση των επιτρεπόμενων εσόδων του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου,
- την έγκριση του τρόπου ανάκτησης των επιτρεπόμενων εσόδων μέσω της τιμολόγησης ενέργειας,
- την έγκριση των νέων κατηγοριών διατιμήσεων για τους καταναλωτές,
- την έγκριση της δομής των διατιμήσεων ανάλογα με την εποχή, την ημέρα και την ώρα της ημέρας,

Η ΡΑΕΚ αποφάσισε επίσης:

- την έγκριση του ύψους των διατιμήσεων των τεσσάρων ρυθμιζόμενων δραστηριοτήτων της ΑΗΚ και του ΔΣΜΚ για το πρώτο έτος της περιόδου ρυθμιστικού ελέγχου, το 2017,
- τη διατήρηση των διατιμήσεων οι οποίες βάσει της κοστοστρέφειας παρουσιάζουν αυξήσεις, στα τότε υφιστάμενα επίπεδα για μια μεταβατική περίοδο η οποία ολοκληρώνεται με τη λειτουργία της αγοράς ηλεκτρισμού, ή τεσσάρων χρόνων μετά την εφαρμογή των νέων διατιμήσεων, όποιο συμβεί νωρίτερα, ενώ με τη λήξη της εν λόγω μεταβατικής περιόδου, οι εν λόγω διατιμήσεις θα προσαρμοστούν στα επίπεδα κοστοστρέφειας,
- την έγκριση της εισήγησης της ΑΗΚ για τον τρόπο που θα επωμιστεί τη διαφορά στα έσοδα από την εισήγησή της για μη εφαρμογή πλήρως κοστοστρεφών διατιμήσεων.

Η ΡΑΕΚ έδωσε οδηγίες όπως η εφαρμογή των νέων διατιμήσεων αρχίσει

- για τους μηνιαίους καταναλωτές, από τους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος η καταμέτρηση των οποίων γίνεται τέλος Σεπτεμβρίου 2017, και
- για τους διμηνιαίους καταναλωτές, από τους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος η καταμέτρηση των οποίων γίνεται από την 1η Νοεμβρίου 2017 και μετέπειτα.

Τέλος, η ΡΑΕΚ έδωσε οδηγίες στην ΑΗΚ όπως:

- υποβάλει τα λεπτομερή σχέδια των διατιμήσεων ηλεκτρισμού του έτους 2017 για έγκριση από τη ΡΑΕΚ,

- υποβάλει εισήγηση στη ΡΑΕΚ σχετικά με το περιεχόμενο των τιμολογίων ηλεκτρικής ενέργειας που θα εκδίδονται στους καταναλωτές, και
- υποβάλλει προς τη ΡΑΕΚ κάθε Ιανουάριο πλήρη έκθεση που θα αφορά τα προφίλ της αέργου ισχύος και του συντελεστή ισχύος του ηλεκτρικού συστήματος για το προηγούμενο έτος.

Απόφαση 118/2017 - Κανονισμοί μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού σύμφωνα με τις πρόνοιες της Ρυθμιστικής Απόφασης της ΡΑΕΚ Αρ. 04/2017 (ΚΔΠ 223/2017)

Με την Απόφαση 118/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε στην έκδοση λεπτομερών Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης, οι οποίοι ρυθμίζουν τη μεταβατική ρύθμιση στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου.

Απόφαση 119/2017 - Μεθοδολογία για τον υπολογισμό της μηνιαίας μέσης σταθμισμένης διατίμησης χονδρικής (Δ-Χ) σύμφωνα με τις πρόνοιες της Ρυθμιστικής Απόφασης της ΡΑΕΚ Αρ. 04/2017 (ΚΔΠ 223/2017)

Με την Απόφαση 119/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε στην έκδοση μεθοδολογίας για τον υπολογισμό της μηνιαίας μέσης σταθμισμένης διατίμησης χονδρικής (Δ-Χ). Με βάση την εν λόγω απόφαση η μεθοδολογία θα εφαρμοστεί σε πρώτο στάδιο, είναι δυναμικού χαρακτήρα και δύναται να τροποποιείται ανάλογα με απόφαση της ΡΑΕΚ.

Απόφαση 120/2017 - Ορισμός ορίου (κατωφλίου) για τις μονάδες παραγωγής και τις μονάδες ΑΠΕ για συμμετοχή στη μεταβατική ρύθμιση της αγοράς ηλεκτρισμού

Με την Απόφαση 120/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε τον ορισμό του ορίου (κατωφλίου) για συμμετοχή στη μεταβατική ρύθμιση της αγοράς ηλεκτρισμού για παραγωγούς είτε με μονάδες παραγωγής είτε με μονάδες ΑΠΕ με κανονικό μετρητή στα 4,5 MW για άδεια παραγωγής για σταθμό καθαρής ονομαστικής ισχύος που εκπροσωπούν. Το εν λόγω όριο (κατώφλι) είναι δυναμικού χαρακτήρα και δύναται να τροποποιηθεί ανάλογα με τη συμμετοχή στη μεταβατική ρύθμιση στην αγορά ηλεκτρισμού.

Απόφαση 121/2017 - Ορισμός ορίου (κατωφλίου) για τους προμηθευτές για συμμετοχή στη μεταβατική ρύθμιση αγοράς ηλεκτρισμού

Με την Απόφαση 121/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε τον ορισμό του ορίου (κατωφλίου) σύναψης συμβάσεων για προμήθεια ενέργειας σε καταναλωτές με συνολική συμφωνημένη ισχύ, για συμμετοχή στη μεταβατική ρύθμιση στην αγορά ηλεκτρισμού για προμηθευτές, στα 10 MW. Το εν λόγω όριο (κατώφλι) είναι δυναμικού χαρακτήρα και δύναται να τροποποιηθεί ανάλογα με τη συμμετοχή στη μεταβατική ρύθμιση στην αγορά ηλεκτρισμού.

Απόφαση 127/2017 - Καθορισμός εντύπου αίτησης, κριτηρίων αδειοδότησης και πρότυπων όρων άδειας προμήθειας σε τελικούς πελάτες για την περίοδο ισχύος της μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού

Με την Απόφαση 127/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε τον καθορισμό του εντύπου αίτησης, τα κριτήρια που πρέπει να ικανοποιεί ο αιτητής και τα έγγραφα και στοιχεία που πρέπει να υποβάλλονται μαζί με την αίτηση για χορήγηση άδειας προμήθειας ηλεκτρισμού σε τελικούς πελάτες για την περίοδο ισχύος της μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού. Επίσης, αποφάσισε τους πρότυπους όρους της άδειας προμήθειας ηλεκτρισμού σε τελικούς πελάτες για την περίοδο ισχύος της μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού. Τέλος, ότι η διαδικασία υποβολής και δημοσίευσης της αίτησης και η εξέταση και λήψη απόφασης θα γίνεται σύμφωνα με τους Περί Έκδοσης Αδειών Κανονισμούς, Κ.Δ.Π. 538/2004.

Απόφαση 128/2017 - Βασικές αρχές μεθοδολογίας τιμολόγησης εγκαταστάσεων υγροποιημένου φυσικού αερίου

Με την Απόφαση 128/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε να καθορίσει τις βασικές αρχές μεθοδολογίας τιμολόγησης των εγκαταστάσεων υγροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ) που θα χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό των ρυθμιζόμενων διατιμήσεων χρήσης των εγκαταστάσεων ΥΦΑ.

Απόφαση 145/2017 - Έγκριση διαδικασίας αλλαγής προμηθευτή που υποβλήθηκε από τον ΔΣΔ

Με την Απόφαση 145/2017 η ΡΑΕΚ ενέκρινε την προτεινόμενη διαδικασία αλλαγής προμηθευτή και συνοδευτικών εγγράφων της που υπέβαλε ο ΔΣΔ. Η εν λόγω διαδικασία θα βρίσκεται υπό αξιολόγηση από τη ΡΑΕΚ και σε περίπτωση που εντοπιστούν συγκεκριμένα προβλήματα δύναται να αναθεωρηθεί.

Απόφαση 159/2017 - Έγκριση των νέων σχεδίων διατιμήσεων της ΑΗΚ για το έτος 2017

Με την Απόφαση 159/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε να εγκρίνει τα νέα σχέδια διατιμήσεων της ΑΗΚ-Προμήθειας για το έτος 2017 και να δώσει οδηγίες στην ΑΗΚ όπως προβεί στη δημοσίευση των εγκεκριμένων σχεδίων διατιμήσεων για την κατάλληλη ενημέρωση των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας και των άλλων συμμετεχόντων στην αγορά ηλεκτρισμού.

Απόφαση 160/2017 - Έγκριση νέου τιμολογίου ΑΗΚ

Με την Απόφαση 160/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε να εγκρίνει το περιεχόμενο των στηλών «Ενδείξεις μετρητή» και «Ανάλυση για την περίοδο» των νέων τιμολογίων ηλεκτρικής ενέργειας της ΑΗΚ-Προμήθειας και να δώσει οδηγίες στην ΑΗΚ όπως εντός ενός έτους, δηλαδή μέχρι τον Σεπτέμβριο 2018, περιλάβει στα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας συγκρίσεις της τρέχουσας κατανάλωσης του τελικού καταναλωτή προς την κατανάλωσή του κατά την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους, υπό μορφή διαγράμματος.

Απόφαση 161/2017 - Συντελεστές ρήτρας καυσίμου και βασικές τιμές για αγορά ενέργειας από ΑΠΕ για την περίοδο Αύγουστος 2017-Δεκέμβριος 2017

Με την Απόφαση 160/2017 η ΡΑΕΚ, αφού έλαβε υπόψη την ενημέρωση από την ΑΗΚ σε σχέση με τα αίτια του ατυχήματος στη μονάδα αποθείωσης της μονάδας 3 του ηλεκτροπαραγωγού σταθμού (Η/Σ) Βασιλικού και τις ενέργειες που γίνονται για την ανοικοδόμηση της εν λόγω μονάδας, αποφάσισε να εγκρίνει τους ακόλουθους συντελεστές ρήτρας καυσίμου για καταναλωτές και τις πιο κάτω βασικές τιμές αγοράς ενέργειας από ΑΠΕ για την περίοδο Αύγουστος 2017-Δεκέμβριος 2017 όπως φαίνεται στον πίνακα 2 πιο κάτω.

Συντελεστές ρήτρας καυσίμου για καταναλωτές		Βασικές τιμές αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ	
	€/kWh/ €5σ		€/kWh
Χαμηλή τάση	0,00115	Χαμηλή τάση	6,974
Μέση τάση	0,00112	Μέση τάση	6,829
Υψηλή τάση	0,00110	Υψηλή τάση	6,723

Πίνακας 2 - Συντελεστές ρήτρας καυσίμου για καταναλωτές και τις πιο κάτω βασικές τιμές αγοράς ενέργειας από ΑΠΕ για την περίοδο Αύγουστος 2017- Δεκέμβριος 2017

Επιπλέον, η ΡΑΕΚ αποφάσισε:

- να εγκρίνει τον υπολογισμό της εκτιμώμενης υπερανάκτησης τους ύψους €5.110.000 και τη μείωση του μέσου σταθμικού κόστους καυσίμου κάθε μήνα, αρχίζοντας από τον υπολογισμό του μέσου σταθμικού κόστους καυσίμου του Ιουλίου 2017 κατά €1.022.000 το μήνα για 5 μήνες,
- να δώσει οδηγίες στην ΑΗΚ όπως προχωρήσει στον υπολογισμό της πραγματικής υπερανάκτησης για τους μήνες Δεκέμβριος 2016-Ιούλιος 2017, και
- να δώσει οδηγίες στην ΑΗΚ όπως ενημερώνει άμεσα τη ΡΑΕΚ για οποιοσδήποτε εξελίξεις σε σχέση με την ανταπόκριση των ασφαλιστών της ΑΗΚ στις ζημιές που έχουν προκύψει στη μονάδα αποθείωσης της μονάδας 3 του ηλεκτροπαραγωγικού σταθμού Βασιλικού.

Απόφαση 163/2017 - Διευκρινιστικές αλλαγές στους Κανονισμούς μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού

Με την Απόφαση 163/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε στη διενέργεια αλλαγών διευκρινιστικού περιεχομένου στους Κανονισμούς μεταβατικής ρύθμισης και την έκδοση των Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού - Έκδοση 1.1.

Απόφαση 173/2017 - Έγκριση των παραμέτρων που υπέβαλε ο ΔΣΜΚ των Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού

Με την Απόφαση 173/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε, μεταξύ άλλων, σε έγκριση προτεινόμενων από τον ΔΣΜΚ παραμέτρων που προβλέπονται από τους Κανονισμούς μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού.

Απόφαση 182/2017 - Έγγραφα και στοιχεία που πρέπει να συνοδεύουν τις αιτήσεις για χορήγηση άδειας/εξαίρεσης από άδεια κατασκευής σταθμού παραγωγής ηλεκτρισμού με τελική κατάληξη την ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρισμού

Με την Απόφαση 182/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε τον καθορισμό και ανάρτηση στην ιστοσελίδα της ΡΑΕΚ των εγγράφων και στοιχείων που πρέπει να συνοδεύουν την αίτηση για χορήγηση άδειας/εξαίρεσης από άδεια κατασκευής σταθμού παραγωγής ηλεκτρισμού με τελική κατάληξη την ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρισμού. Επίσης, ότι οι αιτήσεις για χορήγηση άδειας/εξαίρεσης από άδεια κατασκευής σταθμού παραγωγής ηλεκτρισμού με τελική κατάληξη την ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρισμού θα παραλαμβάνονται μόνο εφόσον συνοδεύονται από όλα τα έγγραφα και στοιχεία του πιο πάνω καταλόγου.

Απόφαση 192/2017 - Έγκριση των παραμέτρων που υπέβαλε ο ΔΣΔ για τους Κανονισμούς μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού

Με την Απόφαση 192/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε σε έγκριση προτεινόμενων από τον ΔΣΔ παραμέτρων που προβλέπονται από τους Κανονισμούς μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού.

Απόφαση 193/2017 - Έγκριση των παραμέτρων που υπέβαλε ο ΔΣΜΚ των Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης - Έκδοση 1.1 της αγοράς ηλεκτρισμού

Με την Απόφαση 193/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε, μεταξύ άλλων, σε έγκριση προτεινόμενων από τον ΔΣΜΚ παραμέτρων που προβλέπονται από τους Κανονισμούς μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού.

Απόφαση 207/2017 - Έγκριση αναθεώρησης πρωτοκόλλου συστήματος μεταφοράς

Με την Απόφαση 207/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε στην έγκριση προτεινόμενου πρωτοκόλλου συστήματος μεταφοράς, όπως αυτό υποβλήθηκε από κοινού από τους ΔΣΜΚ και ΙΣΜ.

Απόφαση 215/2017 - Απόφαση διασυνοριακού επιμερισμού κόστους έργου κοινού ενδιαφέροντος No 7.3.2 Removing internal bottlenecks in Cyprus to end isolation and to allow for the transmission of gas from the Eastern Mediterranean region

Με την Απόφαση 215/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε τα ακόλουθα:

- ότι το έργο κοινού ενδιαφέροντος 7.3.2 “Removing internal bottlenecks in Cyprus to end isolation and to allow for the transmission of gas from the Eastern Mediterranean region”, έχει φτάσει σε επαρκή βαθμό ωριμότητας για σκοπούς λήψης απόφασης,
- ότι ο επιμερισμός του κόστους μεταξύ των δύο κρατών μελών είναι εύλογος και τεκμηριωμένος και υπάρχει καθαρός θετικός αντίκτυπος από τα αποτελέσματα του έργου στα εμπλεκόμενα μέρη, και
- λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του αιτήματος επένδυσης του φορέα υλοποίησης του έργου, η Κυπριακή Δημοκρατία είναι η μόνη εκ των δύο εμπλεκόμενων κρατών μελών η οποία θα επωμιστεί τυχόν επενδυτικά και λειτουργικά κόστη που σχετίζονται με την υλοποίηση του έργου ενώ η Ελλάδα/το ελληνικό σύστημα θα έχει μηδέν (0) κόστος.

Απόφαση 216/2017 - Απόφαση διασυνοριακού επιμερισμού κόστους έργου κοινού ενδιαφέροντος No 3.10.2 Interconnection Between Kofinou (CY) and Korakia, Crete (EL) και No 3.10.3 Internal Line Between Korakia, Crete and Attica Region (EL)

Με την Απόφαση 216/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε τα ακόλουθα:

- τα έργα κοινού ενδιαφέροντος με αριθμό 3.10.2 Interconnection between Kofinou (CY) and Korakia, Crete (EL) και 3.10.3 Internal line between Korakia, Crete and Attica region (EL), έχουν φτάσει σε επαρκή βαθμό ωριμότητας για σκοπούς λήψης απόφασης,
- ο επιμερισμός του κόστους μεταξύ των δύο κρατών μελών είναι εύλογος και τεκμηριωμένος και υπάρχει καθαρός θετικός αντίκτυπος από τα αποτελέσματα του έργου στα εμπλεκόμενα μέρη,
- για το βήμα 2 (Κρήτη-Αττική) του έργου υπ’ αριθμό 3.10.3 Internal line between Korakia, Crete and Attica region (EL), η Ελληνική Δημοκρατία είναι η μόνη εκ των δύο εμπλεκόμενων κρατών μελών η οποία θα επωμιστεί τυχόν επενδυτικά και λειτουργικά κόστη που σχετίζονται με την υλοποίηση του έργου ενώ το σύστημα της Κύπρου θα έχει μηδέν (0) κόστος, και
- για το βήμα 3 (Κύπρος-Κρήτη) του έργου υπ’ αριθμό 3.10.2 Interconnection between Kofinou (CY) and Korakia, Crete (EL) η Κυπριακή Δημοκρατία θα επωμιστεί το 63% του κόστους υλοποίησης του έργου και η Ελληνική Δημοκρατία το 37%, νοουμένου ότι το έργο θα επιχορηγηθεί κατά 50% από τρίτους.

Απόφαση 223/2017 - Αναθεώρηση εντύπου W2 που υποβάλλεται από αιολικά πάρκα προς τη ΡΑΕΚ

Με την Απόφαση 223/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε την έγκριση του αναθεωρημένου εγγράφου W2 το οποίο κάθε αιολικό πάρκο θα πρέπει να υποβάλλει προς τη ΡΑΕΚ κάθε έτος και περιέχει πληροφορίες σε σχέση με τα ετήσια αποτελέσματα λειτουργίας του αιολικού πάρκου κατά το προηγούμενο έτος.

Απόφαση 233/2017 - Έγκριση προτεινόμενων από τον ΔΣΜΚ τροποποιήσεων στους Κανόνες μεταφοράς και διανομής (ΚΜΔ) - Έκδοση 4.0.2 επί της ενοποιημένης έκδοσης 4.0.0 και της τροποποιητικής έκδοσης 4.0.1

Με την Απόφαση 233/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε στην έγκριση της πρότασης του ΔΣΜΚ για τροποποίηση των Κανόνων μεταφοράς και διανομής - Έκδοση 4.0.2, η οποία αφορά τροποποιητική έκδοση της εγκεκριμένης ενοποιημένης έκδοσης 4.0.0 και της εγκεκριμένης τροποποιητικής έκδοσης 4.0.1.

Απόφαση 237/2017 - Έγκριση δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης συστήματος μεταφοράς 2018-2027

Με την Απόφαση 237/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε σε έγκριση του αναθεωρημένου 10ετούς προγράμματος ανάπτυξης συστήματος μεταφοράς 2018-2027, που υπέβαλε ο ΔΣΜΚ.

Απόφαση 243/2017 - Κανόνες προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε τελικούς πελάτες δυνάμει του Άρθρου 102 του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νομού

Με την Απόφαση 243/2017 η ΡΑΕΚ ενέκρινε τους Κανόνες προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε τελικούς πελάτες δυνάμει του Άρθρου 102 του Νόμου περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας Ν.122(Ι)/2003, οι οποίοι ρυθμίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των προμηθευτών και των τελικών πελατών.

Απόφαση 250/2017 - Μεθοδολογία για τον υπολογισμό του ελάχιστου ποσού κάλυψης εγγύησης και της προληπτικής αύξησης της κάλυψης εγγύησης των προμηθευτών βάσει των Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού

Με την Απόφαση 250/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε στην έγκριση της μεθοδολογίας υπολογισμού του ελάχιστου ποσού κάλυψης εγγύησης και της μεθοδολογίας υπολογισμού της προληπτικής αύξησης κάλυψης εγγύησης των προμηθευτών με βάση τις πρόνοιες των Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού.

Απόφαση 260/2017 - Διευκρινιστικές αλλαγές στους Κανονισμούς μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού - Έκδοση 1.1

Με την Απόφαση 260/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε στη διενέργεια αλλαγών διευκρινιστικού περιεχομένου στους Κανονισμούς μεταβατικής ρύθμισης και την έκδοση των Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού - Έκδοση 1.2.

Απόφαση 265/2017 - Έγκριση διατιμήσεων ηλεκτρικού ρεύματος για το 2018

Με την Απόφαση 265/2017 η ΡΑΕΚ αποφάσισε:

- την έγκριση του ύψους των διατιμήσεων των τεσσάρων ρυθμιζόμενων δραστηριοτήτων της ΑΗΚ και του ΔΣΜΚ για το έτος 2018,
- τη συνέχιση της μη εφαρμογής πλήρως κοστοστρεφών διατιμήσεων για τις διατιμήσεις οι οποίες βάσει της κοστοστρέφειας παρουσιάζουν αυξήσεις για μια μεταβατική περίοδο η οποία ολοκληρώνεται με τη λειτουργία της αγοράς ηλεκτρισμού ή τεσσάρων χρόνων μετά την εφαρμογή των νέων διατιμήσεων, όποιο συμβεί νωρίτερα, ενώ με τη λήξη της εν λόγω μεταβατικής περιόδου, οι εν λόγω διατιμήσεις θα προσαρμοστούν στα επίπεδα κοστοστρέφειας.

Η ΡΑΕΚ έδωσε οδηγίες όπως η εφαρμογή των νέων διατιμήσεων αρχίσει:

- για τους μηνιαίους καταναλωτές, από τους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος η καταμέτρηση των οποίων γίνεται τέλος Ιανουαρίου 2018, και
- για τους διμηνιαίους καταναλωτές, από τους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος η καταμέτρηση των οποίων γίνεται από την 1η Μαρτίου 2018 και μετέπειτα.

Τέλος, η ΡΑΕΚ:

- έδωσε οδηγίες στην ΑΗΚ-Προμήθεια όπως υποβάλει τα λεπτομερή σχέδια των διατιμήσεων ηλεκτρισμού του έτους 2018 για έγκριση από τη ΡΑΕΚ,
- έδωσε οδηγίες στην ΑΗΚ Διανομή όπως υποβάλει τις προτεινόμενες διατιμήσεις χρήσης συστήματος διανομής (μέση και χαμηλή τάση) στη ΡΑΕΚ ανεξάρτητα από τις υπόλοιπες ρυθμιζόμενες δραστηριότητες της ΑΗΚ,
- επισύρει την προσοχή της ΑΗΚ-Προμήθειας στο γεγονός ότι δεν έχει υποβάλει στη ΡΑΕΚ για έγκριση τα σχέδια διατιμήσεων μέχρι την προβλεπόμενη ημερομηνία και οποιαδήποτε μειωμένα έσοδα προκύπτουν για την ΑΗΚ-Προμήθεια από τυχόν καθυστέρηση της εφαρμογής των διατιμήσεων του 2018 δεν μπορούν να ανακτηθούν.

Απόφαση 269/2017 - Μηνιαίος συντελεστής φορτίου μονάδων παραγωγής βάσει των Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού

Με την Απόφαση 269/2017 η ΡΑΕΚ προχώρησε στην έγκριση του μηνιαίου συντελεστή φορτίου των μονάδων παραγωγής του κυπριακού συστήματος που υπέβαλε ο ΔΣΜΚ στα πλαίσια των προνοιών των Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού.

Ενέργειες που λήφθηκαν σε σχέση με απορρέοντα από προηγούμενες Ρυθμιστικές Αποφάσεις

Στο πλαίσιο εφαρμογής των προνοιών Ρυθμιστικών Αποφάσεων που είχε λάβει η ΡΑΕΚ τα προηγούμενα έτη, υπήρξε κατά το 2017 σειρά ενεργειών οι οποίες περιγράφονται ακολούθως.

Εφαρμογή μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου πριν την πλήρη εφαρμογή του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού στη βάση της Ρυθμιστικής Απόφασης 01/2015

Η ΡΑΕΚ λαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, υπόψη τις πρόνοιες της Ρυθμιστικής Απόφασης Αρ. 01/2015 «Περί λεπτομερούς σχεδιασμού για διαφοροποίηση του πλαισίου ρύθμισης της λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρισμού της Κύπρου», τις εξελίξεις σχετικά με τη λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού και τις χρονοβόρες διαδικασίες που απαιτούνταν, την ανησυχία της ΡΑΕΚ αλλά και της Πολιτείας και της Βουλής των Αντιπροσώπων για την καθυστέρηση που διαφαινόταν για την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού, αποφάσισε να λάβει μέτρα για να καλύψει το κενό που αναπόφευκτα προέκυπτε στη λειτουργία της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΡΑΕΚ κατά το υπό επισκόπηση έτος προχώρησε στη λήψη της Ρυθμιστικής Απόφασης Αρ. 04/2017 (ΚΔΠ 223/2017) «Περί εφαρμογής μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου πριν την πλήρη εφαρμογή του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού». Με αυτή τη Ρυθμιστική Απόφαση καθορίστηκε η εφαρμογή και τα κύρια χαρακτηριστικά λειτουργίας της μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου με «διμερή συμβόλαια μεταξύ παραγωγών και προμηθευτών» πριν την πλήρη εφαρμογή του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού. Επίσης, καθορίστηκε η συγγραφή Κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης που θα διέπουν τη λεπτομερή λειτουργία της μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου με «διμερή συμβόλαια μεταξύ παραγωγών και προμηθευτών»,

η συγγραφή κριτηρίων άδειας προμήθειας που θα πληρούν οι ενδιαφερόμενοι για υποβολή αίτησης άδειας προμήθειας και η συγγραφή μεθοδολογίας για τον υπολογισμό της μηνιαίας μέσης σταθμισμένης διατίμησης χονδρικής (Δ-Χ).

Η έναρξη λειτουργίας της μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου καθορίστηκε με την εφαρμογή των εγκεκριμένων νέων διατιμήσεων της ΑΗΚ από τη ΡΑΕΚ την 1η Σεπτεμβρίου 2017, με βάση τη Ρυθμιστική Απόφαση Αρ. 02/2015 (ΚΔΠ 208/2015) «Δήλωση ρυθμιστικής πρακτικής και μεθοδολογία διατιμήσεων ηλεκτρισμού», συμπεριλαμβανομένης της διατίμησης χονδρικής (Δ-Χ).

Επίσης, με αυτή τη Ρυθμιστική Απόφαση καθορίστηκε η παραλαβή αιτήσεων από τη ΡΑΕΚ για έκδοση άδειας κατασκευής και λειτουργίας σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από την 1η Σεπτεμβρίου 2017 και την παραλαβή αιτήσεων από τη ΡΑΕΚ για έκδοση άδειας προμήθειας από την 1η Σεπτεμβρίου 2017.

Τέλος, καθορίστηκε ότι η μεταβατική ρύθμιση στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου θα έχει ισχύ μέχρι την πλήρη εφαρμογή του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού, όπου οι εργασίες όλων των συμμετεχόντων, της ΑΗΚ-Παραγωγής και της ΑΗΚ-Προμήθειας θα μεταφερθούν στο νέο πλαίσιο λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρισμού.

Έλεγχος συμμόρφωσης του τρόπου λειτουργίας της ΑΗΚ στη βάση του λειτουργικού διαχωρισμού των δραστηριοτήτων της σύμφωνα με το ρυθμιστικό πλαίσιο

Η ΡΑΕΚ με βάση τις πρόνοιες της Ρυθμιστικής Απόφασης Αρ. 04/2014 «Λειτουργικός διαχωρισμός των δραστηριοτήτων της ΑΗΚ», κατά το υπό αναφορά έτος προσέλαβε μέσω ανοικτής διαγωνιστικής διαδικασίας εξωτερικούς συμβούλους με όρους εντολής τον έλεγχο του βαθμού συμμόρφωσης του τρόπου λειτουργίας της ΑΗΚ στη βάση του λειτουργικού διαχωρισμού των δραστηριοτήτων της σύμφωνα με το ρυθμιστικό πλαίσιο, με την εφαρμογή εξειδικευμένων ελέγχων που θα υλοποιηθεί σε τρεις διακριτές χρονικές περιόδους.

Σύμφωνα με τους όρους εντολής, κατά το 2017 διενεργήθηκε ο 1ος έλεγχος, όπου και υποβλήθηκε στη ΡΑΕΚ σχετική εμπειριστατωμένη και αναλυτική έκθεση από τους εξωτερικούς συμβούλους της στην οποία καταγράφηκαν τα ευρήματα του ελέγχου και αναδείχθηκαν συγκεκριμένες αποκλίσεις στα πλαίσια συμμόρφωσης της ΑΗΚ με το ρυθμιστικό πλαίσιο.

Η ΡΑΕΚ λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα του 1ου ελέγχου προέβη στις δέουσες ενέργειες επισημαίνοντας προς το Διοικητικό Συμβούλιο της ΑΗΚ τα εν λόγω ευρήματα και δη των συγκεκριμένων αποκλίσεων με οδηγίες για διόρθωση αυτών και πλήρη εφαρμογή και τήρηση των προνοιών του ρυθμιστικού πλαισίου.

Το 2018 θα ακολουθήσουν ο 2ος και 3ος έλεγχος από τη ΡΑΕΚ με στόχο την πλήρη εφαρμογή των προνοιών του ρυθμιστικού πλαισίου για τον λειτουργικό διαχωρισμό των δραστηριοτήτων της ΑΗΚ.

Νέες διατιμήσεις ηλεκτρισμού για το έτος 2017

Σύμφωνα με τους περί της Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003 ως 2015, η ΡΑΕΚ έχει εξουσία, καθήκον και αρμοδιότητα να ρυθμίζει τις διατιμήσεις ηλεκτρισμού. Σε αυτό το πλαίσιο η ΡΑΕΚ, εφαρμόζοντας τη Ρυθμιστική Απόφαση 02/2017 (ΚΔΠ 208/2015) «Δήλωση ρυθμιστικής πρακτικής και μεθοδολογία διατιμήσεων ηλεκτρισμού» (Μεθοδολογία διατιμήσεων), έχει εγκρίνει με την Απόφαση 97/2017 τις νέες διατιμήσεις ηλεκτρισμού για το έτος 2017.

Στόχος της μεθοδολογίας διατιμήσεων είναι η εναρμόνιση με τις βέλτιστες πρακτικές στην Ευρώπη και η δημιουργία ενός πλαισίου πιο ορθολογικού τρόπου υπολογισμού των διατιμήσεων. Οι διατιμήσεις θα πρέπει να ικανοποιούν την αρχή της κοστοστρέφειας, δηλαδή να αντιστακλούν το πραγματικό κόστος της υπηρεσίας/του προϊόντος τη χρονική στιγμή που αυτό καταναλώνεται.

Οι ρυθμιζόμενες διατιμήσεις αφορούν τις εξής επιχειρήσεις/δραστηριότητες: παραγωγή για παραγωγή με δεσπόζουσα θέση, ιδιοκτησία του συστήματος μεταφοράς, διαχείριση του συστήματος μεταφοράς, ιδιοκτησία και διαχείριση του συστήματος διανομής, προμήθεια για προμηθευτή με δεσπόζουσα θέση. Η τελική διατίμηση που πληρώνει ο καταναλωτής είναι το άθροισμα των διατιμήσεων των επιμέρους δραστηριοτήτων.

Σε πρώτο στάδιο καθορίζονται τα επιτρεπόμενα έσοδα της κάθε δραστηριότητας και σε δεύτερο στάδιο καθορίζεται η μορφή των νέων διατιμήσεων και το ύψος τους έτσι ώστε να αντιστοιχούν στα επιτρεπόμενα έσοδα.

Κατά τον καθορισμό των επιτρεπόμενων εσόδων, η ΡΑΕΚ έχει καθορίσει την απόδοση της κάθε ρυθμιζόμενης δραστηριότητας στο 4,6% της ρυθμιζόμενης βάσης αξιών παγίων για καθεμιά από τις δραστηριότητες της παραγωγής, ιδιοκτησίας του συστήματος μεταφοράς και διανομής της ΑΗΚ (Απόφαση ΡΑΕΚ 1565/2016). Αυτή η απόδοση είναι σημαντικά χαμηλότερη από τα ποσοστά αποδόσεων επί του απασχολούμενου ενεργητικού τα οποία προνοούσε η προηγούμενη μεθοδολογία διατιμήσεων ηλεκτρισμού (ΚΔΠ 177/2006), τα οποία ήταν 8% για την παραγωγή και 6% για τη μεταφορά και διανομή. Επιπλέον, η ΡΑΕΚ έχει καθορίσει συντελεστή αποδοτικότητας στις ελέγξιμες λειτουργικές δαπάνες των ρυθμιζόμενων δραστηριοτήτων, ο οποίος αντανάκλα εξοικονομήσεις που εύλογα αναμένεται να επιτύχει η επιχείρηση λόγω αύξησης της παραγωγικότητας. Ο συντελεστής αποδοτικότητας έχει καθοριστεί στο 1,5% αρχίζοντας από το έτος 2018.

Οι νέες διατιμήσεις οι οποίες εγκρίθηκαν από τη ΡΑΕΚ με την Απόφαση 97/2017 έχουν τα εξής βασικά χαρακτηριστικά:

- Ο αριθμός των διατιμήσεων της ΑΗΚ μειώνεται από 30 σε 11, σύμφωνα με τον πίνακα 3.
- Ο τρόπος ανάκτησης των επιτρεπόμενων εσόδων είναι μέσω της τιμολόγησης ενέργειας (περιλαμβάνεται τόσο οριακό κόστος ενέργειας όσο και το οριακό κόστος ισχύος).
- Για τις διατιμήσεις που διαφοροποιούνται με την εποχή και την ώρα της ημέρας ισχύουν δύο εποχές (καλοκαίρι και άλλη περίοδος), δύο είδη ημέρας (εργάσιμη και μη εργάσιμη) και δύο ώρες της ημέρας (αιχμής/κανονική και μη-αιχμής/οικονομική) σύμφωνα με τον πίνακα 4.
- Οι διατιμήσεις οι οποίες κατά μέσο όρο παρουσίαζαν αυξήσεις, μετά από έγκριση σχετικής εισήγησης της ΑΗΚ, διατηρήθηκαν στα υφιστάμενα επίπεδα (μέσος όρος του 2015) για περίοδο που ολοκληρώνεται με τη λειτουργία της αγοράς ηλεκτρισμού ή σε τέσσερα χρόνια μετά την εφαρμογή των νέων διατιμήσεων, όποιο συμβεί νωρίτερα, ενώ με τη λήξη της εν λόγω μεταβατικής περιόδου, οι πιο πάνω διατιμήσεις θα προσαρμοστούν στα επίπεδα κοστοστρέφειας.
- Επομένως, με την Απόφαση της ΡΑΕΚ καμία κατηγορία διατιμήσεων δεν παρουσίασε αύξηση, αντίθετα, κατά μέσο όρο όλες οι κατηγορίες διατιμήσεων παρουσίασαν μειώσεις (εξαιρουμένης της αναπροσαρμογής κόστους καυσίμου).

Περιγραφή διατίμησης	Προηγούμενος κωδικός	Νέος κωδικός	Σημ.
Οικιακής χρήσης	05 06+07 06+07 08	01 04 (Δεν εφαρμόζεται) 02 08	STOD*
Εμπορικής χρήσης χαμηλής τάσης	15+16+17	10	
Βιομηχανικής χρήσης χαμηλής τάσης	25+26+27	20	
Γενική διατίμηση χαμηλής τάσης	28+60+61+62+70+71+72	30	STOD
Διατίμηση μέσης τάσης	63+64+66+73+74+75+76+78	40	STOD
Διατίμηση υψηλής τάσης	83+84	50	STOD

Οδικός φωτισμός	35	36	
Άντληση νερού	41	46	
Εκτός αιχμής - θερμοσυσσωρευτές	55	56	

*STOD: Seasonal time of day tariffs. Διατίμηση με διαφοροποίηση στην εποχή και ώρα της ημέρας.

Πίνακας 3 - Νέοι κώδικες διατιμήσεων ΑΗΚ-Προμήθειας

Δομή διατιμήσεων STOD					
Εποχή	Περίοδος	Περιγραφή	Εποχή	Περίοδος	Περιγραφή
Καλοκαίρι (Ιούνιος - Σεπτέμβριος)	Αιχμής	09:00 - 23:00 Όλες τις ημέρες	Άλλη (Οκτώβριος - Μάιος)	Αιχμής	16:00 - 23:00 Όλες τις ημέρες
	Εκτός αιχμής	23:00 - 9:00 Όλες τις ημέρες		Εκτός αιχμής	23:00 - 16:00 Όλες τις ημέρες

Πίνακας 4 - Δομή διατιμήσεων STOD

Η εφαρμογή των νέων διατιμήσεων άρχισε από την 1η Σεπτεμβρίου 2017, ενώ σύμφωνα με τους υπολογισμούς της ΡΑΕΚ οι αναμενόμενες μειώσεις στις βασικές διατιμήσεις ηλεκτρισμού θα είναι κατά μέσο όρο στο 6%.

Ο καθορισμός των επιτρεπόμενων εσόδων της κάθε ρυθμιζόμενης δραστηριότητας και οι νέες, κοστοστρεφείς διατιμήσεις συμβάλλουν σε μεγαλύτερη διαφάνεια και θέτουν το σημείο αναφοράς (benchmark) στο οποίο θα βασιστούν οι ενδιαφερόμενοι για να συμμετάσχουν στην αγορά ηλεκτρισμού.

Νέα τιμολόγια ΑΗΚ-Προμήθειας και ανάλυση τελικού τιμολογίου

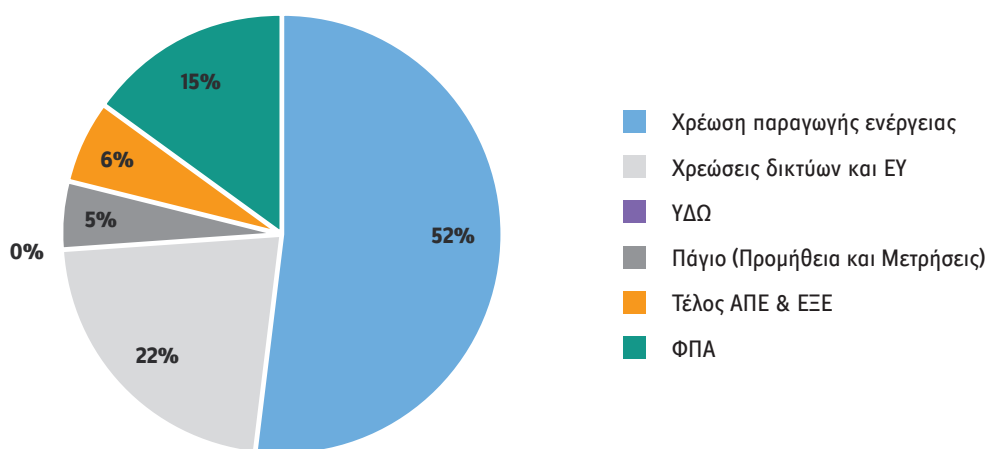
Η ΡΑΕΚ με την Απόφαση 160/2017 ενέκρινε τα νέα τιμολόγια της ΑΗΚ στα οποία παρουσιάζεται ο διαχωρισμός της τιμής ηλεκτρισμού στις επιμέρους χρεώσεις της κάθε ρυθμιζόμενης δραστηριότητας. Με την επιπλέον πληροφόρηση, ο καταναλωτής θα έχει τη δυνατότητα να λάβει καλύτερες αποφάσεις ως προς την κατανάλωση και να επιλέξει προμηθευτή.

Τα νέα τιμολόγια τα οποία εφαρμόστηκαν μαζί με την εφαρμογή των νέων διατιμήσεων παρουσιάζουν τις εξής χρεώσεις:

- **Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας:** Αντιστοιχεί στο κόστος παραγωγής της καταναλωθείσας ηλεκτρικής ενέργειας.
- **Χρήση δικτύου:** Αντιστοιχεί στο κόστος χρήσης των δικτύων μεταφοράς και διανομής και της δαπάνης του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου.
- **Επικουρικές υπηρεσίες:** Αντιστοιχεί στο κόστος για την ασφάλεια και απρόσκοπτη λειτουργία του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας.
- **Μέτρηση κατανάλωσης:** Αντιστοιχεί στο κόστος καταγραφής της ένδειξης του μετρητή.
- **Προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας:** Αντιστοιχεί στο κόστος των υπηρεσιών του Προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας για τη διαχείριση και εξυπηρέτηση των πελατών του.

- **Αναπροσαρμογή καυσίμων:** Αναπροσαρμογή για το κόστος που σχετίζεται με τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή της ΑΗΚ.
- **Υποχρεώσεις δημόσιας ωφέλειας:** Ανάκτηση των εξόδων (μέσω της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας) στα οποία η ΑΗΚ υποβάλλεται λόγω του επιπλέον κόστους που επιβαρύνεται από την εφαρμογή της ειδικής οικιακής διατίμησης για συγκεκριμένες κατηγορίες ευάλωτων καταναλωτών.
- **Ταμείο ΑΠΕ & ΕΞΕ:** Ειδικό τέλος το οποίο η ΑΗΚ εισπράττει και αποδίδει στο Ταμείο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΕΞΕ) του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.
- **Φ.Π.Α.:** Φόρος Προστιθέμενης Αξίας 19%.

Στο σχεδιάγραμμα 2 παρουσιάζεται η ανάλυση του νέου τιμολογίου ανά κατηγορία χρέωσης, για ένα τυπικό οικιακό καταναλωτή με κατανάλωση 600 kWh τον Δεκέμβριο 2017.

Σχεδιάγραμμα 2 - Ανάλυση τιμολογίου ηλεκτρικού ρεύματος για ένα τυπικό οικιακό καταναλωτή με κατανάλωση 600 kWh (% επί του τελικού τιμολογίου), Δεκέμβριος 2017

Κανόνες αγοράς ηλεκτρισμού

Σύμφωνα με τους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003 έως 2017, οι κανόνες αγοράς ηλεκτρισμού:

- Διέπουν τους μηχανισμούς, τις τιμές και άλλους όρους και προϋποθέσεις που τυγχάνουν εφαρμογής στις περιπτώσεις που οι κάτοχοι αδειών αγοράζουν ή πωλούν ηλεκτρισμό με βάση διευθετήσεις που διενεργούνται από τον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου.
- Διασφαλίζουν ότι οι κάτοχοι αδειών από τους οποίους ζητείται να συμμετέχουν στην αγορά και πώληση ηλεκτρισμού, με βάση τις διευθετήσεις αυτές, δεν θα υπόκεινται σε δυσμενή διάκριση.
- Προάγουν την αποδοτικότητα και την οικονομία και διευκολύνουν τον ανταγωνισμό στην αγορά και πώληση ηλεκτρισμού με βάση τις διευθετήσεις αυτές.

Οι κανόνες αγοράς ηλεκτρισμού τηρούνται από όλους τους κατόχους αδειών ή από πρόσωπα στα οποία έχουν παραχωρηθεί εξαιρέσεις στην έκταση που το απαιτούν οι άδειες ή οι εξαιρέσεις τους.

Κατά το υπό αναφορά έτος, ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου, με βάση τις πρόνοιες της Ρυθμιστικής Απόφασης της ΡΑΕΚ Αρ. 01/2015 – Κ.Δ.Π. 164/2015 «Ο λεπτομερής σχεδιασμός για διαφοροποίηση του πλαισίου ρύθμισης της λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρισμού της Κύπρου»,

και λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια της συνεδρίας της Συμβουλευτικής Επιτροπής Κανόνων αγοράς ηλεκτρισμού, ημερομηνίας 17 Μαρτίου 2017, υπέβαλε στη ΡΑΕΚ για έγκριση προτεινόμενη νέα έκδοση 2.0.0 των κανόνων αγοράς ηλεκτρισμού.

Η ΡΑΕΚ με την υπ' αριθμόν 84/2017 Απόφασή της, μεταξύ άλλων, ενέκρινε την πιο πάνω προτεινόμενη έκδοση των κανόνων αγοράς ηλεκτρισμού.

Δεδομένου του χρονικού διαστήματος το οποίο καθορίζεται στη Ρυθμιστική Απόφαση Αρ. 01/2017 (ΚΔΠ 34/2017) «Περί εφαρμογής δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος για την πλήρη εμπορική λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού» με δεσμευτικό στόχο την 1η Ιουλίου 2019 ως καταληκτική ημερομηνία λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρισμού, η ΡΑΕΚ θα αποφασίσει σε μεταγενέστερο στάδιο την ημερομηνία δημοσίευσης των εν λόγω κανόνων αγοράς ηλεκτρισμού στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας, ημερομηνία κατά την οποία με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 81(6) των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 έως 2017 θα τεθούν σε ισχύ.

Επιπλέον, στο πλαίσιο πλήρους διαφάνειας, ενημέρωσης και έγκαιρης πληροφόρησης όλων των ενδιαφερόμενων επενδυτών για τυχόν δραστηριοποίησή τους στον τομέα της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού αλλά και για ενημέρωση των οποιωνδήποτε άλλων ενδιαφερόμενων προσώπων ή/και συμμετεχόντων στην αγορά ηλεκτρισμού, οι νέοι κανόνες αγοράς ηλεκτρισμού έκδοση 2.0.0, σύμφωνα με οδηγίες της ΡΑΕΚ, είναι δημοσιοποιημένοι στην ιστοσελίδα του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου, χωρίς ωστόσο να έχουν οποιαδήποτε ισχύ.

Κανόνες μεταφοράς και διανομής

Σύμφωνα με τους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003 έως 2017, οι κανόνες μεταφοράς και διανομής:

- Διέπουν τις τεχνικές απαιτήσεις και περιορισμούς που εφαρμόζονται από τους κάτοχους αδειών οποτεδήποτε επιθυμούν να συνδεθούν με το σύστημα μεταφοράς ή/και το σύστημα διανομής ή να χρησιμοποιούν το σύστημα μεταφοράς ή το σύστημα διανομής για τη μεταφορά ηλεκτρισμού.
- Διασφαλίζουν ότι οι τεχνικοί όροι που εφαρμόζονται σε κατόχους αδειών οι οποίοι επιθυμούν να συνδεθούν ή να χρησιμοποιήσουν το σύστημα μεταφοράς ή το Σύστημα Διανομής δεν δημιουργούν αδικαιολόγητη διάκριση στους κατόχους αδειών.
- Προάγουν την αποδοτικότητα, αξιοπιστία και οικονομία στη χρήση και ανάπτυξη του συστήματος μεταφοράς και του συστήματος διανομής.

Οι πρόνοιες των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής τηρούνται από όλους τους κατόχους αδειών ή από πρόσωπα στα οποία έχουν παραχωρηθεί εξαιρέσεις στην έκταση που το απαιτούν οι άδειες ή εξαιρέσεις, αντίστοιχα.

Κατά το 2017 έγινε μία αναθεώρηση των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής η οποία δημοσιεύθηκε από τον ΔΣΜΚ στις 10.11.2017 μετά από σχετική έγκριση της ΡΑΕΚ. Η Έκδοση 4.0.2 - Νοέμβριος 2017 αποτελεί την τελευταία τροποποιητική σε ισχύ έκδοση των Κανόνων Μεταφοράς και Διανομής.

3

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ευρωπαϊκές Νομοθετικές Ρυθμίσεις

Κατά το 2017 συνεχίστηκε ο διάλογος και οι διαβουλεύσεις για τη δέσμη νομοθετικών προτάσεων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους (Winter Package)». Η διαβούλευση επικεντρώθηκε στις νομοθετικές προτάσεις που καλύπτουν την ενεργειακή απόδοση, την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, τον σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, την ασφάλεια του εφοδιασμού και τους κανόνες διακυβέρνησης για την Ενεργειακή Ένωση.

Τον Νοέμβριο του 2017 και λιγότερο από τρία χρόνια μετά τη δημοσίευση της στρατηγικής-πλαίσιο για την Ενεργειακή Ένωση, η Επιτροπή υπέβαλε στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους» σχεδόν όλες τις προτάσεις που απαιτούνται για την επίτευξη της αρχής «προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση», τη στήριξη του ηγετικού ρόλου της ΕΕ παγκοσμίως στη δράση για το κλίμα και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την πρόβλεψη θεμιτής συμφωνίας για τους καταναλωτές ενέργειας.

Τον Μάρτιο του υπό αναφορά έτους, η σειρά πρωτοβουλιών στον τομέα των μεταφορών «Η Ευρώπη σε κίνηση» με στόχο να παραμείνει ανταγωνιστικός κατά την κοινωνικά δίκαιη μετάβαση προς την καθαρή ενέργεια και την ψηφιοποίηση, καθώς και η «δέσμη προτάσεων για την καθαρή κινητικότητα» που υποβλήθηκε τον Νοέμβριο, ένα αποφασιστικό βήμα προόδου στην υλοποίηση των δεσμεύσεων της ΕΕ δυνάμει της συμφωνίας του Παρισιού για δεσμευτική μείωση των εκπομπών CO₂ κατά τουλάχιστον 40 % έως το 2030, αποτελούν συγκεκριμένα αποτελέσματα της διαδικασίας ολοκλήρωσης του έργου της Ενεργειακής Ένωσης.

Η ολοκλήρωση της Ενεργειακής Ένωσης απαιτεί τη συμμετοχή και τη στενή συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και της κοινωνίας στο σύνολό της. Αυτός ακριβώς είναι ο λόγος για τον οποίο τα κράτη μέλη θα πρέπει έως τις αρχές του 2018 να οριστικοποιήσουν τα προσχέδια ενοποιημένων εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα για την περίοδο μετά το 2020. Η υποβολή των προσχεδίων έως τις αρχές του 2018 είναι επίσης απαραίτητη προκειμένου να αναδειχθεί ο ισχυρός ηγετικός ρόλος της Ένωσης στην παγκόσμια σκηνή.

Λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων, η ενέργεια και το κλίμα παρέμειναν στην κορυφή των προτεραιοτήτων της ημερήσιας διάταξης το 2017. Η πρόθεση της κυβέρνησης των ΗΠΑ να αποχωρήσει από τη συμφωνία του Παρισιού οδήγησε την ΕΕ να αντιδράσει και να αναλάβει ηγετικό ρόλο, ενισχύοντας τις συνέργειες μεταξύ της κλιματικής και της ενεργειακής διπλωματίας της. Η ΕΕ θα συνεχίσει να επιβεβαιώνει τη δέσμευσή της για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής σε παγκόσμιο επίπεδο και να ενισχύει τις υπάρχουσες εταιρικές της σχέσεις σε παγκόσμιο επίπεδο.

Επιπλέον, στην Κατάσταση της Ένωσης υπογραμμίζεται ότι, ενώ οι παγκόσμιες αλλαγές στην παραγωγή ενέργειας θέτουν σοβαρές προκλήσεις για την Ευρώπη, δημιουργούν ταυτόχρονα μοναδικές ευκαιρίες για την Ευρώπη να ενισχύσει τον ηγετικό της ρόλο παγκοσμίως στη μετάβαση προς καθαρές μορφές ενέργειας και, παράλληλα, να παρέχει ενεργειακή ασφάλεια σε όλους τους πολίτες της. Η επίδειξη φιλοδοξίας σε θέματα όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η ενεργειακή απόδοση, η δράση για το κλίμα και η καινοτομία στον τομέα της καθαρής ενέργειας, καθώς και τα σωστά μηνύματα στην αγορά

όσον αφορά τις τιμές, αποτελούν προϋπόθεση για την προσέλκυση επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό ολόκληρης της οικονομίας της ΕΕ προς όφελος των πολιτών.

Η Ενεργειακή Ένωση έχει μεν αποδώσει καρπούς, αλλά η συνεχής δέσμευση αποτελεί κλειδί για την επίτευξη των υπόλοιπων στόχων. Όλες οι νομοθετικές προτάσεις σχετικά με την ενεργειακή ένωση που υπέβαλε η Επιτροπή θα πρέπει να εξεταστούν κατά προτεραιότητα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Στις 24 Νοεμβρίου 2017 και στα πλαίσια των εργασιών για την Ενεργειακή Ένωση εγκρίθηκαν από την ΕΕ τα ακόλουθα:

- Η 3η έκθεση σχετικά με την κατάσταση της Ενεργειακής Ένωσης και το Παράρτημα 1: Επικαιροποιημένος οδικός χάρτης για την Ενεργειακή Ένωση· Παράρτημα 2: Παρατηρήσεις σε θέματα πολιτικής· Παράρτημα 3: Πρόοδος των προπαρασκευαστικών εργασιών για τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα· Παράρτημα 4: Πρόοδος στην επιτάχυνση της καινοτομίας στον τομέα της καθαρής ενέργειας· Ενημερωτικά δελτία των 28 κρατών μελών για την Ενεργειακή Ένωση
- Τρίτος κατάλογος έργων κοινού ενδιαφέροντος
- Ανακοίνωση σχετικά με τις υποδομές (αναφορικά με την υλοποίηση του στόχου διασύνδεσης της ηλεκτρικής ενέργειας της τάξεως του 15 %)
- Έκθεση προόδου για την ενεργειακή απόδοση
- Έκθεση σχετικά με τη λειτουργία της ευρωπαϊκής αγοράς ανθρακούχων εκπομπών
- Έκθεση για το Σύμφωνο των Δημάρχων
- Έκθεση τάσεων και προβλέψεων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος
- Μελέτη για τους οικιακούς παραγωγούς-καταναλωτές ενέργειας

Πρόταση Αναθεώρησης Οδηγίας 2009/73/ΕΚ αναφορικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά αερίου

Προκειμένου να βελτιωθεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας της ΕΕ και να ενισχυθεί η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών, η Επιτροπή πρότεινε στις 8 Νοεμβρίου 2017 την τροποποίηση της ΕΕ για το φυσικό αέριο.

Στόχος της τροπολογίας είναι η συμπλήρωση της υφιστάμενης οδηγίας για το φυσικό αέριο (2009/73/ΕΚ) και η διευκρίνιση ότι οι βασικές αρχές της ενεργειακής νομοθεσίας της ΕΕ (πρόσβαση τρίτων, ρύθμιση τιμολογίων, διαχωρισμός ιδιοκτησίας και διαφάνεια) θα ισχύουν για όλους τους αγωγούς αερίου και από τρίτες χώρες έως τα σύνορα της δικαιοδοσίας της ΕΕ. Αυτό θα διασφαλίσει ότι όλοι οι μεγάλοι αγωγοί που εισέρχονται στην επικράτεια της ΕΕ συμμορφώνονται με τους κανόνες της ΕΕ, λειτουργούν με τον ίδιο βαθμό διαφάνειας, είναι προσβάσιμοι σε άλλους φορείς εκμετάλλευσης και λειτουργούν αποτελεσματικά. Μόλις εγκριθεί η τροπολογία από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αυτές οι αλλαγές θα αποτελέσουν σημαντικό βήμα προς την ολοκλήρωση της Ενεργειακής Ένωσης.

Η διευκρίνιση αυτή θα συμβάλει επίσης στην επίτευξη των στόχων της αγοράς φυσικού αερίου της ΕΕ, στους οποίους περιλαμβάνεται ο αυξανόμενος ανταγωνισμός μεταξύ των προμηθευτών φυσικού αερίου και η ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας στην ΕΕ. Η εξασφάλιση ότι όλοι οι μεγάλοι αγωγοί που βρίσκονται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στην επικράτεια της ΕΕ λειτουργούν αποτελεσματικά υπό καθεστώς διαφανούς κανονιστικής εποπτείας θα μειώσουν τις συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των φορέων εκμετάλλευσης υποδομών και των προμηθευτών φυσικού αερίου και θα εγγυηθούν τον καθορισμό των δασμών χωρίς διακρίσεις.

Επιπλέον, η Επιτροπή προτείνει να επιτραπεί στα κράτη μέλη να μπορούν να χορηγούν, κατά περίπτωση, ορισμένες υφιστάμενες παρεκκλίσεις από την εφαρμογή των υφιστάμενων διασυνοριακών αγωγών, εφόσον οι παρεκκλίσεις αυτές δεν είναι επιζητήμιες για τον ανταγωνισμό ή την ασφάλεια του εφοδιασμού.

Οι προτεινόμενες αλλαγές πρέπει να συμφωνηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο προτού καταστούν νόμοι. Η Επιτροπή καλεί τους συννομοθέτες να συνεργαστούν στενά για να εξασφαλίσουν την ταχεία έγκριση και εφαρμογή αυτών των προτάσεων.

Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1938 για την ασφάλεια εφοδιασμού με αέριο

Στις 25 Οκτωβρίου 2017 δημοσιεύτηκε ο αναθεωρημένος Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1938 σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ.994/2010. Ο εν λόγω κανονισμός θεσπίζει διατάξεις που στοχεύουν στην προστασία της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο στην Ένωση, με διασφάλιση της εύρυθμης και συνεχούς λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου, τη δυνατότητα λήψης εκτάκτων μέτρων όταν η αγορά δεν μπορεί πλέον να παρέχει τις απαιτούμενες ποσότητες για τον εφοδιασμό με φυσικό αέριο, συμπεριλαμβανομένων μέτρων αλληλεγγύης ύστατης λύσης, και με σαφή καθορισμό και κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των επιχειρήσεων φυσικού αερίου, των κρατών μελών και της Ένωσης όσον αφορά τόσο την προληπτική δράση όσο και την αντίδραση σε συγκεκριμένες διαταραχές του εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Ο κανονισμός θεσπίζει επίσης, στο πλαίσιο πνεύματος αλληλεγγύης, διαφανείς μηχανισμούς για τον συντονισμό του σχεδιασμού για την περίπτωση έκτακτων αναγκών και την αντιμετώπισή τους σε εθνικό, περιφερειακό και ενωσιακό επίπεδο.

Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος

Στις 24 Νοεμβρίου 2017 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τον τρίτο κατά σειρά κατάλογο 173 έργων ενεργειακής υποδομής κείρας σημασίας, ο οποίος αποτελεί επικαιροποίηση του δεύτερου καταλόγου και ο οποίος εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2015, γνωστών ως Έργων Κοινού Ενδιαφέροντος (ΕΚΕ), τα οποία θα συμβάλουν στην επίτευξη των ενεργειακών και κλιματικών ευρωπαϊκών στόχων και θα επιτρέψουν τη σταδιακή οικοδόμηση της Ενεργειακής Ένωσης με την ολοκλήρωση των ενεργειακών αγορών στην Ευρώπη, ενώ θα επιτρέψουν παράλληλα τον τερματισμό της ενεργειακής απομόνωσης ορισμένων κρατών μελών. Ο κατάλογος των ΕΚΕ επικαιροποιείται ανά διετία, ούτως ώστε να προστίθενται έργα που καλύπτουν νέες ανάγκες και να διαγράφονται τα παρωχημένα. Ο επόμενος κατάλογος θα δημοσιευθεί το 2019. Κατά τη διάρκεια του 2017, τα Κράτη Μέλη κλήθηκαν να αναθεωρήσουν και να σχολιάσουν τα έργα αλλά και να προσδιορίσουν τις ανάγκες τους σε υποδομές ούτως ώστε να αρχίσει η προετοιμασία για δημιουργία του τρίτου καταλόγου ΕΚΕ.

Για να συμπεριληφθεί στον κατάλογο, ένα έργο πρέπει να αποδίδει σημαντικά οφέλη σε τουλάχιστον δύο κράτη μέλη· να συμβάλλει στην ολοκλήρωση της αγοράς και την τόνωση του ανταγωνισμού· να ενισχύει την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και να μειώνει τις εκπομπές CO₂.

Τα ΕΚΕ επωφελούνται από ταχείες διαδικασίες αδειοδότησης και ευνοϊκότερες ρυθμίσεις, ενώ μπορούν να είναι επιλέξιμα για χρηματοδοτική στήριξη από τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη». Διατίθενται κονδύλια ύψους 5,35 δις ευρώ για διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές στο πλαίσιο του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» για την περίοδο 2014-2020, συμβάλλοντας στην ταχύτερη υλοποίηση έργων κοινού ενδιαφέροντος και καθιστώντας τα ελκυστικότερα για τους επενδυτές.

Τα έργα τα οποία αφορούν την Κύπρο και έχουν ενταχθεί στον ενωσιακό κατάλογο είναι τα ακόλουθα:

- Ομάδα έργων Ισραήλ - Κύπρος - Ελλάδα μεταξύ Χαδέρα (Ισραήλ) και περιοχής Αττικής (Ελλάδα) (προς το παρόν επονομαζόμενα ως "EuroAsia Interconnector"). Η ομάδα έργων περιλαμβάνει τα ακόλουθα ΕΚΕ:
  - Ηλεκτρική Διασύνδεση μεταξύ Χαδέρα (Ισραήλ) και Κοφίνου (Κύπρος),
  - Ηλεκτρική Διασύνδεση μεταξύ Κοφίνου (Κύπρος) και Κορακιάς (Κρήτη, Ελλάδα) και
  - Εσωτερική ηλεκτρική γραμμή μεταξύ Κορακιάς - Κρήτης και περιοχής Αττικής.

- Ομάδα υποδομών φυσικού αερίου και συναφούς εξοπλισμού για τη μεταφορά νέων πηγών αερίου από τα υπεράκτια κοιτάσματα της Ανατολικής Μεσογείου τα οποία περιλαμβάνουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα ΕΚΕ:
  - East Med Pipeline - Αγωγό φυσικού αερίου υπεράκτια της Κύπρου προς την ηπειρωτική Ελλάδα μέσω της Κρήτης, και
  - Ανάπτυξη υποδομών αερίου στην Κύπρο το επονομαζόμενο 'Cyprus Gas2EU'.

Ο Φορέας Υλοποίησης του έργου 7.3.2 Removing internal bottlenecks in Cyprus to end isolation and to allow for the transmission of gas from the Eastern Mediterranean region υπέβαλε αίτημα επένδυσης στις εμπλεκόμενες Ρυθμιστικές Αρχές Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) και Ελλάδας (ΡΑΕ) στις 28 Αυγούστου 2017. Μετά από διαβουλεύσεις μεταξύ ΡΑΕΚ και ΡΑΕ επιτεύχθηκε στις 9 Οκτωβρίου 2017 συμφωνία σχετικά με το διασυνοριακό επιμερισμό του επενδυτικού κόστους.

Η ΡΑΕΚ προχώρησε σε έκδοση σχετικής απόφασης στις 10 Οκτωβρίου 2017 στην οποία υιοθετήθηκαν και αποφασίστηκαν τα ακόλουθα:

- το Έργο Κοινού Ενδιαφέροντος 7.3.2 "Removing internal bottlenecks in Cyprus to end isolation and to allow for the transmission of gas from the Eastern Mediterranean region", έχει φτάσει σε επαρκή βαθμό ωριμότητας για σκοπούς λήψης απόφασης,
- ο επιμερισμός του κόστους μεταξύ των δύο κρατών μελών είναι εύλογος και τεκμηριωμένος και υπάρχει καθαρός θετικός αντίκτυπος από τα αποτελέσματα του έργου στα εμπλεκόμενα μέρη, και
- λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του αιτήματος επένδυσης του Φορέα Υλοποίησης του έργου, η Κυπριακή Δημοκρατία είναι η μόνη εκ των δύο εμπλεκόμενων κρατών μελών η οποία θα επωμιστεί τυχόν επενδυτικά και λειτουργικά κόστη που σχετίζονται με την υλοποίηση του έργου ενώ η Ελλάδα/το Ελληνικό Σύστημα θα έχει μηδέν (0) κόστος.

Ο Φορέας Υλοποίησης του έργου EuroAsia Interconnector υπέβαλε αίτημα επένδυσης στις εμπλεκόμενες Ρυθμιστικές Αρχές Κύπρου και Ελλάδας στις 5 Σεπτεμβρίου 2017 για το πρώτο στάδιο του έργου 3.10.2 "Interconnection between Kofinou (CY) and Korakia, Crete (EL)" συνολικής δυναμικότητας 1000MW και για το πρώτο στάδιο του έργου 3.10.3 "Internal line between Korakia, Crete and Attica region (EL)" συνολικής δυναμικότητας 1000MW. Μετά από διαβουλεύσεις μεταξύ της ΡΑΕΚ και της ΡΑΕ επιτεύχθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2017 συμφωνία σχετικά με το διασυνοριακό επιμερισμό του επενδυτικού κόστους.

Η ΡΑΕΚ προχώρησε σε έκδοση σχετικής απόφασης στις 10 Οκτωβρίου 2017 στην οποία υιοθετήθηκαν και αποφασίστηκαν τα ακόλουθα:

- τα Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος με αριθμό 3.10.2 "Interconnection between Kofinou (CY) and Korakia, Crete (EL)" και 3.10.3 "Internal line between Korakia, Crete and Attica region (EL)", έχουν φτάσει σε επαρκή βαθμό ωριμότητας για σκοπούς λήψης απόφασης,
- ο επιμερισμός του κόστους μεταξύ των δύο κρατών μελών είναι εύλογος και τεκμηριωμένος και υπάρχει καθαρός θετικός αντίκτυπος από τα αποτελέσματα του έργου στα εμπλεκόμενα μέρη,
- για το Βήμα 2 (Κρήτη-Αττική) του έργου υπ' αριθμόν 3.10.3 Internal line between Korakia, Crete and Attica region (EL), η Ελληνική Δημοκρατία είναι η μόνη εκ των δύο εμπλεκόμενων κρατών μελών η οποία θα επωμιστεί τυχόν επενδυτικά και λειτουργικά κόστη που σχετίζονται με την υλοποίηση του έργου ενώ η Κυπριακή Δημοκρατία/το Σύστημα της Κύπρου θα έχει μηδενικό κόστος,
- για το Βήμα 3 (Κύπρος-Κρήτη) του έργου υπ' αριθμόν 3.10.2 Interconnection between Kofinou (CY) and Korakia, Crete (EL) η Κυπριακή Δημοκρατία θα επωμιστεί το 63% του κόστους υλοποίησης του έργου και η Ελληνική Δημοκρατία το 37%, νοουμένου ότι το έργο θα επιχορηγηθεί κατά 50% από τρίτους.

Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER)

Ο **Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER)** (<http://www.acer.europa.eu/>) είναι κοινοτικό όργανο με νομική προσωπικότητα και ιδρύθηκε με βάση τις πρόνοιες του Κανονισμού 713/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 για την ίδρυση Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας. Ο ACER άρχισε να λειτουργεί επισήμως τον Μάρτιο του 2011 και έχει την έδρα του στη Λιουμπλιάνα της Σλοβενίας.

Ο κύριος στόχος του Οργανισμού είναι να βοηθά και να συντονίζει τις δράσεις των εθνικών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας σε επίπεδο ΕΕ, να διασφαλίζει την ολοκλήρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και να εναρμονίζει τα κανονιστικά πλαίσια εντός του πλαισίου των στόχων της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ.

Επίσης, συμβουλεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ώστε να λαμβάνονται δεσμευτικές αποφάσεις για τα Κράτη Μέλη. Παρεμβαίνει με εισηγήσεις για επίλυση διαφορών μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών και συμβάλλει στη δημιουργία κοινών Πανευρωπαϊκών Κωδικών (Network Codes).

Ο ACER παίζει κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη ενός δικτύου ευρωπαϊκής κλίμακας και κανόνων αγοράς με στόχο την ενίσχυση του ανταγωνισμού. Ο Οργανισμός συντονίζει περιφερειακές και διαπεριφερειακές πρωτοβουλίες που συμβάλλουν στην ολοκλήρωση της αγοράς. Παρακολουθεί τις εργασίες των Ευρωπαϊκών Δικτύων Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς (ΕΔΔΣΜ) και παρακολουθεί τη γενικότερη λειτουργία των αγορών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας αλλά και ειδικότερα τη λειτουργία της χονδρικής εμπορίας ενέργειας.

Ο Οργανισμός αποτελείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, τα μέλη του οποίου διορίζονται από ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, το Ρυθμιστικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από ανώτερους εκπροσώπους των ρυθμιστικών αρχών των κρατών μελών της ΕΕ και το Συμβούλιο Προσφυγών, το οποίο υπάγεται μεν στον Οργανισμό αλλά είναι ανεξάρτητο από τις διοικητικές και ρυθμιστικές του δομές και το οποίο επιλαμβάνεται προσφυγών κατά αποφάσεων του ACER.

Η Κύπρος εκπροσωπείται στο Ρυθμιστικό Συμβούλιο από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και το Μέλος της ΠΑΕΚ. Κατά τη διάρκεια του 2017, η ΠΑΕΚ συμμετείχε στην 63η, 64η, 65η, 66η, 67η, 68η, 69η, 70η και 71η Γενική Συνέλευση του ACER.

Συμβούλιο των Ευρωπαίων Ρυθμιστών Ενέργειας (CEER)

Το **Συμβούλιο των Ευρωπαίων Ρυθμιστών Ενέργειας (CEER)** (<http://www.ceer.eu/>) ιδρύθηκε το 2000 και αποτέλεσε την πρώτη αυτόνομα οργανωμένη κοινότητα των ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών ενέργειας στην Ευρώπη. Είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός και έχει την έδρα του στις Βρυξέλλες.

Ο βασικός στόχος του CEER είναι η προώθηση μιας ενιαίας, ανταγωνιστικής, αποτελεσματικής και βιώσιμης εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη. Μέσω του CEER, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές έχουν τη δυνατότητα να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν πληροφορίες και βέλτιστες πρακτικές. Επιπλέον, ο CEER παρέχει βοήθεια στις εθνικές ρυθμιστικές αρχές ενέργειας της Ευρώπης και είναι η φωνή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και σε διεθνές επίπεδο.

Συνεργάζεται πολύ στενά με τον Οργανισμό Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER). Είναι, επίσης, μέλος στη Διεθνή Συνομοσπονδία των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ICER), η οποία

συγκεντρώνει παρόμοιες οργανώσεις από όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των NARUC (Αμερική), ERA (Κεντρική/Ανατολική Ευρώπη) και MEDREG (περιοχή της Μεσογείου).

Το Συμβούλιο αποτελείται από τη Γενική Συνέλευση και το Διοικητικό Συμβούλιο. Οργανώνει το έργο του μέσα από Ομάδες Εργασίας (Working Groups, WG), οι οποίες μπορεί να υποστηρίζονται από Ομάδες Δράσης (Task Forces, TF) και Ροές Εργασίας (Work Streams, WS) που είναι επιφορτισμένες με συγκεκριμένα θέματα. Ο CEER έχει δημιουργήσει 7 Ομάδες Εργασίας.

Το Συμβούλιο συνέρχεται σε τακτά χρονικά διαστήματα συνήθως στις Βρυξέλλες. Τα Μέλη της ΠΑΕΚ εκπροσωπούν την Κύπρο σε αυτές τις συνεδριάσεις. Κατά τη διάρκεια του 2017, η ΠΑΕΚ συμμετείχε στην 127η, 128η, 129η, 130η, 131η, 132η, 133η, 134η και 135η Γενική Συνέλευση του CEER.

Ένωση των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας της Μεσογείου (MedReg)

Η Ένωση των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας της Μεσογείου (MedReg) (<http://medreg-regulators.org/>) ιδρύθηκε το 2007, σύμφωνα με τον ιταλικό νόμο και έχει την έδρα της στη Ρώμη. Σήμερα αποτελείται από 24 Ρυθμιστικές Αρχές Ενέργειας (Αλβανία (ERE), Αλγερία (CREG και ARH), Βοσνία-Ερζεγοβίνη (SERC), Κροατία (HERA), Κύπρος (ΠΑΕΚ), Αίγυπτος (EgyptErg), Γαλλία (CRE), Ελλάδα (PAE), Ισραήλ (PUA και NGA), Ιταλία (AEEGSI), Ιορδανία (EMRC και MEMR), Λιβύη (ME), Μάλτα (REWS), Μαυροβούνιο (REGA-GEN), Μαρόκο (MEMEE), Παλαιστίνη (PERC), Πορτογαλία (ERSE), Σλοβενία (AGEN-RS), Ισπανία (CNMC), Τυνησία (MIT) και Τουρκία (EMRA)).

Η MedReg προωθεί ένα διαφανές, σταθερό και εναρμονισμένο κανονιστικό πλαίσιο στην περιοχή της Μεσογείου, με έμφαση στην ολοκλήρωση της αγοράς και στις επενδύσεις υποδομών, καθώς και στην προστασία των καταναλωτών και τη συνεργασία των ενδιαφερόμενων φορέων στη λεκάνη της Μεσογείου, με στόχο την εφαρμογή των προϋποθέσεων για τη δημιουργία μιας μελλοντικής Μεσογειακής Κοινότητας Ενέργειας, που να βασίζεται σε μια προσέγγιση από τη βάση στην κορυφή (bottom-up approach).

Η MedReg υποστηρίζεται ενεργά από την ΕΕ και το CEER. Η Γενική Συνέλευση της MedReg συνεδριάζει δύο φορές το χρόνο.

Κατά τη διάρκεια του 2017, η ΠΑΕΚ συμμετείχε στην 23η Γενική Συνέλευση της MedReg στις 24 Μαΐου 2017 στην Αθήνα. Η ΠΑΕΚ φιλοξένησε την 24η Γενική Συνέλευση στις 29 Νοεμβρίου 2017 στην Κύπρο.

Η ΠΑΕΚ εκπροσωπήθηκε στην 22η συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του MedReg για τον Ηλεκτρισμό και στην 21η συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του MedReg για τις ΑΠΕ, την Εξοικονόμηση Ενέργειας και το Περιβάλλον που διοργανώθηκε τον Απρίλιο του 2017 στο Μιλάνο. Παράλληλα, η ΠΑΕΚ φιλοξένησε τον Οκτώβριο του 2017 στη Λευκωσία την 23η συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του MedReg για τον Ηλεκτρισμό και στην 22η συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του MedReg για τις ΑΠΕ, την Εξοικονόμηση Ενέργειας και το Περιβάλλον.

Ενεργειακή Κοινότητα (European Community)

Η Ενεργειακή Κοινότητα (European Community) (<https://www.energy-community.org>) ιδρύθηκε από τη Διεθνή Συνθήκη που υπογράφηκε στην Αθήνα το 2005. Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ενεργειακής Κοινότητας ενώνει την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις χώρες από την περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Μαύρης Θάλασσας.

Κύριοι στόχοι της είναι να προσελκύσει επενδύσεις στην παραγωγή και τα δίκτυα της ενέργειας για να εξασφαλίσει σταθερή και συνεχή παροχή ενέργειας, να συμβάλει στην ολοκλήρωση της αγοράς ενέργειας,

να ενισχύσει την ασφάλεια του εφοδιασμού, να προωθήσει την προστασία του περιβάλλοντος και να ενισχύσει τον περιφερειακό ανταγωνισμό.

Η Ενεργειακή Κοινότητα αποτελείται από οκτώ Συμβαλλόμενα Μέρη, έναν Υποψήφιο, τέσσερις Παρατηρητές και είκοσι έξι Κράτη Μέλη της ΕΕ.

Ρυθμιστικό Συμβούλιο Ενεργειακής Κοινότητας (ECRB)

Το **Ρυθμιστικό Συμβούλιο Ενεργειακής Κοινότητας (ECRB)** (<https://www.energy-community.org>) είναι η πλατφόρμα συντονισμού για την ανταλλαγή γνώσεων και την ανάπτυξη των βέλτιστων πρακτικών για τις ρυθμιζόμενες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου στην Ενεργειακή Κοινότητα. Η αποστολή του είναι να διευκολύνει την ανάπτυξη ανταγωνιστικών και ολοκληρωμένων αγορών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας προς όφελος της Ενεργειακής Κοινότητας των επιχειρήσεων και των πολιτών.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη, το Ρυθμιστικό Συμβούλιο:

- συμβουλεύει το Υπουργικό Συμβούλιο ή τη Μόνιμη Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τις λεπτομέρειες νομικών, τεχνικών και ρυθμιστικών κανόνων,
- εκδίδει συστάσεις σε θέματα διασυνοριακών διαφορών μεταξύ δύο ή περισσότερων ρυθμιστικών αρχών, κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε από αυτούς,
- λαμβάνει μέτρα, εφόσον εξουσιοδοτηθεί σχετικά από το Υπουργικό Συμβούλιο,
- υιοθετεί Διαδικαστικές Πράξεις.

Το ECRB αποτελείται από εκπροσώπους των ρυθμιστικών αρχών των οκτώ Συμβαλλόμενων Μερών (Αλβανία (ERE), Βοσνία-Ερζεγοβίνη (SERC), Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ERC), Μαυροβούνιο (REGAGEN), Σερβία (AERS), Μολδαβία (ANRE), Ουκρανία (NEURC) και Κοσσυφοπέδιο (ERO)). Το ECRB περιλαμβάνει, επίσης, δέκα εκπροσώπους ρυθμιστικών αρχών, χωρίς δικαίωμα ψήφου, τους λεγόμενους Συμμετέχοντες (Αυστρία (E-Control), Βουλγαρία (SEWRC), Κροατία (HERA), Κύπρος (PAEK), Γερμανία (BNetzA), Ελλάδα (PAE), Ουγγαρία (MEKH), Ιταλία (AEEGSI), Ρουμανία (ANRE) και έναν εκπρόσωπο του ACER). Επιπλέον, το καθεστώς παρατηρητή έχει ανατεθεί σε δύο ρυθμιστικές αρχές (Γεωργία (GNERC) και Τουρκία (EMRA)).

Φόρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε το 1998 το **Ευρωπαϊκό Ρυθμιστικό Φόρουμ για την Ηλεκτρική Ενέργεια (Florence Forum)** για τη δημιουργία μιας κοινής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας εντός της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ. Ένα έτος αργότερα δημιουργήθηκε το **Ευρωπαϊκό Ρυθμιστικό Φόρουμ για το Φυσικό Αέριο (Madrid Forum)**, ισοδύναμο του Φόρουμ της Φλωρεντίας, για τον τομέα του Φυσικού Αερίου. Τα Ευρωπαϊκά Ρυθμιστικά Φόρα, συγκαλούνται μία με δύο φορές το χρόνο με τη συμμετοχή της Επιτροπής, των κρατών μελών, μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκπροσώπων των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας και των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, εκπροσώπων οργανώσεων εμπόρων, καταναλωτών, χρηστών δικτύων μεταφοράς, καθώς και των οργανωμένων αγορών ενέργειας και έχουν αναδειχθεί σήμερα σε ανεπίσημα συμβουλευτικά όργανα της Κοινότητας και χώρους ανάδειξης προβλημάτων της εσωτερικής αγοράς αλλά και προώθησης λύσεων σε αυτά. Τα Ευρωπαϊκά Ρυθμιστικά Φόρα της Φλωρεντίας και της Μαδρίτης, αποτέλεσαν τη βάση για την ίδρυση του **Ευρωπαϊκού Ενεργειακού Φόρουμ των Πολιτών (London Forum)**, το οποίο παρέχει υποστήριξη στους καταναλωτές για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην αγορά ενέργειας και αναζητά λύσεις. Επίσης, αποτέλεσαν βάση για την ίδρυση του **Ευρωπαϊκού Ρυθμιστικού Φόρουμ Αειφόρου Ενέργειας (Bucharest Forum)**, το οποίο ασχολείται με την προώθηση της αειφόρου ενέργειας.

Η ΡΑΕΚ παρακολουθεί συστηματικά τα Ευρωπαϊκά Φόρα της Ενέργειας και συμμετέχει στις εργασίες τους. Τον Μάιο του 2017 συμμετείχε στο 32ο Ευρωπαϊκό Ενεργειακό Φόρουμ για την Ηλεκτρική Ενέργεια και τον Οκτώβριο του 2017, η ΡΑΕΚ συμμετείχε στο 30ο Ευρωπαϊκό Ρυθμιστικό Φόρουμ για το Φυσικό Αέριο.

Φόρα της Ενεργειακής Κοινότητας

Η δημιουργία των Φόρα της Ενεργειακής Κοινότητας αντικατοπτρίζει την ανάπτυξη της Ενεργειακής Κοινότητας. Τα Φόρα Ενέργειας συγκεντρώνουν όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη. Υπό την προεδρία εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα Φόρα εγκρίνουν συμπεράσματα και τα διαβιβάζουν στη Μόνιμη Ομάδα Υψηλού Επιπέδου. Το πρώτο Φόρουμ Ηλεκτρικής Ενέργειας, το **Ρυθμιστικό Φόρουμ των Αθηνών**, συγκλήθηκε το 2002, πριν από την υπογραφή της Συνθήκης. Οι συνεδριάσεις του άνοιξαν τον δρόμο για την υπογραφή του Μνημονίου της Αθήνας το 2002, και αργότερα για τη σύνταξη της Συνθήκης για την ίδρυση της Ενεργειακής Κοινότητας. Λειτουργήσε κατά τα πρότυπα του Φόρουμ της Φλωρεντίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Φόρουμ συνεδριάζει μία φορά το χρόνο στην Αθήνα. Το **Ρυθμιστικό Φόρουμ της Ενεργειακής Κοινότητας για το Φυσικό Αέριο** διεξάγεται μία φορά τον χρόνο στη Σλοβενία. Οι διατάξεις του Φόρουμ ήταν μέρος της διαδικασίας της Αθήνας, ακόμη και πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης. Η Συνθήκη κάνει ρητή αναφορά στη δημιουργία του Φόρουμ Φυσικού Αερίου. Το **Ρυθμιστικό Φόρουμ για το Πετρέλαιο** δημιουργήθηκε με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το 2008, προκειμένου να βοηθήσει στην εφαρμογή του κεκτημένου της Ενεργειακής Κοινότητας πετρελαίου. Η πρώτη του συνεδρία πραγματοποιήθηκε το 2009 και έκτοτε συνεδριάζει μια φορά το χρόνο στο Βελιγράδι. Το **Ρυθμιστικό Φόρουμ για την Κοινωνική Πολιτική** ολοκληρώνει το σύστημα των Φόρα της Ενεργειακής Κοινότητας. Συνεδριάζει κάθε χρόνο από το 2007 έως το 2014. Ιδρύθηκε για να επανεξετάσει την εφαρμογή των αρχών που καθορίζονταν στο Μνημόνιο Συνεργασίας για τα κοινωνικά θέματα που εγκρίθηκαν το 2007.

Άλλες Διεθνείς Δραστηριότητες

Κατά το υπό αναφορά έτος, η ΡΑΕΚ συμμετείχε με παρουσιάσεις και στις ακόλουθες διεθνείς δραστηριότητες:

- “EU 2050 energy strategy towards sustainable energy systems”, στις 12 Ιουνίου 2017, στο 4th International Conference on Energy, Sustainability and Climate Change στη Σαντορίνη,
- “Future sustainable energy systems - Moving towards 2050”, στις 29 Αυγούστου 2017, στο 52nd International Universities’ Power Engineering Conference στην Κρήτη.

Τοπικές Δραστηριότητες

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, η ΡΑΕΚ δέχθηκε προσκλήσεις για ομιλίες και παρουσιάσεις στην Κύπρο προκειμένου να παρουσιάσει θέματα που σχετίζονται με την ενέργεια και να συμβάλει στη σφαιρική και απρόσκοπτη ενημέρωση γύρω από τα θέματα του ηλεκτρισμού, του φυσικού αερίου, των αδειοδοτήσεων, κλπ.

Πιο συγκεκριμένα, η ΡΑΕΚ συμμετείχε σε αριθμό εκδηλώσεων/παρουσιάσεων με τις πιο εξέχουσες να είναι:

- Διάλεξη του Προέδρου της ΡΑΕΚ με τίτλο “Fundamentals of electricity systems and economics”, υπό τη διοργάνωση της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ), στις 8 Φεβρουαρίου 2017 στη Λευκωσία,
- Παρουσίαση του Προέδρου της ΡΑΕΚ με τίτλο “Future sustainable EU energy systems and the case of Cyprus” στο 8th Mediterranean Oil and Gas Forum 2017, στις 2 Μαρτίου 2017 στη Λευκωσία,

- Παρουσίαση του Προέδρου της ΡΑΕΚ με τίτλο «Μεταβαίνοντας προς τη νέα ενεργειακή εποχή - Προκλήσεις στην αγορά ηλεκτρισμού», υπό τη συνδιοργάνωση του Ινστιτούτου Περιβάλλοντος & Αειφόρου Ανάπτυξης (ΙΠΑΑ) του Δημοκρατικού Συναγερμού (ΔΗ.ΣΥ) και του Πανεπιστημίου Frederick, στις 6 Απριλίου 2017 στις εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Frederick στη Λευκωσία,
- Παρουσίαση του Προέδρου της ΡΑΕΚ με τίτλο «Αρμοδιότητες και Εξουσίες της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου», στις 26 Απριλίου 2017 στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως στη Βουλή των Αντιπροσώπων στη Λευκωσία,
- Παρουσίαση του Προέδρου της ΡΑΕΚ με τίτλο «Μεταβατική ρύθμιση για την αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου», στις 23 Μαΐου 2017 στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού στη Βουλή των Αντιπροσώπων στη Λευκωσία,
- Χαιρετισμός του Προέδρου της ΡΑΕΚ στην Ετήσια Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας Κύπρου (ΣΕΑΠΕΚ), στις 22 Ιουνίου 2017 στα γραφεία της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ) στη Λευκωσία,
- Εισήγηση του Προέδρου της ΡΑΕΚ στο 5ο Ενεργειακό Συμπόσιο, την 1η Νοεμβρίου 2017 στο ξενοδοχείο Hilton στη Λευκωσία,
- Παρουσίαση Λειτουργού της ΡΑΕΚ με τίτλο «Ενεργειακό Περιβάλλον - Παρόν και Μέλλον» υπό τη διοργάνωση του Συνδέσμου Αποφοίτων Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης Κύπρου (ΣΑΜΕΤΕΚ) την 1η Δεκεμβρίου 2017 στο ξενοδοχείο AJAX στη Λεμεσό.

Έρευνα και Ανάπτυξη

Συγχρηματοδοτούμενα έργα

Η ΡΑΕΚ στα πλαίσια της προώθησης της έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα της ενέργειας υποβάλλει προτάσεις σε συνεργασία με άλλους φορείς και συμμετέχει σε έργα τα οποία χρηματοδοτούνται είτε από Ευρωπαϊκά Προγράμματα και Ταμεία είτε από εθνικούς πόρους.

Ένα από τα έργα στα οποία η ΡΑΕΚ συμμετέχει είναι και το έργο με τίτλο “Smart net metering for promotion and cost-efficient grid-integration of PV technology in Cyprus” – «Ευφυή Συστήματα Συμψηφισμού για προώθηση και βέλτιστη ενσωμάτωση φωτοβολταϊκής τεχνολογίας στο δίκτυο ηλεκτροδότησης της Κύπρου» και ακρωνύμιο “LIFE+ SmartPV” το οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα της ΕΕ LIFE+ στα πλαίσια της θεματικής ενότητας “Environment Policy and governance” – «Περιβαλλοντική Πολιτική και Διακυβέρνηση».

Το εν λόγω έργο προτείνει την εφαρμογή πιλοτικών προγραμμάτων για φωτοβολταϊκά συστήματα συμψηφισμού και έξυπνους μετρητές στην Κύπρο. Το έργο προβλέπει τη μελέτη, αξιολόγηση και προώθηση μιας απλής, επίκαιρης και πολλά υποσχόμενης ενεργειακής πολιτικής που αφορά τον ευφυή συμψηφισμό και μέσα από το δείγμα καταναλωτών που θα συμμετάσχει στο έργο αναμένεται ότι θα εφαρμοστεί τιμολογιακή πολιτική ανταπόκρισης στη ζήτηση για ένα έτος, έτσι ώστε να διεξαχθούν συμπεράσματα για περαιτέρω μελέτη της τιμολογιακής πολιτικής. Το έργο έχει συνολικό προϋπολογισμό €1.219.838, με τη συγχρηματοδότηση από την ΕΕ να ανέρχεται στις €68.464. Οι εργασίες του έργου ξεκίνησαν την 1η Ιουλίου 2013 και οι εργασίες του ολοκληρώθηκαν με επιτυχία τέλος του 2017. Στο έργο συμμετείχαν συνολικά 5 εταιρείες (Πανεπιστήμιο Κύπρου, ΡΑΕΚ, Deloitte, ΑΗΚ, Τμήμα Περιβάλλοντος). Περισσότερες πληροφορίες για το έργο είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα: <http://www.smartpvproject.eu/>

Συνεργασία με Ερευνητικό Κέντρο Τεχνολογίας Ευφυών Συστημάτων και Δικτύων «ΚΟΙΟΣ» του Πανεπιστημίου Κύπρου

Η ΡΑΕΚ έχοντας υπόψη τις εργασίες για την υλοποίηση νέων Κανόνων αγοράς ηλεκτρισμού στη βάση των προνοιών της Ρυθμιστικής Απόφασης Αρ. 01/2015 – Κ.Δ.Π. 164/2015 «Ο λεπτομερής σχεδιασμός

για διαφοροποίηση του πλαισίου ρύθμισης της λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρισμού της Κύπρου» και την ανάγκη απόκτησης για σκοπούς έρευνας και ανάπτυξης ενός εξειδικευμένου λογισμικού μοντέλου το οποίο θα συνεισφέρει σημαντικά στην εξαγωγή στοιχείων και πληροφοριών της λειτουργίας των μονάδων παραγωγής του ηλεκτρικού συστήματος, ανέθεσε στο Ερευνητικό Κέντρο Τεχνολογίας Ευφυών Συστημάτων και Δικτύων «ΚΟΙΟΣ» του Πανεπιστημίου Κύπρου, την υλοποίηση εξειδικευμένου λογισμικού, το οποίο υποβλήθηκε στη ΡΑΕΚ τον Ιούνιο του 2017.

Τεχνική Βοήθεια από την Υπηρεσία Υποστήριξης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Στα πλαίσια παροχής τεχνικής βοήθειας από την Υπηρεσία Υποστήριξης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής άρχισε η εκπόνηση των ακόλουθων μελετών:

- Παροχή τεχνικής βοήθειας στη ΡΑΕΚ για την αναδιοργάνωση της αγοράς ενέργειας (Support to the Cyprus Energy Regulatory Authority (CERA) on regulatory topics related to the organisation and restructuring of the energy market) το οποίο περιλαμβάνει ζητήματα που αφορούν την οργάνωση της αγοράς ηλεκτρισμού, θέματα διατιμήσεων αερίου και θέματα ενημέρωσης και διαχείρισης παραπόνων των καταναλωτών.
- Παροχή τεχνικής βοήθειας στη ΡΑΕΚ για την αναθεώρηση της μεθοδολογίας υπολογισμού της τιμής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ (Provide expertise to the Cyprus Energy Regulatory Authority (CERA) concerning the revision of the RES-E purchase tariff calculation methodology).
- Παροχή τεχνικής βοήθειας στη ΡΑΕΚ για την αναγνώριση εκπαιδευτικών αναγκών προσωπικού ΡΑΕΚ και διεξαγωγή σχετικής εκπαίδευσης (Tailored training support to the Cyprus Energy Regulatory Authority).
- Παροχή τεχνικής βοήθειας στη ΡΑΕΚ για την ανάπτυξη μεθοδολογίας για τον υπολογισμό των χρεώσεων δικτύου για τις περιπτώσεις των έργων ΑΠΕ που εμπίπτουν σε Σχέδια Χορηγιών/Υποστήριξης (Development of a Methodology for evaluating the network charges for CERA's use and the needed adjustments in the future support schemes).
- Παροχή τεχνικής βοήθειας στη ΡΑΕΚ για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον Κανονισμό 347/2013 και για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές (Technical Support to CERA concerning the fulfillment of obligations under the European Regulation 347/2013 on the trans-European energy infrastructure).

4

ΑΓΟΡΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Εισαγωγή

Με βάση τις πρόνοιες του περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμου του 2003, εγκαθιδρύθηκε η ΡΑΕΚ η οποία αποτελεί Ανεξάρτητη Αρχή του κράτους και είναι η καθ' ύλη αρμόδια αρχή για την χορήγηση σχετικών αδειών σε πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, μεταφορά, διανομή και προμήθεια ηλεκτρισμού.

Οι δραστηριότητες της Παραγωγής και Προμήθειας ηλεκτρισμού αφορούν Ανταγωνιστικές Δραστηριότητες, δηλαδή δίδεται η δυνατότητα σε ενδιαφερόμενα πρόσωπα, αφού αποκτήσουν τις σχετικές άδειες, να δραστηριοποιηθούν και συμμετάσχουν σε ανταγωνιστική βάση στον τομέα της αγοράς ηλεκτρισμού και σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που θέτει η ΡΑΕΚ, ως ανεξάρτητοι Παραγωγοί ή/και ως ανεξάρτητοι Προμηθευτές ηλεκτρισμού.

Αν και οι δραστηριότητες της Παραγωγής και Προμήθειας ανήκουν στο Ανταγωνιστικό μέρος της αγοράς ηλεκτρισμού, η ΑΗΚ ως Παραγωγός και ως Προμηθευτής λόγω του ότι κατέχει, για το παρόν στάδιο, δεσπόζουσα θέση στην αγορά δηλαδή κατέχει το μεγαλύτερο μέρος της, η ΡΑΕΚ προβαίνει σε έλεγχο αλλά και σε ρύθμιση των οικονομικών της παραμέτρων, ούτως ώστε να επιτυγχάνεται ένα υγιές περιβάλλον που να επιτρέπει την εισδοχή νέων ανεξάρτητων παραγωγών και προμηθευτών που να μπορούν να ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις.

Οι δραστηριότητες της Μεταφοράς και Διανομής ηλεκτρισμού εκ φύσεως αποτελούν τις Μονοπωλιακές Δραστηριότητες. Οι εν λόγω δραστηριότητες αφορούν τη διαχείριση και την ιδιοκτησία του συστήματος μεταφοράς και συστήματος διανομής. Το σύστημα μεταφοράς και το Σύστημα Διανομής είναι οι εναέριες γραμμές ή/και υπόγεια καλώδια για τη μεταφορά και διανομή του ηλεκτρισμού από τους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρισμού (ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς από συμβατικές μονάδες και σταθμούς ανανεώσιμων πηγών ενέργειας) προς τους τελικούς πελάτες για κατανάλωση.

Η ιδιοκτησία του συστήματος μεταφοράς και συστήματος διανομής ανήκουν στην ΑΗΚ, η οποία κατέχει τις σχετικές άδειες από τη ΡΑΕΚ ως Ιδιοκτήτης Συστήματος Μεταφοράς και Ιδιοκτήτης Συστήματος Διανομής, αντίστοιχα.

Η διαχείριση του συστήματος μεταφοράς ανήκει στον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς, κατόπιν χορήγησης της σχετικής άδειας από τη ΡΑΕΚ, ο οποίος αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Η διαχείριση του συστήματος διανομής ανήκει στον Διαχειριστή Συστήματος Διανομής, κατόπιν χορήγησης της σχετικής άδειας από τη ΡΑΕΚ, ο οποίος ανήκει στην ΑΗΚ.

Έκδοση αδειών και παροχή εξαιρέσεων

Οι άδειες που χορηγεί η ΡΑΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 34 του περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο αφορούν:

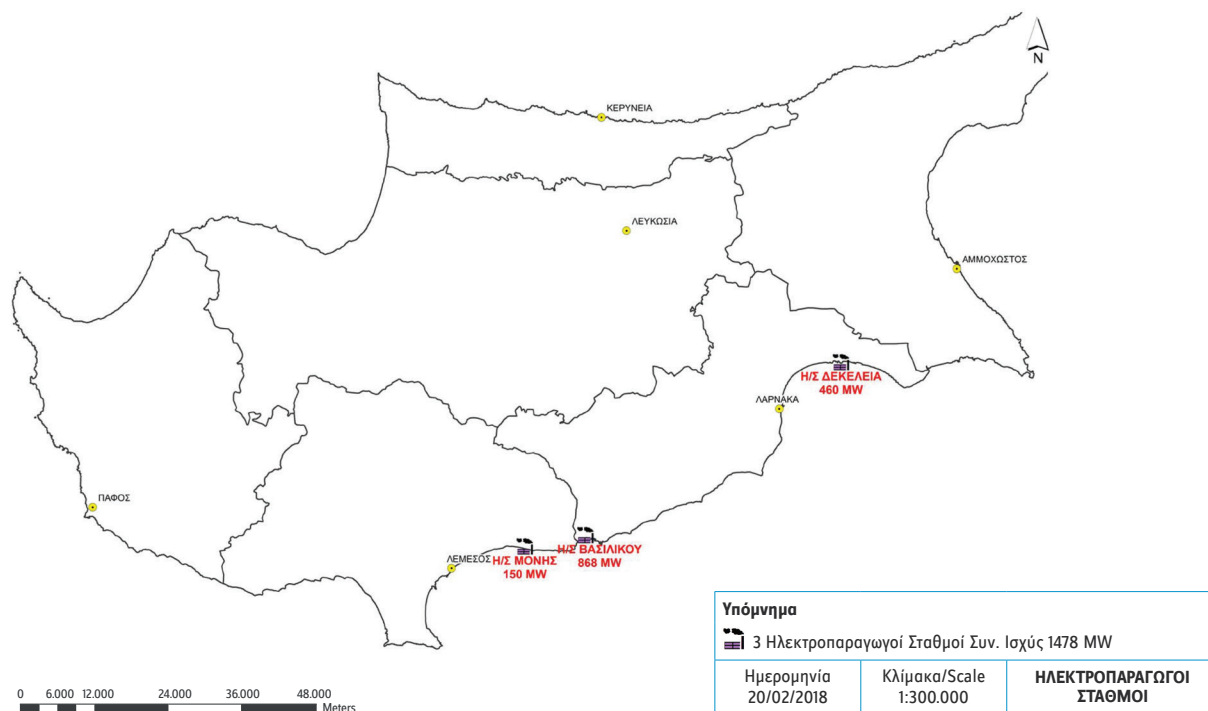
1. Κατασκευή και τη λειτουργία σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού με συμβατικά καύσιμα για εμπορικούς σκοπούς.
2. Κατασκευή και τη λειτουργία σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού με συμβατικά καύσιμα πέραν του 1MW για ίδια χρήση και εφεδρικούς σκοπούς.
3. Κατασκευή και τη λειτουργία σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού με χρήση ΑΠΕ πέραν των 5MW.
4. Προμήθεια ηλεκτρισμού.
5. Την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων του ΔΣΜΚ.
6. Την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων του ΔΣΔ.
7. Την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων του ΙΣΜ.
8. Την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων του ΙΣΔ.

Οι εξαιρέσεις από άδεια που χορηγεί η ΡΑΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 35 του περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο αφορούν την:

1. Κατασκευή και λειτουργία σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού με χρήση ΑΠΕ μέχρι 5MW.
2. Κατασκευή και λειτουργία σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού με συμβατικά καύσιμα ηλεκτρικής ισχύος μέχρι 1MW για ίδια χρήση ή για εφεδρικούς σκοπούς.

Συμβατικές μονάδες

Κατά το έτος 2017 εκδόθηκαν τρεις άδειες για κατασκευή και λειτουργία σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για ίδια χρήση, αυτοπαραγωγή, με μηχανές εσωτερικής καύσης (ΜΕΚ), συνολικής ηλεκτρικής ισχύος 3,96ΜWe.

Σχεδιάγραμμα 3 - Παραστατική παρουσίαση και γεωγραφική κατανομή εγκατεστημένων συμβατικών μονάδων μέχρι το 2017

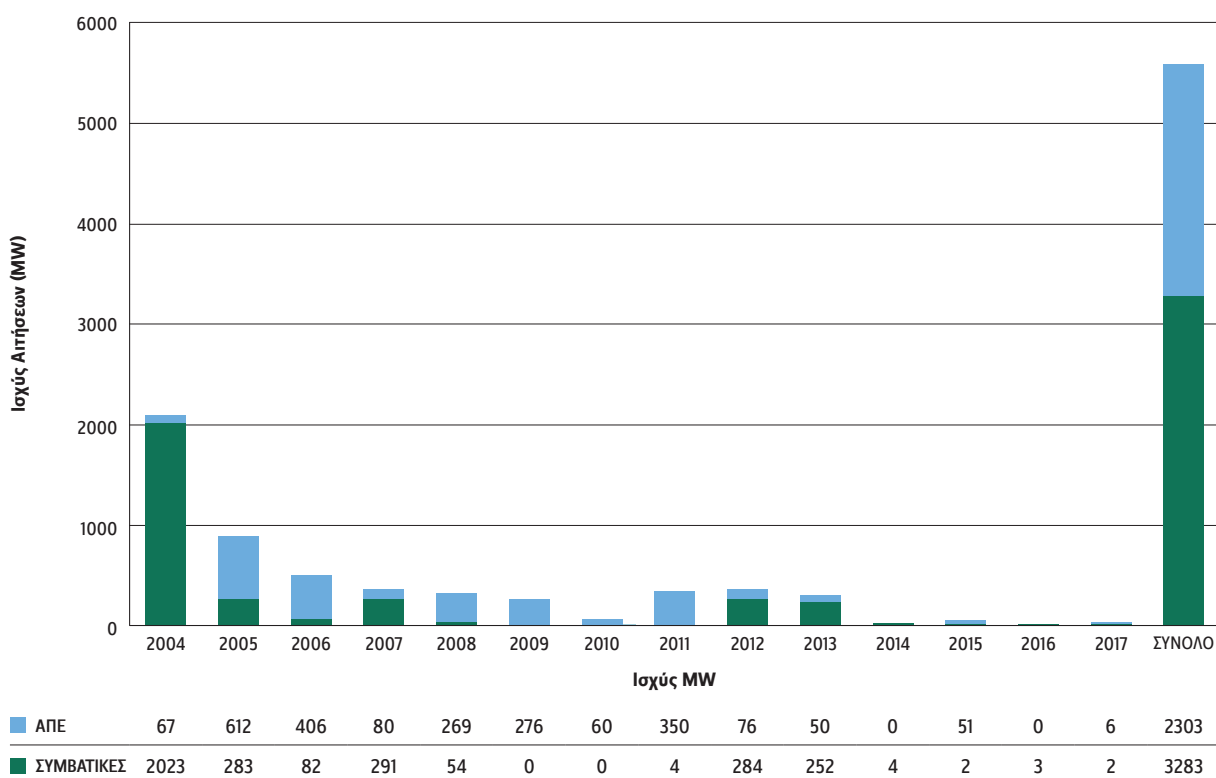
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ)

Το 2017 εκδόθηκαν 53 άδειες κατασκευής και 85 άδειες λειτουργίας φωτοβολταϊκών πάρκων συνολικής δυναμικότητας 47,44 MW και 68,94MW, αντίστοιχα.

Παράλληλα, εκδόθηκαν 2 άδειες κατασκευής σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού με χρήση βιομάζας/βιοαερίου συνολικής δυναμικότητας 3,27MW.

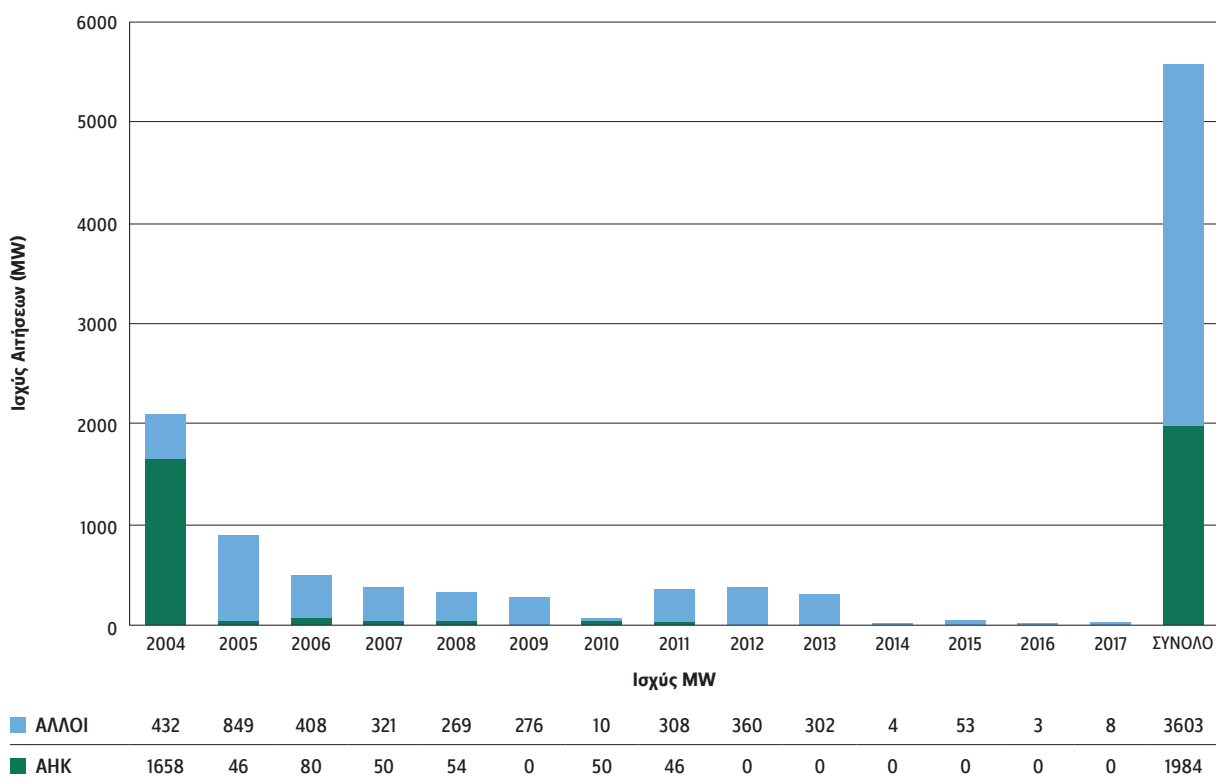
Κατά το 2017 δεν εκδόθηκαν οποιεσδήποτε άδειες για κατασκευή και λειτουργία αιολικών πάρκων.

Στα σχεδιαγράμματα 4 και 5 που ακολουθούν, παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία αιτήσεων και αδειοδοτήσεων για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, από συμβατικές μονάδες και μονάδες ΑΠΕ για την περίοδο από την ίδρυση της ΡΑΕΚ μέχρι και το τέλος του 2017.

* Συμπεριλαμβάνονται και Τροποποιήσεις Αιτήσεων

Σχεδιάγραμμα 4 - Αιτήσεις για άδειες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που υποβλήθηκαν την περίοδο 2004-2017

* Συμπεριλαμβάνονται και Τροποποιήσεις Αιτήσεων

Σχεδιάγραμμα 5 - Αιτήσεις για άδειες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που υποβλήθηκαν την περίοδο 2004-2017 από ΑΗΚ και άλλους παραγωγούς

Εξαιρέσεις από άδεια κατασκευής και λειτουργίας μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας

Συμβατικές μονάδες παραγωγής ηλεκτρισμού

Το 2017 υποβλήθηκαν 63 αιτήσεις για χορήγηση εξαιρέσεων από άδεια κατασκευής και λειτουργίας σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού από συμβατικά καύσιμα για αυτοπαραγωγή, για εφεδρικούς σκοπούς και/ή για αυτόνομα συστήματα και έχουν εκδοθεί 76 εξαιρέσεις από άδεια κατασκευής και/ή λειτουργίας, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος, 16,07MWe.

Φωτοβολταϊκά συστήματα - Μειοδοτικός διαγωνισμός

Η ΡΑΕΚ λαμβάνοντας υπόψη τα σχέδια χορηγιών για ενθάρρυνση της χρήσης των ΑΠΕ, την κυβερνητική πολιτική για τις ΑΠΕ και την προκήρυξη του μειοδοτικού διαγωνισμού από τη Διαχειριστική Επιτροπή του Ταμείου ΑΠΕ και ΕΞΕ κατά το έτος 2017, προχώρησε στην έκδοση 13 εξαιρέσεων από άδεια για λειτουργία φωτοβολταϊκών πάρκων στο πλαίσιο του μειοδοτικού διαγωνισμού, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 20,34MWe.

Φωτοβολταϊκά συστήματα, σταθμοί Βιομάζας με τη μέθοδο αυτοπαραγωγής σε εμπορικά και Βιομηχανικά υποστατικά

Ως «αυτοπαραγωγή» για τις ανάγκες του σχεδίου, ορίστηκε η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από μονάδες ηλεκτροπαραγωγής που είναι εγκατεστημένες σε νόμιμα ανεγερμένα υποστατικά που βρίσκονται εντός του ιδίου τεμαχίου ή/και όμορων τεμαχίων με το υποστατικό του εμπορικού ή βιομηχανικού καταναλωτή. Η ενέργεια δεν εγχέεται στο δίκτυο αλλά χρησιμοποιείται ανά πάσα στιγμή αποκλειστικά και μόνο για ίδια κατανάλωση και όχι για οικονομική εκμετάλλευση μέσω της χρήσης του δικτύου. Επίσης, είναι δυνατή η εγκατάσταση απευθείας γραμμής προς το εξυπηρετούμενο υποστατικό, σύμφωνα με τις πρόνοιες της περί ηλεκτρισμού νομοθεσίας. Σε κάθε περίπτωση το κόστος της απευθείας γραμμής θα το επωμίζεται ο αιτητής.

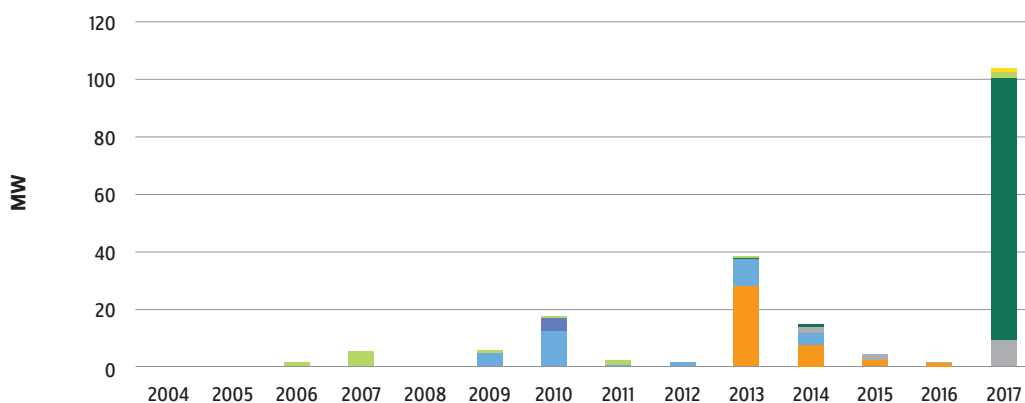
Κατά το έτος 2017, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου εξέδωσε 33 εξαιρέσεις από άδεια για κατασκευή φωτοβολταϊκών συστημάτων και συστημάτων βιομάζας/βιοαερίου, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 9,57MWe και 15 εξαιρέσεις από άδεια για λειτουργία συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 3,19MWe.

Φωτοβολταϊκά συστήματα για εμπορική χρήση

Το 2017 χορηγήθηκαν 35 εξαιρέσεις από άδεια κατασκευής σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού, ισχύος 90,93MWe, στα πλαίσια λειτουργίας της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού και 4 εξαιρέσεις από άδεια λειτουργίας σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού ισχύος 0,319MWe.

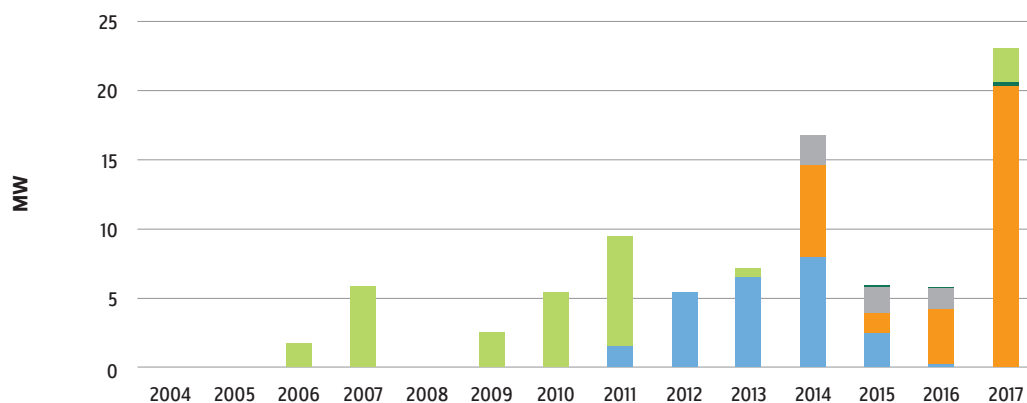
Συστήματα Βιομάζας/βιοαερίου για εμπορική χρήση

Το 2017 χορηγήθηκε μια εξαίρεση από άδεια κατασκευής σταθμού βιομάζας/βιοαερίου για παραγωγή ηλεκτρισμού ισχύος 1MWe.

Βιομάζα-Εμπορική χρήση													1
Βιομάζα/Βιοαέριο		1.75	5.33		0.75	0.5	1.4		0.6				2.4
Αιολικά						4.25							
ΦΒ-Εμπορική χρήση								0.1	0.942				90.93
ΦΒ-Αυτοπαραγωγή									2.06	2.02	0.36		9.56
ΦΒ-Fit					5.19	12.81	0.97	1.69	9.55	4.09			
ΦΒ-Μειοδοτικός									28.28	7.76	2.49	1.5	

Σχεδιάγραμμα 6 - Ισχύς (MW) εξαιρέσεων από άδεια κατασκευής (ΑΠΕ) για την περίοδο 2004-2017

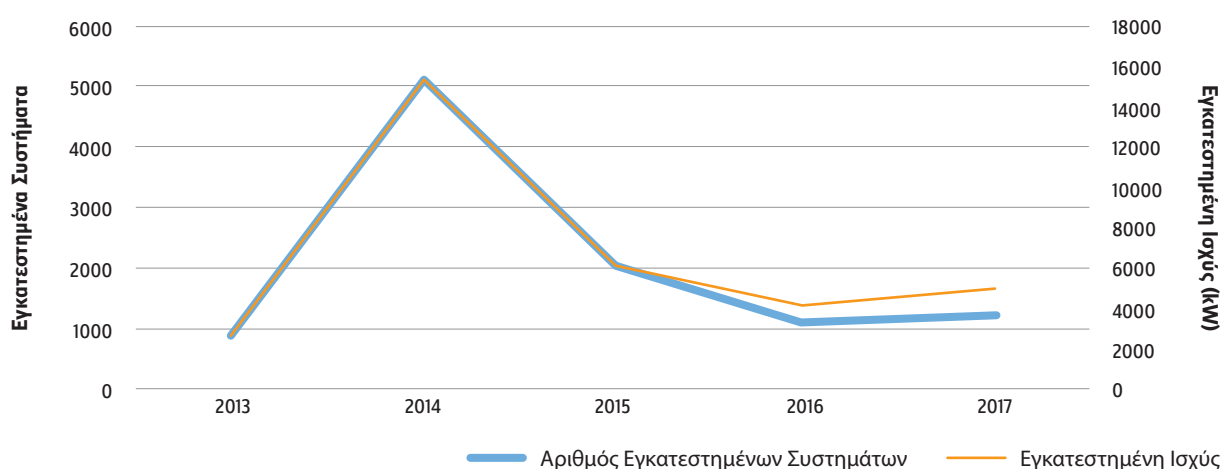
Βιομάζα/Βιοάεριο			1.75	5.93		2.54	5.46	7.9		0.6					2.4
ΦΒ-Εμπορική χρήση													0.1	0.07	0.32
ΦΒ-Αυτοπαραγωγή												2.15	1.87	1.46	
ΦΒ-Μειοδοτικός												6.61	1.5	4	20.35
ΦΒ-Fit								1.58	5.45	6.6	7.98	2.48	0.3		

Σχεδιάγραμμα 7 - Ισχύς (MW) εξαιρέσεων από άδεια λειτουργίας (ΑΠΕ) που εκδόθηκαν την περίοδο 2004-2017

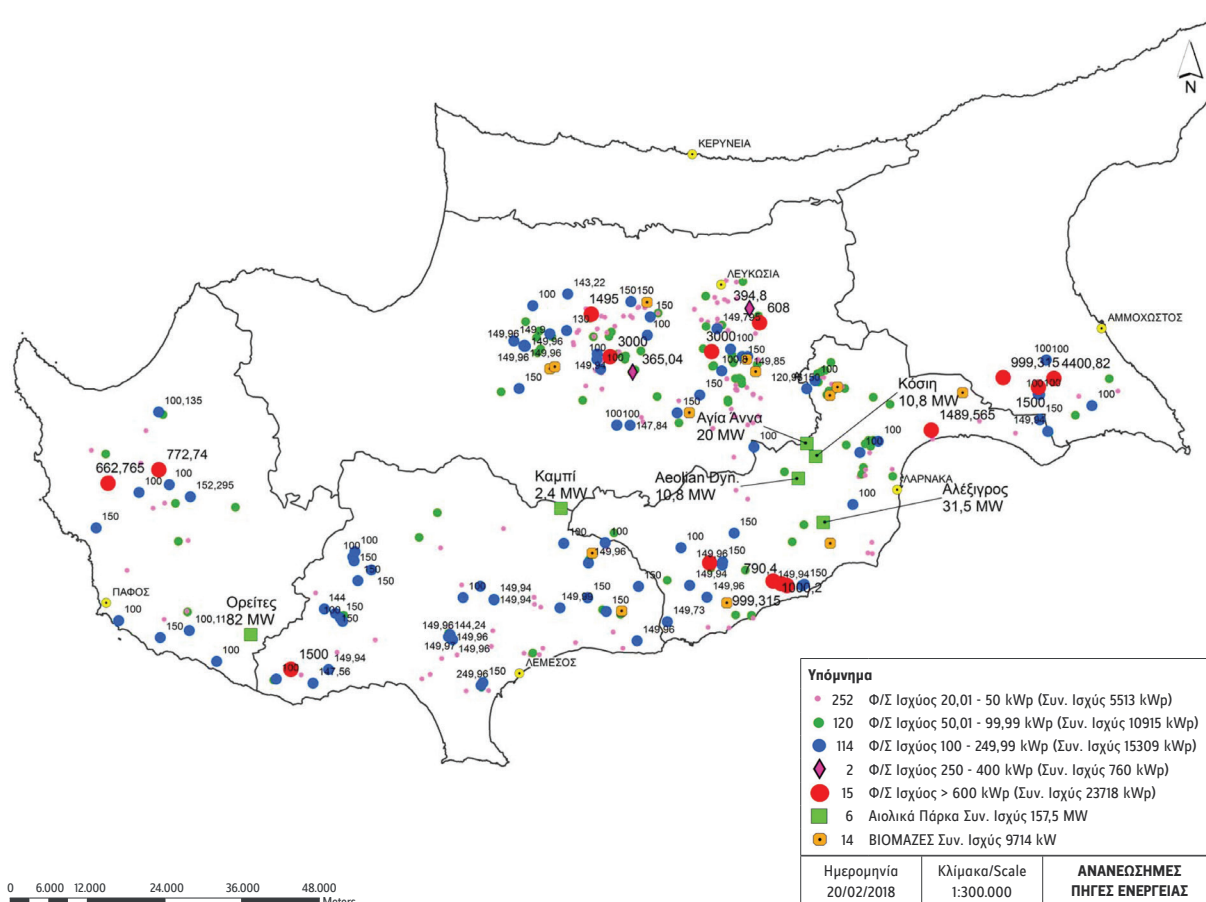
Φωτοβολταϊκά συστήματα με τη μέθοδο συμψηφισμού μετρήσεων

Ως «συμψηφισμός μετρήσεων» για τις ανάγκες του σχεδίου, ορίστηκε ως η μέθοδος που αφορά όλους τους καταναλωτές στα υποστατικά των οποίων γίνεται εγκατάσταση μικρού φωτοβολταϊκού συστήματος με ισχύ μέχρι και 5kWe. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, γίνεται υπολογισμός της διαφοράς μεταξύ της εισαγόμενης από το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, για την κάλυψη των αναγκών του υποστατικού από την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από το Φωτοβολταϊκό σύστημα η οποία εγχέεται στο δίκτυο για κάθε δίκτυο.

Ο Διαχειριστής Συστήματος Διανομής ορίστηκε από τη ΡΑΕΚ ως φορέας υλοποίησης του σχεδίου συμψηφισμού μετρήσεων και σύμφωνα με την ενημέρωση που αποστέλλει στη ΡΑΕΚ, κατά το έτος 2017, έχει διεκπεραιωθεί η εγκατάσταση 1225 φωτοβολταϊκών συστημάτων, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 4,96ΜWe.

Σχεδιάγραμμα 8 - Αριθμός εγκατεστημένων συστημάτων και εγκατεστημένη ισχύς (kW) συστημάτων net metering για τα έτη 2013-2017

Σχεδιάγραμμα 9 - Παραστατική παρουσίαση και γεωγραφική κατανομή εγκατεστημένων μονάδων ΑΠΕ ισχύος μεγαλύτερης από 20kWp μέχρι το 2017

Αρχείο αιτήσεων αδειοδότησης και εκδοθεισών αδειών

Όλοι οι κατάλογοι των αιτήσεων των αδειών, καθώς και των εκδοθεισών αδειών είναι καταχωρημένοι στην ιστοσελίδα της ΠΑΕΚ www.cera.org.cy.

Στοιχεία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά το 2017

Μέγιστη συνολική παραγωγή ισχύος (MW)

Μέγιστη συνολική παραγωγή ισχύος και ηλεκτρικής ενέργειας

Η μέγιστη ζήτηση ηλεκτρικής ισχύος για το έτος 2017 σημειώθηκε τη Δευτέρα 3/7/2017 και ώρα 14:30, οπότε η μέγιστη συνολική παραγωγή ισχύος ανήλθε στα 1.090 MW.

Η συνολική μικτή παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για το 2017 ήταν 4.973.572 MWh.

Συνολική παραγωγή ενέργειας (GWh)

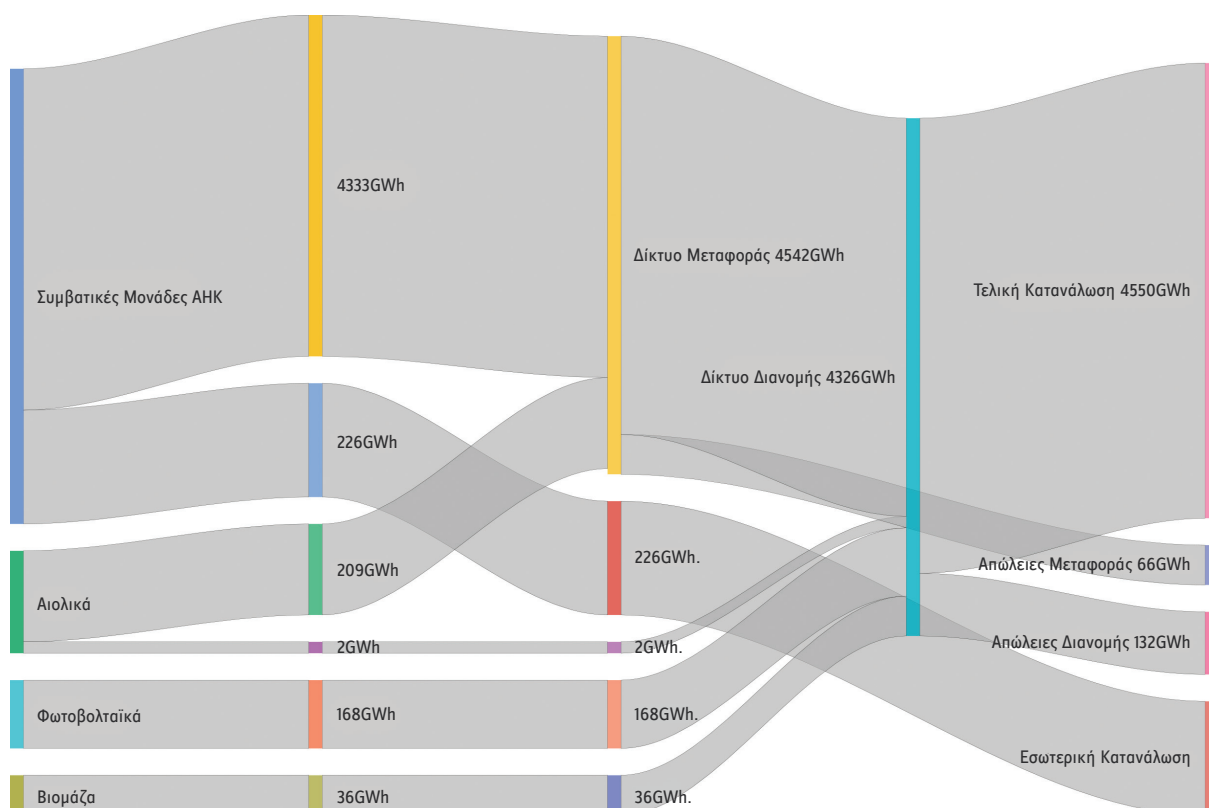
Αναφορικά με την καταγεγραμμένη συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, κατά το έτος 2017, έχουν καταγραφεί τα ακόλουθα σημαντικά στοιχεία:

- Το σύνολο της μεικτής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας έφθασε στις 4.974.392 MWh.
- Η ΑΗΚ συνέβαλε με 4.559.098 MWh.
- Οι παραγωγοί με χρήση ΑΠΕ παρήγαγαν 415.294 MWh.
- Οι σταθμοί παραγωγής της ΑΗΚ παρήγαγαν 226.085 MWh, για τις τοπικές τους ανάγκες.
- Η ενέργεια από συμβατικές μονάδες της ΑΗΚ που εισήλθε στο σύστημα μεταφοράς έφθασε στις 4.333.013 MWh.
- Η ενέργεια που εισήλθε στο σύστημα διανομής από τους υποσταθμούς της ΑΗΚ έφθασε στις 4.323.927 MWh.
- Οι καταγραφείσες απώλειες κατά τη μεταφορά ανήλθαν στις 66.130 MWh, ή 1,44%, της εισερχόμενης ενέργειας στο σύστημα μεταφοράς.
- Οι καταγραφείσες απώλειες κατά τη διανομή ανήλθαν στις 132.218 MWh, ή 3%, της εισερχόμενης ενέργειας στο σύστημα διανομής.

Συντελεστής φορτίου

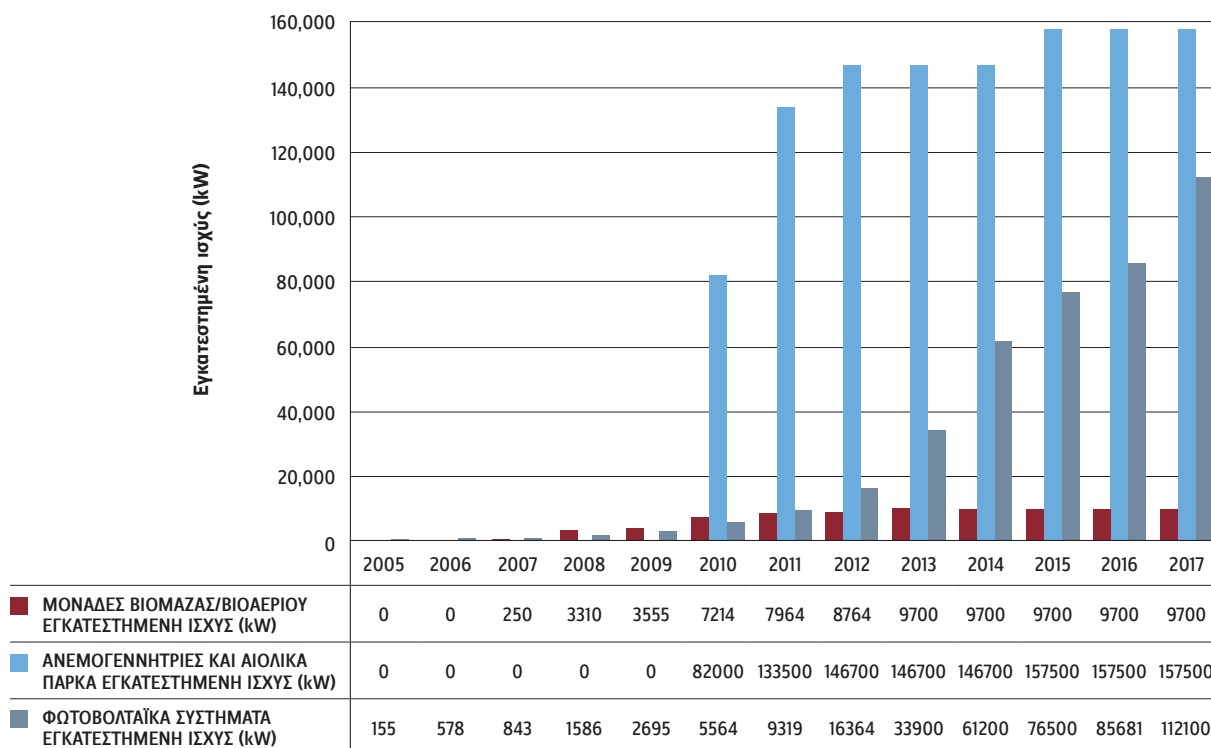
Ο συντελεστής φορτίου των συμβατικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής, ήταν 52,1% κατά το 2017, σε σύγκριση με τον συντελεστή φορτίου για το έτος 2016 που ήταν της τάξης του 54,0%.

Το σχεδιάγραμμα 10 απεικονίζει τη συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για το 2017.

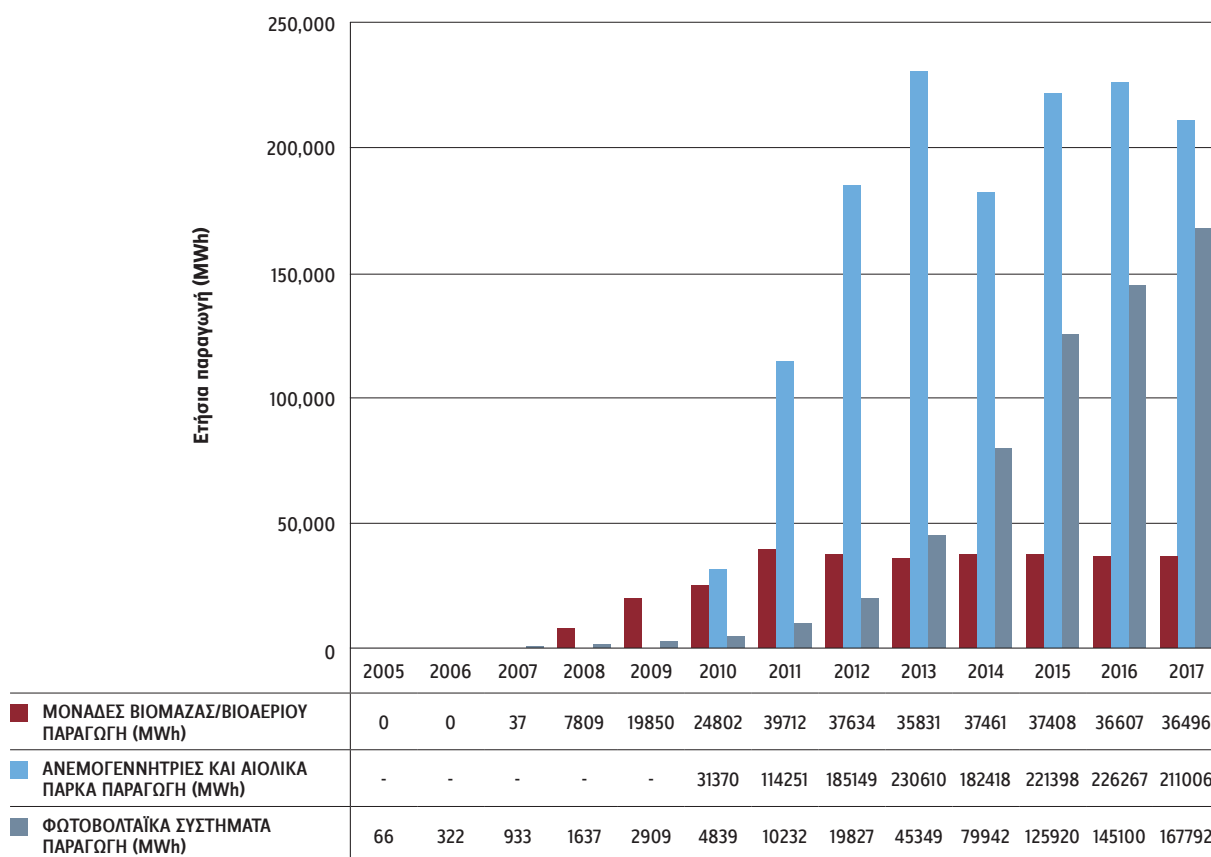

Σχεδιάγραμμα 10 - Διάγραμμα Sankey για τη συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας κατά το 2017

Τα σχεδιαγράμματα 11 και 12 απεικονίζουν ιστορικά στοιχεία παραγωγής από ΑΠΕ οι οποίες είναι συνδεδεμένες στο δίκτυο.

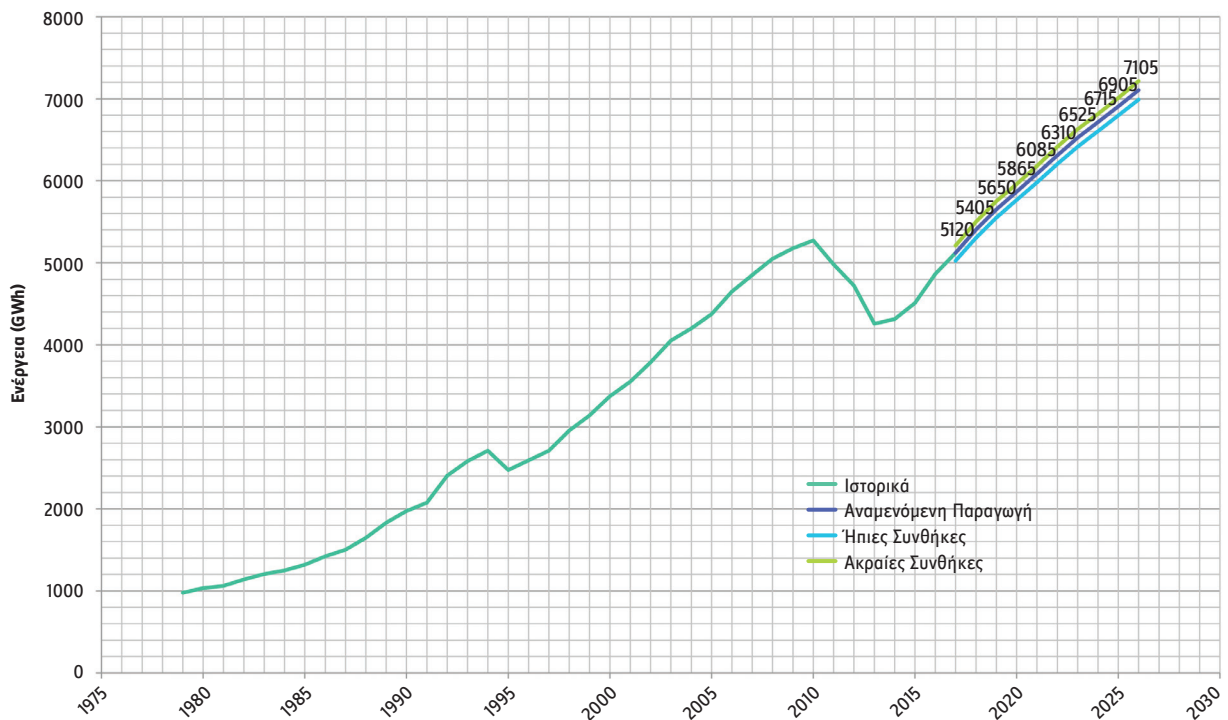
Σχεδιάγραμμα 11 - Ετήσια εγκατεστημένη ισχύς (kW) ΑΠΕ

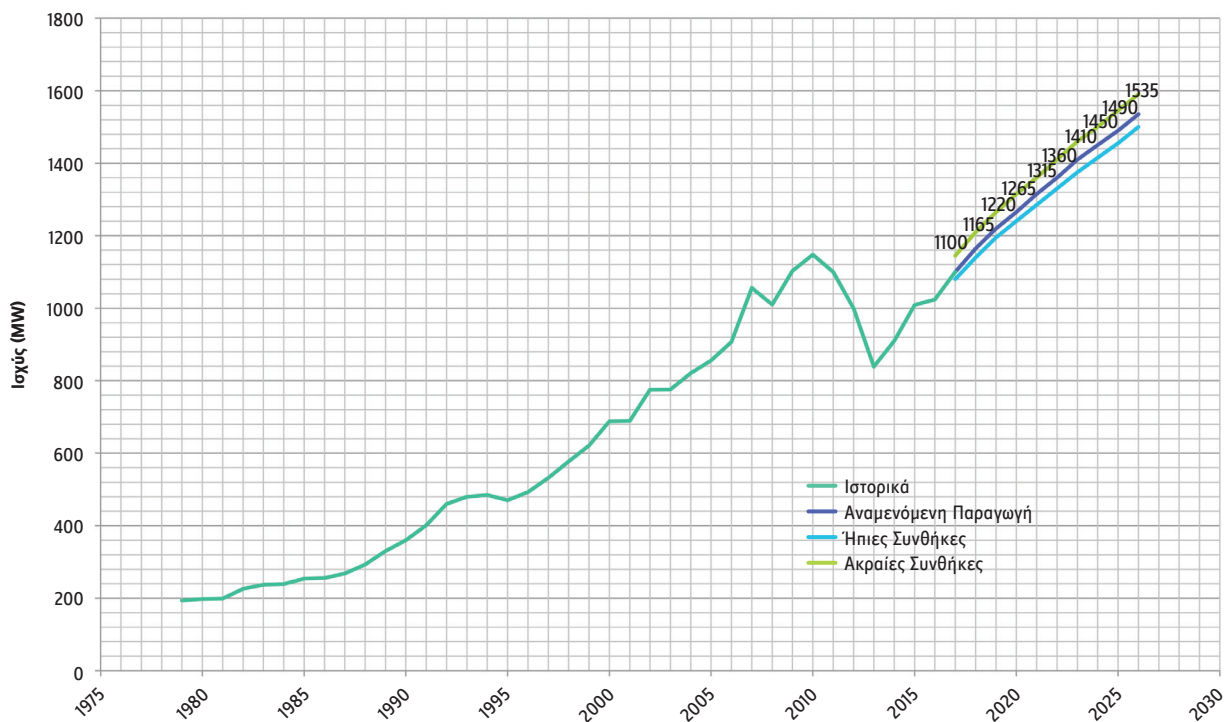
Σχεδιάγραμμα 12 - Ετήσια παραγωγή (MWh) ΑΠΕ

Εγκεκριμένη πρόβλεψη μέγιστης συνολικής ισχύος (MW) και συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας (GWh) για τη δεκαετία 2017-2026

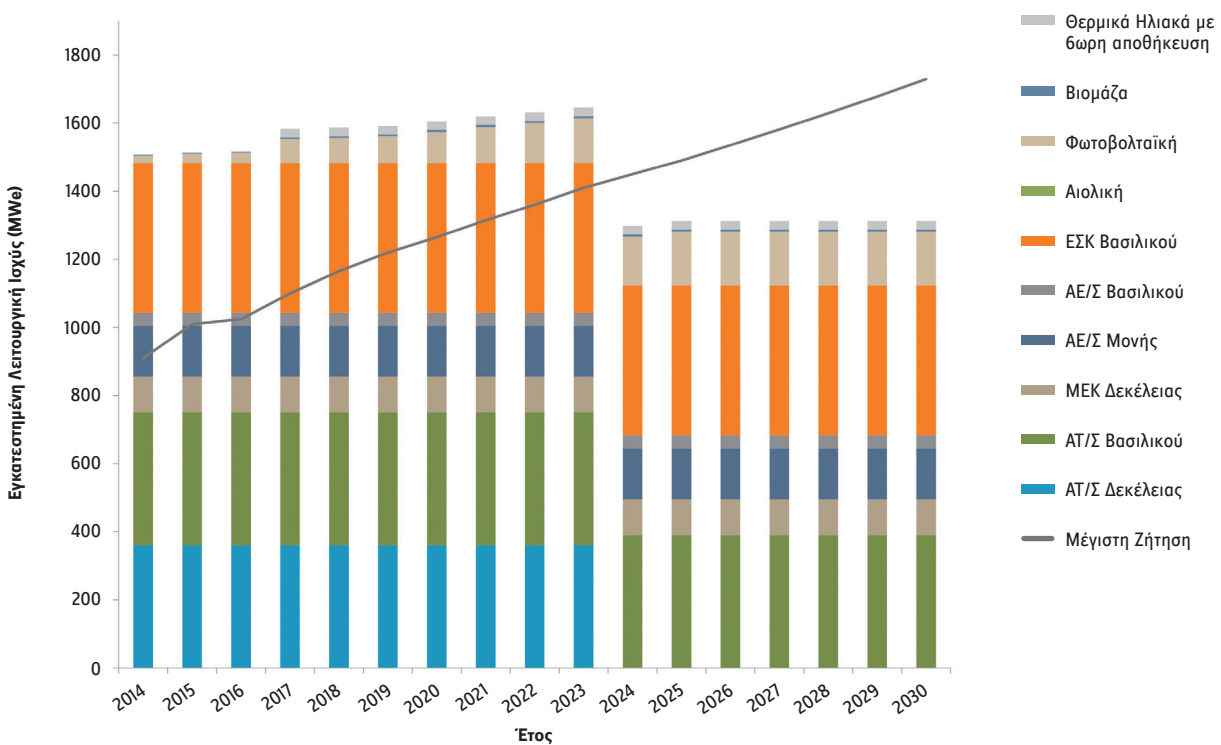
Σχεδιάγραμμα 13 - Εγκεκριμένη πρόβλεψη συνολικής παραγόμενης ενέργειας (GWh) 1975-2026

Σχεδιάγραμμα 14 - Εγκεκριμένη πρόβλεψη μέγιστης συνολικής ισχύος (MW) 1975-2026

Επάρκεια ηλεκτρικής ενέργειας

Η ΡΑΕΚ, σύμφωνα με τους Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους, έχει την ευθύνη για την επάρκεια ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο, την αξιοπιστία και ασφάλεια του συστήματος παραγωγής, μεταφοράς και διανομής, καθώς και για την ποιότητα της παροχής ηλεκτρισμού. Η ΡΑΕΚ παρακολουθεί συστηματικά την επάρκεια, ποιότητα και αξιοπιστία της παροχής ηλεκτρισμού και, οποτεδήποτε διαπιστώσει τυχόν ελλείμματα, ενημερώνει σχετικά τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, ο οποίος, μετά από διαβούλευση με τη ΡΑΕΚ και τον ΔΣΜΚ, λαμβάνει όλα τα ενδεικνυόμενα διορθωτικά μέτρα. Όπως παρουσιάζεται στο σχεδιάγραμμα 15, κατά το υπό επισκόπηση έτος, η επάρκεια βρίσκεται σε ικανοποιητικά υψηλά επίπεδα.

Σχεδιάγραμμα 15 - Επάρκεια ηλεκτρικής ενέργειας

Τιμές ηλεκτρικής ενέργειας

Το σχεδιάγραμμα 16 παρουσιάζει τη μέση τιμή ενέργειας ανά πωληθείσα kWh, εξαιρουμένου του τέλους ΑΠΕ και του ΦΠΑ, για τα έτη 2011 ως 2017, για τις διατιμήσεις με τις περισσότερες πωλήσεις σε kWh (η σύγκριση γίνεται για παλιούς κώδικες διατιμήσεων):

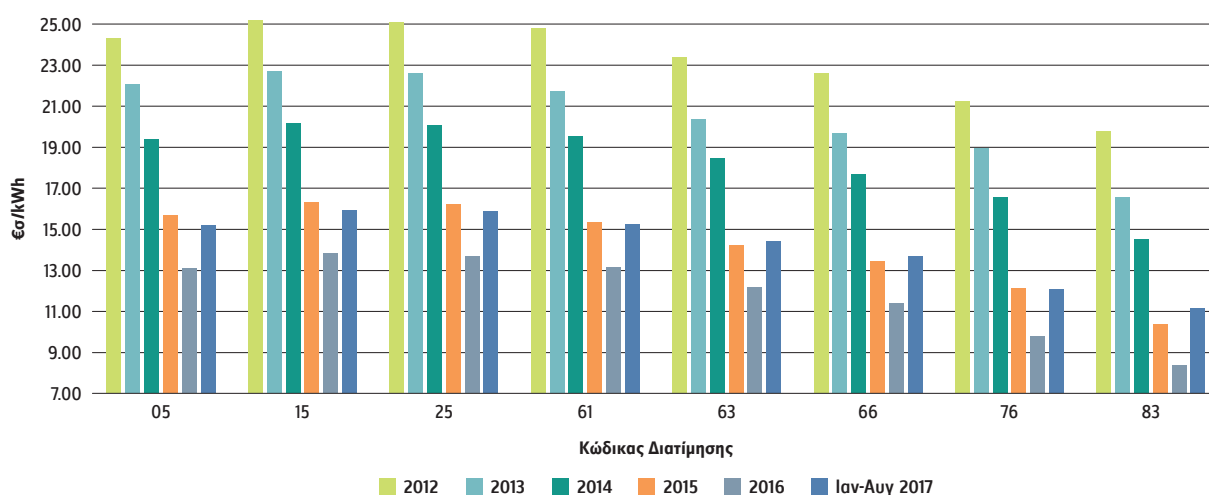
- 05: Διατίμηση οικιακής χρήσης μονής εγγραφής
- 15: Διμηνιαία διατίμηση εμπορικής χρήσης χαμηλής τάσης μονής εγγραφής
- 25: Διμηνιαία διατίμηση βιομηχανικής χρήσης χαμηλής τάσης μονής εγγραφής
- 61: Μηνιαία διατίμηση εμπορικής χρήσης μέγιστης ζήτησης χαμηλής τάσης μονής εγγραφής
- 63: Μηνιαία διατίμηση εμπορικής χρήσης μέγιστης ζήτησης μέσης τάσης τριπλής εγγραφής
- 66: Μηνιαία διατίμηση εμπορικής χρήσης μέγιστης ζήτησης μέσης τάσης τριπλής εγγραφής (για 1000 kVA και άνω)

- 76: Διμηνιαία διατίμηση Βιομηχανικής χρήσης μέγιστης ζήτησης μέσης τάσης τριπλής εγγραφής
- 83: Διμηνιαία διατίμηση Βιομηχανικής χρήσης μέγιστης ζήτησης υψηλής τάσης τριπλής εγγραφής

Η σύγκριση αυτή γίνεται για παλιούς κώδικες διατιμήσεων, επειδή δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για τις νέες διατιμήσεις που εφαρμόστηκαν την 1η Σεπτεμβρίου 2017. Για το έτος 2017, περιλαμβάνονται στοιχεία για τους πιο πάνω κώδικες διατιμήσεων από τον Ιανουάριο μέχρι τον Αύγουστο.

Από το σχεδιάγραμμα 16, παρατηρούμε ότι οι διατιμήσεις με κώδικα 15 και 25 (εμπορικής χρήσης χαμηλής τάσης και βιομηχανικής χρήσης χαμηλής τάσης, αντίστοιχα) είναι σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με τις άλλες διατιμήσεις ενώ οι διατιμήσεις με κώδικα 76 και 83 (βιομηχανικής χρήσης μέσης τάσης και βιομηχανικής χρήσης υψηλής τάσης αντίστοιχα) είναι σε χαμηλότερα επίπεδα.

Οι διαχρονικές μεταβολές στο ύψος της κάθε διατίμησης ακολουθούν την ίδια μορφή, καθώς εξαρτώνται κυρίως από τις μεταβολές στις τιμές των καυσίμων. Από το σχεδιάγραμμα 16, παρατηρούμε ότι το έτος 2016 παρουσίασε τις χαμηλότερες τιμές ενέργειας της τελευταίας πενταετίας λόγω του χαμηλότερου κόστους καυσίμου.

Σχεδιάγραμμα 16 - Μέση τιμή διατίμησης εξαιρουμένου τέλους ΑΠΕ και ΦΠΑ

5

ΑΓΟΡΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ

Εισαγωγή

Η είσοδος του φυσικού αερίου (ΦΑ) στο ενεργειακό ισοζύγιο της Κυπριακής Δημοκρατίας, στο πλαίσιο των στόχων της ενεργειακής πολιτικής για τη διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών της χώρας και την προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί σημαντική απόφαση στον τομέα της ενέργειας.

Δεδομένου ότι η αγορά ΦΑ στην Κύπρο είναι υπό ανάπτυξη, βασικός στόχος είναι η δημιουργία μίας οργανωμένης αγοράς, κατά τα πρότυπα των προηγμένων αντίστοιχων αγορών παγκοσμίως, αλλά και κατά τη βέλτιστη πρακτική της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ΦΑ, με εύρυθμη λειτουργία όλων των εμπλεκόμενων στην αγορά, είτε πρόκειται για επιχειρήσεις ΦΑ, είτε πρόκειται για θεσμοθετημένους από τη νομοθεσία φορείς.

Ο Νόμος περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου (Νόμος) παρέχει τις βασικές πρόνοιες ενόψει της επικείμενης εισαγωγής ΦΑ στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας, όμως δεν προσδιορίζει το μοντέλο της αγοράς και το οργανωτικό πλαίσιο που θα χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξή της. Επιπλέον, ο Νόμος προβλέπει τη δυνατότητα παρεκκλίσεων στη βάση της απομονωμένης ή αναδυόμενης αγοράς, χωρίς όμως να θεσμοθετεί συγκεκριμένα τις παρεκκλίσεις αυτές αφήνοντας στην κρίση του Υπουργικού Συμβουλίου τον πλήρη καθορισμό αυτών.

Βασικό στοιχείο του νέου πλαισίου λειτουργίας των αγορών ΦΑ, όπως αυτό αποτυπώνεται με πολύ αναλυτικό τρόπο στο ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο (Τρίτο Ενεργειακό Πακέτο), είναι ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων της παραγωγής και προμήθειας ΦΑ, οι οποίες οφείλουν να πραγματοποιούνται σε συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού, από εκείνες της μεταφοράς και της διανομής, για τις οποίες προβλέπεται η ρυθμιζόμενη πρόσβαση τρίτων υπό την εποπτεία των ρυθμιστικών αρχών.

Συγκεκριμένα για την Κύπρο προβλέπεται από τον νόμο η δυνατότητα παρέκκλισης από συγκεκριμένα άρθρα καθώς μπορεί να θεωρηθεί είτε απομονωμένη είτε αναδυόμενη αγορά. Στην περίπτωση αυτή, είναι δυνατόν αφενός μεν να υπάρξει παρέκκλιση από την εφαρμογή του ανταγωνισμού στην προμήθεια ΦΑ για όσο διάστημα η κυπριακή αγορά ΦΑ θεωρείται αναδυόμενη, αφετέρου δε να μην υπάρξει ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων των διαχειριστών ΦΑ (μεταφορά, διανομή, αποθήκευση, ΥΦΑ) από τη δραστηριότητα της προμήθειας, κατά τον προβλεπόμενο στην Οδηγία τρόπο, επί παραδείγματι, για τις εγκαταστάσεις μεταφοράς, με ιδιοκτησιακό διαχωρισμό.

Οι δραστηριότητες για τις οποίες σύμφωνα με τον νόμο είναι προαπαιτούμενη η εξασφάλιση άδειας από τη ΡΑΕΚ και είναι υπό τη ρυθμιστική εποπτεία της είναι οι ακόλουθες:

- κατασκευή ή/και εκμετάλλευση (ιδιοκτησία) συστήματος μεταφοράς,
- κατασκευή ή/και εκμετάλλευση (ιδιοκτησία) συστήματος διανομής,
- κατασκευή ή/και εκμετάλλευση (ιδιοκτησία) εγκατάστασης ΥΦΑ,
- κατασκευή ή/και εκμετάλλευση (ιδιοκτησία) εγκατάστασης αποθήκευσης,
- διαχείριση συστήματος μεταφοράς,

- διαχείριση συστήματος διανομής,
- διαχείριση εγκατάστασης ΥΦΑ,
- διαχείριση εγκατάστασης αποθήκευσης,
- προμήθειας ΦΑ.

Σημειώνεται ότι, στο παρόν στάδιο δεν υπάρχει κανένας αδειοδοτημένος από τη ΡΑΕΚ φορέας που να δραστηριοποιείται στην αγορά του ΦΑ.

Νομοθετικό πλαίσιο αγοράς φυσικού αερίου

Ο εν ισχύ νόμος Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου του 2012 (Νόμος) ο οποίος υιοθετεί τα σημαντικά χαρακτηριστικά του Τρίτου Ενεργειακού Πακέτου, προνοεί για τη ρύθμιση της αγοράς φυσικού αερίου στην Κυπριακή Δημοκρατία και μεταξύ άλλων θεσπίζει τους κανόνες για τη μεταφορά, διανομή, προμήθεια και αποθήκευση του φυσικού αερίου. Επιπλέον, προσδιορίζει τους κανόνες σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία του τομέα του φυσικού αερίου, την πρόσβαση στην αγορά, την εκμετάλλευση των δικτύων καθώς και τα κριτήρια και τις διαδικασίες χορήγησης αδειών μεταφοράς, διανομής, προμήθειας και αποθήκευσης φυσικού αερίου. Στον νόμο περιγράφονται και τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της ΡΑΕΚ και καθορίζεται ολοκληρωμένα το εύρος των δραστηριοτήτων και ο ρόλος της.

Σημειώνεται ότι ο Νόμος παρέχει τις βασικές πρόνοιες ενόψει της επικείμενης εισαγωγής φυσικού αερίου στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας, όμως δεν προσδιορίζει το μοντέλο της αγοράς και το οργανωτικό πλαίσιο που θα χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη της αγοράς, παρέχοντας με αυτόν τον τρόπο την εύλογη ευχέρεια στους αποφασίζοντες για τις πρέπουσες επιλογές. Επιπλέον, ο Νόμος προβλέπει τη δυνατότητα παρεκκλίσεων, κατά τις διατάξεις και της Οδηγίας, χωρίς όμως να θεσμοθετεί συγκεκριμένα τις παρεκκλίσεις αυτές αφήνοντας στην κρίση του Υπουργικού Συμβουλίου τον πλήρη καθορισμό αυτών των παρεκκλίσεων.

Βασικό στοιχείο του νέου πλαισίου λειτουργίας των αγορών φυσικού αερίου, αλλά και ηλεκτρισμού, όπως αυτό αποτυπώνεται με πολύ αναλυτικό τρόπο στο ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο (Τρίτο Ενεργειακό Πακέτο), είναι ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων της παραγωγής και εμπορίας φυσικού αερίου, οι οποίες οφείλουν πλέον να πραγματοποιούνται σε συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού, από εκείνες της μεταφοράς και της διανομής, για τις οποίες προβλέπεται η ρυθμιζόμενη πρόσβαση τρίτων υπό την εποπτεία των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, του Οργανισμού για τη Συνεργασία των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ΟΣΡΑΕ ή ACER) και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ο Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου Νόμος (Νόμος) του 2012, προβλέπει για την Κύπρο τη δυνατότητα παρέκκλισης από συγκεκριμένα άρθρα της, καθώς μπορεί να θεωρηθεί είτε απομονωμένη είτε αναδυόμενη αγορά. Στην περίπτωση της Κύπρου, είναι δυνατόν αφενός μεν να υπάρξει παρέκκλιση από την εφαρμογή του ανταγωνισμού στην εμπορία χονδρικής και στην προμήθεια φυσικού αερίου προς τους τελικούς καταναλωτές, ιδιαίτερα για όσο διάστημα η κυπριακή αγορά φυσικού αερίου θεωρείται αναδυόμενη, αφετέρου δε να μην υπάρξει ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων των διαχειριστών φυσικού αερίου (μεταφορά, διανομή, αποθήκευση, ΥΦΑ, κλπ.) από τις δραστηριότητες της εμπορίας και προμήθειας, κατά τον προβλεπόμενο στην Οδηγία τρόπο, επί παραδείγματι, για τις εγκαταστάσεις μεταφοράς, με ιδιοκτησιακό διαχωρισμό.

Η επιλογή των παρεκκλίσεων δεν είναι απαραίτητο να αφορά όλες τις δυνατότητες που παρέχει το θεσμικό πλαίσιο, αντίθετα θα πρέπει να γίνει η κατάλληλη επιλογή με κριτήρια κυρίως της οικονομικότητας και της ομαλής λειτουργίας της αγοράς κατά την αρχική περίοδο, καθώς και η δυνατότητα ομαλής μετάβασης στο καθεστώς πλήρως απελευθερωμένης αγοράς. Αναμφίβολα, η εφαρμογή τους δεν θα πρέπει να εμποδίζει την αποτελεσματική ρύθμιση και έλεγχο της αγοράς φυσικού αερίου και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτή.

Οργάνωση και ανάπτυξη της αγοράς φυσικού αερίου

Τον Ιούνιο 2016, σε συνέχεια της έκθεσης που υποβλήθηκε από τη ΡΑΕΚ σχετικά με τις επιλογές για την ανάπτυξη της αγοράς φυσικού αερίου στην Κύπρο, λήφθηκε Απόφαση από το Υπουργικό Συμβούλιο για έλευση υδροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ) στην Κύπρο το συντομότερο δυνατό και πριν το 2020. Το ΥΦΑ θα αποτελεί αρχικά αποκλειστική επιλογή τροφοδοσίας της εσωτερικής αγοράς με φυσικό αέριο και στη συνέχεια, μετά την τροφοδοσία της αγοράς από τα γηγενή κοιτάσματα, θα αποτελεί εναλλακτική επιλογή που θα διασφαλίζει την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού.

Σε συνέχεια της μελέτης που πραγματοποιήθηκε από τη Δημόσια Επιχείρηση Φυσικού Αερίου (ΔΕΦΑ ΛΤΔ) σχετικά με την ανάπτυξη της αγοράς φυσικού αερίου στην Κύπρο ώστε να αξιοποιηθεί η προσφορότερη λύση για εισαγωγή υδροποιημένου φυσικού αερίου το αργότερο μέχρι το 2020, με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ανατέθηκε στη ΔΕΦΑ ΛΤΔ τον Ιούνιο 2017 η προκήρυξη δύο διαγωνισμών για μακροπρόθεσμη προμήθεια ΥΦΑ και για στρατηγικό επενδυτή για τις απαιτούμενες υποδομές.

Η είσοδος του φυσικού αερίου στο ενεργειακό ισοζύγιο, στο πλαίσιο των στόχων της ενεργειακής πολιτικής για τη διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών της χώρας και την προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί σημαντική απόφαση στον τομέα της ενέργειας.

Δεδομένου ότι η αγορά φυσικού αερίου στην Κύπρο είναι υπό ανάπτυξη, βασικός στόχος είναι η δημιουργία μίας οργανωμένης αγοράς, κατά τα πρότυπα των προηγμένων αντίστοιχων αγορών παγκοσμίως, αλλά και κατά τη βέλτιστη πρακτική της ευρωπαϊκής βιομηχανίας φυσικού αερίου, με εύρυθμη λειτουργία όλων των εμπλεκόμενων στην αγορά, είτε πρόκειται για επιχειρήσεις φυσικού αερίου, είτε πρόκειται για θεσμοθετημένους από τη νομοθεσία φορείς.

Η ΡΑΕΚ δίνει μεγάλη προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση του στόχου της γρήγορης και αποτελεσματικής διεύθυνσης του φυσικού αερίου με ανταγωνιστικούς όρους στην κυπριακή αγορά.

Οι υποχρεώσεις της ΡΑΕΚ που αφορούν την αγορά του ΦΑ και το ρυθμιστικό εύρος δικαιοδοσίας της καθορίζονται στον Περί Ρύθμισης της Αγοράς Φυσικού Αερίου Νόμο. Η ΡΑΕΚ στο διάστημα που μεσολαβεί έως την έλευση του ΦΑ πρέπει να διαμορφώσει το ρυθμιστικό πλαίσιο της αγοράς γνωρίζοντας ότι θα αποτελεί τον εγγυητή της ορθής λειτουργίας της και της προστασίας των καταναλωτών για το διάστημα ισχύος των παρεκκλίσεων αλλά και της ομαλής μετάβασης σε μια υγιή ανοιχτή αγορά.

6

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ

Ο CEER σε συνεργασία με όλες τις εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές προωθεί μέτρα για την προστασία και ενημέρωση των καταναλωτών ενέργειας. Βασικό μέτρο είναι η στήριξη του CEER από τις εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές, οι οποίες γνωστοποιούν τη σύσταση της ιστοσελίδας του που αφορά αποκλειστικά στην ενημέρωση των καταναλωτών ενέργειας.

Στην ιστοσελίδα υπάρχουν δημοσιεύσεις του CEER για τα θέματα των δικαιωμάτων των καταναλωτών ενέργειας, της προμήθειας, των διατιμήσεων και των λογαριασμών, των έξυπνων μετρητών, της αλλαγής προμηθευτή και άλλα.

Η ιστοσελίδα του CEER που αναφέρεται αποκλειστικά στους καταναλωτές ενέργειας είναι:
<https://www.ceer.eu>

Η ΡΑΕΚ με σκοπό να διασφαλίσει ότι διατίθεται στους καταναλωτές ενέργειας το σύνολο των αναγκαίων πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματά τους, την ισχύουσα νομοθεσία και τους τρόπους προσφυγής που διαθέτουν σε περίπτωση διαφοράς, εκδίδει σε ετήσια περίπου βάση ενημερωτικό υλικό το οποίο διαθέτει σε ηλεκτρονική μορφή στα Γραφεία Εξυπηρέτησης του Πολίτη, στα κατά τόπους Επαρχιακά Γραφεία του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και στα κατά τόπους Επαρχιακά Γραφεία της ΑΗΚ.

Σύμφωνα με σχετικές πρόνοιες των Νόμων, το Γραφείο της ΡΑΕΚ, τα Γραφεία Εξυπηρέτησης του Πολίτη και το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού αποτελούν τα ενιαία σημεία επαφής για ενημέρωση των καταναλωτών ενέργειας.

Δείκτες Απόδοσης

Με βάση τους Κανονισμούς Κ.Δ.Π. 571/2005, ως «δείκτες απόδοσης» ορίζονται οι δείκτες προμήθειας ηλεκτρισμού οι οποίοι περιλαμβάνουν τις υποχρεώσεις του προμηθευτή και του ιδιοκτήτη συστήματος διανομής (ΙΣΔ), τα δικαιώματα των καταναλωτών, τα πρότυπα απόδοσης και τα ελάχιστα επίπεδα απόδοσης αυτών, καθώς και το πρόστιμο που επιβάλλεται σε περίπτωση παράλειψης συμμόρφωσης του Προμηθευτή ή/και του ΙΣΔ.

Η ΡΑΕΚ ασκώντας τις εξουσίες που της παρέχει ο περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμος και οι τροποποιήσεις αυτού, έχει εκδώσει με την έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου και αφού κατατέθηκαν στη Βουλή των Αντιπροσώπων και εγκρίθηκαν από αυτή τους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού (Δείκτες Απόδοσης) Κανονισμούς του 2005 – Κ.Δ.Π. 571/2005.

Με βάση τους εν λόγω Κανονισμούς οι «δείκτες απόδοσης» ορίζονται ως οι δείκτες προμήθειας ηλεκτρισμού και περιλαμβάνουν τις υποχρεώσεις του προμηθευτή και του ιδιοκτήτη συστήματος διανομής, τα δικαιώματα των καταναλωτών, τα πρότυπα απόδοσης και τα ελάχιστα επίπεδα απόδοσης αυτών, καθώς και το πρόστιμο που επιβάλλεται σε περίπτωση παράλειψης συμμόρφωσης του προμηθευτή ή/και του ιδιοκτήτη συστήματος διανομής.

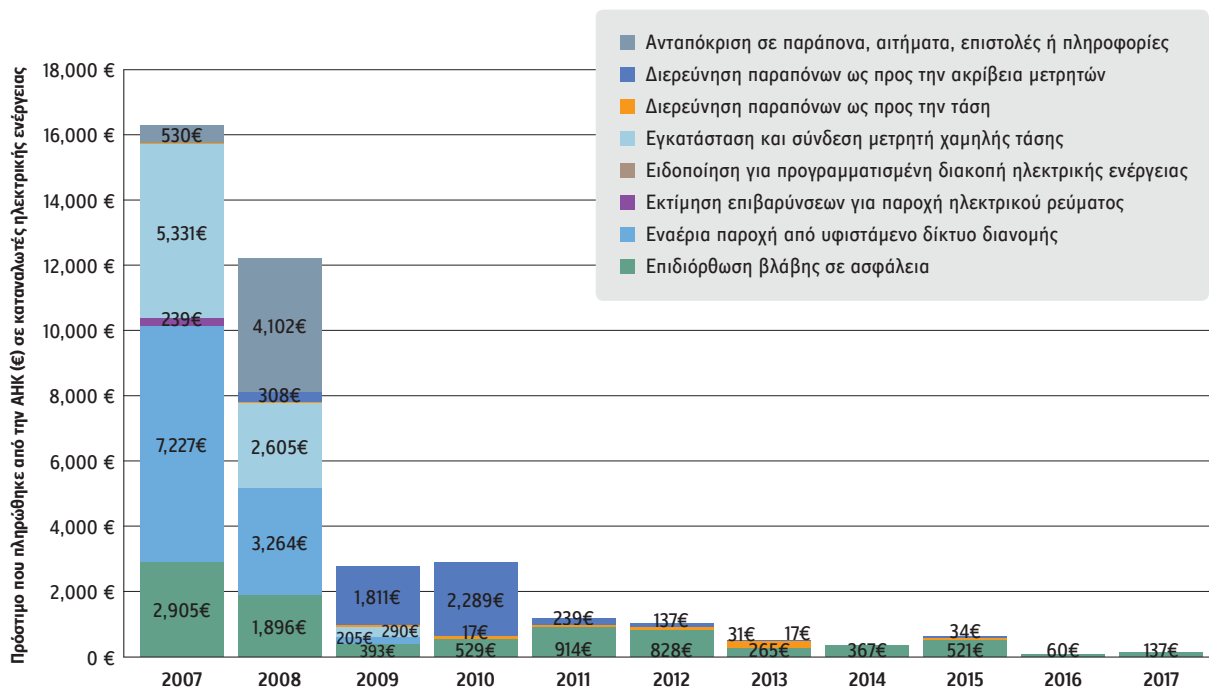
Στο πλαίσιο εφαρμογής και τήρησης των πιο πάνω προνοιών, παρατίθενται πιο κάτω για κάθε δείκτη απόδοσης τα ποσά που έχουν καταβληθεί ως πρόστιμο σε καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου ως ιδιοκτήτης συστήματος διανομής και ως αδειούχος προμηθευτής που έχουν καταγραφεί για την περίοδο 1.1.2017 μέχρι 31.12.2017. Επίσης παρουσιάζονται, για σκοπούς σύγκρισης, τα αντίστοιχα αποτελέσματα προηγούμενων ετών.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ (ΑΗΚ)

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2007-2017

Πρόστιμο που πληρώθηκε από την ΑΗΚ (€) σε καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας

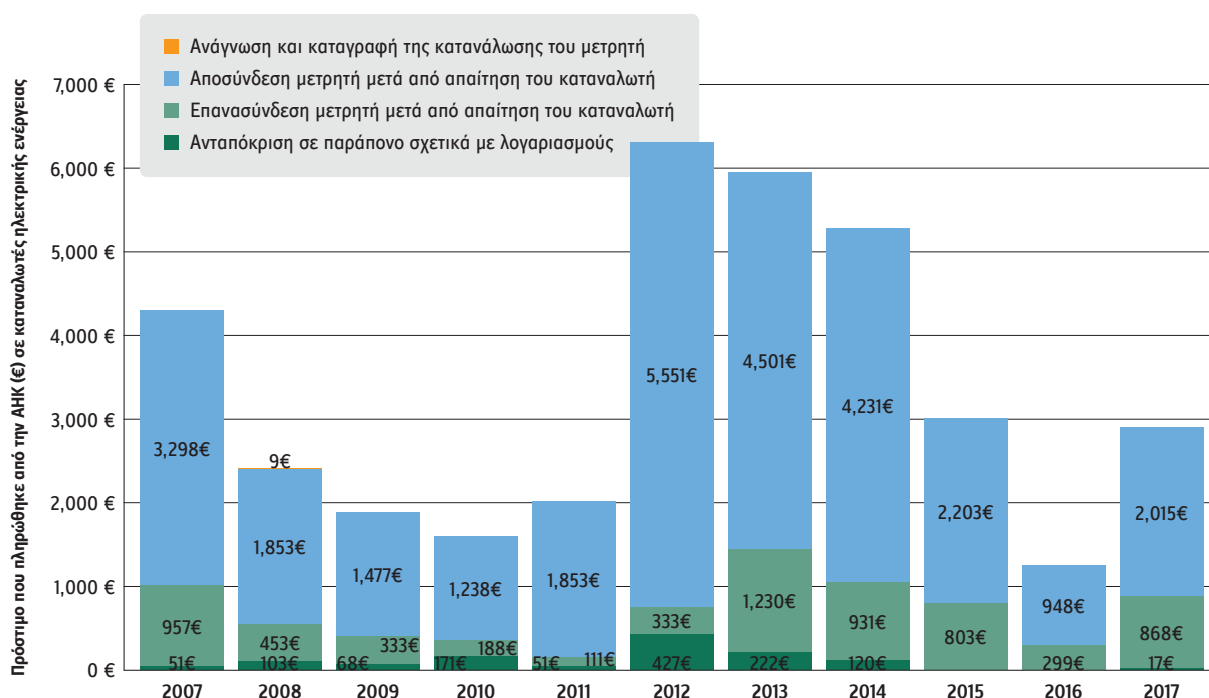
Σχεδιάγραμμα 17 - Δείκτες απόδοσης ιδιοκτήτη συστήματος διανομής (ΑΗΚ)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
1	Επιδιόρθωση βλάβης σε ασφάλεια	2.905€	1.896€	393€	529€	914€	828€	265€	367€	521€	60€	137€
2	Εγκατάσταση και σύνδεση μετρητή χαμηλής τάσης	5.331€	2.605€	290€								
3	Εναέρια παροχή από υφιστάμενο δίκτυο διανομής	7.227€	3.264€	205€	17€							
4	Εκτίμηση επιβαρύνσεων για παροχή ηλεκτρικού ρεύματος	239€										
5	Ειδοποίηση για προγραμματισμένη διακοπή ηλεκτρικής ενέργειας											
6	Διερεύνηση παραπόνων ως προς την τάση	34€	34€	68€	68€	34€	68€	205€		34€		
7	Διερεύνηση παραπόνων ως προς την ακρίβεια μετρητών		308€	1.811€	2.289€	239€	137€	31€		34€		
8	Ανταπόκριση σε παράπονα, αιτήματα, επιστολές ή πληροφορίες	530€	4.102€					17€				

Πίνακας 5 - Δείκτες απόδοσης ιδιοκτήτη συστήματος διανομής

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ ΑΗΚ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2007-2017

Πρόστιμο που πληρώθηκε από την ΑΗΚ (€) σε καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας

Σχεδιάγραμμα 18 - Δείκτες απόδοσης προμηθευτή ΑΗΚ

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1 Ανταπόκριση σε παράπονο σχετικά με λογαριασμούς	51€	103€	68€	171€	51€	427€	222€	120€			17€
2 Διευθέτηση και τήρηση συναντήσεων											
3 Επανάσυνδεση μετρητή μετά από απαίτηση του καταναλωτή	957€	453€	333€	188€	111€	333€	1.230€	931€	803€	299€	868€
4 Αποσύνδεση μετρητή μετά από απαίτηση του καταναλωτή	3.298€	1.853€	1.477€	1.238€	1.853€	5.551€	4.501€	4.231€	2.203€	948€	2.015€
5 Ανάγνωση και καταγραφή της κατανάλωσης του μετρητή		9€									
6 Ανταπόκριση σε παράπονα, αιτήματα, επιστολές ή πληροφορίες		*	*	*							

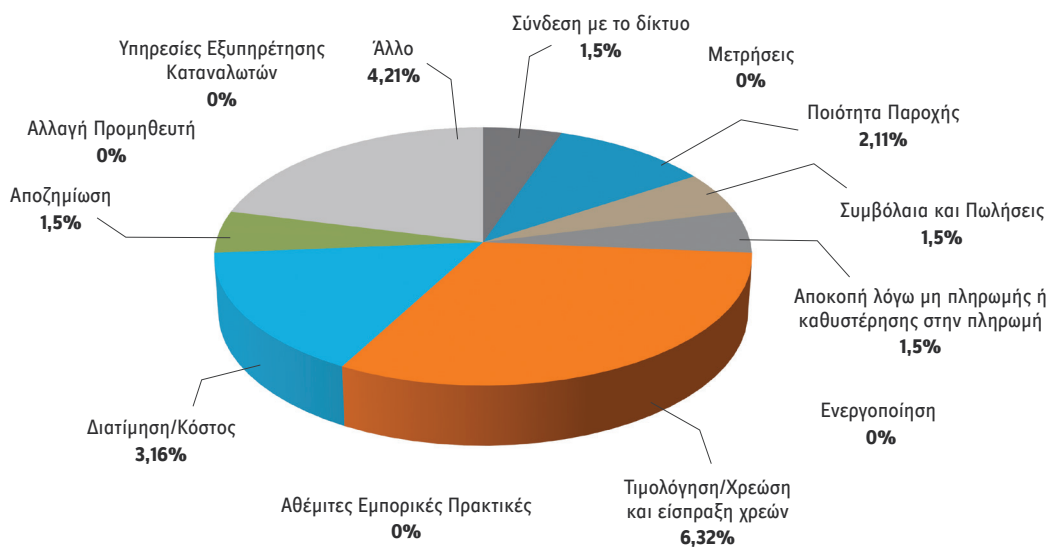
* Ο Δείκτης (6) συμπεριλαμβάνεται στον δείκτη (8) ΙΣΔ

Πίνακας 6 - Δείκτες απόδοσης προμηθευτή

Από τους πιο πάνω πίνακες φαίνεται ότι κατά το υπό επισκόπηση έτος αρκετές από τις επιδόσεις της ΑΗΚ τόσο ως ιδιοκτήτης συστήματος διανομής όσο και ως προμηθευτής, παρουσίασαν βελτίωση σε σχέση με προηγούμενες χρονιές και ως εκ τούτου θεωρούνται ικανοποιητικές. Ωστόσο, η ΡΑΕΚ θα συνεχίσει να προβαίνει σύμφωνα με τις εξουσίες που της παρέχει η νομοθεσία, σε όλες τις δέουσες ενέργειες έτσι ώστε οι επιδόσεις της ΑΗΚ να βελτιωθούν περαιτέρω.

Παράπονα που υποβλήθηκαν στη ΡΑΕΚ

Στο σχεδιάγραμμα 19 που ακολουθεί αναλύονται το είδος και ο αριθμός των παραπόνων που υποβλήθηκαν στη ΡΑΕΚ κατά το 2017. Σημειώνεται ότι όλα τα παράπονα ή/και αιτήματα έχουν εξεταστεί και οι καταναλωτές έχουν ενημερωθεί σχετικά.

Σχεδιάγραμμα 19 - Παράπονα που υποβλήθηκαν στη ΡΑΕΚ κατά το 2017

7

ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΡΑΕΚ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μέλη Αρχής	68
Έκθεση Μελών Αρχής	69
Έκθεση Ανεξάρτητου Ελεγκτή	70
Κατάσταση αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών εσόδων	74
Κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης	75
Κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης	76
Κατάσταση ταμειακών ροών	77
Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις	78
Πρόσθετες πληροφορίες στην κατάσταση αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών εσόδων	99

ΜΕΛΗ ΑΡΧΗΣ

Μέλη: Ανδρέας Πουλλικκάς - Πρόεδρος (διορίστηκε στις 5 Οκτωβρίου 2015)
Φίλιππος Φιλίππου - Αντιπρόεδρος (διορίστηκε στις 5 Οκτωβρίου 2015)
Νεόφυτος Χατζηγεωργίου - Μέλος (διορίστηκε στις 26 Απριλίου 2016)

Ανεξάρτητοι Ελεγκτές: Cyfexpro Ltd
Εγκεκριμένοι Λογιστές και Εγγεγραμμένοι Ελεγκτές
110, Ελευθερίου Βενιζέλου και Σαντορίνης
MAISPA Centre, 1ος Όροφος
8062 Πάφος
Κύπρος

Λογιστικοί Σύμβουλοι: Alliot Partellas Kiliaris Ltd
Εγκεκριμένοι Λογιστές
Στροβόλου 77
Strovolos Center, Γραφείο 201
2018 Στρόβολος
Λευκωσία, Κύπρος

Νομικοί Σύμβουλοι: Ορφανίδης, Χριστοφίδης & Συνεργάτες Δ.Ε.Π.Ε.
Θεμιστοκλή Δέρβη 41, Hawaii Tower
Γραφεία 301-303, 3ος όροφος
1066 Λευκωσία, Κύπρος

Διεύθυνση γραφείου: Λεωφόρος Γρίβα Διγενή 81-83
Μέγαρο Ιακωβίδη, 3ος όροφος, 1080 Λευκωσία
Τ.Θ. 24936
1305 Λευκωσία

ΕΚΘΕΣΗ ΜΕΛΩΝ ΑΡΧΗΣ

Τα Μέλη της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) παρουσιάζουν την έκθεσή τους μαζί με τις ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις της Αρχής για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017.

Κύρια δραστηριότητα

Η ίδρυση της ΡΑΕΚ πηγάζει από τις υποχρεώσεις της Κύπρου έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βασικός σκοπός της ΡΑΕΚ είναι η επίβλεψη της λειτουργίας της Αγοράς Ενέργειας (Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου) σε ένα νέο απελευθερωμένο περιβάλλον, χωρίς μονοπώλια.

Ανασκόπηση τρέχουσας κατάστασης, προβλεπόμενες μελλοντικές εξελίξεις και επιδόσεων των δραστηριοτήτων της Αρχής

Η εξέλιξη της Αρχής μέχρι σήμερα, τα οικονομικά της αποτελέσματα και η οικονομική της θέση, όπως παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις, θεωρούνται ικανοποιητικά.

Κυριότεροι κίνδυνοι και αβεβαιότητες

Οι κυριότεροι κίνδυνοι και αβεβαιότητες που αντιμετωπίζει η Αρχή περιγράφονται στις σημειώσεις 3 και 4 των οικονομικών καταστάσεων.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα της Αρχής για το έτος παρουσιάζονται στη σελίδα 74.

Μέλη

Τα Μέλη της Αρχής στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και κατά την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης παρουσιάζονται στη σελίδα 68.

Σύμφωνα με τον Ιδρυτικό Νόμο Ν. 122(Ι)/2003 όλα τα υφιστάμενα Μέλη της ΡΑΕΚ έχουν διοριστεί για 6 χρόνια.

Γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς

Δεν υπήρξαν σημαντικά γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς που να έχουν σχέση με την κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων.

Ανεξάρτητοι Ελεγκτές

Ελεγκτής της Αρχής είναι ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας ο οποίος έχει αναθέσει στους ανεξάρτητους ελεγκτές, Cyfexro Ltd, τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της Αρχής και, θα εξακολουθήσουν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους και για το επόμενο έτος.

Ανδρέας Πουλλικκάς

Πρόεδρος

Λευκωσία, 20 Απριλίου 2018

ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ (ΡΑΕΚ)

Έκθεση επί του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις οικονομικές καταστάσεις της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) (η «Αρχή»), οι οποίες παρουσιάζονται στις σελίδες 74 μέχρι 98 και αποτελούνται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης στις 31 Δεκεμβρίου 2017, και τις καταστάσεις αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών εσόδων, μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών του έτους που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες οικονομικές καταστάσεις δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της χρηματοοικονομικής θέσης της Αρχής στις 31 Δεκεμβρίου 2017, και της χρηματοοικονομικής της επίδοσης και των ταμειακών ροών της για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων.

Βάση γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ). Οι ευθύνες μας, με βάση αυτά τα πρότυπα, περιγράφονται περαιτέρω στην ενότητα της έκθεσής μας «Ευθύνη των Ελεγκτών για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων». Είμαστε ανεξάρτητοι από την Αρχή σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών που εκδίδεται από το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές (Κώδικας ΔΣΠΔΕΛ), και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων στην Κύπρο και έχουμε συμμορφωθεί με τις άλλες ευθύνες δεοντολογίας που απορρέουν από τις απαιτήσεις αυτές και τον Κώδικα ΔΣΠΔΕΛ. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν βάση για την ελεγκτική μας γνώμη.

Άλλες πληροφορίες

Τα Μέλη της Αρχής είναι υπεύθυνα για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες αποτελούνται από τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην έκθεση διαχείρισης και στις πρόσθετες πληροφορίες στην κατάσταση αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών εσόδων στις σελίδες 99 μέχρι 102, αλλά δεν περιλαμβάνουν τις οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελεγκτή επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφέρουμε οποιοδήποτε συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σχετικά με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να διαβάσουμε τις άλλες πληροφορίες, έτσι ώστε να αξιολογήσουμε, κατά πόσο αυτές δεν συνάδουν ουσιωδώς με τις οικονομικές καταστάσεις ή με τη γνώση που έχουμε αποκτήσει κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ή διαφαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, με βάση τις διαδικασίες που έχουμε πραγματοποιήσει, συμπεράνουμε ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό. Δεν έχουμε να αναφέρουμε τίποτα επί αυτού.

Ευθύνες των Μελών της Αρχής για τις οικονομικές καταστάσεις

Τα Μέλη της Αρχής είναι υπεύθυνα για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων, και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που τα Μέλη της Αρχής καθορίζουν ως απαραίτητες, ώστε να καθιστάται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, τα Μέλη είναι υπεύθυνα να αξιολογήσουν την ικανότητα της Αρχής να συνεχίσει ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα, γνωστοποιώντας όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, θέματα που σχετίζονται με τη συνέχιση της δραστηριότητας της Αρχής και την υιοθέτηση της αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός εάν τα Μέλη της Αρχής προτίθενται, είτε να θέσουν την Αρχή σε εκκαθάριση ή να παύσουν τις δραστηριότητες, ή όταν δεν έχει ρεαλιστικές εναλλακτικές επιλογές από το να προχωρήσουν σε αυτές τις ενέργειες.

Τα Μέλη της Αρχής είναι υπεύθυνα για την επίβλεψη της διαδικασίας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης της Αρχής.

Ευθύνες του Ελεγκτή για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας, είναι να αποκτήσουμε λελογισμένη διασφάλιση για το κατά πόσον οι οικονομικές καταστάσεις στο σύνολο τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος και η έκδοση έκθεσης ελεγκτή, η οποία να περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Λελογισμένη διασφάλιση συνιστά υψηλού βαθμού διασφάλιση, αλλά όχι εγγύηση, ότι ο έλεγχος όπως αυτός πραγματοποιήθηκε με βάση τα ΔΠΕ πάντοτε θα εντοπίζει ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν, είτε από απάτη, είτε από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη εάν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμενόταν, ότι θα επηρεάσουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λήφθηκαν με βάση αυτές τις οικονομικές καταστάσεις.

Ως μέρος ενός ελέγχου σύμφωνα με τα ΔΠΕ, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους για ουσιώδη σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις που οφείλονται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζουμε και εφαρμόζουμε ελεγκτικές διαδικασίες οι οποίες ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και λαμβάνουμε ελεγκτικά τεκμήρια τα οποία είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν τη βάση της γνώμης μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ενός ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι μεγαλύτερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθ' ότι η απάτη μπορεί να περιλαμβάνει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς δηλώσεις ή την παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που είναι σχετικές με τον έλεγχο, προκειμένου να σχεδιάσουμε ελεγκτικές διαδικασίες που είναι κατάλληλες υπό τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Αρχής.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών που χρησιμοποιήθηκαν και του λελογισμένου των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τα Μέλη της Αρχής.
- Συμπεραίνουμε για την καταλληλότητα της χρήσης από τα Μέλη της Αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και, με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν, κατά πόσον υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα που να σχετίζεται με γεγονότα ή συνθήκες που να υποδηλώνουν την ύπαρξη ουσιώδους αβεβαιότητας, που ενδέχεται να φανερώσει σημαντική αμφιβολία ως προς την ικανότητα της Αρχής να συνεχίσει ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα. Εάν συμπεράνουμε, ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεσή μας να επισύρουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις, ή εάν τέτοιες γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς, να τροποποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται στα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Αρχή να παύσει να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.

- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, δομή και περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, και κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις αντικατοπτρίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και γεγονότα με τρόπο που να επιτυγχάνεται η αληθινή και δίκαιη εικόνα.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στα Μέλη της Αρχής θέματα σχετικά με το προβλεπόμενο πεδίο και χρονοδιάγραμμα του ελέγχου και σημαντικά ευρήματα από τον έλεγχο, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, που εντοπίσαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Έκθεση επί άλλων νομικών απαιτήσεων

Σύμφωνα με τις επιπρόσθετες απαιτήσεις του περί Ελεγκτών Νόμου του 2017, αναφέρουμε τα πιο κάτω:

- Έχουμε πάρει όλες τις πληροφορίες και εξηγήσεις που θεωρήσαμε αναγκαίες για σκοπούς του ελέγχου μας.
- Κατά τη γνώμη μας, έχουν τηρηθεί από την Αρχή κατάλληλα λογιστικά βιβλία, στην έκταση που φαίνεται από την εξέταση από εμάς αυτών των βιβλίων.
- Οι οικονομικές καταστάσεις της Αρχής συμφωνούν με τα λογιστικά βιβλία.
- Κατά τη γνώμη μας και από όσα καλύτερα έχουμε πληροφορηθεί και σύμφωνα με τις εξηγήσεις που μας δόθηκαν, οι οικονομικές καταστάσεις παρέχουν τις απαιτούμενες από τον περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων, πληροφορίες με τον απαιτούμενο τρόπο.
- Κατά τη γνώμη μας, η έκθεση διαχείρισης, έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων και οι πληροφορίες που δίνονται στην έκθεση αυτή συνάδουν με τις οικονομικές καταστάσεις.
- Κατά τη γνώμη μας, και σύμφωνα με την κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντος της Αρχής που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων, δεν εντοπίσαμε οποιεσδήποτε ουσιαστικές ανακρίβειες στην έκθεση διαχείρισης.

Άλλο θέμα

Αυτή η έκθεση, περιλαμβανομένης και της γνώμης, ετοιμάστηκε για τα μέλη της Αρχής ως σώμα, σύμφωνα με το Άρθρο 69 του περί Ελεγκτών Νόμου του 2017 και για τον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας και για κανέναν άλλο σκοπό. Δίνοντας αυτή τη γνώμη δεν αποδεχόμαστε και δεν αναλαμβάνουμε ευθύνη για οποιοδήποτε άλλο σκοπό ή προς οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο στη γνώση του οποίου αυτή η έκθεση δυνατόν να περιέλθει.

Συγκριτικοί αριθμοί

Οι οικονομικές καταστάσεις της Αρχής για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ελέγχθηκαν από άλλον ελεγκτή ο οποίος εξέφρασε μη διαφοροποιημένη γνώμη επί εκείνων των οικονομικών καταστάσεων την 11η Απριλίου 2017.

Νίκος Χρ. Κούβαρος BSC, ACA
Εγκεκριμένος Λογιστής και Εγγεγραμμένος Ελεγκτής
εκ μέρους και για λογαριασμό της

CYFEXPO Limited
Εγκεκριμένοι Λογιστές και Εγγεγραμμένοι Ελεγκτές

Πάφος, 20 Απριλίου 2018

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	Σημ.	2017 €	2016 €
Εισοδήματα	5	2,008,954	1,964,088
Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης	6	34,745	33,210
Έξοδα διανομής και πωλήσεων		(628)	-
Έξοδα διοίκησης		(1,726,534)	(1,430,615)
Άλλα έξοδα	7	(35,951)	(17,341)
Πλεόνασμα από εργασίες	8	280,586	549,342
Έσοδα χρηματοδότησης	11	81,103	35,949
Έξοδα χρηματοδότησης	11	(1,703)	(904)
Πλεόνασμα πριν τη φορολογία		359,986	584,387
Φορολογία	12	(24,331)	(10,730)
Καθαρό πλεόνασμα για το έτος		335,655	573,657
Λοιπά συνολικά έσοδα			
Αναλογιστικές αυξήσεις ή ζημίες σε σχέδια καθορισμένου ωφελήματος		61,191	(170,018)
Λοιπά συνολικά έσοδα για το έτος		61,191	(170,018)
Συνολικά έσοδα για το έτος		396,846	403,639

Οι σημειώσεις στις σελίδες 78 μέχρι 98 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

31 Δεκεμβρίου 2017

	Σημ.	2017 €	2016 €
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ			
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού			
Ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός	14	87,316	59,320
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	15	267	533
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	16	260,128	296,079
		347,711	355,932
Κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού			
Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα	17	68,376	55,078
Επιστρεπτέοι φόροι	23	-	19,050
Μετρητά στην τράπεζα και στο ταμείο	18	8,635,804	6,083,601
		8,704,180	6,157,729
Σύνολο στοιχείων ενεργητικού		9,051,891	6,513,661
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Αποθεματικά			
Συσσωρευμένο πλεόνασμα		5,512,527	5,121,949
Σύνολο αποθεματικών		5,512,527	5,121,949
Μη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις			
Αναβαλλόμενο εισόδημα	22	-	2,939
Προβλέψεις για άλλες υποχρεώσεις και επιβαρύνσεις	20	1,398,937	1,321,126
		1,398,937	1,324,065
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις			
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	21	72,642	62,335
Αναβαλλόμενο εισόδημα	22	2,050,051	1,402
Δανεισμός	19	7,499	3,910
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	23	10,235	-
		2,140,427	67,647
Σύνολο υποχρεώσεων		3,539,364	1,391,712
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		9,051,891	6,513,661

Στις 20 Απριλίου 2018 τα Μέλη της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) ενέκριναν αυτές τις οικονομικές καταστάσεις για έκδοση.

Ανδρέας Πουλλικκάς-Πρόεδρος

Φίλιππος Φιλίππου-Αντιπρόεδρος

Νεόφυτος Χατζηγεωργίου-Μέλος

Οι σημειώσεις στις σελίδες 78 μέχρι 98 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	Σημ.	Συσσωρευμένο Πλεόνασμα €
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2016		4,726,212
Συνολικά έσοδα		
Καθαρό πλεόνασμα για το έτος		573,657
Αμυντική εισφορά σε λογιζόμενη διανομή μερίσματος	13	(7,902)
Άλλες μεταβολές		
Αναλογιστική ζημιά έτους		<u>(170,018)</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016/ 1 Ιανουαρίου 2017		5,121,949
Συνολικά έσοδα		
Καθαρό κέρδος για το έτος		335,655
Αμυντική εισφορά σε λογιζόμενη διανομή μερίσματος	13	(6,268)
Άλλες μεταβολές		
Αναλογιστικό κέρδος έτους		<u>61,191</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017		<u>5,512,527</u>

Εταιρείες που δεν διανέμουν 70% των κερδών τους μετά τη φορολογία, όπως προσδιορίζονται από τον περί Εκτάκτου Εισφοράς για την Άμυνα της Δημοκρατίας Νόμο, κατά τη διάρκεια των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, θα θεωρείται πως έχουν διανέμει αυτό το ποσό ως μέρισμα. Έκτακτη αμυντική εισφορά προς 17% θα είναι πληρωτέα πάνω σε αυτή τη λογιζόμενη διανομή μερίσματος στην έκταση που οι μέτοχοι, κατά το τέλος της περιόδου των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, είναι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου και λογίζονται κάτοικοι (domiciled) Κύπρου. Το ποσό αυτό της λογιζόμενης διανομής μερίσματος μειώνεται με οποιοδήποτε πραγματικό μέρισμα που ήδη διανεμήθηκε για το έτος στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται. Αυτή η έκτακτη αμυντική εισφορά καταβάλλεται από την Αρχή για λογαριασμό των μετόχων.

Στην περίπτωση οργανισμών δημοσίου δικαίου, ο όρος κέρδη περιορίζεται στα πλεονάσματα που προκύπτουν από την διεξαγωγή επιχείρησης. Στην περίπτωση της ΡΑΕΚ η λογιζόμενη διανομή υπολογίστηκε στους εισπρακτέους τόκους.

Οι σημειώσεις στις σελίδες 78 μέχρι 98 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	Σημ.	2017 €	2016 €
ΡΟΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΑΠΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ			
Πλεόνασμα πριν τη φορολογία		359,986	584,387
Αναπροσαρμογές για:			
Αποσβέσεις ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	14	27,372	20,139
Απόσβεση προγραμμάτων ηλεκτρονικού υπολογιστή	15	266	266
Ζημιά από πώληση ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού		-	422
Αναλογιστική (ζημιά)/κέρδος		61,191	(210,149)
Χρέωση για απομείωση στην αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση	16	35,951	16,919
Πιστωτικούς τόκους	11	(81,103)	(35,949)
Απόσβεση εισπρακτέων από ευρωπαϊκά προγράμματα		-	(4,341)
Λοιπά έξοδα εκμετάλλευσης		-	10,172
		403,663	381,866
Μεταβολές στο κεφάλαιο κινήσεως:			
(Αύξηση)/μείωση στα εισπρακτέα ποσά		(13,298)	27,706
Αύξηση στους εμπορικούς και άλλους πιστωτές		10,307	16,677
Αύξηση/(μείωση) στο αναβαλλόμενο έσοδο		2,045,710	(4,341)
Αύξηση στις προβλέψεις	20	77,811	170,018
Μετρητά που προήλθαν από εργασίες		2,524,193	591,926
Φορολογία που επιστράφηκε/(πληρώθηκε)		4,954	(10,730)
Καθαρά μετρητά που προήλθαν από εργασίες		2,529,147	581,196
ΡΟΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΑΠΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ			
Πληρωμή για αγορά άυλων στοιχείων ενεργητικού	15	-	(799)
Πληρωμή για αγορά ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	14	(55,368)	(16,115)
Είσπραξη από πώληση ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού		-	364
Είσπραξη τόκων		81,103	37,092
Καθαρά μετρητά που προήλθαν από επενδυτικές δραστηριότητες		25,735	20,542
ΡΟΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΑΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ			
Πληρωμή αμυντικής εισφοράς σε λογιζόμενη διανομή μερίσματος		(6,268)	(7,902)
Καθαρά μετρητά για χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(6,268)	(7,902)
Καθαρή αύξηση σε μετρητά και αντίστοιχα μετρητών		2,548,614	593,836
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών στην αρχή του έτους		6,079,691	5,485,855
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών στο τέλος του έτους	18	8,628,305	6,079,691

Οι σημειώσεις στις σελίδες 78 μέχρι 98 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

1. Σύσταση και κύριες δραστηριότητες

Χώρα συστάσεως

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) (η «Αρχή») συστάθηκε στην Κύπρο στις 21 Ιανουαρίου 2004 ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, με βάση τον Νόμο Ν.122(ΙΙ)/2003. Την ίδια ημερομηνία και με τον ίδιο Νόμο ιδρύθηκε και λειτουργεί το Γραφείο της ΡΑΕΚ σαν χωριστή νομική προσωπικότητα. Η ΡΑΕΚ προΐσταται, εποπτεύει και ασκεί έλεγχο στο Γραφείο της ΡΑΕΚ. Το εγγεγραμμένο γραφείο της είναι στη Λεωφόρο Γρίβα Διγενή 81-83, Μέγαρο Ιακωβίδη, 3ος όροφος, 1080 Λευκωσία, Τ.Θ. 24936, 1305 Λευκωσία. Οι οικονομικές καταστάσεις αφορούν στη ΡΑΕΚ και στο Γραφείο της ΡΑΕΚ.

Κύρια δραστηριότητα

Η ίδρυση της ΡΑΕΚ πηγάζει από τις υποχρεώσεις της Κύπρου έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βασικός σκοπός της ΡΑΕΚ είναι η επίβλεψη της λειτουργίας της αγοράς ενέργειας (ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου) σε ένα νέο απελευθερωμένο περιβάλλον, χωρίς μονοπώλια.

2. Σημαντικές λογιστικές πολιτικές

Οι κυριότερες λογιστικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν στην ετοιμασία αυτών των οικονομικών καταστάσεων αναφέρονται πιο κάτω. Αυτές οι πολιτικές έχουν εφαρμοστεί με συνέπεια για όλα τα έτη που παρουσιάζονται σε αυτές τις οικονομικές καταστάσεις, εκτός εάν δηλώνεται διαφορετικά.

Βάση ετοιμασίας

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τις απαιτήσεις των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων. Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους όπως έχει τροποποιηθεί με την εκτίμηση σε εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση.

Η ετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί τη χρήση ορισμένων σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων και την άσκηση κρίσης από τα Μέλη στη διαδικασία εφαρμογής των λογιστικών πολιτικών της Αρχής. Επίσης, απαιτείται η χρήση υπολογισμών και υποθέσεων που επηρεάζουν τα αναφερθέντα ποσά των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, τη γνωστοποίηση ενδεχόμενων απαιτήσεων και υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων και τα αναφερθέντα ποσά εσόδων και εξόδων κατά τη διάρκεια του υπό αναφορά έτους. Παρά το γεγονός ότι αυτοί οι υπολογισμοί βασίζονται στην καλύτερη δυνατή γνώση των Μελών της Αρχής σε σχέση με τις τρέχουσες συνθήκες και ενέργειες, τα πραγματικά αποτελέσματα μπορεί τελικά να διαφέρουν από αυτούς τους υπολογισμούς.

Υιοθέτηση καινούργιων και αναθεωρημένων ΔΠΧΑ

Κατά το τρέχον έτος, η Αρχή υιοθέτησε όλα τα νέα και αναθεωρημένα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) τα οποία σχετίζονται με τις εργασίες της και είναι εφαρμόσιμα για λογιστικές

περιόδους που αρχίζουν την 1η Ιανουαρίου 2017. Η υιοθέτηση αυτή δεν είχε επιφέρει σημαντικές μεταβολές στις λογιστικές αρχές της Αρχής.

Κατά την ημερομηνία έγκρισης αυτών των οικονομικών καταστάσεων είχαν εκδοθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων πρότυπα και διερμηνείες που δεν είχαν τεθεί ακόμη σε εφαρμογή. Μερικά από αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλα ακόμη. Τα Μέλη αναμένουν ότι η υιοθέτηση αυτών των προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς σε μελλοντικές περιόδους δεν θα έχει σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις της Αρχής.

Πρότυπα που έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν τεθεί σε ισχύ

Κατά την ημερομηνία έγκρισης αυτών των οικονομικών καταστάσεων τα πιο κάτω λογιστικά πρότυπα είχαν εκδοθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αλλά δεν είχαν τεθεί ακόμη σε εφαρμογή:

i. Υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Νέα πρότυπα

- ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018).
- ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018).

ii. Δεν υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Νέα πρότυπα

- ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019).
- ΔΠΧΑ 16 «Ασφαλιστήρια συμβόλαια» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2021).

Τροποποιήσεις

- Τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 2: «Ταξινόμηση και επιμέτρηση συναλλαγών συγκροτήματος που αφορούν παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018).
- Τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 4: Εφαρμόζοντας το ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» μαζί με το ΔΠΧΑ 4 «Ασφαλιστήρια συμβόλαια» Συγκροτήματος που αφορούν παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018).
- Διευκρινίσεις για το ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018).
- Ετήσιες βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ, κύκλος 2014 2016 (εκδόθηκαν 8 Δεκεμβρίου 2016) (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018)
- ΔΛΠ 40 (Τροποποιήσεις) «Μεταβιβάσεις επενδύσεων σε ακίνητα» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018).

Νέες ερμηνείες

- ΕΔΔΠΧΑ 22 «Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και προκαταβολές» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018).
- ΕΔΔΠΧΑ 23 «Αβεβαιότητα σχετικά με τους χειρισμούς φόρου εισοδήματος» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019).

Τα Μέλη της Αρχής αναμένουν πως η υιοθέτηση αυτών των προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς ή διερμηνειών σε μελλοντικές περιόδους δεν θα έχει σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις της ΡΑΕΚ.

Αναγνώριση εσόδων

Τα έσοδα της Αρχής αναγνωρίζονται ως εξής:

- **Έσοδα από τέλη**

Το εισόδημα από τέλη αποτελείται από την αξία τιμολόγησης για τέλη που αφορούν την χορηγία αδειών. Έσοδα από τα τέλη αναγνωρίζονται με βάση τη χρονική περίοδο στην οποία αναφέρεται η σχετική άδεια χορηγήσεων.

- **Έσοδα από τόκους**

Οι πιστωτικοί τόκοι από ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζονται στον βαθμό που τα οικονομικά οφέλη είναι πιθανόν να εισχωρήσουν στην Αρχή και το εισόδημα μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα. Οι πιστωτικοί τόκοι προβλέπονται με βάση τον χρόνο, σε σχέση με το οφειλόμενο ποσό και το πραγματικό επιτόκιο που εφαρμόζεται, το οποίο είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί τις υπολογισμένες μελλοντικές εισπράξεις μετρητών μέσω της αναμενόμενης ζωής του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου στην καθαρή λογιστική αξία αυτού του περιουσιακού στοιχείου κατά την αρχική αναγνώριση.

Ωφελήματα υπαλλήλων

Η Αρχή λειτουργεί σχέδιο καθορισμένου ωφελήματος το οποίο χρηματοδοτείται όπως και στη Δημόσια Υπηρεσία, δηλαδή μέσω του ετήσιου προϋπολογισμού της Αρχής. Τα ωφελήματα πληρώνονται στην αφυπηρέτηση, τον θάνατο ή την αποχώρηση από την υπηρεσία. Το ποσό του ωφελήματος εξαρτάται από τη διάρκεια της υπηρεσίας και από το επίπεδο των αποδοχών.

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων και το κόστος τρέχουσας υπηρεσίας για το σχέδιο καθορισμένου ωφελήματος υπολογίζονται ετήσια με την αναλογιστική μέθοδο προβολής μονάδας (projected unit credit method). Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές προκύπτουν από αλλαγές στο επιτόκιο με το οποίο προεξοφλούνται οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές για ωφελήματα και άλλων αναλογιστικών παραδοχών. Στις δαπάνες της ΡΑΕΚ αναγνωρίζεται το μη καταχωρημένο αναλογιστικό κέρδος ή ζημιά στην αρχή του έτους.

Χρεώστες και προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

Χρεώστες ανεπίδεκτοι εισπράξεων διαγράφονται και επιπλέον γίνεται πρόβλεψη για συγκεκριμένες επισφαλείς απαιτήσεις, όπου θεωρείται αναγκαίο. Δεν γίνεται οποιαδήποτε γενική πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις. Οι εμπορικοί χρεώστες αναφέρονται μετά από τον συμψηφισμό της ειδικής πρόνοιας για επισφαλείς απαιτήσεις, όταν υπάρχει.

Έσοδα χρηματοδότησης

Τα έσοδα χρηματοδότησης περιλαμβάνουν τόκους εισπρακτέους που υπολογίζονται με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου.

Έξοδα χρηματοδότησης

Χρεωστικοί τόκοι και άλλα έξοδα δανεισμού διαγράφονται στα αποτελέσματα όπως πραγματοποιούνται.

Μετατροπή ξένου νομίσματος

1. Νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης

Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις της Αρχής αποτιμούνται χρησιμοποιώντας το νόμισμα του κύριου οικονομικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο λειτουργεί η Αρχή («το νόμισμα λειτουργίας»). Οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε ευρώ (€), το οποίο είναι το νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης της Αρχής.

2. Συναλλαγές και υπόλοιπα

Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο νόμισμα λειτουργίας με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν την ημερομηνία της συναλλαγής. Συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από την εξόφληση τέτοιων συναλλαγών και από τη μετατροπή με τη συναλλαγματική ισοτιμία που ισχύει στο τέλος του έτους χρηματικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που είναι σε ξένα νομίσματα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα. Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από μη χρηματικά στοιχεία, όπως μετοχικοί τίτλοι που ταξινομήθηκαν ως χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση, καταχωρούνται στα λοιπά συνολικά έσοδα και στη συνέχεια συμπεριλαμβάνονται στο αποθεματικό εύλογης αξίας στα ίδια κεφάλαια. Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από χρεωστικούς τίτλους που ταξινομήθηκαν ως χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση, συμπεριλαμβάνονται στα αποτελέσματα.

Φορολογία

Τα τέλη που εισπράττει η Αρχή σύμφωνα με τον Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο και τους σχετικούς Κανονισμούς, στο πλαίσιο της άσκησης του εποπτικού της ρόλου, δεν αποτελούν εισόδημα που εμπίπτει στο Άρθρο 5(1)(α) του Περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμου και δεν υπόκεινται σε φορολογία. Το ίδιο ισχύει και για τις κυβερνητικές χορηγίες που έχουν ληφθεί για να μπορέσει η Αρχή να εξασκήσει τον εποπτικό της ρόλο. Εισοδήματα από ενοίκια ή οποιεσδήποτε άλλες πηγές, υπόκεινται σε φορολογία με συντελεστή 12.5% και σε αμυντική εισφορά, μετά την αφαίρεση των εκπτώσεων που προνοούνται στη Νομοθεσία.

Ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός

Τα ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός παρουσιάζονται σε ιστορικό κόστος μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις οποιεσδήποτε συσσωρευμένες ζημιές απομείωσης.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο ώστε να διαγραφεί το κόστος του κάθε στοιχείου ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού στο διάστημα της αναμενόμενης ωφέλιμης χρήσης του. Τα ετήσια ποσοστά απόσβεσης είναι τα ακόλουθα:

	%
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	20
Μηχανήματα και εξοπλισμός	10
Οχήματα	20
Έπιπλα, σκεύη και εξοπλισμός	10
Βιβλία	10

Η υπολειμματική αξία και η ωφέλιμη χρήση αναθεωρούνται και προσαρμόζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς εάν αυτό θεωρηθεί αναγκαίο.

Όπου η λογιστική αξία ενός στοιχείου ενεργητικού είναι μεγαλύτερη από το υπολογιζόμενο ποσό ανάκτησης, αυτή μειώνεται αμέσως στο ποσό της ανάκτησης.

Δαπάνες για επιδιορθώσεις και συντήρηση ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού χρεώνονται στα αποτελέσματα στην περίοδο που προκύπτουν. Το κόστος σημαντικών ανακαινίσεων και άλλες μεταγενέστερες δαπάνες περιλαμβάνονται στην αξία του στοιχείου ενεργητικού όταν είναι πιθανό πως θα προκύψουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη στην Αρχή μεγαλύτερα από αυτά που αρχικά αναμένονταν σύμφωνα με την αρχική απόδοση του στοιχείου ενεργητικού. Οι σημαντικές ανακαινίσεις αποσβένονται κατά τη διάρκεια της υπόλοιπης ωφέλιμης ζωής του σχετικού στοιχείου ενεργητικού.

Ένα στοιχείο των ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού διαγράφεται κατά τη διάθεση ή όταν δεν αναμένεται να προκύψουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τη συνεχή χρήση του στοιχείου ενεργητικού.

Το κέρδος ή ζημιά που προκύπτει κατά την πώληση ή την απόσυρση ενός στοιχείου των ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού καθορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των εισπράξεων των πωλήσεων και τη λογιστική αξία του στοιχείου ενεργητικού και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Αναβαλλόμενο έσοδο

Το αναβαλλόμενο έσοδο περιλαμβάνει εισπράξεις έναντι εσόδων που αφορούν μεταγενέστερη οικονομική περίοδο.

Άυλα στοιχεία ενεργητικού

Τα άυλα στοιχεία ενεργητικού που αποκτούνται ξεχωριστά επιμετρούνται στο κόστος κατά την αρχική αναγνώριση. Το κόστος ενός άυλου στοιχείου ενεργητικού που αποκτάται σε μια συνένωση επιχειρήσεων είναι η εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία της απόκτησης. Μεταγενέστερα, τα άυλα στοιχεία ενεργητικού επιμετρούνται στο κόστος μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις και συσσωρευμένες ζημιές απομείωσης. Εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα στοιχεία ενεργητικού, εξαιρουμένων των δαπανών ανάπτυξης που κεφαλαιοποιούνται, δεν κεφαλαιοποιούνται και περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα κατά την περίοδο στην οποία πραγματοποιούνται. Η ωφέλιμη ζωή ενός άυλου στοιχείου ενεργητικού μπορεί να είναι αόριστη ή περιορισμένη.

Άυλα στοιχεία ενεργητικού με περιορισμένη ζωή αποσβένονται κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους και εξετάζονται για απομείωση όταν υπάρχει ένδειξη ότι έχουν υποστεί απομείωση αξίας. Η περίοδος απόσβεσης και η μέθοδος απόσβεσης για άυλο στοιχείο ενεργητικού με περιορισμένη ωφέλιμη ζωή επανεξετάζονται τουλάχιστον στο τέλος κάθε οικονομικού έτους. Αν υπάρξουν μεταβολές στην αναμενόμενη ωφέλιμη ζωή ή στον προσδοκώμενο ρυθμό των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών που ενσωματώνονται στο στοιχείο ενεργητικού, η μέθοδος απόσβεσης ή η περίοδος απόσβεσης πρέπει να μεταβληθούν ανάλογα. Τέτοιες μεταβολές αντιμετωπίζονται λογιστικά ως μεταβολές λογιστικής εκτίμησης. Η δαπάνη απόσβεσης των άυλων στοιχείων ενεργητικού με περιορισμένη ζωή περιλαμβάνεται στα αποτελέσματα.

Άυλα στοιχεία ενεργητικού με αόριστη ωφέλιμη ζωή εξετάζονται για απομείωση ετησίως. Αυτά τα στοιχεία ενεργητικού δεν αποσβένονται. Η ωφέλιμη ζωή ενός άυλου στοιχείου ενεργητικού που δεν αποσβένεται επανεξετάζεται ετησίως για να προσδιοριστεί αν τα γεγονότα και οι συνθήκες συνεχίζουν να υποστηρίζουν την εκτίμηση της ωφέλιμης ζωής για εκείνο το στοιχείο. Αν δεν την υποστηρίζουν, η μεταβολή της εκτίμησης της ωφέλιμης ζωής από αόριστη σε περιορισμένη αντιμετωπίζεται ως μεταβολή λογιστικής εκτίμησης.

Το κέρδος ή η ζημιά που απορρέει από τη διαγραφή ενός άυλου στοιχείου ενεργητικού προσδιορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του καθαρού προϊόντος της διάθεσης και της λογιστικής αξίας του στοιχείου ενεργητικού και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα όταν το στοιχείο ενεργητικού διαγράφεται.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο ώστε να διαγραφεί το κόστος του κάθε άυλου στοιχείου ενεργητικού στο διάστημα της αναμενόμενης ωφέλιμης χρήσης του. Το ετήσιο ποσοστό απόσβεσης είναι 33.33%.

Λογισμικά προγράμματα

Δαπάνες που έχουν άμεση σχέση με ξεχωριστά λογισμικά προγράμματα που ανήκουν στην ΠΑΕΚ και που αναμένεται ότι θα δημιουργήσουν οικονομικά ωφέλη που θα υπερβαίνουν τις δαπάνες για περισσότερο από ένα έτος αναγνωρίζονται ως άυλα στοιχεία ενεργητικού. Μετέπειτα, τα λογισμικά προγράμματα παρουσιάζονται στο κόστος μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις και μείον οποιαδήποτε συσσωρευμένη απομείωση στην αξία. Δαπάνες που βελτιώνουν ή επεκτείνουν την απόδοση των λογισμικών προγραμμάτων πέραν από τις αρχικές προδιαγραφές κεφαλαιοποιούνται. Δαπάνες που σχετίζονται με τη συντήρηση λογισμικών προγραμμάτων χρεώνονται στα αποτελέσματα στο έτος που προκύπτουν. Τα λογισμικά προγράμματα αποσβένονται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο σε περίοδο που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη. Η απόσβεση αρχίζει όταν τα λογισμικά προγράμματα είναι διαθέσιμα προς χρήση.

Ένα άυλο στοιχείο ενεργητικού διαγράφεται κατά τη διάθεση ή όταν δεν αναμένονται μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τη χρήση ή τη διάθεσή του. Κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από τη διαγραφή ενός άυλου στοιχείου ενεργητικού, υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ των εισπράξεων των πωλήσεων και της λογιστικής αξίας του στοιχείου ενεργητικού, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν το στοιχείο ενεργητικού διαγράφεται.

Απομείωση στην αξία μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Τα στοιχεία ενεργητικού με απεριόριστη ωφέλιμη ζωή δεν αποσβένονται αλλά ελέγχονται κάθε χρόνο για απομείωση στην αξία τους. Τα στοιχεία ενεργητικού που αποσβένονται ελέγχονται για απομείωση στην αξία, όταν γεγονότα ή μεταβολές στις περιστάσεις δείχνουν πως η λογιστική αξία μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη. Ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται για τη διαφορά της λογιστικής αξίας και του ανακτήσιμου ποσού του στοιχείου ενεργητικού. Το ανακτήσιμο ποσό είναι το μεγαλύτερο της εύλογης αξίας του στοιχείου ενεργητικού μείον έξοδα πώλησεως και της αξίας λόγω χρήσης. Για σκοπούς προσδιορισμού της απομείωσης, τα στοιχεία ενεργητικού ομαδοποιούνται στα μικρότερα επίπεδα για τα οποία υπάρχουν ξεχωριστές, αναγνωρίσιμες ταμειακές ροές (μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών).

Χρηματοοικονομικά μέσα

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις αναγνωρίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της Αρχής, από τη στιγμή που η Αρχή καθίσταται ένα μέρος εκ των συμβαλλόμενων του χρηματοοικονομικού μέσου.

Απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες

Οι απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες αρχικά επιμετρώνται στην εύλογη αξία και μεταγενέστερα επιμετρώνται στο αναπόσβεστο κόστος με τη χρήση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου. Κατάλληλες προβλέψεις για εκτιμώμενα μη ανακτήσιμα ποσά αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα έτους όταν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι το στοιχείο ενεργητικού έχει απομειωθεί. Η αναγνωριζόμενη πρόβλεψη επιμετράται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του στοιχείου ενεργητικού και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών προεξοφλημένων με το πραγματικό επιτόκιο που ίσχυε κατά την αρχική αναγνώριση.

Προκαταβολές πελατών

Προπληρωμές που αφορούν συμβόλαια πώλησης για τα οποία δεν έχουν αναγνωριστεί έσοδα, παρουσιάζονται ως προκαταβολές πελατών κατά την ημερομηνία αναφοράς και περιλαμβάνονται στις υποχρεώσεις.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

1. Ταξινόμηση

Η Αρχή ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού της σε μετοχές και ομόλογα στις ακόλουθες κατηγορίες: χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμούνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, δάνεια και εισπρακτέα, επενδύσεις που κατέχονται μέχρι τη λήξη και χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση. Η ταξινόμηση των επενδύσεων εξαρτάται από τον σκοπό για τον οποίο αποκτήθηκαν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού. Τα Μέλη της Αρχής αποφασίζουν την κατάλληλη ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού κατά την αρχική αναγνώριση.

• Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση είναι μη παράγωγα, τα οποία είτε ορίζονται στην κατηγορία αυτή ή δεν έχουν ταξινομηθεί σε οποιαδήποτε άλλη κατηγορία. Περιλαμβάνονται στα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού, εκτός εάν τα Μέλη της Αρχής προτίθενται να πωλήσουν τις επενδύσεις μέσα σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία αναφοράς.

2. Αναγνώριση και αποτίμηση

Αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού με βάση συμβόλαιο κανονικής παράδοσης αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία που διεξάγεται η συναλλαγή, που είναι η ημερομηνία κατά την οποία η Αρχή δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το στοιχείο ενεργητικού. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αναγνωρίζονται αρχικά σε εύλογη αξία, πλέον το κόστος συναλλαγής για όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν παρουσιάζονται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμούνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, αναγνωρίζονται αρχικά σε εύλογη αξία και τα έξοδα συναλλαγών χρεώνονται στα αποτελέσματα. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαγράφονται όταν το δικαίωμα να εισπραχθούν χρηματικές ροές από τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού έχει λήξει ή έχει μεταφερθεί και η Αρχή έχει ουσιαστικά μεταφέρει όλα τα ρίσκα και ωφέλη ιδιοκτησίας. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση και χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμούνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, παρουσιάζονται μετέπειτα σε εύλογη αξία. Τα δάνεια και εισπρακτέα μέχρι τη λήξη παρουσιάζονται σε αποσβεσμένο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Κέρδη ή ζημιές που προέρχονται από μεταβολές στην εύλογη αξία της κατηγορίας «χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμούνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων» παρουσιάζονται στα αποτελέσματα στην περίοδο κατά την οποία προκύπτουν. Μερίσματα που εισπράττονται από χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμούνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν αποδειχθεί το δικαίωμα της Αρχής να εισπράξει.

Η εύλογη αξία των επενδύσεων που διαπραγματεύονται σε μια ενεργή αγορά βασίζεται στη χρηματιστηριακή τιμή πλειοδοτήσης. Εάν η αγορά για ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού δεν είναι ενεργή, όπως επίσης και για μη εισηγμένες μετοχές, η Αρχή προσδιορίζει την εύλογη αξία χρησιμοποιώντας μεθόδους αποτίμησης. Οι μέθοδοι αποτίμησης περιλαμβάνουν τη χρήση πρόσφατων συναλλαγών που έγιναν σε καθαρά εμπορική βάση, αναφορά σε παρόμοιους τίτλους και μεθόδους προεξοφλημένων ταμειακών ροών κάνοντας μέγιστη χρήση δεδομένων της αγοράς και ελάχιστη χρήση εσωτερικών δεδομένων της Αρχής.

Μεταβολές στην εύλογη αξία των χρηματικών τίτλων που παρουσιάζονται σε ένα ξένο νόμισμα και ταξινομούνται ως διαθέσιμοι προς πώληση αναλύονται ανάμεσα σε συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από μεταβολές στο αποσβεσμένο κόστος του τίτλου και άλλες μεταβολές στη λογιστική αξία του τίτλου. Οι συναλλαγματικές διαφορές σε χρηματικούς τίτλους αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, ενώ συναλλαγματικές διαφορές σε μη χρηματικούς τίτλους αναγνωρίζονται στα άλλα συνολικά έσοδα. Μεταβολές στην εύλογη αξία των χρηματικών και μη χρηματικών τίτλων που ταξινομούνται ως διαθέσιμοι προς πώληση, αναγνωρίζονται στα άλλα συνολικά έσοδα.

Όταν τίτλοι που ταξινομούνται ως διαθέσιμοι προς πώληση πωληθούν ή υποστούν απομείωση στην αξία, οι συσσωρευμένες αναπροσαρμογές στην εύλογη αξία που αναγνωρίστηκαν στα άλλα συνολικά έσοδα, περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα ως κέρδη και ζημιές από χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση.

Ο τόκος στους τίτλους που είναι διαθέσιμοι προς πώληση ο οποίος υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Τα μερίσματα από μετοχικούς τίτλους διαθέσιμους προς πώληση αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν αποδειχθεί το δικαίωμα της Αρχής να εισπράξει.

Η Αρχή αξιολογεί σε κάθε ημερομηνία αναφοράς κατά πόσον υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία ότι ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού έχει υποστεί απομείωση στην αξία. Στην περίπτωση μετοχικών τίτλων που ταξινομήθηκαν ως διαθέσιμοι προς πώληση, μια σημαντική ή παρατεταμένη μείωση στην εύλογη αξία της μετοχής κάτω από το κόστος της λαμβάνεται υπόψη ως ένδειξη πιθανής απομείωσης στην αξία. Αν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση η συσσωρευμένη ζημιά η οποία προσδιορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους απόκτησης και της παρούσας εύλογης αξίας, μείον ζημιές απομείωσης του στοιχείου ενεργητικού που προηγουμένως αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα, μεταφέρεται από τα ίδια κεφάλαια και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, εάν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της απομείωσης μειώνεται και η μείωση μπορεί να συνδεθεί αντικειμενικά με ένα γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της απομείωσης. Η απομείωση που αναγνωρίστηκε προηγουμένως αναστρέφεται μέσω των αποτελεσμάτων στον βαθμό που η λογιστική αξία της επένδυσης, κατά την ημερομηνία της αναστροφής, δεν υπερβαίνει αυτό που το αποσβεσμένο κόστος που θα υφίστατο αν η απομείωση δεν είχε αναγνωρισθεί.

Όσον αφορά τις μετοχές διαθέσιμες προς πώληση, οι ζημιές απομείωσης που έχουν αναγνωρισθεί στα αποτελέσματα προηγουμένως δεν αντιστρέφονται μέσω των αποτελεσμάτων. Οποιαδήποτε αύξηση στην εύλογη αξία τους μετά την μία ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα και θα συσσωρεύεται κάτω από τον τίτλο του αποθεματικού επανεκτίμησης επενδύσεων. Όσον αφορά τις διαθέσιμες προς πώληση χρεογράφων, η ζημιά απομείωσής της ανατρέπεται στη συνέχεια μέσω των αποτελεσμάτων εάν η αύξηση στην εύλογη αξία της επένδυσης μπορεί να συνδεθεί αντικειμενικά με γεγονός που επήλθε μετά την αναγνώριση της ζημιάς απομείωσης.

Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών

Για σκοπούς της κατάστασης ταμειακών ροών, τα μετρητά και αντίστοιχα μετρητών αποτελούνται από μετρητά στο ταμείο, καταθέσεις στην τράπεζα και τραπεζικά παρατραβήγματα. Στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, τα τραπεζικά παρατραβήγματα περιλαμβάνονται στον δανεισμό στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Υποχρεώσεις από εμπορικές δραστηριότητες

Οι υποχρεώσεις από εμπορικές δραστηριότητες αρχικά επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους και μεταγενέστερα επιμετρώνται στο αναπόσβεστο κόστος με την χρησιμοποίηση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου.

Διαγραφή χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού διαγράφεται όταν:

- εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του στοιχείου ενεργητικού ή
- η Αρχή διατηρεί τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού στοιχείου, αλλά ανέλαβε συμβατική υποχρέωση για την πλήρη καταβολή των ταμειακών ροών σε τρίτο μέρος ή
- η Αρχή έχει μεταβιβάσει τα συμβατικά δικαιώματά της επί των ταμειακών ροών του στοιχείου ενεργητικού ή είτε (α) έχει μεταβιβάσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του στοιχείου ενεργητικού ή (β) δεν έχει ούτε μεταβιβάσει ούτε διατηρήσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του στοιχείου ενεργητικού, αλλά έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του στοιχείου.

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση διαγράφεται όταν εξοφλείται, ακυρώνεται ή εκπνέει.

Όταν μία υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση αντικαθίσταται από άλλη από τον ίδιο δανειστή με ουσιαστικά διαφορετικούς όρους ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται ουσιαστικά, τέτοια ανταλλαγή ή τροποποίηση χειρίζεται ως διαγραφή της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση νέας υποχρέωσης και η διαφορά στα σχετικά ποσά αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού και μια χρηματοοικονομική υποχρέωση συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό απεικονίζεται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, όταν υπάρχει επί του παρόντος νομικά ισχυρό δικαίωμα συμψηφισμού των ποσών που αναγνωρίστηκαν και υπάρχει η πρόθεση είτε διακανονισμού του καθαρού υπολοίπου, είτε είσπραξης του ποσού της απαίτησης με ταυτόχρονη εξόφληση

της υποχρέωσης. Αυτό δεν συμβαίνει κατά κανόνα με κύριες συμφωνίες συμψηφισμού, και τα σχετικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού παρουσιάζονται συνολικά στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης.

Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν η Αρχή έχει μία παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότος του παρελθόντος και είναι πιθανό ότι θα απαιτηθεί η Αρχή να διακανονίσει αυτή την υποχρέωση. Οι προβλέψεις επιμετρώνται από τα Μέλη της Αρχής στην καλύτερη δυνατή εκτίμηση της απαιτούμενης δαπάνης για να διακανονιστεί η υποχρέωση κατά την ημερομηνία αναφοράς και προεξοφλούνται στην παρούσα αξία όταν το αποτέλεσμα είναι σημαντικό.

Συγκριτικά ποσά

Όπου χρειάζεται τα συγκριτικά ποσά αναπροσαρμόζονται για να συνάδουν με τις μεταβολές στην παρουσίαση του τρέχοντος έτους.

3. Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου

Παράγοντες χρηματοοικονομικού κινδύνου

Η ΡΑΕΚ εκτίθεται σε κίνδυνο τιμής αγοράς, κίνδυνο επιτοκίου, πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο ρευστότητας και άλλους κινδύνους που προκύπτουν από τα χρηματοοικονομικά μέσα που κατέχει. Η πολιτική που εφαρμόζει η Αρχή στη διαχείριση των κινδύνων, ώστε να τους ελέγχει, εξηγείται πιο κάτω:

3.1 Κίνδυνος τιμής αγοράς

Ο κίνδυνος τιμής αγοράς είναι ο κίνδυνος η αξία των χρηματοοικονομικών μέσων να διακυμαίνεται εξαιτίας μεταβολών στις τιμές της αγοράς. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, που αποτιμούνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων της Αρχής υπόκεινται σε κίνδυνο τιμής αγοράς λόγω αβεβαιότητας ως προς τις μελλοντικές τιμές των επενδύσεων.

3.2 Κίνδυνος επιτοκίου

Ο κίνδυνος επιτοκίου είναι ο κίνδυνος όπου η αξία των χρηματοοικονομικών μέσων διακυμαίνεται εξαιτίας μεταβολών στα επιτόκια της αγοράς. Ο δανεισμός σε κυμαινόμενα επιτόκια εκθέτει την ΡΑΕΚ σε κίνδυνο επιτοκίου που αφορά τις ταμειακές ροές. Ο δανεισμός σε σταθερά επιτόκια εκθέτει την ΡΑΕΚ σε κίνδυνο επιτοκίου που αφορά την εύλογη αξία. Τα Μέλη της ΡΑΕΚ παρακολουθούν τις διακυμάνσεις στα επιτόκια σε συνεχή βάση και ενεργούν ανάλογα.

Κατά την ημερομηνία παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων, η ανάλυση των τοκοφόρων χρηματοοικονομικών μέσων σε σχέση με τα επιτόκια ήταν:

	2017	2016
	€	€
Χρηματοοικονομικά μέσα σταθερού επιτοκίου		
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	<u>8,636,732</u>	<u>6,083,540</u>
	<u>8,636,732</u>	<u>6,083,540</u>

Ανάλυση ευαισθησίας

Η αύξηση των επιτοκίων κατά 100 βασικές μονάδες στις 31 Δεκεμβρίου 2017 θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση/(μείωση) στα ίδια κεφάλαια και τα αποτελέσματα όπως παρουσιάζεται πιο κάτω. Ο υπολογισμός αυτός προϋποθέτει ότι άλλοι παράγοντες και συγκεκριμένα οι τιμές συναλλάγματος παραμένουν σταθεροί. Σε περίπτωση μείωσης των επιτοκίων κατά 100 βασικές μονάδες θα προκύψει η ίδια αλλά αντίθετη επίδραση στα ίδια κεφάλαια και τα αποτελέσματα.

	Αποτελέσματα	
	2017	2016
	€	€
Χρηματοοικονομικά μέσα κυμαινόμενου επιτοκίου	<u>86,367</u>	<u>60,835</u>

3.3 Πιστωτικός κίνδυνος

Εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις

Η έκθεση της Αρχής στον πιστωτικό κίνδυνο επηρεάζεται κυρίως από τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά του κάθε πελάτη.

Εκτός όπως αναφέρεται πιο κάτω, η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού αντιπροσωπεύει τη μέγιστη έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οποιεσδήποτε εγγυήσεις έχουν ληφθεί:

Οι εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις κατά τύπο αντισυμβαλλόμενου στις 31 Δεκεμβρίου 2017 ήταν:

	Καθαρή λογιστική αξία	
	2017	2016
	€	€
Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα	52,147	47,570
Μετρητά στην τράπεζα	2,323,422	2,806,929
Τραπεζικές καταθέσεις	<u>6,311,280</u>	<u>3,276,612</u>
	<u>8,686,849</u>	<u>6,131,111</u>

3.3.1 Πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού τα οποία δεν είναι ούτε ληξιπρόθεσμα ούτε απομειωμένα, μπορεί να καθοριστεί με αναφορά σε εξωτερικές πιστωτικές αξιολογήσεις (αν υπάρχουν) ή σε ιστορικές πληροφορίες σχετικά με τα ποσοστά αθέτησης εκπλήρωσης υποχρεώσεων από τα συμβαλλόμενα μέρη:

	2017	2016
	€	€
Μετρητά στην τράπεζα και βραχυπρόθεσμες τραπεζικές καταθέσεις ⁽¹⁾		
Caa1	6,629,964	-
Caa2	1,006,768	6,083,541
Caa3	<u>1,000,000</u>	-
	<u>8,636,732</u>	<u>6,083,541</u>

Το υπόλοιπο του στοιχείου της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης «Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών» είναι μετρητά στο ταμείο.

Κανένα από τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία δεν είναι ούτε ληξιπρόθεσμα ούτε απομειωμένα δεν έχει τύχει επαναδιαπραγμάτευσης.

Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση των καταθέσεων της Αρχής, με βάση την πιστοληπτική διαβάθμιση των τραπεζικών οργανισμών στους οποίους είναι οι καταθέσεις:

Κατηγορία βάσει αξιολογήσεων του Οίκου Moody's	Αρ. τραπεζών	2017	2016
		€	€
Caa1	2	4,306,542	-
Caa2	2	1,006,768	3,276,612
Caa3	1	1,000,000	-
		6,313,310	3,276,612

3.4 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος που προκύπτει όταν η λήξη των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων δεν συμπίπτουν. Όταν οι λήξεις δεν συμπίπτουν, η αποδοτικότητα μπορεί να αυξηθεί αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αυξηθεί ο κίνδυνος ζημιών. Η Αρχή εφαρμόζει διαδικασίες με σκοπό την ελαχιστοποίηση τέτοιων ζημιών όπως η διατήρηση ικανοποιητικών ποσών μετρητών και άλλων στοιχείων ενεργητικού με υψηλή ρευστότητα και με το να διατηρεί ένα ικανοποιητικό ποσό σε δεσμευμένες πιστωτικές διευκολύνσεις.

Οι ακόλουθοι πίνακες παρουσιάζουν την αναμενόμενη χρονολογική λήξη των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων της Αρχής. Οι πίνακες έχουν ετοιμαστεί με βάση τις συμβατικές μη-προεξοφλημένες ταμειακές ροές των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και βάσει της ενωρίτερης ημερομηνίας κατά την οποία η Αρχή μπορεί να υποχρεωθεί να πληρώσει.

31 Δεκεμβρίου 2017	Λογιστική αξία	Εντός 3 μηνών
	€	€
Τραπεζικά παρατραβήγματα	7,499	7,499
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	46,256	46,256
	53,755	53,755

31 Δεκεμβρίου 2016	Λογιστική αξία	Εντός 3 μηνών
	€	€
Τραπεζικά παρατραβήγματα	3,910	3,910
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	46,113	46,113
	50,023	50,023

3.5 Άλλοι κίνδυνοι

Το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον που επικρατεί στην Κύπρο και διεθνώς ενδέχεται να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τις δραστηριότητες της Αρχής. Έννοιες όπως ο πληθωρισμός, η ανεργία και εξέλιξη του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) είναι άμεσα συνυφασμένες με την οικονομική πορεία της κάθε

χώρας και οποιαδήποτε μεταβολή αυτών καθώς και του εν γένει οικονομικού περιβάλλοντος δύναται να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις σε όλους τους τομείς επηρεάζοντας ανάλογα την Αρχή.

Εκτίμηση εύλογων αξιών

Οι εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων της ΡΑΕΚ είναι περίπου οι ίδιες, όπως και τα ποσά που παρουσιάζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης.

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που εμπορεύονται σε ενεργές αγορές, όπως οι εμπορικές και διαθέσιμες προς πώληση επενδύσεις που είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο, βασίζεται στις χρηματιστηριακές τιμές την ημερομηνία αναφοράς. Η χρηματιστηριακή τιμή που χρησιμοποιείται για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που κατέχει η Αρχή είναι η τιμή πλειοδότησης. Η κατάλληλη χρηματιστηριακή τιμή για τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις είναι η τρέχουσα τιμή ζήτησης.

4. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και άσκηση κρίσης

Η ετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί τη χρήση ορισμένων σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων και την άσκηση κρίσης από τα Μέλη στη διαδικασία εφαρμογής των λογιστικών πολιτικών της Αρχής. Επίσης, απαιτείται η χρήση υπολογισμών και υποθέσεων που επηρεάζουν τα αναφερθέντα ποσά των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, τη γνωστοποίηση ενδεχόμενων απαιτήσεων και υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων και τα αναφερθέντα ποσά εισοδημάτων και εξόδων κατά τη διάρκεια του υπό αναφορά έτους. Παρά το γεγονός ότι αυτοί οι υπολογισμοί βασίζονται στην καλύτερη δυνατή γνώση τα Μέλη της Αρχής σε σχέση με τις τρέχουσες συνθήκες και ενέργειες, τα πραγματικά αποτελέσματα μπορεί τελικά να διαφέρουν από αυτούς τους υπολογισμούς.

Οι λογιστικοί υπολογισμοί και εκτιμήσεις αξιολογούνται σε συνεχή βάση και βασίζονται στην ιστορική εμπειρία και σε άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων προσδοκιών σχετικά με μελλοντικά γεγονότα που πιστεύεται ότι είναι λογικά σύμφωνα με τις περιστάσεις.

Κρίσεις

Οι υπολογισμοί και οι παραδοχές που πιθανόν να προκαλέσουν ουσιώδη αναπροσαρμογή στη λογιστική αξία στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων κατά το επόμενο οικονομικό έτος παρουσιάζονται πιο κάτω:

- **Απομείωση αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση**

Η Αρχή ακολουθεί τις οδηγίες του ΔΛΠ 39 για να αποφασίσει πότε μια επένδυση έχει υποστεί απομείωση στην αξία. Αυτή η απόφαση απαιτεί άσκηση σημαντικής κρίσης. Στην άσκηση της κρίσης αυτής, η Αρχή εκτιμά, μαζί με άλλους παράγοντες, τη διάρκεια και την έκταση που η εύλογη αξία μιας επένδυσης είναι χαμηλότερη του κόστους, και την χρηματοοικονομική βιωσιμότητα και βραχυπρόθεσμο επιχειρηματικό μέλλον της επένδυσης συμπεριλαμβανομένων παραγόντων όπως η επίδοση της βιομηχανίας και του επιχειρηματικού κλάδου, οι μεταβολές στην τεχνολογία και στις λειτουργικές και χρηματοδοτικές ταμειακές ροές.

- **Ωφελήματα αφυπηρέτησης**

Το κόστος ωφελημάτων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών υπολογίζεται με βάση αναλογιστικές εκτιμήσεις, κατά τις οποίες χρησιμοποιούνται παραδοχές για τους προεξοφλητικούς συντελεστές, τα ποσοστά μακροπρόθεσμης απόδοσης των επενδύσεων, το ρυθμό αύξησης των μισθών, τα ποσοστά θνησιμότητας και τις μελλοντικές αυξήσεις στα ωφελήματα αφυπηρέτησης όπου είναι αναγκαίο. Η Αρχή κάνει αυτές τις παραδοχές βασισόμενη σε προσδοκίες της αγοράς κατά την ημερομηνία αναφοράς, χρησιμοποιώντας τις καλύτερες εκτιμήσεις για κάθε παράμετρο, καλύπτοντας την περίοδο κατά την οποία η υποχρέωση θα διακανονιστεί. Λόγω της μακροχρόνιας φύσης των προγραμμάτων, οι παραδοχές αυτές υπόκεινται σε σημαντική αβεβαιότητα.

- **Απομείωση μη-χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού**

Ο έλεγχος για απομείωση διεξάγεται με την προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να προκύψουν από τη χρήση των μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό επιτόκιο που αντανακλά τις παρούσες εκτιμήσεις της αγοράς και τους κινδύνους που σχετίζονται με το στοιχείο ενεργητικού. Όταν δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί η ανακτήσιμη αξία ενός επί μέρους στοιχείου ενεργητικού, η Αρχή εκτιμά την ανακτήσιμη αξία της μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών στην οποία ανήκει το στοιχείο ενεργητικού.

- **Απομείωση άυλων στοιχείων ενεργητικού**

Τα άυλα στοιχεία ενεργητικού αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος αγοράς τους και αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής τους. Για τα άυλα στοιχεία ενεργητικού που αποκτώνται από συνενώσεις επιχειρήσεων, ως κόστος αγοράς θεωρείται η εύλογη τους αξία κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Τα άυλα στοιχεία ενεργητικού με απεριόριστη ζωή ελέγχονται για απομείωση τουλάχιστον μία φορά ανά έτος. Ο έλεγχος αυτός διεξάγεται με την προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να προκύψουν από τη χρήση των άυλων στοιχείων ενεργητικού, χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό επιτόκιο που αντανακλά τις παρούσες εκτιμήσεις της αγοράς και τους κινδύνους που σχετίζονται με το στοιχείο ενεργητικού. Όταν δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί η ανακτήσιμη αξία ενός επί μέρους στοιχείου ενεργητικού, η Αρχή εκτιμά την ανακτήσιμη αξία της μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών στην οποία ανήκει το στοιχείο ενεργητικού.

5. Εισοδήματα

	2017 €	2016 €
Ετήσια τέλη	1,959,312	1,931,043
Τέλος παροχής υπηρεσιών	49,642	33,045
	<u>2,008,954</u>	<u>1,964,088</u>

6. Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης

	2017 €	2016 €
Απόσβεση για το έτος εισπρακτέων από ευρωπαϊκά προγράμματα	4,341	4,341
Διάφορα άλλα έσοδα εκμετάλλευσης	30,404	28,869
	<u>34,745</u>	<u>33,210</u>

7. Άλλα έξοδα

	2017 €	2016 €
Ζημιά από πώληση ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	-	422
Χρέωση για απομείωση στην αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση (Σημ. 16)	35,951	16,919
	<u>35,951</u>	<u>17,341</u>

8. Πλεόνασμα από εργασίες

	2017	2016
	€	€
Το πλεόνασμα από εργασίες αναφέρεται μετά τη χρέωση των πιο κάτω κονδυλίων:		
Απόσβεση προγραμμάτων ηλεκτρονικού υπολογιστή (περιλαμβάνεται στα «Έξοδα διοίκησης») (Σημ. 15)	266	266
Αποσβέσεις ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού (Σημ. 14)	27,372	19,871
Κόστος προσωπικού συμπεριλαμβανομένων και των Μελών υπό την εκτελεστική τους ιδιότητα (Σημ. 9)	975,365	843,315
Αμοιβή ελεγκτών	3,497	4,000
Εμπορικοί χρεώστες - χρέωση για επισφαλείς απαιτήσεις	628	-

9. Παροχές προσωπικού

	2017	2016
	€	€
Μισθοί	753,559	675,457
Κοινωνικές επιβαρύνσεις	89,182	85,001
Συντάξεις	-	2,691
Έξοδα βάσει σχεδίου αφυπηρέτησης καθορισμένου ωφελήματος (Σημ. 10)	132,624	80,166
	975,365	843,315

10. Ωφελήματα υπαλλήλων

Η ΡΑΕΚ παρέχει στο προσωπικό της ωφελήματα αφυπηρέτησης προσωπικού υπό μορφή εφάπαξ ποσού βάσει σχεδίου αφυπηρέτησης, το οποίο είναι καθορισμένου ωφελήματος. Πολιτική της ΡΑΕΚ είναι η διενέργεια ανεξάρτητης αναλογιστικής εκτίμησης των υποχρεώσεων για την παροχή ωφελημάτων αφυπηρέτησης κάθε χρόνο.

Η πλέον πρόσφατη ανεξάρτητη αναλογιστική μελέτη έγινε στις 31 Δεκεμβρίου 2017 με βάση τις πιο κάτω υποθέσεις:

	2017	2016
	€	€
Προεξοφλητικό επιτόκιο	2.09%	1.80%
Πληθωρισμός	1.50%	1.50%
Γενική αύξηση μισθών	0.50%	0.50%
Ολική αύξηση μισθών	2016: 0%	2016: 0%
	2017+: 1.25%	2017+: 1.25%
	για τον πληθωρισμό και την γενική αύξηση των μισθών συν κλίμακα για προαγωγές και προσαυξήσεις	για τον πληθωρισμό και την γενική αύξηση των μισθών συν κλίμακα για προαγωγές και προσαυξήσεις
Ποσοστό αύξησης συντάξεων	1%	1%

Αύξηση συντάξεων κοινωνικών ασφαλίσεων	1.5%	1.5%
Αύξηση βασικών ασφαλιστέων αποδοχών	2.5%	2.5%
Πίνακας θνησιμότητας	60% του PA90	60% του PA90

Κατά τη διάρκεια του έτους ποσό €132,624 (2016: €80,166) έχει επιβαρύνει τα αποτελέσματα σύμφωνα με την πιο πάνω αναλογιστική εκτίμηση. Το ποσό που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα αναλύεται ως ακολούθως:

	2017	2016
	€	€
Τρέχουσες δαπάνες υπηρεσίας	107,816	52,169
Τόκος στην υποχρέωση	24,808	27,997
	<u>132,624</u>	<u>80,166</u>

Κίνηση αποθεματικών προβλέψεων για υποχρεώσεις σχεδίου αφυπηρέτησης όπως περιλαμβάνεται στα λοιπά στοιχεία παθητικού:

	2017	2016
	€	€
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου	1,321,126	1,190,649
Πρόβλεψη για το έτος	132,624	80,166
Αναλογιστική ζημιά/(κέρδος) στην υποχρέωση	(61,191)	170,018
Πληρωμές ωφελημάτων	(9,247)	(153,604)
Εισφορές μελών	15,625	33,897
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου	<u>1,398,937</u>	<u>1,321,126</u>

Η υπολογιζόμενη αναλογιστική θέση στις 31 Δεκεμβρίου 2017 ήταν ως εξής:

	2017	2016
	€	€
Αξία υποχρεώσεων σχεδίου	1,398,937	1,321,126
Αποθεματικά προβλέψεων για υποχρεώσεις σχεδίου στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης	<u>1,398,937</u>	<u>1,321,126</u>

11. Έσοδα/έξοδα χρηματοδότησης

	2017 €	2016 €
Πιστωτικοί τόκοι	<u>81,103</u>	<u>35,949</u>
Έσοδα χρηματοδότησης	<u>81,103</u>	<u>35,949</u>
Διάφορα έξοδα χρηματοδότησης	<u>(1,703)</u>	<u>(904)</u>
Έξοδα χρηματοδότησης	<u>(1,703)</u>	<u>(904)</u>
Καθαρά έσοδα χρηματοδότησης	<u><u>79,400</u></u>	<u><u>35,045</u></u>

12. Φορολογία

	2017 €	2016 €
Αμυντική εισφορά - τρέχοντος έτους	<u>24,331</u>	<u>10,730</u>
Χρέωση έτους	<u><u>24,331</u></u>	<u><u>10,730</u></u>

Ο συντελεστής εταιρικού φόρου είναι 12,5%.

Κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις τόκοι εισπρακτέοι μπορεί να υπόκεινται σε αμυντική εισφορά με ποσοστό 30%. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι τόκοι αυτοί εξαιρούνται από εταιρικό φόρο.

Τα τέλη που εισπράττει η Αρχή σύμφωνα με τον Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο και τους σχετικούς Κανονισμούς, στο πλαίσιο της άσκησης του εποπτικού της ρόλου, δεν αποτελούν εισόδημα που εμπίπτει στο άρθρο 5(1)(α) του Περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμου και δεν υπόκεινται σε φορολογία. Το ίδιο και για τις κυβερνητικές χορηγίες που έχουν ληφθεί για να μπορέσει η Αρχή να εξασκήσει τον εποπτικό της ρόλο. Εισοδήματα από ενοίκια ή οποιεσδήποτε άλλες πηγές, υπόκεινται σε φορολογία με συντελεστή 12,5% και σε αμυντική εισφορά, μετά την αφαίρεση των εκπτώσεων που προνοούνται στη Νομοθεσία.

13. Μερίσματα

	2017 €	2016 €
Αμυντική εισφορά σε λογιζόμενη διανομή μερίσματος	<u>6,268</u>	<u>7,902</u>
	<u><u>6,268</u></u>	<u><u>7,902</u></u>

14. Ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός

	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	Μηχανήματα και εξοπλισμός	Οχήματα	Έπιπλα, σκεύη και εξοπλισμός	Βιβλία	Σύνολο
	€	€	€	€	€	€
Κόστος						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2016	74,421	72,588	22,844	74,168	4,864	248,885
Προσθήκες	7,179	5,049	-	3,350	537	16,115
Πωλήσεις	-	(983)	-	-	-	(983)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016/ 1η Ιανουαρίου 2017	81,600	76,654	22,844	77,518	5,401	264,017
Προσθήκες	15,267	6,689	24,968	8,444	-	55,368
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	96,867	83,343	47,812	85,962	5,401	319,385
Αποσβέσεις						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2016	42,517	53,622	22,844	61,932	4,106	185,021
Επιβάρυνση για το έτος	11,612	4,687	-	3,178	396	19,873
Επί πωλήσεων	-	(197)	-	-	-	(197)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016/ 1η Ιανουαρίου 2017	54,129	58,112	22,844	65,110	4,502	204,697
Επιβάρυνση για το έτος	14,214	4,380	4,994	3,477	307	27,372
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	68,343	62,492	27,838	68,587	4,809	232,069
Καθαρή λογιστική αξία						
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	28,524	20,851	19,974	17,375	592	87,316
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016	27,471	18,542	-	12,408	899	59,320

15. Άυλα στοιχεία ενεργητικού

	Λογισμικά προγράμματα €
Κόστος	
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2016	13,534
Προσθήκες	799
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016/ 1η Ιανουαρίου 2017	14,333
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	14,333
Αποσβέσεις	
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2016	13,534
Αποσβέσεις για το έτος (Σημ. 8)	266
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016/ 1η Ιανουαρίου 2017	13,800
Αποσβέσεις για το έτος (Σημ. 8)	266
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	14,066
Καθαρή λογιστική αξία	
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	267
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016	533

16. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση

	2017 €	2016 €
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου	296,079	312,998
Χρέωση για απομείωση στην αξία	(35,951)	(16,919)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου	260,128	296,079

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση αντιπροσωπεύουν 105.743 μετοχές τάξης Α ονομαστικής αξίας €19.9999 εκάστη της Τράπεζας Κύπρου Δημόσιας Εταιρείας Λτδ.

Οι πιο πάνω μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου και στις 31 Δεκεμβρίου 2017 η εύλογη αξία τους ήταν € 2,46 ανά μετοχή.

Τα ακόλουθα περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα σε σχέση με τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση:

	2017 €	2016 €
Χρέωση για απομείωση στην αξία	(35,951)	(16,919)
Καθαρή ζημιά από χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	(35,951)	(16,919)

17. Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα

	2017	2016
	€	€
Εμπορικά εισπρακτέα	16,989	15,552
Προκαταβολές και προπληρωμές	16,229	19,391
Δεδουλευμένα έσοδα	34,115	19,092
Εισπρακτέα από ευρωπαϊκά προγράμματα	1,043	1,043
	<u>68,376</u>	<u>55,078</u>

Η Αρχή αναγνώρισε ζημιά που ανέρχεται σε €628 (2016: € -) για την απομείωση των εμπορικών εισπρακτέων κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017. Η ζημιά περιλαμβάνεται στα έξοδα διανομής και πωλήσεων στα αποτελέσματα.

Η εύλογη αξία των εμπορικών και άλλων εισπρακτέων που έχουν λήξη εντός ενός έτους είναι περίπου η ίδια με τα ποσά που παρουσιάζονται πιο πάνω.

18. Μετρητά στην τράπεζα και στο ταμείο

Τα τραπεζικά υπόλοιπα αναλύονται ως ακολούθως

	2017	2016
	€	€
Μετρητά στο ταμείο	1,102	60
Μετρητά στην τράπεζα	2,323,422	2,806,929
Καταθέσεις προθεσμίας	6,311,280	3,276,612
	<u>8,635,804</u>	<u>6,083,601</u>

Η έκθεση της Αρχής σε πιστωτικό κίνδυνο και ζημιές απομείωσης αναφορικά με μετρητά και αντίστοιχα μετρητών γνωστοποιείται στη σημείωση 3 των οικονομικών καταστάσεων.

19. Δανεισμός

	2017	2016
	€	€
Βραχυπρόθεσμα δάνεια		
Τραπεζικά παρατραβήγματα (Σημ. 18)	<u>7,499</u>	<u>3,910</u>

20. Προβλέψεις για άλλες υποχρεώσεις και επιβαρύνσεις

	Προβλέψεις για συντάξεις €
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2016	1,190,649
Χρέωση/(πίστωση) στα αποτελέσματα	80,166
Πληρωμές ωφελημάτων	(153,604)
Εισφορές μελών	33,897
Αναλογιστική ζημιά	170,018
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016/ 1η Ιανουαρίου 2017	1,321,126
Χρέωση/(πίστωση) στα αποτελέσματα	132,624
Πληρωμές ωφελημάτων	(9,246)
Εισφορές μελών	15,624
Αναλογιστικό κέρδος	(61,191)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	1,398,937

21. Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές

	2017 €	2016 €
Εμπορικοί πιστωτές	4,366	18,681
Προκαταβολές πελατών	138	130
Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	20,116	8,316
Οφειλόμενα έξοδα	16,725	15,302
Άλλοι πιστωτές	25,029	12,004
Αμυντική εισφορά πάνω σε λογιζόμενη διανομή πληρωτέα	6,268	7,902
	72,642	62,335

22. Αναβαλλόμενο εισόδημα

	2017 €	2016 €
Προκαταβολές πελατών	2,050,051	-
Χορηγίες από ευρωπαϊκά προγράμματα	-	4,341
	2,050,051	4,341
Αναβαλλόμενο έσοδο πέραν του ενός έτους	-	(2,939)
Αναβαλλόμενο έσοδο εντός ενός έτους	2,050,051	1,402

23. Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις/(επιστρεπτέοι φόροι)

	2017	2016
	€	€
Εταιρικός φόρος	-	(24,778)
Έκτακτη εισφορά για την άμυνα	10,235	5,728
	10,235	(19,050)

24. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Η ΡΑΕΚ δεν είχε ενδεχόμενες υποχρεώσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2017.

25. Δεσμεύσεις

Δεσμεύσεις για λειτουργικές μισθώσεις

Το σύνολο των ελάχιστων μελλοντικών καταβολών μισθωμάτων σύμφωνα με τις μη ακυρώσιμες λειτουργικές μισθώσεις είναι ως εξής:

	2017	2016
	€	€
Εντός ενός έτους	201,533	153,390
Μεταξύ ενός και πέντε ετών	2,993	174,763
	204,526	328,153

26. Γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς

Δεν υπήρξαν σημαντικά γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς που να έχουν σχέση με την κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων.

Έκθεση ανεξάρτητου ελεγκτή στις σελίδες 70 και 72

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	Σελίδα	2017 €	2016 €
Εισοδήματα			
Ετήσια τέλη		1,959,312	1,931,043
Τέλη παροχής υπηρεσιών		49,642	33,045
Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης			
Διάφορα άλλα έσοδα εκμετάλλευσης		30,404	28,869
Διαγραφή για το έτος εισπρακτέων από ευρωπαϊκά προγράμματα		4,341	4,341
		2,043,699	1,997,298
Λειτουργικά έξοδα			
Έξοδα διοίκησης	100	(1,726,534)	(1,430,615)
Έξοδα διανομής και πωλήσεων	100	(628)	-
		316,537	566,683
Άλλα έξοδα εκμετάλλευσης			
Ζημιά από πώληση ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού		-	(422)
Χρέωση για απομείωση στην αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση		(35,951)	(16,919)
Πλεόνασμα από εργασίες			
Έσοδα χρηματοδότησης	101	81,103	35,949
Έξοδα χρηματοδότησης	101	(1,703)	(904)
Καθαρό πλεόνασμα για το έτος πριν τη φορολογία		359,986	584,387

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	2017	2016
	€	€
Έξοδα διοίκησης		
Αμοιβή συμβούλων	258,410	240,479
Μισθοί προσωπικού	495,149	434,978
Κοινωνικές ασφαλίσεις κλπ.	89,182	85,001
Συντάξεις προσωπικού	-	2,691
Έξοδα βάσει σχεδίου αφυπηρέτησης καθορισμένου ωφελήματος	132,624	80,166
Ενοίκια	76,800	76,800
Έξοδα κοινόχρηστων χώρων	2,249	1,973
Έξοδα νυκτοφυλακής	50	70
Ηλεκτρισμός	15,536	13,437
Καθαριότητα και υδατοπρομήθεια	5,125	5,193
Ασφάλιστρα	1,657	1,510
Επιδιορθώσεις και ανακαινίσεις	1,789	4,252
Διάφορα έξοδα	294	1,727
Τηλεφωνικά και ταχυδρομικά	3,075	3,295
Γενικά έξοδα ευρωπαϊκών προγραμμάτων	19,830	1,426
Γραφική ύλη και εκτυπωτικά	6,764	8,470
Συνδρομές και εισφορές	18,183	16,825
Εφημερίδες και περιοδικά	-	44
Συντήρηση εξοπλισμού	4,866	2,935
Εκπαίδευση προσωπικού	26,397	10,953
Λοιπά έξοδα εκμετάλλευσης	-	10,172
Προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή	6,549	3,755
Αμοιβή ελεγκτών	3,497	4,000
Δικηγορικά έξοδα	24,038	29,521
Άλλα επαγγελματικά δικαιώματα	5,200	-
Πρόστιμα	-	15
Έξοδα ταξιδιών εξωτερικού	55,731	57,064
Οδοιπορικά εσωτερικού και έξοδα διαμονής	448	475
Μη επιστρεπτέο ΦΠΑ	80,810	54,486
Φιλοξενία	7,545	5,851
Έξοδα οχημάτων	3,045	2,907
Μεταφορικά	2,210	1,083
Έξοδα συμβουλευτικών υπηρεσιών	283,424	188,214
Ανακοινώσεις - δημοσιεύσεις	10,421	9,151
Διάφορα επιδόματα και έξοδα παραστάσεων	20,910	19,284
Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη υπαλλήλων	31,442	32,275
Έξοδα εκδηλώσεων	5,646	-
Απόσβεση προγραμμάτων ηλεκτρονικού υπολογιστή	266	266
Αποσβέσεις	27,372	19,871
	1,726,534	1,430,615
Έξοδα διανομής και πωλήσεων		
Διαγραφή επισφαλών απαιτήσεων	628	-
	628	-

ΕΣΟΔΑ/ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	2017	2016
	€	€
Έσοδα χρηματοδότησης	81,103	35,768
Τόκοι από τράπεζες	-	181
Τόκοι από πελάτες	<u>81,103</u>	<u>35,949</u>
Έξοδα χρηματοδότησης		
Διάφορα έξοδα χρηματοδότησης		
Δικαιώματα τραπεζών	<u>1,703</u>	904
	<u>1,703</u>	<u>904</u>

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΕΙΣΦΟΡΑΣ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	Έσοδα €	Ποσοστό	Αμυντική Εισφορά € σεντ
ΤΟΚΟΙ			
Τόκοι για τους οποίους έχει γίνει παρακράτηση αμυντικής εισφοράς στην πηγή	<u>81,103</u>		
	<u>81,103</u>	30%	24,330.90
Μείον: εισφορά που αποκόπηκε στην πηγή			<u>(24,330.90)</u>
ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΣΤΟ ΤΕΠ			<u>-</u>

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ

Έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	Σελίδα	€	€
Πλεόνασμα ως η κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων	99		359,986
Πλέον:			
Αποσβέσεις		27,638	
Χρέωση για απομείωση στην αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση		<u>35,951</u>	
			<u>63,589</u>
			423,575
Μείον:			
Πιστωτικοί τόκοι		81,103	
Άλλα έσοδα που δεν φορολογούνται		<u>342,472</u>	
			<u>(423,575)</u>
Καθαρό φορολογητέο κέρδος έτους			<u><u>-</u></u>

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ **2017**

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Ευαγγελίστριας 68,
CY-2057 Στρόβολος
Λευκωσία
Κύπρος

Τ.Θ. 25036
CY-1306 Λευκωσία,
Κύπρος

ΓΙΑ ΓΡΗΓΟΡΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τηλέφωνο: **+357 22 277 000**

Τηλεομοιότυπο: **+357 22 611 666**

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: **mail@dsm.org.cy**

Ιστοσελίδα: **www.dsm.org.cy**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Δρ. Χρίστος Τρίαρος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Γιώργος Ασιτικάλης

Μέλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συντομογραφίες	108
1. Πρόλογος από τον Διευθυντή Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου	110
2. Αποστολή και στόχοι του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου	111
3. Περιγραφή των δραστηριοτήτων του ΔΣΜΚ κατά το έτος 2017	111
4. Οργάνωση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου	113
5. Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκούς Συνδέσμους	115
6. Συμμετοχή σε Μεσογειακούς Συνδέσμους	117
7. Διαχείριση αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας	118
8. Συνδέσεις παραγωγών και καταναλωτών στο σύστημα μεταφοράς	121
9. Λειτουργία συστήματος	123
10. Ανάπτυξη συστήματος παραγωγής	128
11. Ανάπτυξη συστήματος μεταφοράς	130
12. Έργα και δραστηριότητες του ΔΣΜΚ	131
13. Στοιχεία λειτουργίας συστήματος παραγωγής/μεταφοράς	132
14. Αξιοπιστία συστήματος	136
15. Οικονομικές καταστάσεις	141

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΗΚ	Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΔΣΜΚ	Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου
ΔΠΑΣΜ	Δεκαετής Πρόγραμμα Ανάπτυξης Συστήματος Μεταφοράς
ΕΚΕΕ	Εθνικό Κέντρο Ελέγχου Ενέργειας
ΕΠ	Εγγυήσεις Προέλευσης
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Εφ.ΚΕΕ	Εφεδρικό Κέντρο Ελέγχου Ενέργειας
Η/Θ ΣΠ	Ηλιοθερμικός Σταθμός Παραγωγής
ΗΜ ΕΠ	Ηλεκτρονικό Μητρώο Εγγύησης Προέλευσης
ΗΣ	Ηλεκτροπαραγωγός Σταθμός
ΚΑΗ	Κανόνες Αγοράς Ηλεκτρισμού
ΚΜΔ	Κανόνες Μεταφοράς & Διανομής
ΜΕΚ	Μηχανή Εσωτερικής Καύσης
ΡΑΕΚ	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου
Σ ΣΠ	Συμβατικός Σταθμός Παραγωγής
ΣΕΚΑΗ	Συμβουλευτική Επιτροπή Κανόνων Αγοράς Ηλεκτρισμού
ΣΗΘΥΑ	Συμπαρογωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης
ΣΤΗΔΕ	Σύστημα Τηλεέγχου και Διαχείρισης Ενέργειας
ΥΕΕΒΤ	Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
AIB	Σύνδεσμος Εκδοτών Ευρώπης
CGM	Κοινό Μοντέλο Δικτύου (Common Grid Model)
ΕΗ	Ηλεκτρονικός Δίαυλος Πληροφοριών (Electronic Highway)
ENTSO-E	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς για τον Ηλεκτρισμό
EECS	Ευρωπαϊκό Πρότυπο Ενεργειακής Πιστοποίησης (European Energy Certificate Standard)
HVDC	Διασυνδέσεις Ψηλής Τάσης Συνεχόμενου Ρεύματος
GOs	Πιστοποιητικά Εγγύησης Προέλευσης
SRSS	Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της ΕΕ
Med-TSO	Σύνδεσμος Μεσογειακών Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Ηλεκτρισμού
MMS	Λογισμικό Λειτουργίας Αγοράς (Market Management Software)
MVA	Μεγαβολταμπέρ
MW	Μεγαβάτ
MWh	Μεγαβατώρες
ROC	Περιφερειακά Κέντρα Λειτουργίας

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σχεδιαγράμματα

Σχ. 1	Βασικό οργανόγραμμα Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου	113
Σχ. 2	Μηνιαία διαχείριση ηλεκτρονικού μητρώου εγγυήσεων προέλευσης (ΕΠ) κατά το 2017	120
Σχ. 3	Παρουσίαση πληροφοριών αποκάλυψης ενεργειακού μείγματος για το 2016, όπως εμφανίζεται στους λογαριασμούς του προμηθευτή ΑΗΚ, περίοδος 1 Ιουλίου 2017-30 Ιουνίου 2018	120
Σχ. 4	Ποσοστό παραγωγής ΑΠΕ επί της συνολικής παραγωγής στο σύστημα της Κύπρου για το έτος 2017	121
Σχ. 5	Σχέδια δράσης των φορέων που συμμετέχουν στην αποκατάσταση του συστήματος μετά από ολική σβέση	123
Σχ. 6	Μέγιστη στιγμιαία διείσδυση αιολικής ηλεκτροπαραγωγής στο ηλεκτρικό σύστημα	125
Σχ. 7	Γεωγραφική απεικόνιση του συστήματος μεταφοράς	127
Σχ. 8	Εγκεκριμένη πρόβλεψη συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας (GWh) για τα έτη 2017-2026	129
Σχ. 9	Εγκεκριμένη πρόβλεψη μέγιστης συνολικής ηλεκτρικής ισχύος (MW) για τα έτη 2017-2026	129
Σχ. 10	Παραγωγή και διακίνηση ενέργειας κατά το 2017	133
Σχ. 11	Ημερήσια διακύμανση μεγίστων και ελαχίστων παραγωγής ισχύος κατά το 2017	134
Σχ. 12	Ημερήσια διακύμανση μέγιστης παραγωγής ισχύος και κατανομής φορτίου κατά το 2017	135
Σχ. 13	Καμπύλες διάρκειας συνολικής παραγωγής του συστήματος μεταφοράς για τα έτη 2010, 2014, 2015, 2016, 2017	136
Σχ. 14	Σύνολο βλαβών παραγωγής για το 2017	137
Σχ. 15	Σύγκριση βλαβών μεταφοράς 2016 και 2017	138

Πίνακες

ΠΙΝΑΚΑΣ 1	Αιτήσεις σύνδεσης καταχωρημένες στο μητρώο αιτήσεων του ΔΣΜΚ	122
ΠΙΝΑΚΑΣ 2	Διείσδυση ΑΠΕ στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου για τα έτη 2016-2017	133

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Το 2017 ήταν ακόμα μια χρονιά σημαντικών γεγονότων και εξελίξεων μέσα σε συνθήκες πρόκλησης στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, που έχουν κυρίως προκύψει ως αποτέλεσμα της εισόδου στα τελευταία κρίσιμα στάδια της υλοποίησης του κορυφαιού έργου της αγοράς ηλεκτρισμού. Ο ΔΣΜΚ έχει προωθήσει όλες τις αναγκαίες διαδικασίες σύμφωνα με τους σχεδιασμούς, ούτως ώστε να ικανοποιηθεί η επίτευξη του στόχου για έναρξη της λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρισμού την 1η Ιουλίου 2019. Σε συνάρτηση με τα πιο πάνω δεν πρέπει να παραγνωρίζεται ότι από την 1η Σεπτεμβρίου 2017 η Κύπρος βρίσκεται σε κατάσταση μεταβατικής ρύθμισης της αγοράς ηλεκτρισμού, γεγονός που επιτρέπει τη σύναψη διμερών συμβολαίων μεταξύ παραγωγών και προμηθευτών.

Όσον αφορά τη λειτουργία του ηλεκτρικού συστήματος της Κύπρου, επισημαίνεται ότι αυτή βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα ασφάλειας, αξιοπιστίας και οικονομίας. Κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου 2017 υπήρξε ικανοποιητική επάρκεια, που έχει καλύψει χωρίς προβλήματα τη μέγιστη αιχμική ζήτηση του μέρους του συστήματος εντός των ελεύθερων περιοχών που ανήλθε στα 1.100 MW. Σε συνάρτηση με την αιχμική ζήτηση τονίζεται ότι η συνολική μέγιστη διαθέσιμη συμβατική ικανότητα παραγωγής ισχύος του αντίστοιχου συστήματος ήταν της τάξης των 1.478 MW. Η συνολική παραχθείσα ηλεκτρική ενέργεια ανήλθε κατά το 2017 στις 4.973.572 MWh και σε σύγκριση με το 2016 σημείωσε αύξηση της τάξης του 2,3 %.

Κατά τη διάρκεια του 2017 συνεχίστηκε η ένταξη εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) με την εγκατεστημένη ισχύ τους να φθάνει περί τα τέλη του 2017 τα 279,3 MW (157,5 MW αιολικά, 112,1 MW φωτοβολταϊκά και 9,7 MW βιομάζα). Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ ανήλθε στις 415.294 MWh, που αντιστοιχεί με το 8,4% επί της συνολικής παραχθείσας ηλεκτρικής ενέργειας. Σημειώνεται σχετικά ότι σύμφωνα με το επικαιροποιημένο Εθνικό σχέδιο για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας 2015-2020,

αναμένεται η διείσδυση ΑΠΕ να αυξηθεί σημαντικά τα επόμενα χρόνια. Η μεγάλη αύξηση στη διείσδυση ΑΠΕ στο μικρό και απομονωμένο ηλεκτρικό σύστημα της Κύπρου, παρόλο που είναι επιθυμητή και αναγκαία, πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ισορροπημένο, έτσι που να μην επηρεάζεται η ασφαλής, αξιόπιστη και οικονομική λειτουργία του ηλεκτρικού συστήματος.

Στα πλαίσια της όλης συντονισμένης προσπάθειας που καταβάλλεται για μείωση του κόστους του ηλεκτρισμού προς τους καταναλωτές, ο ΔΣΜΚ λειτουργεί το ηλεκτρικό σύστημα κατά τον πιο οικονομικό τρόπο κάτω από συνθήκες ασφάλειας και αξιοπιστίας, με τις πιο αποδοτικές μονάδες του συστήματος παραγωγής να αξιοποιούνται στον μέγιστο δυνατό βαθμό.

Δρ. Χρήστος Τρίαρος

Διευθυντής
Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου

2. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Σύμφωνα με τους Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους, βασικές αρμοδιότητες του ΔΣΜΚ είναι η λειτουργία ενός αποδοτικού, συντονισμένου, ασφαλούς, αξιόπιστου και οικονομικά βιώσιμου συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και η διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ικανότητάς του να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση υπό οικονομικά αποδεκτές συνθήκες, λαμβάνοντας υπόψη και το περιβάλλον. Βασική επίσης αρμοδιότητα του ΔΣΜΚ είναι η αντικειμενική διαχείριση της εμπορίας του ηλεκτρισμού σε ανταγωνιστικό περιβάλλον, στηρίζοντας και προωθώντας την ηλεκτροπαραγωγή από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και τη διασφάλιση της πρόσβασης των παραγωγών ηλεκτρισμού στο δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο ΔΣΜΚ συντονίζει τις ενέργειες για αποκατάσταση βλαβών ή άλλων προβλημάτων στο σύστημα παραγωγής/ μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε αυτό να καθίσταται αποδοτικό, συντονισμένο, ασφαλές, αξιόπιστο και οικονομικά βιώσιμο, εξασφαλίζοντας απρόσκοπτη και αδιάλειπτη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε όλους τους καταναλωτές.

Κατά το 2017 ο ΔΣΜΚ ολοκλήρωσε την ετοιμασία νέων Κανόνων αγοράς ηλεκτρισμού (ΚΑΗ) σύμφωνα με σχετική Ρυθμιστική απόφαση της ΡΑΕΚ για μετάβαση στο υβριδικό μοντέλο και τους υπέβαλε στη ΡΑΕΚ για έγκριση. Οι ΚΑΗ εγκρίθηκαν από τη ΡΑΕΚ αλλά η εφαρμογή τους έχει αναβληθεί. Για υποβολή της αγοράς ηλεκτρισμού, και κατόπιν Ρυθμιστικής Απόφασης της ΡΑΕΚ, ετοιμάστηκε από λειτουργούς του ΔΣΜΚ λογισμικό για μεταβατική λειτουργία της αγοράς ηλεκτρισμού με διμερή συμβόλαια, μέχρι την οριστική λειτουργία της αγοράς με βάση τους νέους κανόνες αγοράς.

Επίσης, με τη συμβολή Συμβούλων, ετοιμάστηκαν οι προδιαγραφές για ζήτηση προσφορών για υλοποίηση και εφαρμογή συστήματος λογισμικού και υλισμικού για λειτουργία της αγοράς (MMS), το οποίο υποβλήθηκε στην Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων του κράτους για έγκριση πριν την προκήρυξη του διαγωνισμού.

3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΔΣΜΚ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2017

Το 2017 ήταν μια ακόμα έντονη περίοδος για τον ΔΣΜΚ όσον αφορά τις διεργασίες για λειτουργία ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού. Η μέγιστη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας σημείωσε ρεκόρ 7ετίας και ανήλθε στα 1.100 MW, σημειώνοντας αύξηση ύψους 7% από το 2016. Οι διεργασίες για ετοιμασία των προδιαγραφών του διαγωνισμού για υλοποίηση του έργου λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρισμού διατήρησαν το ολιγάριθμο προσωπικό του ΔΣΜΚ σε πλήρη εγρήγορση.

Πιο κάτω παρατίθενται οι κύριες δραστηριότητες του ΔΣΜΚ κατά το 2017:

- Επικαιροποίηση του συστήματος αυτόματης απόρριψης φορτίου μέσω ηλεκτρονόμων υποσυχνότητας και ROCOF, σε συνεργασία με τον Διαχειριστή Συστήματος Διανομής.
- Προσπάθειες για ικανοποιητική στελέχωση του ΔΣΜΚ.
- Ενεργή συμμετοχή του ΔΣΜΚ στον Σύνδεσμο Ευρωπαϊών Διαχειριστών Συστήματος Μεταφοράς για τον Ηλεκτρισμό (ENTSO-E).
- Ενεργή συμμετοχή του ΔΣΜΚ στον Σύνδεσμο Μεσογειακών Διαχειριστών Συστήματος Μεταφοράς (Med-TSO).
- Διαχείριση 304 αιτήσεων από εξουσιοδοτημένα πρόσωπα για τη διεξαγωγή εργασιών στο σύστημα μεταφοράς.
- Ετοιμασία προγραμμάτων συντήρησης μονάδων παραγωγής σύμφωνα με τις πρόνοιες των κανόνων μεταφοράς και διανομής.
- Πρόγνωση της αιολικής ηλεκτροπαραγωγής επί καθημερινής βάσεως για σωστό καταρτισμό του προγράμματος παραγωγής της επόμενης μέρας.
- Διεξαγωγή μελετών ανάλυσης ροών φορτίου με τη χρήση λογισμικού ανάλυσης συστημάτων ισχύος.
- Διεξαγωγή μελετών ανάλυσης συστήματος για την ασφαλή λειτουργία του συστήματος, με τη διενέργεια δυναμικών αναλύσεων που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την ανάλυση για συνθήκες λειτουργίας σε διαφορετικές περιόδους του 2017 και την ελαχιστοποίηση του κόστους παραγωγής. Επιπρόσθετα, μελετήθηκε η λειτουργία του σχεδίου απόρριψης φορτίου λόγω υποσυχνότητας και λόγω ρυθμού πτώσης της συχνότητας.
- Μελέτη αιτήσεων για έκτακτες εργασίες συντήρησης των μονάδων παραγωγής.
- Πρόβλεψη της μέγιστης ηλεκτρικής ισχύος για την περίοδο 2017-2026.
- Αναβάθμιση ενός (1) υποσταθμού μεταφοράς.
- Αναδιάρθρωση και ενεργοποίηση νέων καλωδίων σε δύο (2) υποσταθμούς.
- Σύνδεση και ενεργοποίηση επαγωγέα για αντιστάθμιση της αέργου ισχύος σε έναν υποσταθμό.
- Ετοιμασία του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης συστήματος μεταφοράς για την περίοδο 2017-2026.
- Χρήση του δυναμικού μοντέλου του ηλεκτρικού συστήματος της Κύπρου για μελέτες ευστάθειας του συστήματος.
- Λειτουργία του ΣΤΗΔΕ στα συστήματα παραγωγής/μεταφοράς.
- Διεκπεραίωση ή τροχοδρόμηση για υλοποίηση του έργου «Λειτουργία της αγοράς ηλεκτρισμού» με βάση το μοντέλο αγοράς που αποφασίσθηκε από τη ΡΑΕΚ και το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.
- Συντονισμός ενεργειών για αποκατάσταση βλαβών ή άλλων προβλημάτων στο σύστημα παραγωγής/μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- Επέκταση του συστήματος ΣΤΗΔΕ με τη σύνδεση δέκα (10) νέων φωτοβολταϊκών πάρκων δυναμικότητας δεκατριών (13,5) MW.
- Τηλεπικοινωνιακή αναβάθμιση του ΣΤΗΔΕ με την αλλαγή πρωτοκόλλων επικοινωνίας τριών (3) υποσταθμών μεταφοράς με εξοπλισμό νέας γενιάς.
- Αναβάθμιση του ηλεκτρονικού μητρώου (ΗΜ) εγγυήσεων προέλευσης (ΕΠ) από την εταιρεία συμβουλευτικών υπηρεσιών Exergía A.E που αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2018.

4. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Σχ. 1 - Βασικό οργανόγραμμα Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου

Κατά το 2017 ο ΔΣΜΚ διαμόρφωσε νέα βασική οργανική δομή με βάση τον προϋπολογισμό του, με 36 άτομα μόνιμου προσωπικού, τα οποία είναι τοποθετημένα στον ΔΣΜΚ από την ΑΗΚ. Να σημειωθεί ότι ο προϋπολογισμός του ΔΣΜΚ, όπως δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας το 2017, προνοούσε την πλήρωση 78 συνολικά θέσεων. Με βάση τον προϋπολογισμό αυτό καθώς και αυτόν της ΑΗΚ, προωθήθηκε η διαδικασία πρόσληψης 20 Λειτουργών για τις ανάγκες της λειτουργίας της αγοράς και της λειτουργίας συστήματος.

4.1 Εκπαίδευση

Κατά τη διάρκεια του 2017 η εκπαίδευση για το προσωπικό του ΔΣΜΚ έγινε με συμμετοχή σε σεμινάρια και εκπαιδευτικά προγράμματα, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Στελέχη του ΔΣΜΚ είχαν συμμετοχή σε συνέδρια, εκπαιδευτικά προγράμματα και ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα.

- Τρεις Λειτουργοί του ΔΣΜΚ επισκέφθηκαν τον ΑΔΜΗΕ και τον ΛΑΓΗΕ Ελλάδος για ενημέρωση σε θέματα λειτουργίας και αγοράς. Το κόστος καλύφθηκε από την Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της ΕΕ (SRSS).
- Λειτουργός του Λογιστηρίου παρακολούθησε το σεμινάριο με θέμα «Διαχείριση δημόσιας σύμβασης σύμφωνα με τον ΚΔΠ 138/16».
- Λειτουργός του Λογιστηρίου παρακολούθησε το πρόγραμμα «Ηγετική αρίστευση διευθυντικού προσωπικού» (HBO 128).
- Δύο Λειτουργοί παρακολούθησαν σεμινάριο με θέμα «Βασικές αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη διεξαγωγή των δημοσίων συμβάσεων».

- Δύο Λειτουργοί συμμετείχαν στην ημερίδα του Υπουργείου Οικονομικών «E-invoicing in Cyprus- Ηλεκτρονική τιμολόγηση στην Κύπρο».
- Ο Λογιστής παρακολούθησε το σεμινάριο «Εξελιξείς στη μεταρρύθμιση για τη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών».
- Δύο Λειτουργοί παρακολούθησαν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων με βάση το νέο νομοθετικό πλαίσιο».
- Δύο Λειτουργοί συμμετείχαν σε εκπαίδευση στο Inter Control Center Communication Training της ABB.
- Λειτουργός συμμετείχε στο Network Control User Group της ABB στη Σλοβενία.
- Λειτουργός στο γραφείο του Διευθυντή Λειτουργίας και Προσωπικού παρακολούθησε το σεμινάριο «Τεχνικές πρακτικογραφίας».
- Μετά από σχετικό αίτημα της ΡΑΕΚ για υπολογισμό του κόστους παραγωγής όπως επίσης και της οικονομικής κατανομής των συγχρονισμένων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής, μέσω του συστήματος ΣΤΗΔΕ που διαθέτει ο ΔΣΜΚ, κατέστη αναγκαία η άμεση εκπαίδευση προσωπικού του Τμήματος Υποδομών, με στόχο την υλοποίηση όλων των απαραίτητων ενεργειών για την πλήρη λειτουργία του σχετικού συστήματος. Ως εκ τούτου, τρεις Λειτουργοί του Τμήματος Υποδομών συμμετείχαν σε τριήμερο εργαστήριο στο Mannheim Γερμανίας με θέμα «Economic dispatch and unit commitment».
- Επίσης, δύο Λειτουργοί του Τμήματος Υποδομών συμμετείχαν σε τριήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο στην πόλη Vasteras στην Σουηδία για την υλοποίηση του πρωτόκολλου επικοινωνίας ICCP (Inter Control Centre Protocol) στο ΣΤΗΔΕ.
- Επιπλέον, Λειτουργός του ΔΣΜΚ παρακολούθησε στην Αθήνα σεμινάρια επιμόρφωσης για τον έλεγχο/προγραμματισμό των οθονών του μιμικού διαγράμματος που διαθέτει ο ΔΣΜΚ στο ΕΚΕΕ.

4.2 Γραφείο Νομικών Συμβούλων

Κατά τη διάρκεια του 2017, το δικηγορικό γραφείο Κούσιος, Κορφιώτης, Παπαχαραλάμπους ΔΕΠΕ συνέχισε την παροχή νομικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών στον ΔΣΜΚ.

4.3 Προϋπολογισμός ΔΣΜΚ

Ετοιμάστηκε προϋπολογισμός για τις αναμενόμενες κεφαλαιουχικές και λειτουργικές δαπάνες του ΔΣΜΚ για το 2017, ο οποίος και υποβλήθηκε στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και τη Βουλή των Αντιπροσώπων από την ΡΑΕΚ, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο (Ν122(Ι)/2003). Ο προϋπολογισμός του ΔΣΜΚ εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 15 Μαρτίου 2017.

5. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥΣ

5.1 Συμμετοχή στον Σύνδεσμο Ευρωπαίων Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς για τον Ηλεκτρισμό (ENTSO-E - European Network of Transmission System Operators-Electricity)

Ο ΔΣΜΚ συμμετείχε συνολικά σε δέκα (10) συνεδρίες Επιτροπών του Ευρωπαϊκού Δικτύου Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς για τον Ηλεκτρισμό (ENTSO-E). Συγκεκριμένα, ο ΔΣΜΚ εκπροσωπήθηκε σε τέσσερις (4) συνεδρίες της Γενικής Συνέλευσης, σε δύο (2) συνεδρίες της Περιφερειακής Ομάδας Ηπειρωτικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης της Επιτροπής Ανάπτυξης Συστήματος, σε μία (1) συνεδρία της Επιτροπής Αγοράς, σε δύο (2) συνεδρίες της Επιτροπής Λειτουργίας Συστήματος και σε μία (1) συνεδρία της Νομικής και Κανονιστικής Ομάδας.

Τον Οκτώβριο του 2017 ο ΔΣΜΚ συμμετείχε σε εσωτερικό εργαστήριο που διοργάνωσε ο ENTSO-E στις Βρυξέλλες, σχετικά με την αξιοπιστία των διασυνδέσεων υψηλής τάσης συνεχόμενου ρεύματος (HVDC). επίσης, Λειτουργός του ΔΣΜΚ έδωσε την παρουσία του τον Δεκέμβριο 2017 στην ετήσια διάσκεψη της ENTSO-E.

Κύρια θέματα που απασχόλησαν τη Γενική Συνέλευση

- Πακέτο καθαρής ενέργειας (Clean Energy Package)
- Εκλογή νέου Προέδρου και Διοικητικού Συμβουλίου
- Κοινό μοντέλο διαχείρισης δικτύου (Common grid model)
- Μοντέλο διαχείρισης πληροφοριακών συστημάτων (IT governance model)
- Ανανέωση στρατηγικής οργανισμού

Κύρια θέματα που απασχόλησαν την Επιτροπή Αγοράς

Ο ΔΣΜΚ συμμετείχε στην 60η συνάντηση του Market Committee που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες την 6η Σεπτεμβρίου 2017 και το εργαστήριο της 5ης Σεπτεμβρίου 2017 με θέμα την ανασκόπηση της προόδου στην εφαρμογή του μοντέλου αγοράς (target model) της ΕΕ και την στρατηγική για τις επόμενες ενέργειες.

Κύρια θέματα που απασχόλησαν την Επιτροπή Ανάπτυξης Συστήματος

- Κώδικες δικτύου
- Δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του πανευρωπαϊκού δικτύου
- Έργα κοινού ενδιαφέροντος
- Μεθοδολογία αξιολόγησης έργων ανάπτυξης (CBA)

Κύρια θέματα που απασχόλησαν την Επιτροπή Λειτουργίας Συστήματος

- Περιφερειακά κέντρα λειτουργίας (ROCs)
- Δείκτες απόδοσης

- Σχέδιο ελέγχου υπερσυχνότητας
- Κανόνες δικτύου για έκτακτη ανάγκη και αποκατάσταση
- Μεθοδολογία ανταλλαγής δεδομένων
- Πακέτο καθαρής ενέργειας (Clean Energy Package)
- Επάρκεια παραγωγής κατά τους χειμερινούς και καλοκαιρινούς μήνες
- Κώδικες δικτύου
- Ανταλλαγή δεδομένων και υποδομές
- Πλαίσιο ολοκληρωμένης ασφάλειας (Remedial action framework) των δικτύων ηλεκτρονικού διαύλου (Electronic highway - EH) και ATOM
- Τηλεπικοινωνιακό δίκτυο για την αγορά και τη λειτουργία συστήματος
- Μεθοδολογία κοινού μοντέλου δικτύου (CGM)
- Στατιστικά διαταραχών και βλαβών και επέκτασή τους σε όλους του ΔΣΜ
- Κυβερνοασφάλεια (Cybersecurity)
- Έργο για τεχνικά όρια στατικής ανταπόκρισης διασυνδέσεων HVDC
- Κλείσιμο της περιφερειακής ομάδας απομονωμένων δικτύων
- Έκθεση έργου κοινού μοντέλου δικτύου (CGM)

5.2 Συμμετοχή στις εργασίες του Συνδέσμου Εκδοτών Ευρώπης (AIB)

Προσωπικό του ΔΣΜΚ έλαβε μέρος σε δύο γενικές συνελεύσεις της AIB, στην Αθήνα τον Μάρτιο, και στο Κόλινγκ της Δανίας τον Σεπτέμβριο. Κατά τις συνελεύσεις αυτές συζητήθηκαν εκτενώς η υπό αναθεώρηση οδηγία των ΑΠΕ (2009/28/ΕΚ) και ο μελλοντικός ρόλος της AIB.

5.3 Συμμετοχή του ΔΣΜΚ στις συναντήσεις του έργου CA-RES II

Προσωπικό του ΔΣΜΚ έλαβε μέρος σε δύο συναντήσεις του έργου CA-RES III ως υπεργολάβος του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Οι συναντήσεις έγιναν τον Μάρτιο στην Μπρατισλάβα της Σλοβακίας, και τον Νοέμβριο στο Ζάγκρεπ της Κροατίας. Ο ΔΣΜΚ συμμετείχε στη θεματική CT3 Article 15 – Guarantees of Origin/Disclosure, με έναν Λειτουργό. Η θεματική αυτή σχετίζεται με την εφαρμογή του άρθρου 15 της Οδηγίας 2009/28.

6. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥΣ

6.1 Συμμετοχή στον Σύνδεσμο Μεσογειακών Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς (Med-TSO)

Από τον Απρίλιο 2015, ο ΔΣΜΚ είναι μέλος του Συνδέσμου Μεσογειακών Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Med-TSO. Ο Σύνδεσμος ασχολείται με τη διενέργεια αριθμού έργων/μελετών με σκοπό την ηλεκτρική διασύνδεση της Ευρώπης με τη Βόρεια Αφρική και Μέση Ανατολή με ομάδες

εργασίας όπως η ομάδα εργασίας οικονομικών σεναρίων, ομάδα εργασίας ανάπτυξης ηλεκτρικών συστημάτων που προκύπτουν από διεθνείς διασυνδέσεις, ομάδα εργασίας ανάπτυξης κοινών κανόνων λειτουργίας των διασυνδεδεμένων συστημάτων και ομάδα εργασίας ανάλυσης διεθνών ανταλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας.

Κατά τη διάρκεια του 2017, ο ΔΣΜΚ έχει εκπροσωπηθεί σε 13 συναντήσεις ομάδων εργασίας του συνδέσμου Μεσογειακών Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς (Med-TSO) - μια (1) συνεδρία της γενικής συνέλευσης, σε τρεις (3) συνεδρίες της τεχνικής επιτροπής λειτουργίας, σε τρεις (3) συνεδρίες της τεχνικής επιτροπής διασυνοριακής εμπορίας ηλεκτρισμού, σε τέσσερις (4) συνεδρίες της ομάδας εργασίας ανάπτυξης κοινών κανόνων λειτουργίας και σε δύο (2) συνεδρίες της επιτροπής οικονομικών μελετών και σεναρίων. Η ομάδα εργασίας οικονομικών σεναρίων διεξάγει μελέτες που αφορούν την ωριαία τιμή ροής της ενέργειας μεταξύ των διασυνδέσεων υπό μελέτη, σε συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα μέσα από το πρίσμα σεναρίων όπως μεγάλη διείσδυση ΑΠΕ, μεγάλη οικονομική ανάπτυξη, κανονική οικονομική ανάπτυξη κλπ., με βάση το κόστος παραγωγής της κιλοβατώρας ανά ώρα ή την τιμή της αγοράς κάθε χώρας.

Η ομάδα εργασίας μελετών ανάπτυξης ηλεκτρικών συστημάτων για διεθνείς διασυνδέσεις διεξάγει μελέτες ροής φορτίων για τις ενδυναμώσεις που δυνατόν να προκύψουν στο δίκτυο μιας χώρας σε σχέση με την επερχόμενη κατασκευή της διασύνδεσης με άλλη χώρα. Τα αποτελέσματα των μελετών σχετίζονται με το κόστος κατασκευής μιας διασύνδεσης, το κόστος ενδυναμώσεων που μπορεί να προκύψει εντός μιας χώρας καθώς επίσης και το κόστος απωλειών εντός του συστήματος της κάθε χώρας και της διασύνδεσης που την αφορά. Επίσης, ο ΔΣΜΚ έχει εκπροσωπηθεί και στην υπό-ομάδα εργασίας που αναπτύσσει τη βάση δεδομένων για υποβολή δεδομένων και τη διεξαγωγή μελετών (DBMED ACTIVITIES).

Η ομάδα εργασίας ανάπτυξης κοινών κανόνων λειτουργίας των διασυνδεδεμένων συστημάτων διεξάγει μελέτες ώστε να μπορέσουν οι Διαχειριστές να καταλήξουν σε ένα κοινό αποδεκτό πλαίσιο κανόνων μεταφοράς και λειτουργίας των συστημάτων τους.

Η ομάδα εργασίας ανάλυσης διεθνών ανταλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας διεξάγει μελέτες για τα χαρακτηριστικά των συστημάτων σε τεχνικό επίπεδο και τη δυνατότητα λειτουργίας των συστημάτων κατά τις περιπτώσεις που το σύστημα μιας χώρας θα διασυνδεθεί με άλλα συστήματα.

Επίσης, ο ΔΣΜΚ συμμετείχε σε μια διευθυντική συνάντηση καθώς επίσης και σε ένα σεμινάριο μεταφοράς γνώσης που προκύπτουν από το έργο των πιο πάνω ομάδων εργασίας και τις ιδιαιτερότητες των ηλεκτρικών συστημάτων των χωρών που συμμετέχουν στον οργανισμό (Med-TSO).

Κύρια θέματα που απασχόλησαν τη γενική συνέλευση:

- Εκλογή Αντιπροέδρου
- Εκλογή νέου Προέδρου και Μέλους τεχνικής επιτροπής TC3

- Έγκριση προγράμματος εργασιών των τεχνικών επιτροπών/ομάδων εργασίας
- Χρήση ενός κοινού χάρτη με την ENTSO-E
- Παρουσίαση του Mediterranean project
- Εμπιστευτικότητα δεδομένων που προκύπτουν από το Mediterranean project
- Συμμετοχή χωρών της περιμέτρου του Med-TSO
- Συνεργασία του Med-TSO με τους Μεσογειακούς Ρυθμιστές και την Ένωση για τη Μεσόγειο.

7. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

7.1 Έγκριση από τη ΡΑΕΚ των τελικών αναθεωρημένων κανόνων αγοράς ηλεκτρισμού

Οι τελικοί αναθεωρημένοι κανόνες αγοράς ηλεκτρισμού (ελληνικό και αγγλικό κείμενο, έκδοση 5.4) υποβλήθηκαν στην ΡΑΕΚ τον Απρίλιο 2017. Η ΡΑΕΚ με την Απόφαση 84/2017, ημερομηνίας 12 Μαΐου 2017 ενέκρινε τους κανόνες και τις αποκλίσεις στους προτεινόμενους αναθεωρημένους ΚΑΗ, σε σχέση με πρόνοιες της Ρυθμιστικής Απόφασης Αρ. 01/2015 (ΚΔΠ 164/2015) περί «Λεπτομερούς σχεδιασμού για διαφοροποίηση του πλαισίου ρύθμισης της λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρισμού της Κύπρου». Οι αποκλίσεις αυτές είχαν υποβληθεί από τον ΔΣΜΚ στη ΡΑΕΚ μετά το πέρας της δημόσιας διαβούλευσης για τους ΚΑΗ, τον Μάιο 2016.

Σύμφωνα με την Απόφαση της ΡΑΕΚ οι νέοι αναθεωρημένοι εγκεκριμένοι ΚΑΗ θα αποτελούν την έκδοση 2.0.0 σε συνέχεια των υφιστάμενων ΚΑΗ έκδοση 1.0.0. Η Απόφαση καθορίζει ακόμα ότι η ΡΑΕΚ θα αποφασίσει σε μεταγενέστερο στάδιο την ημερομηνία δημοσίευσης των νέων αναθεωρημένων εγκεκριμένων ΚΑΗ στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας, ημερομηνία κατά την οποία με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 81(6) του Νόμου θα τεθούν σε ισχύ. Η Απόφαση καθορίζει ακόμα ότι για σκοπούς διαφάνειας, ενημέρωσης και έγκαιρης πληροφόρησης όλων των ενδιαφερομένων επενδυτών για πιθανή δραστηριοποίησή τους στον τομέα της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού αλλά και για ενημέρωση των οποιωνδήποτε άλλων ενδιαφερομένων προσώπων ή/και συμμετεχόντων στην αγορά ηλεκτρισμού, οι νέοι αναθεωρημένοι εγκεκριμένοι ΚΑΗ να δημοσιοποιηθούν στην ιστοσελίδα του ΔΣΜΚ χωρίς ωστόσο να έχουν οποιαδήποτε ισχύ.

7.2 Απόφαση για μεταβατικές ρυθμίσεις και ανάθεση στον ΔΣΜΚ της λειτουργίας της μεταβατικής αγοράς ηλεκτρισμού

Ο ΔΣΜΚ προχώρησε στην ανάπτυξη λογισμικού για την εκκαθάριση της αγοράς ηλεκτρισμού, σύμφωνα με την Ρυθμιστική Απόφαση 04/2017 «Περί εφαρμογής μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου πριν την πλήρη εφαρμογή του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρισμού», την έκδοση 1.2 των κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης αγοράς ηλεκτρισμού (Απόφαση 260/2017) και άλλες σχετικές αποφάσεις της ΡΑΕΚ. Το λογισμικό έχει ελεγχθεί και πιστοποιηθεί από ανεξάρτητο σύμβουλο. Εισηγήθηκε επίσης προς τη ΡΑΕΚ τιμές για παραμέτρους των κανονισμών μεταβατικής ρύθμισης οι οποίες υιοθετήθηκαν από τη ΡΑΕΚ με σχετικές αποφάσεις. Δεν έχει μέχρι στιγμής υποβληθεί καμία αίτηση για ένταξη στη μεταβατική ρύθμιση στην αγορά ηλεκτρισμού.

7.3 Διαγωνισμοί σχετικά με την αγορά ηλεκτρισμού

Ο ΔΣΜΚ διενέργησε και κατακύρωσε δύο διαγωνισμούς άμεσα συνδεδεμένους με την αγορά ηλεκτρισμού, συγκεκριμένα:

1. Διαγωνισμός ΔΣΜΚ 7/2017 Εναρμόνιση των κανόνων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας με τους κανόνες αγοράς ηλεκτρισμού

Η εναρμόνιση περιλαμβάνει:

I. Την εναρμόνιση των υφιστάμενων ΚΜΔ με τους ΚΑΗ.

II. Την εναρμόνιση της ορολογίας των υφιστάμενων ΚΜΔ με την ορολογία των περι Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2013 έως 2017.

2. Διαγωνισμός ΔΣΜΚ 4/2017 Consultancy services to assist in the implementation of the net pool model for the Cyprus electricity market

Ο διαγωνισμός αφορούσε στην πρόσληψη, επί τη βάση συμβολαίου, επτά ειδικών σε συγκεκριμένα αντικείμενα, οι οποίοι θα υποστηρίξουν τις εργασίες του ΔΣΜΚ αναφορικά με τον διαγωνισμό για το λογισμικό της αγοράς (προκήρυξη, αξιολόγηση, και εφαρμογή του λογισμικού). Μέσω της διαδικασίας αυτής κατέστη δυνατή η πρόσληψη τεσσάρων ειδικών, οι οποίοι άρχισαν να εργάζονται στον ΔΣΜΚ τον Ιανουάριο 2018, για περίοδο δύο τουλάχιστον χρόνων.

7.4 Χρώσεις χρήσης δικτύου μεταφοράς

Το τέλος χρήσης δικτύου μεταφοράς διατηρήθηκε κατά το 2017 στα 0,86σεντ/kWh.

7.5 Τέλος ΔΣΜΚ

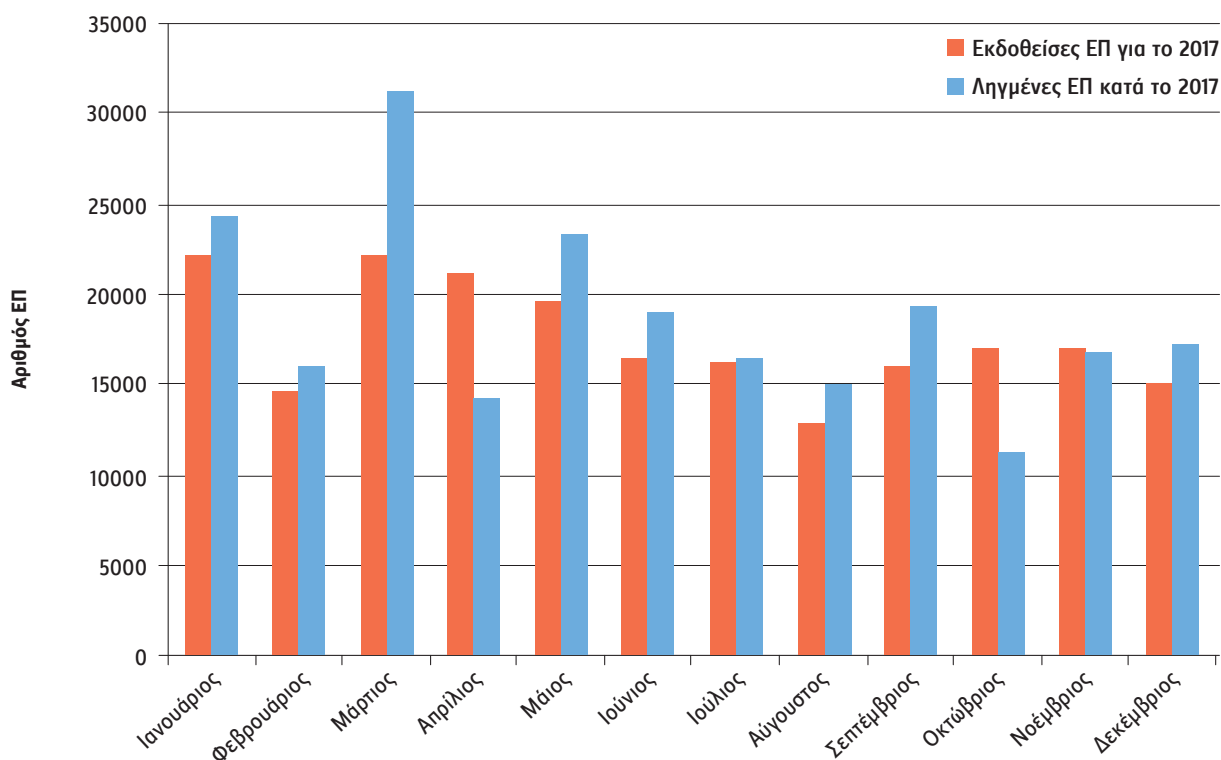
Κατόπιν απόφασης της ΡΑΕΚ, το τέλος ΔΣΜΚ (διατίμηση-ΔΣΜ) διατηρήθηκε στα 0,09 σεντ/kWh.

7.6 Ηλεκτρονικό μητρώο για πιστοποιητικά εγγύησης προέλευσης

Η έκδοση εγγυήσεων προέλευσης EECS συνεχίστηκε χωρίς προβλήματα κατά το 2017. Τον Ιούλιο 2017 ο ΔΣΜΚ, σύμφωνα με τη νομοθεσία, προέβη σε νέα επιθεώρηση του αιολικού πάρκου Aeolean Dynamics, αφού στην εγκατάσταση είχε εγκατασταθεί φωτοβολταϊκό σύστημα net-metering 5 kW για μερική κάλυψη της ιδιοκατανάλωσης της εγκατάστασης. Μετά την επιθεώρηση συντάχθηκε σχετική έκθεση και έγιναν οι αναγκαίες αλλαγές στο ηλεκτρονικό μητρώο (ΗΜ) εγγύησης προέλευσης (ΕΠ).

Η σύνδεση του ΗΜ ΕΠ με το AIB hub, δεν έγινε κατορθωτή εντός του 2017. Υπολείπονται να γίνουν οι τελευταίες δοκιμές με το AIB hub. Η διαδικασία αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2018.

Οι εκδόσεις εγγυήσεων προέλευσης με περίοδο αναφοράς εντός του 2017, ανήλθαν στις 210.648. Ο αντίστοιχος αριθμός για το 2016 ήταν 224.141. Στο σχεδιάγραμμα 2 που ακολουθεί φαίνεται η μηνιαία κατάσταση του ηλεκτρονικού μητρώου όσον αφορά τις εκδοθείσες και ληγμένες εγγυήσεις προέλευσης. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο χρόνος ζωής των ΕΠ είναι ένας χρόνος, γίνεται εύκολα κατανοητό ότι ΕΠ που λήγουν εντός ενός συγκεκριμένου μήνα, είναι οι εκδοθείσες ΕΠ του αντίστοιχου μήνα του προηγούμενου έτους.

Σχ. 2 - Μηνιαία διαχείριση ηλεκτρονικού μητρώου εγγυήσεων προέλευσης (ΕΠ) κατά το 2017

7.7 Αποκάλυψη ενεργειακού μείγματος της ηλεκτρικής ενέργειας

Ο ΔΣΜΚ προέβη σε υπολογισμό του ενεργειακού μείγματος της ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου για το 2016, σύμφωνα με την απόφαση της ΡΑΕΚ 1279/2015 για την αποκάλυψη ενεργειακού μείγματος της ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου και μείγματος προμηθευτή. Η σύσταση του ενεργειακού μείγματος δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του ΔΣΜΚ στις 30 Μαΐου 2017, ενώ τα αποτελέσματα του υπολογισμού για τον προμηθευτή ΑΗΚ δημοσιεύτηκαν στο πίσω μέρος των λογαριασμών της ΑΗΚ την 1 Ιουλίου 2017 (Σχεδιάγραμμα 3). Σύμφωνα με τις πρόνοιες της απόφασης της ΡΑΕΚ, τα αποτελέσματα δημοσιεύονται κατά την περίοδο 1 Ιουλίου 2017-30 Ιουνίου 2018 στους λογαριασμούς, στην ιστοσελίδα και σε άλλο ενημερωτικό υλικό που ο προμηθευτής ΑΗΚ διαθέτει στους πελάτες του.

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΠΗΓΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΕΙΓΜΑ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2016

	ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ ΑΗΚ	ΚΥΠΡΟΣ
Ορυκτά καύσιμα	91,7%	91,7%
ΑΠΕ	8,3%	8,3%
Άλλες πηγές	0,0%	0,0%

Οι εκπομπές θερμοκηπιακών αερίων (CO₂) του Προμηθευτή ΑΗΚ για το 2016 είναι 763,4 gCO₂/kWh πωληθείσας μονάδας. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της ΑΗΚ.

Σχ. 3 - Παρουσίαση πληροφοριών αποκάλυψης ενεργειακού μείγματος για το 2016, όπως εμφανίζεται στους λογαριασμούς του προμηθευτή ΑΗΚ, περίοδος 1 Ιουλίου 2017-30 Ιουνίου 2018

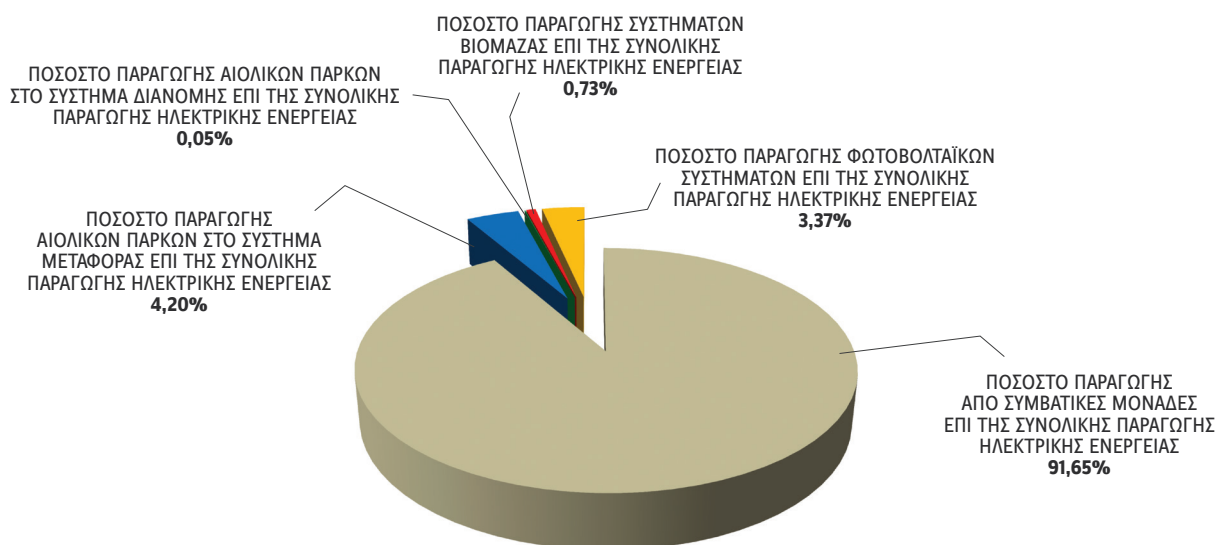
8. ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

8.1 Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ)

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μπορούν να αξιοποιηθούν στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής, της θέρμανσης και ψύξης και των μεταφορών. Σε αυτούς τους τρεις άξονες καθορίστηκαν οι στόχοι των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της Οδηγίας για τις ΑΠΕ, 2009/28/ΕΚ, η οποία περιλαμβάνεται στο Τρίτο Ενεργειακό Πακέτο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η νέα Οδηγία τέθηκε σε ισχύ τον Ιούνιο 2009 και έχει αντικαταστήσει πλήρως τις προηγούμενες Οδηγίες 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ από την 1η Ιανουαρίου 2012. Στην Κύπρο έγινε εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2009/28/ΕΚ μέσω του Νόμου Περί Προώθησης και Ενθάρρυνσης της Χρήσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας 112(Ι)/2013, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Σεπτέμβριο 2013 και των Τροποποιητικών Νόμων Αρ. 121(Ι)/2015 και 157(Ι)/2015. Ο εθνικός στόχος, που τέθηκε για την Κύπρο αναφορικά με τη συνεισφορά των ΑΠΕ στην τελική ακαθάριστη κατανάλωση ενέργειας, είναι 13% μέχρι το 2020.

Με βάση τις πρόνοιες της Οδηγίας 2009/28/ΕΚ, τον Ιούνιο του 2010 καταρτίστηκε από το κράτος το εθνικό σχέδιο δράσης για τις ΑΠΕ, το οποίο επικαιροποιήθηκε από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού με τη συνεισφορά των αρμόδιων αρχών, συμπεριλαμβανομένου και του ΔΣΜΚ, και τέθηκε σε ισχύ τον Φεβρουάριο 2016. Σύμφωνα με το επικαιροποιημένο εθνικό σχέδιο δράσης, η συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ θα πρέπει μέχρι το 2020, να αντιστοιχεί τουλάχιστο με το 16% της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Κατά το 2017 δεν έγινε οποιαδήποτε σύνδεση μονάδων παραγωγής στο σύστημα μεταφοράς. Στο σύστημα διανομής συνδέθηκαν επιπρόσθετες εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών συνολικής δυναμικότητας 26,5 MW. Συνεπώς η συνολική εγκατεστημένη δυναμικότητα των αιολικών πάρκων ανήλθε στα 157,5 MW, των φωτοβολταϊκών συστημάτων στα 112,1 MW και της βιομάζας/βιοαερίου στα 9,7 MW. Σημειώνεται ότι η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ ανήλθε στις 415.295 MWh, που αντιπροσωπεύει το 8,4% της ολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας και παρουσιάζεται αναλυτικά στο σχεδιάγραμμα 4.

Σχ. 4 - Ποσοστό παραγωγής ΑΠΕ επί της συνολικής παραγωγής στο σύστημα της Κύπρου για το έτος 2017

8.2 Συνδέσεις παραγωγών και καταναλωτών στο σύστημα μεταφοράς

Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2017 υπήρχαν σε ισχύ καταχωρημένες στο μητρώο αιτήσεων του ΔΣΜΚ, δύο (2) αιτήσεις παραγωγών για σύνδεση στο σύστημα μεταφοράς/διανομής, εκ των οποίων η πρώτη αίτηση αφορούσε παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, ενώ η δεύτερη αφορούσε παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας με τη χρήση συμβατικού καυσίμου. Επιπρόσθετα υπήρχε καταχωρημένη και μία (1) αίτηση καταναλωτή που αφορούσε μετακίνηση υπόγειας ηλεκτρικής γραμμής μεταφοράς. Τα στοιχεία αυτά φαίνονται στον πίνακα 1 πιο κάτω.

A/A	Αιτητής	Κατηγορία έργου	Περιοχή	Αιτούμενη ισχύς σύνδεσης (MW/MVA)	Παρατηρήσεις
1	Lysarea Energia Ltd	Σ ΣΠ	Μονή	230	Στάδιο έκδοσης προκαταρκτικών όρων σύνδεσης
2	P.F.X.T. Thermosolar Renewables Ltd	Η/Θ ΣΠ	Άγιος Ιωάννης Μαλούντας	50,76	Εκδόθηκαν προκαταρκτικοί όροι σύνδεσης
3	Aphrodite Hills Resort Ltd	Μετακίνηση δικτύου	Κούκλια Πάφου	----	Στάδιο έκδοσης προκαταρκτικών όρων σύνδεσης

Συντομογραφίες:

Σ ΣΠ - Συμβατικός σταθμός παραγωγής

Η/Θ ΣΠ - Ηλιοθερμικός σταθμός παραγωγής

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 - Αιτήσεις σύνδεσης καταχωρημένες στο μητρώο αιτήσεων του ΔΣΜΚ

8.3 Χρεώσεις σύνδεσης συστήματος μεταφοράς

Στο πλαίσιο των υποχρεώσεων του ΔΣΜΚ είναι και η ενημέρωση των αιτητών για τους πιθανούς τρόπους σύνδεσής τους στο δίκτυο και οι τεχνικά αποδεκτές λύσεις που μπορούν να υλοποιηθούν, με γνώμονα πάντα την αξιοπιστία του ηλεκτρικού συστήματος καθώς επίσης και την ελαχιστοποίηση του κόστους σύνδεσης.

Τα διάφορα στοιχεία και πληροφορίες που αφορούν το κόστος της σύνδεσης, ο τρόπος της χρέωσης καθώς επίσης και οικονομικές υποχρεώσεις του αιτητή περιγράφονται στο εγκεκριμένο έγγραφο του ΔΣΜΚ «Βασικές αρχές πολιτικής χρέωσης για σύνδεση παραγωγών και πελατών στο σύστημα μεταφοράς/διανομής (παραγωγών > 8 MW και πελατών > 12 MVA)», το οποίο τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2013 και είναι δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα του ΔΣΜΚ.

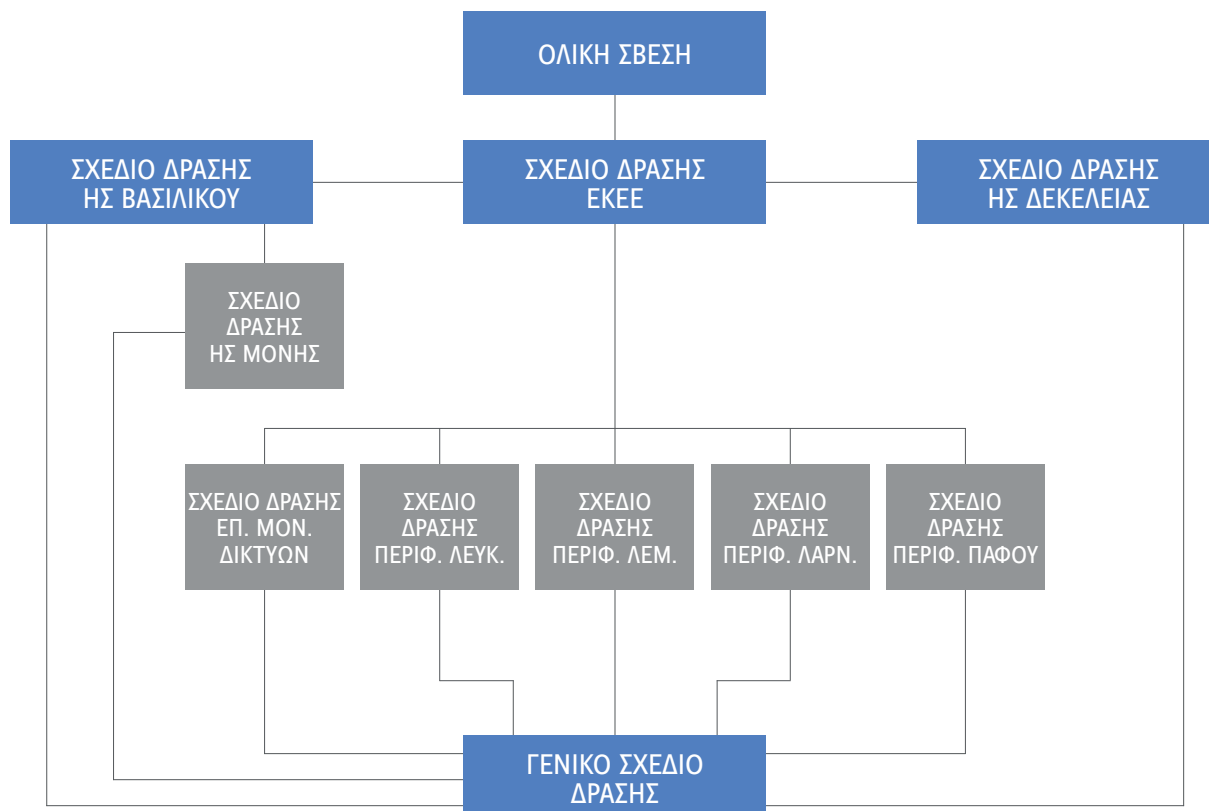
Η χρέωση των νέων συνδέσεων στο σύστημα μεταφοράς γίνεται με βάση τις μοναδιαίες τιμές εξοπλισμού (ηλεκτρολογικού και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, δομικών έργων κ.ά.). Οι μοναδιαίες τιμές ετοιμάζονται από τον Ιδιοκτήτη Συστήματος Μεταφοράς στη βάση πραγματικών τιμών εξοπλισμού και χρησιμοποιούνται από τον ΔΣΜΚ ως βάση για την κοστολόγηση νέων συνδέσεων.

9. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

9.1 Ενιαίο σχέδιο δράσης για την αποκατάσταση του συστήματος μετά από ολική σβέση

Ο ΔΣΜΚ σε συνεργασία με την ΑΗΚ έχουν εκπονήσει το ενιαίο σχέδιο δράσης για την αποκατάσταση του συστήματος μετά από ολική σβέση, ούτως ώστε να καθοριστεί η βέλτιστη διαδικασία για την αποκατάσταση του ηλεκτρικού συστήματος μετά από ολική σβέση. Όλοι οι βασικοί συντελεστές και εμπλεκόμενοι φορείς στην αποκατάσταση του ηλεκτρικού συστήματος μετά από ολική σβέση, δηλαδή το Εθνικό Κέντρο Ελέγχου Ενέργειας, οι ηλεκτροπαραγωγοί σταθμοί, οι περιφέρειες και η επιχειρησιακή μονάδα δικτύων, έχουν ετοιμάσει σχέδια δράσης σε σχέση με την ακολουθητέα διαδικασία αποκατάστασης μετά από ολική σβέση, που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων το κρίσιμο προσωπικό υποστήριξης, τους μηχανισμούς ειδοποίησης, τον τρόπο επικοινωνίας καθώς και ενδεχόμενες επιμέρους ενέργειες των εμπλεκόμενων, με στόχο να προλειάνουν το έδαφος για την έναρξη της εφαρμογής του κοινού γενικού σχεδίου δράσης.

Στο σχεδιάγραμμα 5 παρουσιάζονται σχηματικά η αλληλεξάρτηση, η σύνδεση και η εμπλοκή των σχεδίων δράσης των φορέων που συμμετέχουν στην αποκατάσταση του συστήματος μετά από ολική σβέση. Τα σχέδια δράσης του Εθνικού Κέντρου Ελέγχου Ενέργειας, των ηλεκτροπαραγωγών σταθμών, των περιφερειών και της επιχειρησιακής μονάδας δικτύων επισυνάπτονται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του ενιαίου σχεδίου δράσης. Τονίζεται σχετικά ότι τα επιμέρους σχέδια δράσης έχουν εκπονηθεί λαμβάνοντας υπόψη την υφιστάμενη κατάσταση πραγμάτων. Τα σχέδια δράσης βρίσκονται υπό συνεχή μελέτη και επεξεργασία και, εφόσον προκύπτει οποιαδήποτε ανάγκη για επικαιροποίηση/αναθεώρηση, ενημερώνεται άμεσα ο ΔΣΜΚ.

Σχ. 5 - Σχέδια δράσης των φορέων που συμμετέχουν στην αποκατάσταση του συστήματος μετά από ολική σβέση

9.2 Προγραμματισμένες διακοπές για εκτέλεση εργασίας στο σύστημα μεταφοράς

Για σκοπούς συντήρησης εξοπλισμού υψηλής τάσης, διεξαγωγής εργασιών αναβάθμισης εξοπλισμού και σύνδεσης νέων υποσταθμών, ο ΔΣΜΚ εξέταζε καθημερινά αιτήσεις των περιφερειών και των σταθμών παραγωγής της ΑΗΚ για προγραμματισμένες εργασίες και χειρισμούς στο σύστημα μεταφοράς. Η διαδικασία έγκρισης των αιτήσεων απαιτούσε σε πολλές περιπτώσεις μελέτες ροής φορτίου, υπαλλακτικές επιλογές τροφοδοσίας για διατήρηση της αναγκαίας ασφάλειας και αξιοπιστίας του συστήματος και συντονισμό των εργασιών μεταξύ περιφερειών και σταθμών παραγωγής της ΑΗΚ.

Η διαδικασία υποβολής και εξασφάλισης έγκρισης από τον ΔΣΜΚ για διεξαγωγή εργασιών στο σύστημα μεταφοράς προωθείται αποκλειστικά μέσω της ειδικής διαδικτυακής εφαρμογής της ιστοσελίδας του ΔΣΜΚ. Υποβλήθηκαν μέσα στο 2017 συνολικά 304 αιτήσεις, σε σύγκριση με 428 αιτήσεις το 2016, από εξουσιοδοτημένους χρήστες του ειδικού ιστοχώρου του ΔΣΜΚ, τόσο από τα περιφερειακά γραφεία, όσο και από τους σταθμούς παραγωγής. Η διαδικτυακή εφαρμογή λειτούργησε πολύ ικανοποιητικά προσφέροντας στους χρήστες την έγκαιρη και ομαλή διεξαγωγή εργασιών στο σύστημα μεταφοράς.

9.3 Συντήρηση συμβατικών μονάδων παραγωγής

Για την όσο το δυνατό ομαλότερη λειτουργία του συστήματος παραγωγής καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια, ούτως ώστε ο προγραμματισμός και οι διαφοροποιήσεις στο εγκεκριμένο πρόγραμμα συντήρησης των μονάδων παραγωγής να παρέχουν τη μέγιστη αξιοπιστία στη λειτουργία του συστήματος παραγωγής και μεταφοράς. Κατά τη διάρκεια του έτους έγιναν ορισμένες αναγκαίες αναθεωρήσεις στο πρόγραμμα που υποβλήθηκε στον ΔΣΜΚ από την επιχειρησιακή μονάδα παραγωγής για μελέτη και έγκριση. Σε κάθε περίπτωση, το πρόγραμμα μελετήθηκε με γνώμονα πάντοτε τον καλύτερο λειτουργικό σχεδιασμό και εγκρίθηκε μετά από τις απαραίτητες αλλαγές.

Επιπρόσθετα, ο ΔΣΜΚ μελέτησε αιτήσεις για έκτακτες εργασίες συντήρησης των μονάδων παραγωγής. Η έγκριση των εργασιών συντήρησης των μονάδων παραγωγής από μέρος του ΔΣΜΚ υπόκειται πάντοτε σε κριτήρια που αφορούν στην επάρκεια και στην ασφάλεια του συστήματος. Για την έγκριση οποιασδήποτε εργασίας συντήρησης, τίθεται ως ελάχιστη προϋπόθεση η διασφάλιση της απρόσκοπτης παροχής ηλεκτρικής ενέργειας στους καταναλωτές, ακόμα και στην περίπτωση απώλειας της εγκατεστημένης μεγαλύτερης μονάδας του συστήματος με ικανότητα παραγωγής ισχύος ανερχόμενης στα 130 MW (απώλεια ενός ατμοστρόβιλου στον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό Βασιλικού).

Ο προγραμματισμός της συντήρησης μονάδων παραγωγής γίνεται με βάση τις πρόνοιες του κεφαλαίου T4 των κανόνων μεταφοράς και διανομής και πάντοτε σε συνεργασία με το αρμόδιο τμήμα του παραγωγού.

9.4 Βραχυπρόθεσμη πρόβλεψη της διακύμανσης της συνολικής παραγωγής ισχύος και της συγχρονισμένης ικανότητας παραγωγής ισχύος

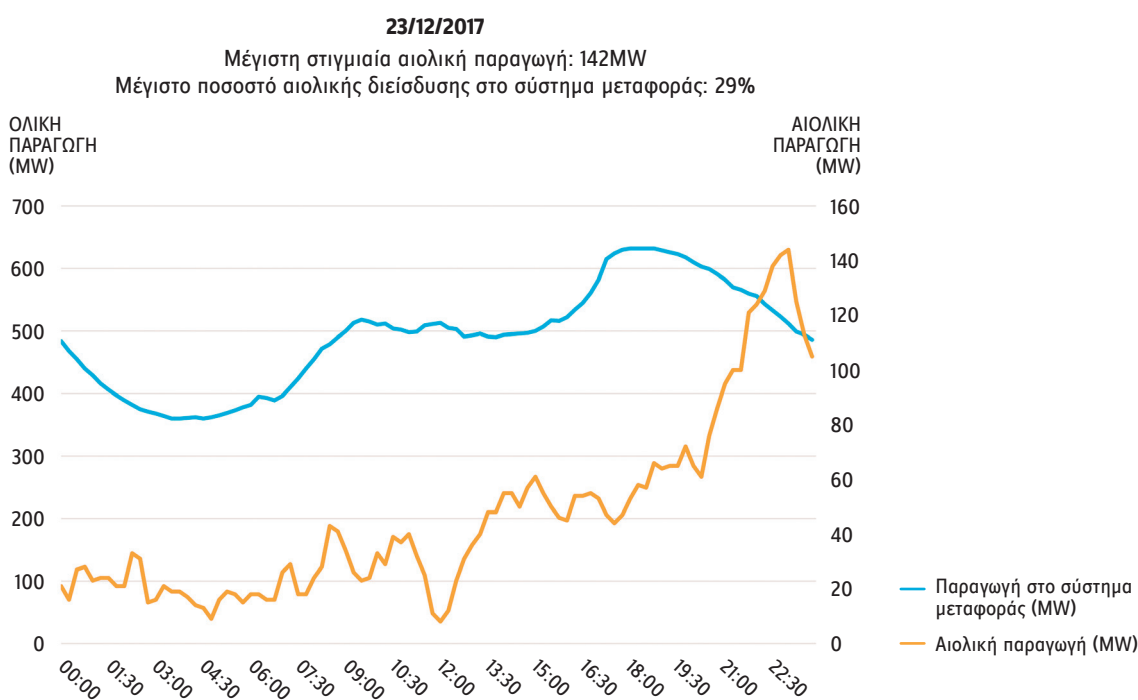
Η βραχυπρόθεσμη πρόβλεψη της διακύμανσης της συνολικής παραγωγής και της συγχρονισμένης ικανότητας παραγωγής ισχύος του συστήματος, καθώς και της συνεπαγόμενης δέσμευσης των μονάδων παραγωγής διεξάγεται επί καθημερινής βάσης για σκοπούς βέλτιστης ικανοποίησης της απαιτούμενης ζήτησης. Στο πλαίσιο της πρόβλεψης της παραγωγής ισχύος του συστήματος, λαμβάνονται υπόψη ιστορικά στοιχεία παραγωγής ισχύος, στοιχεία πρόβλεψης της ζήτησης φορτίου της ΑΗΚ και των ανεξάρτητων παραγωγών, προβλέψεις καιρικών συνθηκών, καθώς επίσης εμπειρίες και διαθέσιμα εργαλεία (λογισμικά ή τυπικές καμπύλες διακύμανσης). Στη συνέχεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρόβλεψη της διακύμανσης της συνολικής παραγωγής ισχύος του συστήματος, τις δηλώσεις τεχνικών χαρακτηριστικών των μονάδων παραγωγής και τις δηλώσεις προγραμματισμού παραγωγής της ΑΗΚ, τη διαθεσιμότητα των μονάδων παραγωγής στους ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς και χρησιμοποιώντας τα προσφερόμενα λογισμικά προγράμματα του ΣΤΗΔΕ, καθορίζεται το πρόγραμμα δέσμευσης των μονάδων παραγωγής για την επόμενη μέρα.

Κατά την πρόβλεψη της διακύμανσης της συνολικής παραγωγής ισχύος, γίνεται χρήση επίσημων μετεωρολογικών δεδομένων, των προβλεπόμενων καιρικών συνθηκών από τη Μετεωρολογική Υπηρεσία Κύπρου, καθώς και στοιχείων από διάφορες ιστοσελίδες του διαδικτύου, όπου δημοσιεύονται προβλέψεις του καιρού.

Τονίζεται ότι η ακρίβεια στην πρόγνωση είναι κεφαλαιώδους σημασίας για σκοπούς εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος. Σε συστηματική βάση πραγματοποιούνται συγκρίσεις της προβλεπόμενης και της πραγματικής παραγωγής για υπολογισμό του κανονικοποιημένου μέσου απόλυτου σφάλματος μηνιαίας πρόγνωσης.

9.5 Διείσδυση αιολικής και φωτοβολταϊκής ηλεκτροπαραγωγής

Η αυξημένη διείσδυση της αιολικής ηλεκτροπαραγωγής, της οποίας η εγκατεστημένη ισχύς ανέρχεται επί του παρόντος στα 157,5 MW, προκαλεί προβλήματα λειτουργικής διαχείρισης του ηλεκτρικού δικτύου, που κατά κύριο λόγο αφορούν τα τεχνικά χαρακτηριστικά της ηλεκτροπαραγωγής των αιολικών πάρκων στο σημείο σύνδεσης. Τα χαρακτηριστικά αυτά σχετίζονται με τη διακύμανση της παραγωγής, τον ρυθμό μεταβολής της παραγόμενης ενεργού ισχύος, την ποιότητα ηλεκτρικής ισχύος και τη διαχείριση της αέργου ισχύος. Στο σχεδιάγραμμα 6 παρουσιάζεται η ημέρα με τη μέγιστη στιγμιαία αιολική παραγωγή ισχύος για το 2017 που ανέρχεται στα 142 MW και με ποσοστό 29% επί της συνολικής παραγωγής στο σύστημα μεταφοράς.

Σχ. 6 - Μέγιστη στιγμιαία διείσδυση αιολικής ηλεκτροπαραγωγής στο ηλεκτρικό σύστημα

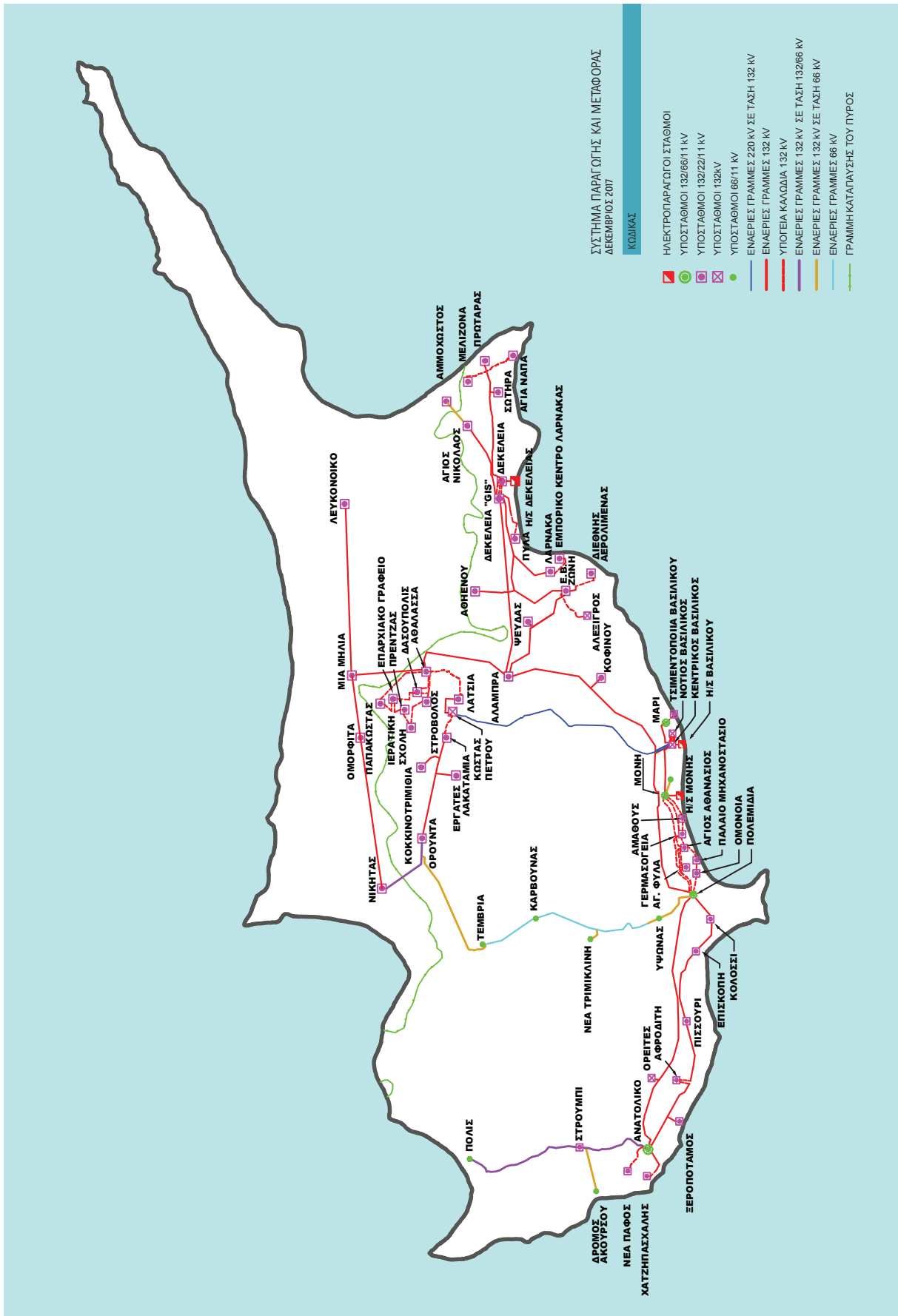
9.6 Πρόγνωση αιολικής και φωτοβολταϊκής ηλεκτροπαραγωγής

Η πρόγνωση της αιολικής και φωτοβολταϊκής ηλεκτροπαραγωγής υποβάλλεται καθημερινά από τα αιολικά πάρκα και τον Διαχειριστή Συστήματος Διανομής αντίστοιχα, στο πλαίσιο των συμβατικών τους υποχρεώσεων και ενσωματώνεται στο γενικό πρόγραμμα πρόγνωσης του ΔΣΜΚ. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τον καταρτισμό του προγράμματος παραγωγής για την επόμενη ημέρα.

Σημειώνεται ότι η αιολική και φωτοβολταϊκή ηλεκτροπαραγωγή σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία και με τους κανόνες μεταφοράς και διανομής (ΚΜΔ) λαμβάνει προτεραιότητα στην κατανομή, σύμφωνα με το πρόγραμμα παραγωγής για την επόμενη ημέρα.

Ως εκ τούτου, η ακρίβεια στην πρόγνωση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και παρακολουθείται στενά από τον ΔΣΜΚ. Σε τακτικά χρονικά διαστήματα πραγματοποιούνται συγκρίσεις της προβλεπόμενης και της πραγματικής διακύμανσης της αιολικής ηλεκτροπαραγωγής στη βάση μετρήσιμων κριτηρίων που έχουν αναπτυχθεί για τον σκοπό αυτό και ενσωματωθεί στους ΚΜΔ. Για το 2017 το κανονικοποιημένο μέσο απόλυτο σφάλμα μηνιαίας πρόγνωσης της αιολικής παραγωγής ανήλθε κατά μέσο όρο στο 10.2%. Σημειώνεται σχετικά ότι σύμφωνα με τους ΚΜΔ το επιτρεπόμενο όριο σφάλματος για την αιολική πρόγνωση ανέρχεται στο 10%.

Σχ. 7 - Γεωγραφική απεικόνιση του συστήματος μεταφοράς

9.7 Μελέτες λειτουργίας συστήματος

Κατά το 2017 εκπονήθηκαν διάφορες μελέτες ανάλυσης ροών φορτίου με τη χρήση του λογισμικού ανάλυσης συστημάτων ισχύος. Μεταξύ άλλων, οι μελέτες αφορούσαν στη βέλτιστη λειτουργία του ηλεκτρικού συστήματος, ιδιαίτερα όσον αφορά στη διαχείριση της αέργου ισχύος, τον προγραμματισμό εργασιών συντήρησης στο δίκτυο μεταφοράς, την επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος παραγωγής/ μεταφοράς και τη διείσδυση ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Επίσης, εκπονήθηκαν μελέτες για την ασφαλή λειτουργία του συστήματος με τη διενέργεια δυναμικών αναλύσεων και την προσομοίωση της δυναμικής συμπεριφοράς του συστήματος, με τις οποίες εξετάστηκε η αντίδραση των μονάδων παραγωγής και η απόκριση της συχνότητας κατά τη διάρκεια διαταραχών της κανονικής λειτουργίας.

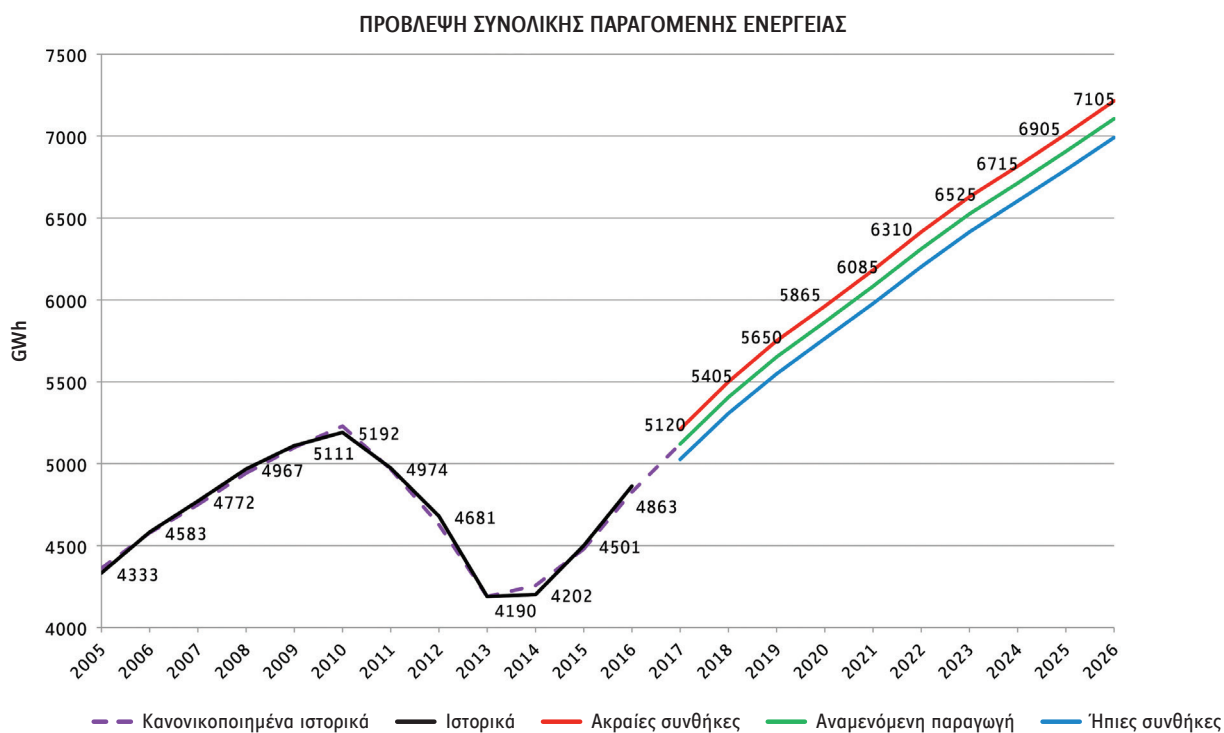
Στο πλαίσιο μελέτης για την εκτίμηση της μέγιστης επιτρεπόμενης διείσδυσης ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας κατά τα επόμενα έτη, μελετήθηκε η στατική και η δυναμική ευστάθεια του ηλεκτρικού συστήματος μέχρι το 2020.

10. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

10.1 Πρόβλεψη μέγιστης ετήσιας παραγωγής ηλεκτρικής ισχύος

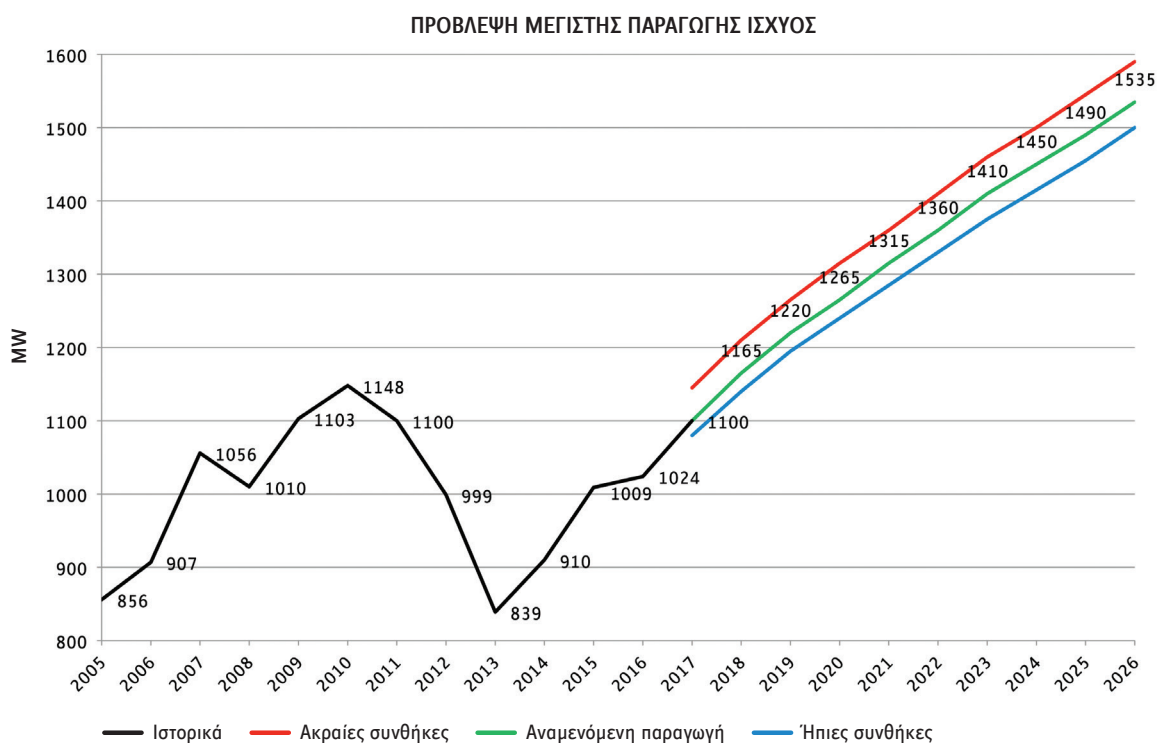
Στις 28 Φεβρουαρίου 2017 υποβλήθηκε στη ΡΑΕΚ πρόβλεψη για την περίοδο 2017-2026 η οποία και εγκρίθηκε στις 22 Μαρτίου 2017. Η πρόβλεψη φαίνεται στα σχεδιαγράμματα 8 και 9. Το άνω όριο αντιπροσωπεύει την αναμενόμενη ζήτηση σε συνθήκες παρατεταμένου καύσωνα και χαμηλών θερμοκρασιών τον χειμώνα και το κάτω όριο αντιπροσωπεύει την αναμενόμενη ζήτηση για συνθήκες ήπιων θερμοκρασιών.

Όσον αφορά την ενέργεια, διαφάνηκε ότι η πρόβλεψη για το 2016 ήταν αρκετά ακριβής αφού η τιμή που είχε προβλεφθεί για το άνω όριο της ετήσιας συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας για το 2017 ήταν 5.120GWh και η καταγραμμένη ανήλθε σε 5.011GWh.

Σχ. 8 - Εγκεκριμένη πρόβλεψη συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας (GWh) για τα έτη 2017-2026

Η μακροπρόθεσμη πρόβλεψη μέγιστη συνολικής ηλεκτρικής ισχύος (MW) για την περίοδο 2017-2026 φαίνεται πιο κάτω:

Σχ. 9 - Εγκεκριμένη πρόβλεψη μέγιστης συνολικής ηλεκτρικής ισχύος (MW) για τα έτη 2017-2026

11. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

11.1 Νέοι υποσταθμοί μεταφοράς

Στις 28 Ιουλίου 2017 έγινε η ενεργοποίηση του νέου υποσταθμού μεταφοράς 132kV «Μια Μηλιά» στις κατεχόμενες περιοχές και η απευθείας διασύνδεσή του με τον υποσταθμό μεταφοράς «Αθαλάσσα 132kV».

11.2 Αναβαθμίσεις υποσταθμών

Κατά το 2017, υπήρξαν οι πιο κάτω αναβαθμίσεις υποσταθμών μεταφοράς στο σύστημα:

- **Υποσταθμός «Ιερατική Σχολή»**
Στις 16 Ιανουαρίου 2017 ενεργοποιήθηκε ο νέος μετασχηματιστής ισχύος αρ.2 132/11 kV (31,5/40 MVA) στον υποσταθμό μεταφοράς «Ιερατική Σχολή» και η ικανότητα του υποσταθμού αυξήθηκε από 2x31,5 MVA συν 1x40 MVA σε 2x40 MVA συν 1x31,5 MVA, δηλαδή από 103 MVA σε 111,5 MVA.

11.3 Ενεργοποίηση/μετονομασία κυκλωμάτων-εναέριες γραμμές/υπόγεια καλώδια

Κατά το 2017, στο πλαίσιο υλοποίησης του δεκαετούς προγράμματος ανάπτυξης του συστήματος μεταφοράς ολοκληρώθηκε η εγκατάσταση και ενεργοποιήθηκε ο πιο κάτω εξοπλισμός στο σύστημα:

- **Καλώδια 132kV «Αθαλάσσα-Λατσιά» και «Λατσιά-Κώστας Πέτρου»**
Στις 13 Απριλίου 2017 έγινε η αναδιάταξη και ενεργοποίηση των νέων καλωδίων 132kV «Αθαλάσσα-Λατσιά» και «Λατσιά-Κώστας Πέτρου».
- **Επαγωγέας για αντιστάθμιση της αέργου ισχύος στον υποσταθμό 132 kV «Κώστας Πέτρου»**
Στις 11 Νοεμβρίου 2017 συνδέθηκε και ενεργοποιήθηκε ο επαγωγέας για αντιστάθμιση της αέργου ισχύος (27-75 MVAg) στον υποσταθμό μεταφοράς «Κώστας Πέτρου 132 kV».

11.4 Αποξήλωση/αποσύνδεση εξοπλισμού

Κατά το 2017 δεν υπήρξε καμία αποξήλωση/αποσύνδεση εξοπλισμού στο σύστημα.

11.5 Δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης συστήματος μεταφοράς

Μέσα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, ο ΔΣΜΚ ετοιμάζει σε συνεργασία με την ΑΗΚ και υποβάλλει στη ΡΑΕΚ προς έγκριση δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης συστήματος μεταφοράς (ΔΠΑΣΜ), το οποίο και αναθεωρείται σε ετήσια βάση. Για τον σκοπό αυτό έχουν διενεργηθεί αναλύσεις ροών φορτίου για μελλοντικά έτη, οι οποίες βασίζονται στην πρόβλεψη φορτίου και ενέργειας που ετοιμάζεται και αναθεωρείται ετησίως από τον ΔΣΜΚ. Στο πλαίσιο της ετοιμασίας του ΔΠΑΣΜ λαμβάνονται υπόψη, τόσο το αναπτυξιακό πρόγραμμα παραγωγής όσο και το «Επικαιροποιημένο εθνικό σχέδιο δράσης ΑΠΕ για τα έτη 2015-2020».

Όσον αφορά το ΔΠΑΣΜ για τη δεκαετία 2018-2027, αυτό υποβλήθηκε πλήρως τεκμηριωμένο στην ΡΑΕΚ στις 17 Οκτωβρίου 2017. Η ΡΑΕΚ ενέκρινε το υποβληθέν πρόγραμμα με απόφασή της στις 7 Νοεμβρίου 2017.

11.6 Εγκατάσταση συστημάτων αντιστάθμισης αέργου ισχύος

Το πρόβλημα της επανακυκλοφορίας της πλεονάζουσας αέργου ισχύος στο σύστημα μεταφοράς που εμφανίστηκε την τελευταία πενταετία λόγω της εγκατάστασης μεγάλου μήκους υπόγειων καλωδίων υψηλής τάσης, το οποίο επιδεινώνεται κατά τις περιόδους χαμηλής ζήτησης φορτίου, είχε απαμβλυνθεί σε μεγάλο βαθμό τα τελευταία δύο χρόνια με την εγκατάσταση και λειτουργία επαγωγέων μέσης και υψηλής τάσης. Το πρόβλημα της αέργου ισχύος έχει πλέον επιλυθεί οριστικά, αφού εγκαταστάθηκαν εντός του 2017 δύο επιπλέον επαγωγείς υψηλής τάσης συνολικής δυναμικότητας 2x75 MVA. Ο πρώτος επαγωγέας που εγκαταστάθηκε στον υποσταθμό μεταφοράς «Κώστας Πέτρου» βρίσκεται σε λειτουργία από τις 11 Νοεμβρίου 2017, ενώ ο δεύτερος επαγωγέας που εγκαταστάθηκε στον υποσταθμό μεταφοράς «Αλάμπρα» τέθηκε σε λειτουργία στις 14 Μαρτίου 2018.

12. ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΣΜΚ

12.1 Σύστημα τηλεέγχου και διαχείρισης ενέργειας (ΣΤΗΔΕ)

Το εποπτικό σύστημα τηλεέγχου και διαχείρισης ενέργειας αποτελεί το κύριο εργαλείο παρακολούθησης και ελέγχου του δικτύου μεταφοράς και του συστήματος παραγωγής σε καθημερινή βάση.

Κατά το 2017 το νέο σύστημα συμπλήρωσε με επιτυχία τον τρίτο χρόνο λειτουργίας του. Κατά την περίοδο αυτή επιδιορθώθηκαν, σε συνεργασία με την προμηθεύτρια εταιρεία, σφάλματα και προβλήματα που εντοπίστηκαν. Επίσης γίνεται συνεχής προσπάθεια υλοποίησης πρόσθετων λειτουργιών που περιλαμβάνει το νέο σύστημα, σημαντικότερη εκ των οποίων είναι η λειτουργία υπολογισμού του κόστους παραγωγής και οικονομικής κατανομής των συγχρονισμένων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής.

12.2 Επεκτάσεις/συνδέσεις ΣΤΗΔΕ

Κατά το 2017 το σύστημα ΣΤΗΔΕ επεκτάθηκε με τη σύνδεση δέκα (10) νέων φωτοβολταϊκών πάρκων συνολικής δυναμικότητας δεκατριήμισι (13,5) MW, τα οποία διαθέτουν τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό «νέας γενιάς». Επίσης, κατά το 2017, το σύστημα ΣΤΗΔΕ αναβαθμίστηκε τηλεπικοινωνιακά με την αλλαγή του πρωτοκόλλου επικοινωνίας τριών (3) υφιστάμενων υποσταθμών μεταφοράς με εξοπλισμό «νέας γενιάς» («Κολόσσι», «Λατισιά» και «Δασούπολης»- 1η φάση), στις 7 Φεβρουαρίου, 9 Μαΐου και 18 Δεκεμβρίου 2017, αντίστοιχα.

12.3 Αυτόματη τηλεκαταγραφή μετρήσεων ενέργειας στα συστήματα παραγωγής/ μεταφοράς

Το σύστημα τηλεκαταγραφής και διαχείρισης μετρητικών διατάξεων του ΔΣΜΚ λειτούργησε χωρίς προβλήματα, καταγράφοντας με ακρίβεια ανά ημίωρο στοιχεία παραγωγής και διακίνησης ηλεκτρικής ενέργειας στα συστήματα παραγωγής και μεταφοράς. Κατά το 2017 συνεχίστηκαν οι προετοιμασίες ούτως ώστε οι μετρητικές διατάξεις να αντικατοπτρίζουν τα πιστοποιημένα δεδομένα που θα ανακτούνται για σκοπούς εκκαθάρισης της λειτουργίας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

13. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ/ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

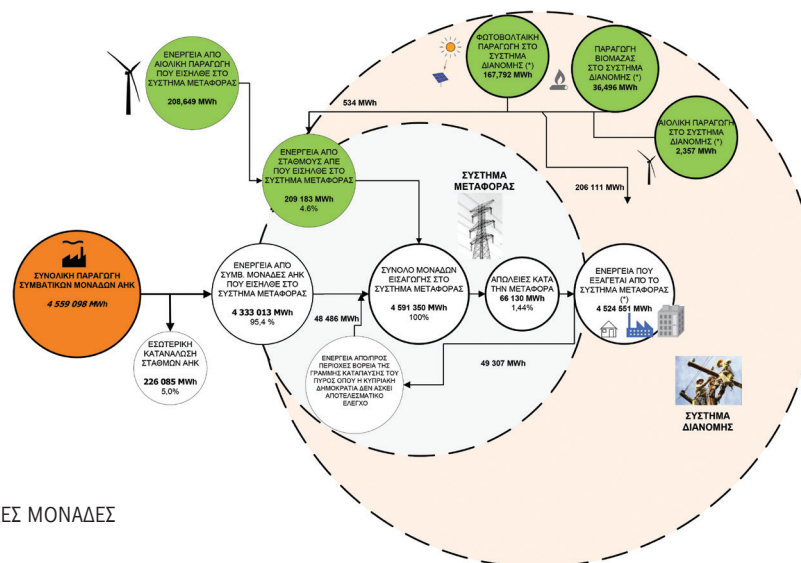
13.1 Συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο

Η ηλεκτρική ενέργεια για ικανοποίηση της ζήτησης των περιοχών, που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία προέρχεται από την ηλεκτρική ενέργεια που:

1. παράγεται από τους τρεις ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς της ΑΗΚ,
2. παράγεται από ανεξάρτητους παραγωγούς με τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας,
3. παράγεται από αυτοπαραγωγούς οι οποίοι είναι απευθείας συνδεδεμένοι στο σύστημα μεταφοράς, και
4. διοχετεύεται από και προς το σύστημα μεταφοράς από τρίτους.

Κατά το έτος 2017 η συνολική ηλεκτρική ενέργεια προήλθε από τις πηγές 1, 2 και 4. Το σύνολο της παραχθείσας ενέργειας από συμβατικές μονάδες για το 2017 ήταν 4.559.098 MWh έναντι 4.455.189 MWh για το 2016. Ήταν δηλαδή κατά περίπου 2,3% υψηλότερη σε σύγκριση με το 2016. Το σύνολο της καθαρής ενέργειας που εισήλθε στο σύστημα μεταφοράς ήταν 4.591.350 MWh κατά το 2017 έναντι 4.486.837 MWh κατά το 2016. Αυτή περιλαμβάνει την ενέργεια από τους ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς της ΑΗΚ μετά την αφαίρεση της ενέργειας για τις ανάγκες των σταθμών (5,0%), την ενέργεια που διοχετεύτηκε στο σύστημα μεταφοράς από αιολικά πάρκα, την ηλεκτρική ενέργεια που διοχετεύεται στο σύστημα μεταφοράς από τρίτους καθώς επίσης και την ενέργεια που διοχετεύτηκε στο σύστημα μεταφοράς από το σύστημα διανομής.

Το σχεδιάγραμμα 10 δείχνει παραστατικά την παραγωγή και διακίνηση της ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και τις απώλειες στο σύστημα μεταφοράς κατά το 2017.

- ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΠΟ ΘΕΡΜΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
- ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΠΟ ΑΠΕ

(*) ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΡΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΠΕΛΑΤΕΣ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Σχ. 10 - Παραγωγή και διακίνηση ενέργειας κατά το 2017

13.2 Ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Κατά το 2017 η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που διοχετεύθηκε στο σύστημα μεταφοράς ήταν μόνο αυτή των αιολικών πάρκων. Το σύνολο αυτής της παραγωγής ανήλθε στις 208.649 MWh έναντι 223.793 MWh κατά το 2016, παρουσίασε δηλαδή μείωση της τάξης του 6,8%.

Με βάση τα στοιχεία που συλλέγονται ο ΔΣΜΚ για το σύστημα μεταφοράς και ο ΔΣΔ για το σύστημα διανομής, η συνολική διείσδυση ΑΠΕ στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου για το 2017 ανήλθε στο 8,4% επί της συνολικής παραγόμενης ενέργειας, όπως και για το έτος 2016.

Για συνοπτική συγκριτική παρουσίαση της διείσδυσης ΑΠΕ για τα έτη 2016 και 2017 βλέπε παρακάτω τον πίνακα 2

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΠΟ ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΚΑΙ ΑΠΕ (MWh)	ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (MWh)	ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ (MWh)	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΟΜΑΖΑΣ (MWh)	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΕ (MWh)
ΕΤΟΣ 2016				
4.859.745	226.267	145.100	36.607	407.974
	4,7%	3,0%	0,7%	8,4%
ΕΤΟΣ 2017				
4.973.572	211.007	167.792	36.496	415.295
	4,2%	3,4%	0,7%	8,4%

* Η παραγωγή από φωτοβολταϊκά συστήματα εμπεριέχει εκτιμήσεις

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 - Διείσδυση ΑΠΕ στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου για τα έτη 2016-2017

13.3 Απώλειες στα συστήματα παραγωγής και μεταφοράς

Οι ανάγκες σε ηλεκτρική ενέργεια μέσα στους ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (κατανάλωση σε βοηθητικά μηχανήματα) ανήλθαν κατά το 2017 σε 225.418 MWh, αντιπροσωπεύοντας το 5,0% επί της συνολικής θερμικής παραγωγής.

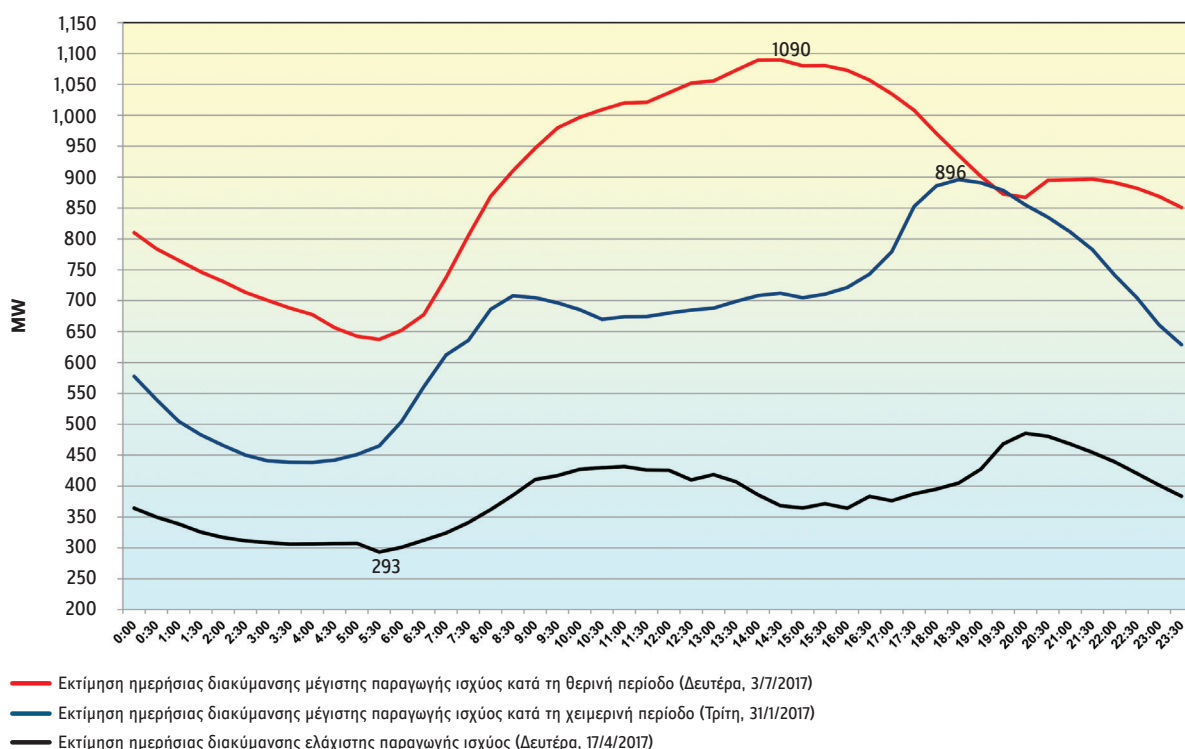
Οι θερμικές απώλειες του συστήματος μεταφοράς κατά το 2017 ανήλθαν στις 66.130 MWh αντιπροσωπεύοντας το 1,44% επί της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που εισάγεται στο σύστημα μεταφοράς.

13.4 Εκτιμώμενη συνολική μέγιστη ισχύς συστήματος

Ο ΔΣΜΚ διαθέτει συστήματα τα οποία καταγράφουν ανά ημίωρο την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από συμβατικές μονάδες της ΑΗΚ και αιολικά πάρκα που είναι συνδεδεμένα στο δίκτυο μεταφοράς. Η καταγραφή της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο σύστημα διανομής είναι ευθύνη του Διαχειριστή Συστήματος Διανομής.

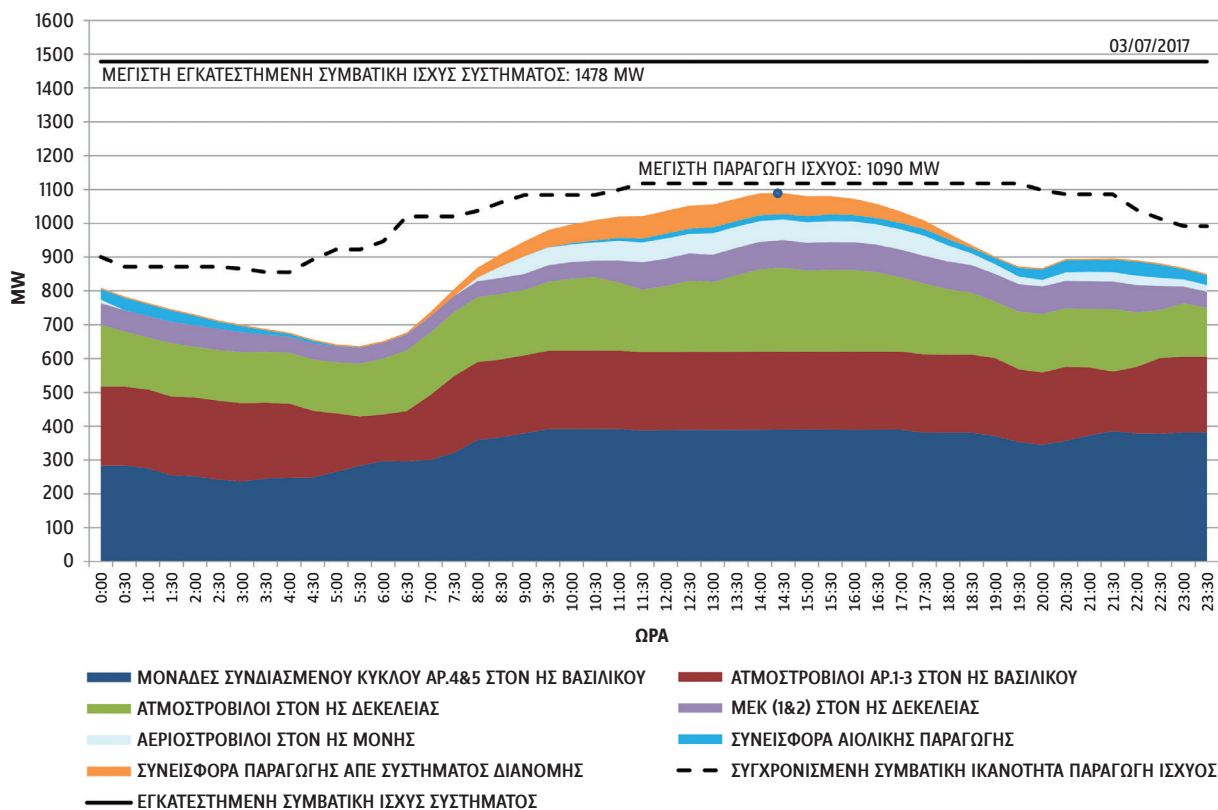
Κατά τη θερινή περίοδο του 2017, η μέγιστη παραγωγή ισχύος του ηλεκτρικού συστήματος της Κύπρου, που σημειώθηκε την Δευτέρα 3 Ιουλίου 2017 και ώρα 14:30, ανήλθε στα 1090 MW. Από αυτά, τα 1027 MW αποτελούσαν συμβατική και αιολική παραγωγή του συστήματος μεταφοράς, ενώ τα υπόλοιπα 63 MW κατ' εκτίμηση διεσπαρμένη παραγωγή του συστήματος διανομής.

Στο σχεδιάγραμμα 11 παρουσιάζεται η ημερήσια διακύμανση της μέγιστης παραγωγής ισχύος της θερινής και χειμερινής περιόδου 2017. Πέραν τούτου παρουσιάζεται και η ημερήσια ελάχιστη παραγωγή ισχύος κατά το 2017.

Σχ. 11 - Ημερήσια διακύμανση μεγίστων και ελαχίστων παραγωγής ισχύος κατά το 2017

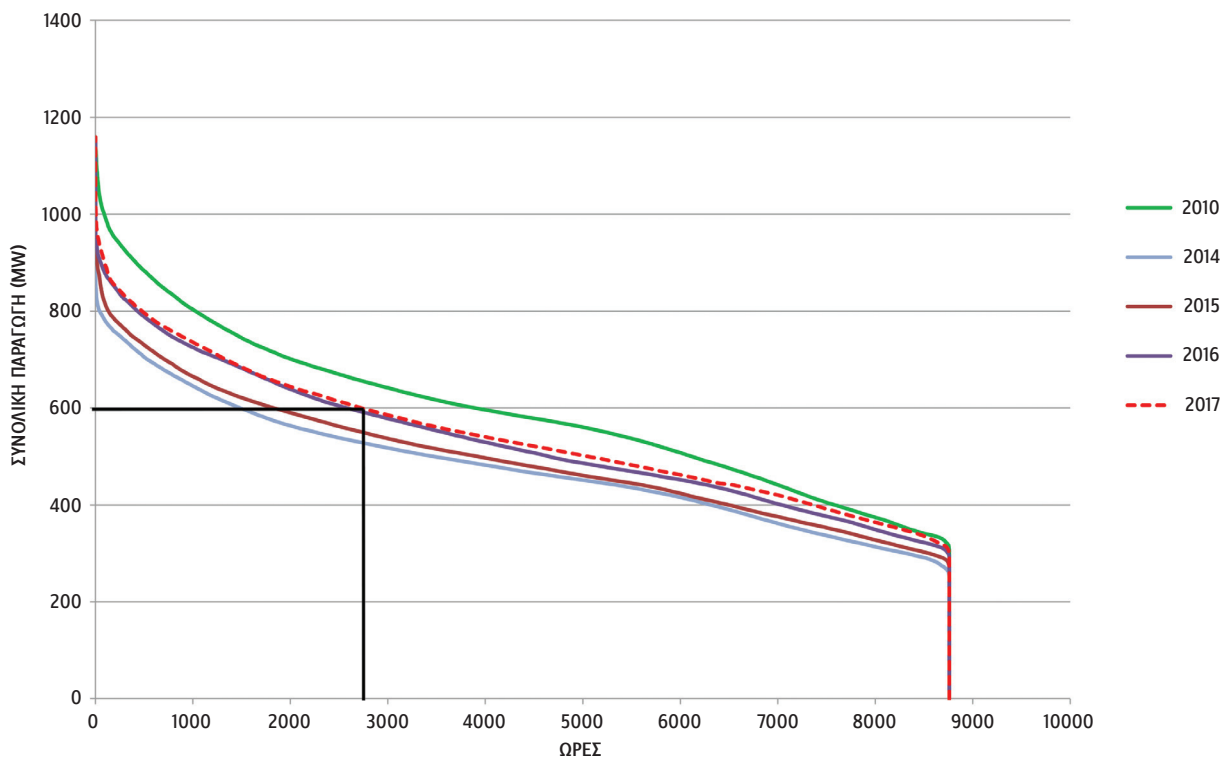
Σχ. 12 - Ημερήσια διακύμανση μέγιστης παραγωγής ισχύος και κατανομής φορτίου κατά το 2017

13.5 Ετήσιος συντελεστής φορτίου

Ο ετήσιος συντελεστής φορτίου, που είναι ο λόγος της ετήσιας παραχθείσας ηλεκτρικής ενέργειας ως προς την ετήσια ηλεκτρική ενέργεια με τη μέγιστη παραγωγή ισχύος, ήταν 52,1% σε σύγκριση με 54,0% που σημειώθηκε κατά το 2016.

13.6 Καμπύλες διάρκειας φορτίου συνολικής παραγωγής ισχύος

Στο σχεδιάγραμμα 13 παρουσιάζονται οι καμπύλες διάρκειας φορτίου σε σχέση με τη συνολική παραγωγή ισχύος του συστήματος μεταφοράς για τα έτη 2010, 2014, 2015, 2016 και 2017. Σύμφωνα με το σχεδιάγραμμα, επισημαίνεται ότι η συνολική παραγωγή ισχύος κυμαινόταν κάτω από 600 MW για περίοδο πέραν του 70% του συνολικού ετήσιου χρόνου (8.760 ώρες).

Σχ. 13 - Καμπύλες διάρκειας συνολικής παραγωγής του συστήματος μεταφοράς για τα έτη 2010, 2014, 2015, 2016, 2017

14. ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

14.1 Βλάβες παραγωγής

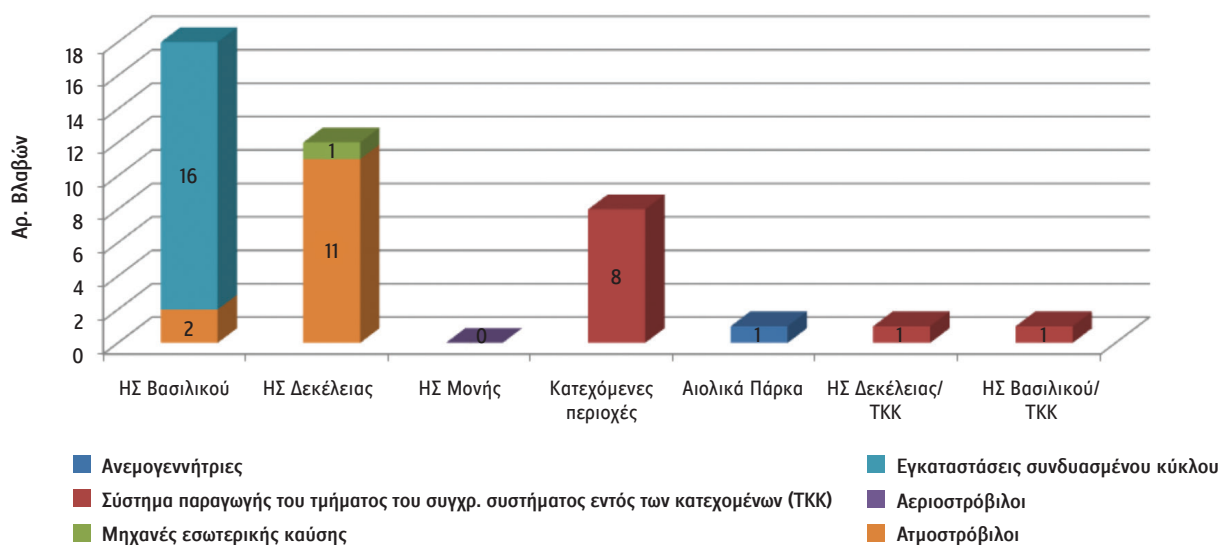
Οι βλάβες σε μονάδες παραγωγής επηρεάζουν άμεσα το σύστημα μεταφοράς, και ανάλογα με τη σοβαρότητά τους, μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο η ασφάλεια και η αξιοπιστία του ηλεκτρικού συστήματος. Για τον λόγο αυτό, είναι σημαντική η καταγραφή και η αξιολόγησή τους.

Κατά το 2017 σημειώθηκαν συνολικά σαράντα ένα (41) συμβάντα διαταραχών παραγωγής, εκ των οποίων δεκαοκτώ (18) στον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό Βασιλικού, δώδεκα (12) στον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό Δεκέλειας, ένα (1) στα αιολικά πάρκα, οκτώ (8) στους ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς που βρίσκονται στις κατεχόμενες περιοχές, ένα (1) συμβάν που αφορούσε από κοινού τον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό Βασιλικού και το σύστημα παραγωγής του μέρους του συστήματος που βρίσκεται στις κατεχόμενες περιοχές, και ένα (1) συμβάν που αφορούσε από κοινού τον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό Δεκέλειας και το σύστημα παραγωγής του μέρους του συστήματος που βρίσκεται στις κατεχόμενες περιοχές.

Σε δέκα (10) περιπτώσεις η απώλεια μονάδων παραγωγής συνοδεύτηκε με αποσύνδεση φορτίου, είτε χειροκίνητα από το Εθνικό Κέντρο Ελέγχου Ενέργειας, είτε ως αποτέλεσμα της λειτουργίας των ηλεκτρονόμων υποσυχνότητας.

Τονίζεται ότι για τη διερεύνηση σοβαρών βλαβών, ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου σε συνεργασία με την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου ετοιμάζει εκθέσεις για τα συμβάντα, όπου διερευνούνται τα γεγονότα που προκάλεσαν το συμβάν, παρατίθενται εισηγήσεις και προτάσεις για διορθωτικά μέτρα, ούτως ώστε να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα επανάληψης παρόμοιων περιστατικών.

Στο σχεδιάγραμμα 14, φαίνεται η παρουσίαση των βλαβών που αφορά το είδος των μονάδων παραγωγής και τους ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς όπου σημειώθηκε η βλάβη.

Σχ. 14 - Σύνολο βλαβών παραγωγής για το 2017

14.2 Βλάβες μεταφοράς

Κατά το 2017 σημειώθηκαν συνολικά δεκαπέντε (15) βλάβες στο σύστημα μεταφοράς που είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια αναχωρήσεων στο δίκτυο υψηλής τάσης. Οι βλάβες κατατάσσονται στις πιο κάτω κατηγορίες ανάλογα με την αιτία πρόκλησής τους:

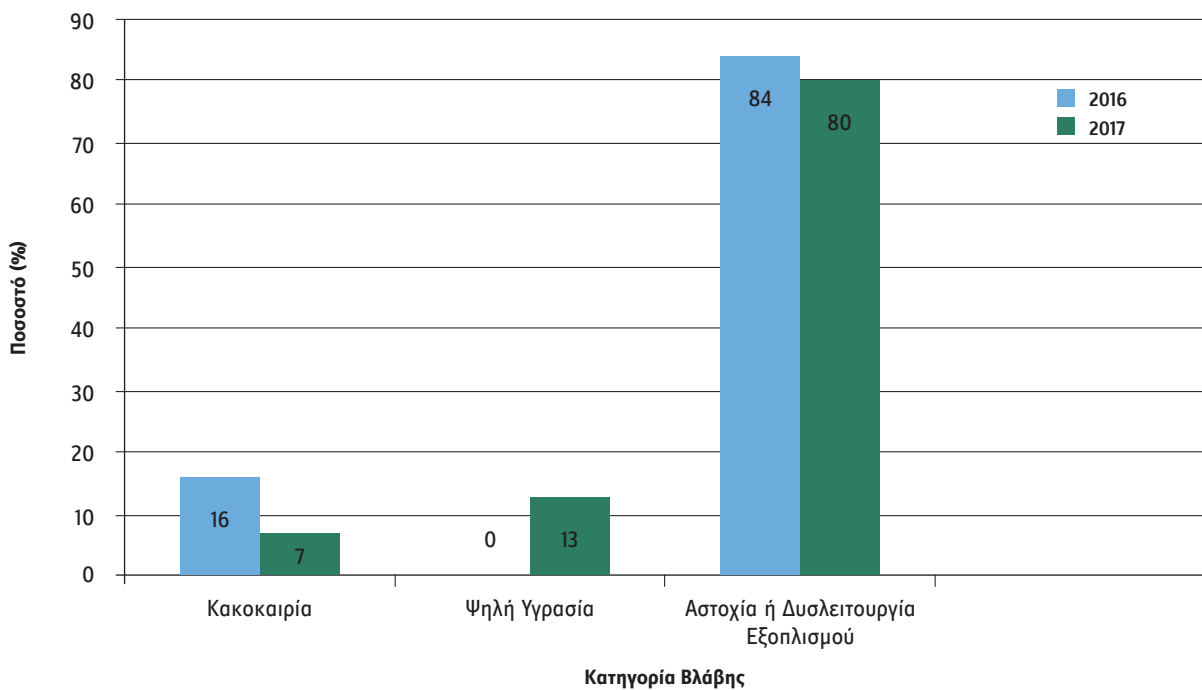
- δώδεκα (12) βλάβες λόγω αστοχίας ή δυσλειτουργίας του εξοπλισμού (80%),
- μία (1) βλάβη λόγω κακοκαιρίας (7%),
- δύο (2) βλάβες λόγω υγρασίας (13%).

Στις έξι (6) από τις δεκαπέντε (15) περιπτώσεις, η βλάβη συνοδεύτηκε με αποσύνδεση καταναλωτών (απώλεια φορτίου) και αυτό αφορούσε είτε σε βλάβες σε ακτινωτή αναχώρηση, είτε στη διαταραχή που προκλήθηκε στο σύστημα.

Η πιο σοβαρή βλάβη σημειώθηκε στις 30 Μαΐου 2017, όταν αποσυνδέθηκε λόγω βλάβης το καλώδιο 132kV «Στρόβολος - Ιερατική Σχολή 1» αφού λειτούργησαν και οι δύο κύριες προστασίες. Επιπλέον, την ώρα της βλάβης στον Υ/Σ Αθαλάσσας 132kV άνοιξε και ο διακόπτης της αναχώρησης «Στρόβολος 2» αφού λειτούργησε λανθασμένα η δεύτερη κύρια προστασία της. Λόγω της διαταραχής αυτής σημειώθηκε απώλεια φορτίου της τάξης των 60MW και η συχνότητα του συστήματος ανήλθε στα 50,42 Hz. Η βλάβη αποκαταστάθηκε πλήρως, μετά από περίπου δέκα (10) λεπτά.

Επίσης, στις 21 Νοεμβρίου 2017, λόγω κακοκαιρίας, άνοιξαν οι διακόπτες εκατέρωθεν των γραμμών μεταφοράς 132kV «Αφροδίτη-Κολόσσι» και «Επισκοπή-Πολεμίδα» καθώς και στον Υ/Σ 132kV «Κολόσσι» ο διακόπτης της αναχώρησης «Πολεμίδα». Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω προκλήθηκε ολική σβέση στον Υ/Σ «Κολόσσι», του οποίου η ηλεκτροδότηση αποκαταστάθηκε πλήρως σε διάστημα 14 δευτερολέπτων μέσω του επανακλεισίματος του διακόπτη της αναχώρησης «Πολεμίδα» από τον ηλεκτρονόμο αυτόματης επαναφοράς (ΗΑΕ). Λόγω της διαταραχής αυτής σημειώθηκε απώλεια φορτίου της τάξης των 50MW και η συχνότητα του συστήματος ανήλθε στα 50.37 Hz. Η βλάβη αποκαταστάθηκε πλήρως μετά από περίπου έξι (6) λεπτά.

Συμπερασματικά, ο συνολικός αριθμός των βλαβών μεταφοράς (15) κατά το 2017 έχει παρουσιάσει μείωση της τάξης του 21% σε σχέση με αυτόν του 2016 (19). Ο αριθμός των βλαβών λόγω αστοχίας ή δυσλειτουργίας του εξοπλισμού παρουσίασε μείωση της τάξης του 4%, όπως επίσης και ο αριθμός των βλαβών λόγω κακοκαιρίας που παρουσίασε μείωση της τάξης του 9%. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των βλαβών λόγω υψηλής υγρασίας παρουσίασε αύξηση της τάξης του 13% σε σχέση με αυτόν του 2016.

Σχ. 15 - Σύγκριση βλαβών μεταφοράς 2016 και 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Διευθυντής και επαγγελματικοί σύμβουλοι	142
Έκθεση διαχείρισης	143
Έκθεση Ανεξάρτητου Ελεγκτή	145
Κατάσταση αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών εσόδων	149
Κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης	150
Κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης	151
Κατάσταση ταμειακών ροών	152
Σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις	153

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Διευθυντής

Δρ. Χρίστος Τρίαρος

Λογιστικοί Σύμβουλοι

Nexia Poyiadjis
Εγκεκριμένοι Λογιστές και Εγγεγραμμένοι Ελεγκτές

Ανεξάρτητοι Ελεγκτές

Κοινοπραξία «Γιάννης Πεττεμερίδης, Fidescorp Limited και
Intelaudit Limited»
Στασίνου 23, 2ος όροφος
2404 Έγκωμη, Λευκωσία
Κύπρος

Νομικοί Σύμβουλοι

Κούσιος Κορφιώτης Παπαχαραλάμπους ΔΕΠΕ
Δικηγόροι & Νομικοί Σύμβουλοι

Εγγεγραμμένο γραφείο

Ευαγγελιστρίας 68
2057 Στρόβολος
Κύπρος

Τραπεζίτες

Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ
Σ.Π.Ε. Στροβόλου Λτδ
Eurobank Cyprus Limited

ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Ο Διευθυντής του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ) υποβάλλει την έκθεσή του μαζί με τις ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις του για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017.

Κύριες δραστηριότητες

Βασικές αρμοδιότητες του ΔΣΜΚ είναι η λειτουργία του Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας και η αντικειμενική διαχείριση της εμπορίας ηλεκτρισμού στο ανταγωνιστικό περιβάλλον, στηρίζοντας και προωθώντας την ηλεκτροπαραγωγή από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς επίσης και η διασφάλιση της πρόσβασης όλων των παραγωγών και προμηθευτών ηλεκτρισμού στο δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Επίσης, ο ΔΣΜΚ συντονίζει τις ενέργειες για αποκατάσταση βλαβών ή άλλων προβλημάτων στο σύστημα παραγωγής/μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε αυτό να καθίσταται αποδοτικό, συντονισμένο, ασφαλές, αξιόπιστο και οικονομικά βιώσιμο, εξασφαλίζοντας απρόσκοπτη και αδιάλειπτη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε όλους τους καταναλωτές.

Ανασκόπηση τρέχουσας κατάστασης, προβλεπόμενες μελλοντικές εξελίξεις και επιδόσεων των δραστηριοτήτων του ΔΣΜΚ

Η εξέλιξη του ΔΣΜΚ μέχρι σήμερα, τα οικονομικά του αποτελέσματα και η οικονομική του θέση, όπως παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις, θεωρούνται ικανοποιητικά.

Κυριότεροι κίνδυνοι και αβεβαιότητες

Οι κυριότεροι κίνδυνοι και αβεβαιότητες που αντιμετωπίζει ο ΔΣΜΚ περιγράφονται στις σημειώσεις 3 και 4 των οικονομικών καταστάσεων.

Ύπαρξη υποκαταστημάτων

Ο ΔΣΜΚ δεν διατηρεί οποιαδήποτε υποκαταστήματα.

Αποτελέσματα και μερίσματα

Τα αποτελέσματα του ΔΣΜΚ για το έτος παρουσιάζονται στη σελίδα 149. Το καθαρό κέρδος για το έτος μεταφέρεται στα αποθεματικά.

Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη

Ο ΔΣΜΚ συμμετέχει σε ερευνητικό πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης όπως περιγράφεται στη σημείωση 6 των οικονομικών καταστάσεων.

Διευθυντής

Ο Διευθυντής του ΔΣΜΚ στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και κατά την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης παρουσιάζεται στη σελίδα 142.

Γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς

Οποιαδήποτε σημαντικά γεγονότα συνέβησαν μετά την περίοδο αναφοράς, περιγράφονται στη σημείωση 21 των οικονομικών καταστάσεων.

Ανεξάρτητοι Ελεγκτές

Οι ανεξάρτητοι ελεγκτές του ΔΣΜΚ, κατόπιν ανάθεσης διαγωνισμού από την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017, είναι η κοινοπραξία Γιάννης Πεττεμερίδης, Fidescorp Limited και Intelaudit Limited. Η αμοιβή τους καθορίστηκε βάση της σύμβασης με την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας.

Με εντολή του Διευθυντή,

Δρ. Χρίστος Τρίαρος

Διευθυντής
Λευκωσία, 30 Απριλίου 2018

Έκθεση Ανεξάρτητου Ελεγκτή Προς τον Διευθυντή του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου

Έκθεση επί του Ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου, όπως παρουσιάζονται στις σελίδες 149 μέχρι 175 και οι οποίες αποτελούνται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης στις 31 Δεκεμβρίου 2017, και τις καταστάσεις αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών εσόδων, μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών του έτους που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και σημειώσεων στις οικονομικές καταστάσεις.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες οικονομικές καταστάσεις δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της χρηματοοικονομικής θέσης του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου στις 31 Δεκεμβρίου 2017, και της χρηματοοικονομικής του επίδοσης και των ταμειακών ροών του για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις των περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Έλεγχος Λογαριασμών) Νόμων και τους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003 μέχρι το 2017.

Βάση γνώμης

Ο έλεγχός μας έχει διενεργηθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ). Οι ευθύνες μας, με βάση αυτά τα πρότυπα περιγράφονται περαιτέρω στην παράγραφο Ευθύνη του Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Οικονομικών Καταστάσεων της έκθεσής μας. Είμαστε ανεξάρτητοι από τον ΔΣΜΚ, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών, που εκδίδεται από το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές (Κώδικας ΔΣΠΔΕΛ) και τις απαιτήσεις δεοντολογίας, που σχετίζονται με τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων στην Κύπρο, και έχουμε συμμορφωθεί με τις άλλες ευθύνες δεοντολογίας, που απορρέουν από τις απαιτήσεις αυτές και τον Κώδικα ΔΣΠΔΕΛ. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν βάση για την ελεγκτική μας γνώμη.

Άλλες πληροφορίες

Ο Διευθυντής είναι υπεύθυνος για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες αποτελούνται από τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην έκθεση Διευθυντή ΔΣΜΚ, αλλά δεν περιλαμβάνουν τις οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελεγκτή επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφέρουμε οποιοδήποτε συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σχετικά με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να διαβάσουμε τις άλλες πληροφορίες, έτσι ώστε να αξιολογήσουμε κατά πόσο αυτές δεν συνάδουν ουσιωδώς με τις οικονομικές καταστάσεις ή με τη γνώση που έχουμε αποκτήσει κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ή διαφαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, με βάση τις διαδικασίες που έχουμε πραγματοποιήσει, συμπεράνουμε ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό. Δεν έχουμε να αναφέρουμε τίποτα επί αυτού.

Ευθύνη του Διευθυντή για τις οικονομικές καταστάσεις

Ο Διευθυντής είναι υπεύθυνος για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις των περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Έλεγχος Λογαριασμών) Νόμων και τους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003 μέχρι 2017, και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που ο Διευθυντής καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, ο Διευθυντής είναι υπεύθυνος να αξιολογήσει την ικανότητα του ΔΣΜΚ να συνεχίσει ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα, γνωστοποιώντας όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, θέματα που σχετίζονται με τη συνέχιση των δραστηριοτήτων του ΔΣΜΚ και την υιοθέτηση της αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας.

Ο Διευθυντής είναι υπεύθυνος για την επίβλεψη της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς του ΔΣΜΚ.

Ευθύνες του Ελεγκτή για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε λελογισμένη διασφάλιση για το κατά πόσον οι οικονομικές καταστάσεις στο σύνολό τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος και η έκδοση έκθεσης ελεγκτή, η οποία να περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Λελογισμένη διασφάλιση συνιστά υψηλού βαθμού διασφάλιση, αλλά όχι εγγύηση, ότι ο έλεγχος όπως αυτός πραγματοποιήθηκε με βάση τα ΔΠΕ πάντοτε θα εντοπίζει ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν, είτε από απάτη, είτε από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη εάν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμενόταν, ότι θα επηρεάσουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λήφθηκαν με βάση αυτές τις οικονομικές καταστάσεις.

Ως μέρος ενός ελέγχου σύμφωνα με τα ΔΠΕ, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Αναγνωρίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους για ουσιώδη σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις που οφείλονται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζουμε και εφαρμόζουμε ελεγκτικές διαδικασίες, οι οποίες ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και λαμβάνουμε ελεγκτικά τεκμήρια τα οποία είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν τη βάση της γνώμης μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ενός ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι μεγαλύτερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθ' ότι η απάτη μπορεί να περιλαμβάνει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς δηλώσεις ή την παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.

- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που είναι σχετικές με τον έλεγχο, προκειμένου να σχεδιάσουμε ελεγκτικές διαδικασίες που είναι κατάλληλες υπό τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου του ΔΣΜΚ.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών που χρησιμοποιήθηκαν και του λελογισμένου των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τον Διευθυντή ΔΣΜΚ.
- Συμπεραίνουμε για την καταλληλότητα της χρήσης από τον Διευθυντή ΔΣΜΚ της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και, με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν, κατά πόσον υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα που να σχετίζεται με γεγονότα ή συνθήκες που να υποδηλώνουν την ύπαρξη ουσιώδους αβεβαιότητας, που ενδέχεται να φανερώσει σημαντική αμφιβολία ως προς την ικανότητα του ΔΣΜΚ να συνεχίσει ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεσή μας να επισύρουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις, ή εάν τέτοιες γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς, να τροποποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται στα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα ο ΔΣΜΚ να παύσει να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, δομή και περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, και κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις αντικατοπτρίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και γεγονότα με τρόπο που να επιτυγχάνεται η αληθινή και δίκαιη εικόνα.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στον Διευθυντή θέματα σχετικά με το προβλεπόμενο πεδίο και χρονοδιάγραμμα του ελέγχου και σημαντικά ευρήματα από τον έλεγχο, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, που εντοπίσαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών Απαιτήσεων

Σύμφωνα με τις επιπρόσθετες απαιτήσεις του περί Ελεγκτών Νόμου του 2017, αναφέρουμε τα πιο κάτω:

- Κατά τη γνώμη μας, η Έκθεση του Διευθυντή ΔΣΜΚ έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 μέχρι 2017 και οι πληροφορίες που δίνονται στην Έκθεση αυτή συνάδουν με τις οικονομικές καταστάσεις.
- Κατά τη γνώμη μας, και σύμφωνα με την κατανόηση των δραστηριοτήτων και του περιβάλλοντος του ΔΣΜΚ που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων, δεν εντοπίσαμε οποιεσδήποτε ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση του Διευθυντή ΔΣΜΚ.

Άλλο θέμα

Αυτή η έκθεση, περιλαμβανομένης και της γνώμης, ετοιμάστηκε για τον Διευθυντή του ΔΣΜΚ σύμφωνα με το Άρθρο 69 του περί Ελεγκτών Νόμου του 2017 και για το Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας και μόνο και για κανέναν άλλο σκοπό. Δίνοντας αυτή τη γνώμη, δεν αποδεχόμαστε και δεν αναλαμβάνουμε ευθύνη για οποιονδήποτε άλλο σκοπό, ή προς οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο στη γνώση του οποίου αυτή η έκθεση δυνατόν να περιέλθει.

Συγκριτικοί αριθμοί

Οι οικονομικές καταστάσεις του ΔΣΜΚ για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ελέγχθηκαν από άλλον ελεγκτή ο οποίος εξέφρασε μη διαφοροποιημένη γνώμη επί εκείνων των οικονομικών καταστάσεων, την 7η Απριλίου 2017.

.....
Γιάννης Πεττεμερίδης,
.....
Σάββας Πογιατζής,
.....
Ανθούλης Τροκούδης

Εγκεκριμένοι Λογιστές και Εγγεγραμμένοι Ελεγκτές
εκ μέρους και για λογαριασμό της κοινοπραξίας,

Yiannis Pettemerides, Fidescorp Limited και Intelaudit Limited

Λευκωσία, 30 Απριλίου 2018

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	Σημ.	2017 €	2016 €
Έσοδα	5	4.138.826	4.041.541
Άλλα έσοδα	6	1.363	9.017
Έξοδα διοίκησης	7	(3.973.092)	(3.598.237)
Κέρδος από εργασίες		167.097	452.321
Έσοδα χρηματοδότησης		565	978
Έξοδα χρηματοδότησης		(6.880)	(1.370)
Καθαρά έξοδα χρηματοδότησης	9	(6.315)	(392)
Κέρδος πριν τη φορολογία		160.782	451.929
Φορολογία	10	(16.011)	(56.939)
Καθαρό κέρδος για το έτος		144.771	394.990
Λοιπά συνολικά έσοδα			
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση - ζημιές εύλογης αξίας	12	(371)	(47)
Λοιπά συνολικά έσοδα για το έτος		(371)	(47)
Συνολικά έσοδα για το έτος		144.400	394.943

Οι σημειώσεις στις σελίδες 153 μέχρι 175 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

31 Δεκεμβρίου 2017

	Σημ.	2017 €	2016 €
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ			
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού			
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	12	<u>1.916</u>	<u>2.287</u>
Κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού			
Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα	13	<u>1.598.948</u>	<u>4.595.164</u>
Μετρητά στην τράπεζα και στο ταμείο	14	<u>3.076.289</u>	<u>1.088.771</u>
		<u>4.675.237</u>	<u>5.683.935</u>
Σύνολο στοιχείων ενεργητικού		<u>4.677.153</u>	<u>5.686.222</u>
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Ίδια κεφάλαια και αποθεματικά			
Άλλα αποθεματικά		<u>(13.857)</u>	<u>(13.486)</u>
Συσσωρευμένα κέρδη		<u>2.238.922</u>	<u>2.188.005</u>
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		<u>2.225.065</u>	<u>2.174.519</u>
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις			
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	15	<u>2.445.442</u>	<u>3.505.057</u>
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	16	<u>6.646</u>	<u>6.646</u>
		<u>2.452.088</u>	<u>3.511.703</u>
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		<u>4.677.153</u>	<u>5.686.222</u>

Στις 30 Απριλίου 2018 ο Διευθυντής του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου ενέκρινε αυτές τις οικονομικές καταστάσεις για έκδοση.

Δρ. Χρίστος Τρίαρος

Διευθυντής

Οι σημειώσεις στις σελίδες 153 μέχρι 175 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ

Για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	Σημ.	Αποθεματικό εύλογης αξίας- χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση €	Συσσωρευμένα κέρδη €	Σύνολο €
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2016		(13.439)	1.905.166	1.891.727
Καθαρό κέρδος για το έτος		-	394.990	394.990
Αμυντική εισφορά σε λογιζόμενη διανομή μερίσματος για τα κέρδη του 2014	15	-	(112.151)	(112.151)
Λοιπά συνολικά έσοδα για το έτος		(47)	-	(47)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016/ 1η Ιανουαρίου 2017		(13.486)	2.188.005	2.174.519
Καθαρό κέρδος για το έτος		-	144.771	144.771
Αμυντική εισφορά σε λογιζόμενη διανομή μερίσματος για τα κέρδη του 2015		-	(93.854)	(93.854)
Λοιπά συνολικά έσοδα για το έτος	12	(371)	-	(371)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017		(13.857)	2.238.922	2.225.065

Από το 2009 και μετά οργανισμοί που δεν διανέμουν 70% των κερδών τους μετά τη φορολογία, όπως προσδιορίζονται από τον περί Εκτάκτου Εισφοράς για την Άμυνα της Δημοκρατίας Νόμο, κατά τη διάρκεια των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, θα θεωρείται πως έχουν διανέμει αυτό το ποσό ως μέρισμα. Έκτακτη αμυντική εισφορά προς 17% θα είναι πληρωτέα πάνω σε αυτή τη λογιζόμενη διανομή μερίσματος κατά το τέλος της περιόδου των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται.

Αυτή η έκτακτη αμυντική εισφορά καταβάλλεται από τον ΔΣΜΚ για λογαριασμό της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Οι σημειώσεις στις σελίδες 153 μέχρι 175 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

Για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

	Σημ.	2017 €	2016 €
ΡΟΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΑΠΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ			
Κέρδος πριν τη φορολογία		160.782	451.929
Αναπροσαρμογές για:			
Πιστωτικούς τόκους	9	(565)	(978)
Έξοδα Τραπεζών	9	6.151	333
		166.368	451.284
Μεταβολές στο κεφάλαιο κινήσεως:			
Μείωση/(αύξηση) στα εμπορικά και άλλα εισπρακτέα ποσά		2.996.216	(2.992.420)
(Μείωση)/αύξηση στους εμπορικούς και άλλους πιστωτές		(1.059.615)	2.779.330
Μετρητά που προήλθαν από εργασίες		2.102.969	238.194
Φορολογία που πληρώθηκε		(109.865)	(162.768)
Καθαρά μετρητά που προήλθαν από εργασίες		1.993.104	75.426
ΡΟΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΑΠΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ			
Είσπραξη τόκων	9	565	978
Καθαρά μετρητά που προήλθαν από επενδυτικές δραστηριότητες		565	978
ΡΟΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΑΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ			
Πληρωμή τόκων	9	(6.151)	(333)
Καθαρά μετρητά για χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(6.151)	(333)
Καθαρή αύξηση σε μετρητά και αντίστοιχα μετρητών		1.987.518	76.071
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών στην αρχή του έτους		1.088.771	1.012.700
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών στο τέλος του έτους	14	3.076.289	1.088.771

Οι σημειώσεις στις σελίδες 153 μέχρι 175 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017

1. Σύσταση και κύριες δραστηριότητες

Χώρα σύστασης

Ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ) συστάθηκε στην Κύπρο στις 17 Σεπτεμβρίου 2004 ως ξεχωριστή Νομική Οντότητα. Το εγγεγραμμένο γραφείο του είναι στην Ευαγγελιστρίας 68, 2057 Στρόβολος, Κύπρος.

Η συγκρότηση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ) προέκυψε από την απόφαση της Κυπριακής Κυβέρνησης για εναρμόνιση με την Οδηγία 96/92/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και σε επόμενο στάδιο τη συμμόρφωση με την Οδηγία 2003/54/ΕΚ.

Στις 25 Ιουλίου 2003 η Βουλή των Αντιπροσώπων ψήφισε τον Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο του 2003, Νόμος Ν.122(Ι)/2003 (ο «Νόμος»), για σκοπούς εναρμόνισης με τις πιο πάνω Οδηγίες και ρύθμιση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο.

Οι βασικές πρόνοιες του Νόμου συμπεριλαμβάνουν:

1. τη σύσταση Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ),
2. τον ορισμό Ιδιοκτήτη Συστήματος Μεταφοράς (ΙΣΜ) και Ιδιοκτήτη Συστήματος Διανομής (ΙΣΔ),
3. τη συγκρότηση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς (ΔΣΜ),
4. τον διαχωρισμό των πελατών σε επιλέγοντες πελάτες και μη επιλέγοντες πελάτες,
5. τη φιλελευθεροποίηση της παραγωγής.

Ο ΙΣΜ και ο ΙΣΔ είναι η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ).

Στις 13 Δεκεμβρίου 2012 η Βουλή ψήφισε τον Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού (Τροποποιητικό) Νόμο του 2012, Ν211(Ι)/2012 βασικές πρόνοιες του οποίου επηρεάζουν το ΔΣΜΚ ως ακολούθως:

1. Αντικατάσταση του ονόματος του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς σε Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου και του όρου ΔΣΜ σε ΔΣΜΚ.
2. Διευκρινίζεται ότι ο ΔΣΜΚ είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου.
3. Ο προϋπολογισμός του ΔΣΜΚ θα υποβάλλεται ως ξεχωριστό νομοσχέδιο για έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Σύμφωνα με τον Περί Προώθησης και Ενθάρρυνσης της χρήσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας Νόμο (Ν33(Ι)/2003), ο ΔΣΜΚ έχει εξουσιοδοτηθεί με απόφαση της ΡΑΕΚ, ως «Εξουσιοδοτημένος εκδότης» για σκοπούς έκδοσης εγγύησης προέλευσης για εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας συνδεδεμένες στο δίκτυο μεταφοράς. Μέσα στο πλαίσιο αυτά ο ΔΣΜΚ λειτουργεί ηλεκτρονικό μητρώο εγγύησης προέλευσης από τον Φεβρουάριο 2011.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών

Οι κυριότερες λογιστικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν στην ετοιμασία αυτών των οικονομικών καταστάσεων αναφέρονται πιο κάτω. Αυτές οι πολιτικές έχουν εφαρμοστεί με συνέπεια για όλα τα έτη που παρουσιάζονται σε αυτές τις οικονομικές καταστάσεις, εκτός εάν δηλώνεται διαφορετικά.

Βάση ετοιμασίας

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων. Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους όπως έχει τροποποιηθεί με την εκτίμηση σε εύλογη αξία και των επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση.

Η ετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί τη χρήση ορισμένων σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων και την άσκηση κρίσης από τη Διεύθυνση στη διαδικασία εφαρμογής των λογιστικών πολιτικών του ΔΣΜΚ. Οι τομείς που απαιτούν μεγαλύτερο βαθμού κρίση ή είναι πιο πολύπλοκοι ή οι τομείς όπου οι παραδοχές και οι υπολογισμοί έχουν σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται στη Σημείωση 4.

Υιοθέτηση καινούργιων και αναθεωρημένων ΔΠΧΑ

Κατά το τρέχον έτος, ο ΔΣΜΚ υιοθέτησε όλα τα νέα και αναθεωρημένα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) τα οποία σχετίζονται με τις εργασίες του και είναι εφαρμόσιμα για λογιστικές περιόδους που αρχίζουν την 1η Ιανουαρίου 2017. Η υιοθέτηση αυτή δεν είχε επιφέρει σημαντικές μεταβολές στις λογιστικές πολιτικές του ΔΣΜΚ.

Κατά την ημερομηνία έγκρισης αυτών των οικονομικών καταστάσεων είχαν εκδοθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων πρότυπα και Διερμηνείες που δεν είχαν τεθεί ακόμη σε εφαρμογή. Μερικά από αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλα ακόμη. Ο Διευθυντής του ΔΣΜΚ αναμένει ότι η υιοθέτηση αυτών των προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς σε μελλοντικές περιόδους δεν θα έχει σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις του ΔΣΜΚ.

Αναγνώριση εσόδων

Τα επιτρεπόμενα έσοδα του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου προέρχονται από τις διατιμήσεις και χρεώσεις που εγκρίνονται από τη ΡΑΕΚ σύμφωνα με την παράγραφο (β) του εδαφίου (1) του άρθρου 32 και του άρθρου 86 και παραχωρούνται στον Ιδιοκτήτη Συστήματος Μεταφοράς για κάλυψη οποιουδήποτε μέρους ή και του συνόλου, εάν υπάρχει επάρκεια, των δαπανών στις οποίες υποβάλλεται ο Ιδιοκτήτης Συστήματος Μεταφοράς με βάση το εδάφιο (1) του άρθρου 65 του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 μέχρι το 2017.

Η ΡΑΕΚ εκδίδει κάθε έτος απόφαση, με βάση την οποία καθορίζεται το τέλος ΔΣΜΚ, το οποίο αποτελεί το κυριότερο έσοδο του ΔΣΜΚ. Με βάση αυτή την Απόφαση το τέλος ΔΣΜΚ επιβάλλεται επί της τιμολογούμενης ενέργειας.

Για τα έτη 2017 και 2016, ο μόνος προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο, ο οποίος τιμολόγησε ενέργεια ήταν η ΑΗΚ.

Άλλα έσοδα του ΔΣΜΚ αναγνωρίζονται ως εξής:

- **Έσοδα εγγραφής στο ηλεκτρονικό μητρώο εγγυήσεων προέλευσης**

Τα έσοδα εγγραφής στο ηλεκτρονικό μητρώο εγγυήσεων προέλευσης αναγνωρίζονται όταν ένας αιτητής για εγγραφή στο μητρώο εγκριθεί από τον ΔΣΜΚ.

- **Έσοδα από έκδοση πιστοποιητικών εγγύησης προέλευσης**

Τα έσοδα από έκδοση πιστοποιητικών εγγύησης προέλευσης αναγνωρίζονται όταν οι συμμετέχοντες στο μητρώο υποβάλουν αίτηση για έκδοση πιστοποιητικού εγγύησης προέλευσης.

- **Έσοδα από τα ερευνητικά προγράμματα**

Τα έσοδα του ΔΣΜΚ από τα ερευνητικά προγράμματα προκύπτουν από τους όρους του κάθε προγράμματος, όπως αυτοί καθορίζονται στο πρόγραμμα-πλαίσιο του κάθε προγράμματος.

- **Ανάκτηση διοικητικών εξόδων από συνδέσεις στο σύστημα μεταφοράς**

Τα έσοδα του ΔΣΜΚ από συμβόλαια για σύνδεση στο δίκτυο μεταφοράς αντιπροσωπεύουν ανάκτηση διοικητικών εξόδων του ΔΣΜΚ στο πλαίσιο ετοιμασίας μελετών σε αιτητές για συνδέσεις στο σύστημα μεταφοράς ηλεκτρισμού.

Ωφελήματα υπαλλήλων

Ο Διευθυντής ΔΣΜΚ που είναι το μόνο άτομο που εργοδοτείται από τον ΔΣΜΚ, συνεισφέρει στο Κυβερνητικό Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων με βάση τον μισθό του.

Έσοδα χρηματοδότησης

Τα έσοδα χρηματοδότησης περιλαμβάνουν τόκους εισπρακτέους που υπολογίζονται με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου.

Έξοδα χρηματοδότησης

Χρεωστικοί τόκοι διαγράφονται στα αποτελέσματα όπως πραγματοποιούνται.

Νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης

Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις του ΔΣΜΚ αποτιμούνται χρησιμοποιώντας το νόμισμα του κύριου οικονομικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο λειτουργεί ο ΔΣΜΚ («το νόμισμα λειτουργίας»). Οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€), το οποίο είναι το νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης του ΔΣΜΚ.

Φορολογία

Οι τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις και στοιχεία ενεργητικού υπολογίζονται με βάση το ποσό που αναμένεται ότι θα πληρωθεί ή θα ανακτηθεί από τις φορολογικές αρχές χρησιμοποιώντας φορολογικούς συντελεστές και νομοθεσίες που είχαν θεσπισθεί ή ουσιαστικά θεσπισθεί μέχρι την ημερομηνία αναφοράς.

Κρατικές χορηγίες

Οι κρατικές χορηγίες οι οποίες λαμβάνονται για την απόκτηση μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού αναγνωρίζονται με συστηματική και ορθολογική βάση στα έσοδα κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης χρήσης του στοιχείου ενεργητικού. Αυτό επιτυγχάνεται με την αφαίρεση των χορηγήσεων από τη λογιστική αξία αυτών των στοιχείων ενεργητικού και την αναγνώριση των εσόδων μέσω της μειωμένης επιβάρυνσης των αποσβέσεων. Οι χορηγίες αναγνωρίζονται όταν υπάρχει εύλογη βεβαιότητα ότι ο ΔΣΜΚ θα συμμορφωθεί με τους όρους που συνδέονται με αυτές και ότι οι επικορηγήσεις θα εισπραχθούν. Κρατικές χορηγίες αναφορικά με έξοδα αναγνωρίζονται ως έσοδα.

Χρηματοοικονομικά μέσα

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις αναγνωρίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του ΔΣΜΚ, από τη στιγμή που ο ΔΣΜΚ καθίσταται ένα μέρος εκ των συμβαλλόμενων του χρηματοοικονομικού μέσου.

Απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες

Οι απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες αρχικά επιμετρώνται στην εύλογη αξία και μεταγενέστερα επιμετρώνται στο αναπόσβεστο κόστος με τη χρήση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου. Κατάλληλες προβλέψεις για εκτιμώμενα μη ανακτήσιμα ποσά αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα έτους όταν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι το στοιχείο ενεργητικού έχει απομειωθεί. Η αναγνωριζόμενη πρόβλεψη επιμετράται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του στοιχείου ενεργητικού και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών προεξοφλημένων με το πραγματικό επιτόκιο που ίσχυε κατά την αρχική αναγνώριση.

Προκαταβολές πελατών

Προπληρωμές που αφορούν συμβόλαια πώλησης για τα οποία δεν έχουν αναγνωριστεί έσοδα, παρουσιάζονται ως προκαταβολές πελατών κατά την ημερομηνία αναφοράς και περιλαμβάνονται στις υποχρεώσεις.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

1. Ταξινόμηση

Ο ΔΣΜΚ ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού του σε δάνεια και εισπρακτέα και χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση. Η ταξινόμηση των επενδύσεων εξαρτάται από τον σκοπό για τον οποίο αποκτήθηκαν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού. Ο Διευθυντής αποφασίζει την κατάλληλη ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού κατά την αρχική αναγνώριση.

• Δάνεια και εισπρακτέα

Τα δάνεια και εισπρακτέα είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με σταθερές ή προσδιορισμένες πληρωμές που δεν είναι εισηγμένες σε ενεργή αγορά και για τα οποία δεν υπάρχει πρόθεση για εμπορία του εισπρακτέου. Περιλαμβάνονται στα κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού, εκτός εάν έχουν λήξη που υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες από την ημερομηνία αναφοράς. Αυτά ταξινομούνται ως μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού περιουσιακά στοιχεία. Τα δάνεια και εισπρακτέα του ΔΣΜΚ αποτελούνται από εμπορικά και άλλα εισπρακτέα και ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης.

• Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση

Επενδύσεις που αποκτούνται για απεριόριστο χρονικό διάστημα, οι οποίες μπορεί να πωληθούν λόγω ανάγκης ρευστότητας ή μεταβολών στα επιτόκια ταξινομούνται ως επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση και περιλαμβάνονται στα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού εκτός αν ο ΔΣΜΚ έχει τη δεδηλωμένη πρόθεση να κρατήσει τις επενδύσεις αυτές για λιγότερο από δώδεκα μήνες από την ημερομηνία αναφοράς ή εκτός εάν θα χρειαστεί να πωληθούν για αύξηση του λειτουργικού κεφαλαίου που σε τέτοια περίπτωση περιλαμβάνονται στα κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού.

2. Αναγνώριση και αποτίμηση

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση παρουσιάζονται μετέπειτα σε εύλογη αξία. Τα δάνεια και εισπρακτέα μέχρι τη λήξη παρουσιάζονται σε αναπόσβεστο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Η εύλογη αξία των επενδύσεων που διαπραγματεύονται σε μια ενεργή αγορά βασίζεται στη χρηματιστηριακή τιμή πλειοδότησης.

Όταν τίτλοι που ταξινομούνται ως διαθέσιμοι προς πώληση πωληθούν ή υποστούν απομείωση στην αξία, οι συσσωρευμένες αναπροσαρμογές στην εύλογη αξία που αναγνωρίστηκαν στα άλλα συνολικά έσοδα, περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα ως κέρδη και ζημιές από επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση.

Ο τόκος στους τίτλους που είναι διαθέσιμοι προς πώληση ο οποίος υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Τα μερίσματα από μετοχικούς τίτλους διαθέσιμους προς πώληση αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν αποδειχθεί το δικαίωμα του ΔΣΜΚ να εισπράξει.

Ο ΔΣΜΚ αξιολογεί σε κάθε ημερομηνία αναφοράς κατά πόσον υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία ότι ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού έχει υποστεί απομείωση στην αξία. Στην περίπτωση μετοχικών τίτλων που ταξινομήθηκαν ως διαθέσιμοι προς πώληση, μια σημαντική ή παρατεταμένη μείωση στην εύλογη αξία της μετοχής κάτω από το κόστος της λαμβάνεται υπόψη ως ένδειξη πιθανής απομείωσης στην αξία. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση η συσσωρευμένη ζημιά η οποία προσδιορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους απόκτησης και της παρούσας εύλογης αξίας, μείον ζημιές απομείωσης του στοιχείου ενεργητικού που προηγουμένως αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα, μεταφέρεται από τα ίδια κεφάλαια και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, εάν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της απομείωσης μειώνεται και η μείωση μπορεί να συνδεθεί αντικειμενικά με ένα γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της απομείωσης. Η απομείωση που αναγνωρίστηκε προηγουμένως αναστρέφεται μέσω των αποτελεσμάτων στον βαθμό που η λογιστική αξία της επένδυσης, κατά την ημερομηνία της αναστροφής, δεν υπερβαίνει αυτό που το αποσβεσμένο κόστος θα υφίστατο εάν η απομείωση δεν είχε αναγνωριστεί.

Όσον αφορά τις μετοχές διαθέσιμες προς πώληση, οι ζημιές απομείωσης που έχουν αναγνωριστεί στα αποτελέσματα προηγουμένως δεν αντιστρέφονται μέσω των αποτελεσμάτων. Οποιαδήποτε αύξηση στην εύλογη αξία τους μετά τη μία ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα και θα συσσωρευτεί κάτω από τον τίτλο του αποθεματικού επανεκτίμησης επενδύσεων. Όσον αφορά τις διαθέσιμες προς πώληση χρεογράφων, η ζημιά απομείωσής της ανατρέπεται στη συνέχεια μέσω των αποτελεσμάτων εάν η αύξηση στην εύλογη αξία της επένδυσης μπορεί να συνδεθεί αντικειμενικά με γεγονός που επήλθε μετά την αναγνώριση της ζημιάς απομείωσης.

Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών

Για σκοπούς της κατάστασης των ταμειακών ροών, τα μετρητά και τα αντίστοιχα μετρητών περιλαμβάνουν μετρητά στο ταμείο και καταθέσεις όψεως, απαλλαγμένα από εκκρεμή τραπεζικά παρατραβήγματα και επενδύσεις υψηλής ρευστότητας οι οποίες είναι εύκολα μετατρέψιμες σε γνωστές ποσότητες μετρητών, και δεν υπόκεινται σε κίνδυνο μεταβολής της αξίας.

Υποχρεώσεις από εμπορικές δραστηριότητες

Οι υποχρεώσεις από εμπορικές δραστηριότητες αρχικά επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους και μεταγενέστερα επιμετρώνται στο αναπόσβεστο κόστος με την χρησιμοποίηση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου.

Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν ο ΔΣΜΚ έχει μια παρούσα νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση που προκύπτει από προηγούμενα γεγονότα, είναι πιθανόν να υπάρξει ροή στοιχείων ενεργητικού για εξόφληση αυτής της υποχρέωσης, και το ποσό της υποχρέωσης μπορεί να υπολογιστεί αξιόπιστα. Όταν ο ΔΣΜΚ αναμένει η πρόβλεψη να αποπληρωθεί, για παράδειγμα με βάση ένα ασφαλιστικό συμβόλαιο, η αποπληρωμή αναγνωρίζεται ως ξεχωριστό στοιχείο ενεργητικού μόνο όταν η αποπληρωμή είναι σχεδόν βεβαία.

Συγκριτικά ποσά

Όπου χρειάζεται, τα συγκριτικά ποσά αναπροσαρμόζονται για να συνάδουν με τις μεταβολές στην παρουσίαση του τρέχοντος έτους.

3. Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου

Παράγοντες χρηματοοικονομικού κινδύνου

Ο ΔΣΜΚ εκτίθεται σε κίνδυνο τιμής αγοράς, κίνδυνο επιτοκίου, πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο ρευστότητας, άλλους κινδύνους τιμών αγοράς, λειτουργικό κίνδυνο, κίνδυνο συστημάτων και εσωτερικών ελέγχων και άλλους κινδύνους που προκύπτουν από τα χρηματοοικονομικά μέσα που κατέχει. Η πολιτική που εφαρμόζει ο ΔΣΜΚ στη διαχείριση των κινδύνων, ώστε να τους ελέγχει, εξηγείται πιο κάτω:

3.1 Χρηματοοικονομικά μέσα κατά κατηγορία

Οι λογιστικές πολιτικές σε σχέση με τα χρηματοοικονομικά μέσα έχουν εφαρμοστεί στα ακόλουθα στοιχεία:

31 Δεκεμβρίου 2017	Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση		Σύνολο
	€	Δάνεια και εισπρακτέα €	
Στοιχεία ενεργητικού ως η κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης:			
Απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες	-	9.398	9.398
Χρεωστικό υπόλοιπο από συγγενικό Οργανισμό	-	750.428	750.428
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	1.916	-	1.916
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	-	3.076.289	3.076.289
Σύνολο	1.916	3.836.115	3.838.031
		Δάνεια και άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	Σύνολο
Υποχρεώσεις ως η κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης:		€	€
Υποχρεώσεις από εμπορικές δραστηριότητες		2.445.442	2.445.442
Σύνολο		2.445.442	2.445.442

31 Δεκεμβρίου 2016	Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση €	Δάνεια και εισπρακτέα €	Σύνολο €
Στοιχεία ενεργητικού ως η κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης:			
Απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες	-	2.498.207	2.498.207
Χρεωστικό υπόλοιπο από συγγενικό Οργανισμό	-	1.986.888	1.986.888
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	2.287	-	2.287
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	-	1.088.771	1.088.771
Σύνολο	2.287	5.573.866	5.576.153

	Δάνεια και άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις €	Σύνολο €
Υποχρεώσεις ως η κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης:		
Υποχρεώσεις από εμπορικές δραστηριότητες	3.390.536	3.390.536
	3.390.536	3.390.536

3.2 Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμιακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσουν διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στις τιμές της αγοράς και οι μεταβολές θα επηρεάσουν τα έσοδα ή την αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχει ο ΔΣΜΚ.

Ο ΔΣΜΚ εκτίθεται σε κίνδυνο τιμής αγοράς μετοχικών τίτλων λόγω επενδύσεων που κατέχονται και ταξινομούνται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης ως διαθέσιμα προς πώληση.

Οι επενδύσεις του ΔΣΜΚ σε μετοχικούς τίτλους εταιρειών οι οποίες εμπορεύονται δημόσια περιλαμβάνονται στον Γενικό Δείκτη του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου.

3.3 Κίνδυνος επιτοκίου

Ο κίνδυνος επιτοκίου είναι ο κίνδυνος όπου η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμιακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσουν διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στα επιτόκια αγοράς.

Καθώς ο ΔΣΜΚ έχει σημαντικά περιουσιακά στοιχεία που φέρουν τόκο, τα έσοδα και η ροή μετρητών από εργασίες του ΔΣΜΚ ουσιαστικά εξαρτώνται από αλλαγές στα επιτόκια της αγοράς.

Κατά την ημερομηνία παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων, η ανάλυση των τοκοφόρων χρηματοοικονομικών μέσων σε σχέση με τα επιτόκια ήταν:

	2017	2016
	€	€
Χρηματοοικονομικά μέσα σταθερού επιτοκίου		
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	17	17
Χρηματοοικονομικά μέσα κυμαινόμενου επιτοκίου		
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	3.075.772	1.088.254
	3.075.789	1.088.271

Ανάλυση ευαισθησίας

Η αύξηση των επιτοκίων κατά 100 βασικές μονάδες στις 31 Δεκεμβρίου 2017 θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση στα αποτελέσματα όπως παρουσιάζεται πιο κάτω. Ο υπολογισμός αυτός προϋποθέτει ότι άλλοι παράγοντες, και συγκεκριμένα οι τιμές συναλλάγματος, παραμένουν σταθεροί. Σε περίπτωση μείωσης των επιτοκίων κατά 100 βασικές μονάδες θα προκύψει η ίδια αλλά αντίθετη επίδραση στα αποτελέσματα.

	Αποτελέσματα	
	2017	2016
	€	€
Χρηματοοικονομικά μέσα κυμαινόμενου επιτοκίου	30.758	10.883

3.4 Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος που προκύπτει από χρηματοοικονομικά μέσα και καταθέσεις σε μετρητά: Καταθέσεις σε μετρητά κρατούνται σε χρηματοοικονομικούς οργανισμούς με υψηλή πιστωτική αξιοπιστία και ο ΔΣΜΚ εφαρμόζει διαδικασίες που περιορίζουν την έκθεσή της σε πιστωτικό κίνδυνο σε σχέση με κάθε χρηματοοικονομικό οργανισμό.

Πιστωτικός κίνδυνος που προκύπτει από έκθεση σε πιστώσεις περιλαμβανομένων εκκρεμών εισπρακτέων και δεσμευτικών συναλλαγών: Η διαχείριση αυτού του κινδύνου γίνεται με βάση τις πολιτικές και διαδικασίες που περιορίζουν την έκθεσή της σε πιστωτικό κίνδυνο. Η πιστοληπτική ικανότητα του κάθε πελάτη και ανείσπρακτα υπόλοιπα παρακολουθούνται συστηματικά.

Η λογιστική αξία των επενδύσεων αντιπροσωπεύει τη μέγιστη έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο. Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο κατά την ημερομηνία παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων ήταν:

	2017	2016
	€	€
Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα	9.398	2.498.207
Χρεωστικό υπόλοιπο από συγγενικό οργανισμό	750.428	1.986.888
Μετρητά στην τράπεζα	3.075.772	1.088.254
Τραπεζικοί λογαριασμοί προειδοποίησης	17	17
	3.835.615	5.573.366

3.4.1 Πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού τα οποία δεν είναι ούτε ληξιπρόθεσμα ούτε απομειωμένα, μπορεί να καθοριστεί με αναφορά σε εξωτερικές πιστωτικές αξιολογήσεις (εάν υπάρχουν) ή σε ιστορικές πληροφορίες σχετικά με τα ποσοστά αθέτησης εκπλήρωσης υποχρεώσεων από τα συμβαλλόμενα μέρη:

	2017	2016
	€	€
Εμπορικά εισπρακτέα που δεν είναι ληξιπρόθεσμα ή απομειωμένα		
Συμβαλλόμενα μέρη χωρίς εξωτερική πιστωτική αξιολόγηση		
Ομάδα 1	9.398	2.498.207
Ομάδα 2	-	1.986.888
	<u>9.398</u>	<u>4.485.095</u>
Σύνολο εμπορικών εισπρακτέων που δεν είναι ληξιπρόθεσμα ή απομειωμένα	<u>9.398</u>	<u>4.485.095</u>
Μετρητά στην τράπεζα και βραχυπρόθεσμες τραπεζικές καταθέσεις		
Caa1 (Moody's Corporation)	1.640.896	-
Caa2 (Moody's Corporation)	439.628	389.781
Caa3 (Moody's Corporation)	995.265	-
Ca (Moody's Corporation)	-	301.055
Χωρίς αξιολόγηση	-	397.435
	<u>3.075.789</u>	<u>1.088.271</u>

Το υπόλοιπο του στοιχείου της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης «Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών» είναι μετρητά στο ταμείο.

Ομάδα 1 - νέοι πελάτες (λιγότερο από 6 μήνες)

Ομάδα 2 - εταιρείες υπό κοινή διεύθυνση και συγγενείς εταιρείες

Κανένα από τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία δεν είναι ούτε ληξιπρόθεσμα ούτε απομειωμένα δεν έχει τύχει επαναδιαπραγμάτευσης.

3.5 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος να αντιμετωπίσει ο ΔΣΜΚ δυσκολίες στην εκπλήρωση υποχρεώσεων δεσμεύσεων συνδεδεμένων με χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις. Ο ΔΣΜΚ εφαρμόζει διαδικασίες με σκοπό την ελαχιστοποίηση τέτοιων ζημιών όπως η διατήρηση ικανοποιητικών ποσών μετρητών και άλλων περιουσιακών στοιχείων με υψηλή ρευστότητα και ο Διευθυντής διατηρεί ευελιξία στη χρηματοδότηση διατηρώντας διαθεσιμότητα εντός των εξασφαλισμένων πιστωτικών ορίων και διατηρώντας δυνατότητα κάλυψης των αναγκών ρευστότητας από τον ΙΣΜ.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση συμβατικής ληκτότητας των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του ΔΣΜΚ, με βάση τις συμβατικές απροεξόφλητες ταμιακές ροές:

31 Δεκεμβρίου 2017	Λογιστική αξία €	Εντός 3 μηνών €	Μεταξύ 3 και 12 μηνών €
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	2.445.442	21.254	2.424.180
	2.445.442	21.254	2.424.180

31 Δεκεμβρίου 2016	Λογιστική αξία €	Εντός 3 μηνών €	Μεταξύ 3 και 12 μηνών €
Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές	3.390.536	82.251	3.308.285
	3.390.536	82.251	3.308.285

3.6 Άλλοι κίνδυνοι τιμών αγοράς

Οι εισηγμένες σε χρηματιστήρια και οι μη εισηγμένες επενδύσεις σε χρηματιστήρια είναι επιρρεπείς στον κίνδυνο τιμών αγοράς που προκύπτει από την αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει τις μελλοντικές τιμές των επενδύσεων. Ο ΔΣΜΚ διαχειρίζεται τον κίνδυνο τιμών και εξετάζει και εγκρίνει όλες τις αποφάσεις για την διαχείρισή τους.

3.7 Άλλοι κίνδυνοι

Το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον που επικρατεί στην Κύπρο και διεθνώς ενδέχεται να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τις δραστηριότητες του ΔΣΜΚ. Έννοιες όπως ο πληθωρισμός, η ανεργία και εξέλιξη του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) είναι άμεσα συνυφασμένες με την οικονομική πορεία της κάθε χώρας και οποιαδήποτε μεταβολή αυτών καθώς και του εν γένει οικονομικού περιβάλλοντος δύναται να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις σε όλους τους τομείς επηρεάζοντας ανάλογα τον ΔΣΜΚ.

3.8 Κίνδυνος συστημάτων και εσωτερικών ελέγχων

Ο κίνδυνος συστημάτων και εσωτερικών ελέγχων είναι ο κίνδυνος που απορρέει από αδυναμία των συστημάτων τεχνολογίας και ελέγχων του ΔΣΜΚ, καθώς και ο κίνδυνος που προέρχεται από ανθρώπινο λάθος και φυσικές καταστροφές. Τα συστήματα του ΔΣΜΚ ελέγχονται, συντηρούνται και αναβαθμίζονται σε συνεχή βάση.

3.9 Λειτουργικός κίνδυνος

Η κυπριακή οικονομία έχει επηρεαστεί αρνητικά τα τελευταία χρόνια από τη διεθνή πιστωτική κρίση, την αστάθεια των χρηματαγορών και την διόγκωση του τραπεζικού τομέα. Η οικονομική κατάσταση στην Κύπρο θα μπορούσε να επηρεάσει το ύψος των εσόδων και τις προβλέψεις του Διευθυντή του ΔΣΜΚ για τις αναμενόμενες ταμειακές ροές αναφορικά με την αξιολόγηση απομείωσης για χρηματοοικονομικά και μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Ο λειτουργικός κίνδυνος σχετίζεται κυρίως με την ικανότητα του ΔΣΜΚ να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική οντότητα. Ο Διευθυντής του ΔΣΜΚ δεν είναι σε θέση να προβλέψει όλες τις εξελίξεις που θα μπορούσαν να έχουν αντίκτυπο στην οικονομία της Κύπρου και κατά συνέπεια, ποια επίδραση, αν υπάρχει, θα μπορούσαν να έχουν στη μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση, τις ταμειακές ροές και τη χρηματοοικονομική θέση του ΔΣΜΚ. Με βάση την αξιολόγηση που έγινε, ο Διευθυντής του ΔΣΜΚ έχει συμπεράνει ότι δεν χρειάζονται επιπλέον προβλέψεις ή χρεώσεις απομείωσης.

Ο Διευθυντής του ΔΣΜΚ εκτιμά ότι λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση της βιωσιμότητας του ΔΣΜΚ και τη συνέχιση των εργασιών του στο σημερινό επιχειρηματικό και οικονομικό περιβάλλον.

Επιπρόσθετα, με το άρθρο 65 των Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 μέχρι 2017 που αναφέρει ότι ο Ιδιοκτήτης Συστήματος Μεταφοράς θέτει στη διάθεση του ΔΣΜΚ τους αναγκαίους πόρους για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, η ΑΗΚ ως Ιδιοκτήτης του Συστήματος Μεταφοράς, καλύπτει τυχόν έλλειμμα στις λειτουργικές του δαπάνες.

Εκτίμηση εύλογων αξιών

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που εμπορεύονται σε ενεργείς αγορές (όπως οι τίτλοι προς εμπορία και οι διαθέσιμοι προς πώληση) βασίζεται στις χρηματιστηριακές τιμές την ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης. Η χρηματιστηριακή τιμή που χρησιμοποιείται για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που κατέχει ο ΔΣΜΚ είναι η τρέχουσα τιμή προσφοράς

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία δεν είναι υπό εμπορία σε ενεργείς αγορές καθορίζεται χρησιμοποιώντας διάφορες μεθόδους αποτίμησης αξιών. Ο ΔΣΜΚ χρησιμοποιεί διάφορες μεθόδους και κάνει υποθέσεις με βάση τις συνθήκες της αγοράς κατά την ημερομηνία της κατάστασης οικονομικής θέσης.

Η λογιστική αξία μείον πρόβλεψη για εμπορικά εισπρακτέα και πληρωτέα θεωρείται ότι προσεγγίζει τις δίκαιες αξίες τους. Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων για σκοπούς γνωστοποίησης υπολογίζεται με την προεξόφληση των μελλοντικών συμβατικών ταμειακών ροών χρησιμοποιώντας το τρέχον επιτόκιο της αγοράς που είναι διαθέσιμο στον ΔΣΜΚ για παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα.

Μετρήσεις εύλογης αξίας που αναγνωρίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης

Ο πίνακας που ακολουθεί αναλύει τα χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία, με τη μέθοδο αποτίμησης. Τα διαφορετικά επίπεδα ορίζονται ως εξής:

- Επίπεδο 1 - τιμές χρηματιστηρίου (χωρίς διόρθωση) σε ενεργές αγορές για όμοια στοιχεία ενεργητικού ή υποχρεώσεις
- Επίπεδο 2 - πληροφορίες πέραν των τιμών χρηματιστηρίου που περιλαμβάνονται στο επίπεδο 1 και που αφορούν τα στοιχεία ενεργητικού ή υποχρεώσεις, είτε άμεσα (δηλαδή τιμές) είτε έμμεσα (δηλαδή που πηγάζουν από τις τιμές)
- Επίπεδο 3 - πληροφορίες για το στοιχείο ενεργητικού ή υποχρέωση που δεν βασίζονται σε δημοσιευμένα δεδομένα της αγοράς.

31 Δεκεμβρίου 2017	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€	€	€	€
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού				
Αξίες εισηγμένες στο ΧΑΚ	1.916	-	-	1.916
Σύνολο	1.916	-	-	1.916

31 Δεκεμβρίου 2016	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€	€	€	€
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού				
Αξίες εισηγμένες στο ΧΑΚ	2.287	-	-	2.287
Σύνολο	2.287	-	-	2.287

4. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις, κρίσεις και παραδοχές

Η ετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων του ΔΣΜΚ προϋποθέτει τη χρήση εκτιμήσεων, κρίσεων και παραδοχών από τον ΔΣΜΚ, οι οποίες επηρεάζουν τα έσοδα, έξοδα, στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεις και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις κατά την ημερομηνία αναφοράς. Η αβεβαιότητα για αυτές τις εκτιμήσεις και τις παραδοχές θα μπορούσε να προκαλέσει σημαντικές αναπροσαρμογές στις λογιστικές αξίες των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων στο μέλλον.

Κρίσεις

Κατά την εφαρμογή των λογιστικών πολιτικών του ΔΣΜΚ, ο ΔΣΜΚ έχει προβεί στις ακόλουθες κρίσεις, εκτός από εκείνες που απαιτούν παραδοχές, που είχαν τις πιο σημαντικές επιπτώσεις στα ποσά που αναγνωρίστηκαν στις οικονομικές καταστάσεις:

- **Φορολογία**

Για τον προσδιορισμό της πρόβλεψης για εταιρικό φόρο απαιτούνται σημαντικές εκτιμήσεις. Για συγκεκριμένες συναλλαγές και υπολογισμούς, ο προσδιορισμός της τελικής φορολογίας είναι αβέβαιος κατά τη συνήθη πορεία της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ο ΔΣΜΚ αναγνωρίζει υποχρεώσεις για προβλεπόμενα φορολογικά ζητήματα με βάση υπολογισμούς για το κατά πόσο θα προκύψει επιπρόσθετη φορολογία. Όπου το τελικό φορολογικό αποτέλεσμα αυτών των ζητημάτων διαφέρει από το ποσό που έχει αρχικά αναγνωριστεί, οι διαφορές επηρεάζουν την πρόβλεψη για εταιρικό φόρο και αναβαλλόμενη φορολογία στην περίοδο που έγινε ο προσδιορισμός της τελικής φορολογίας.

- **Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων**

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας μεθόδους αποτίμησης. Ο ΔΣΜΚ ασκεί κρίση για την επιλογή διαφόρων μεθόδων αποτίμησης και κάνει υποθέσεις οι οποίες βασίζονται κυρίως στην κατάσταση της αγοράς σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού διαθέσιμων προς πώληση έχει υπολογιστεί με βάση την εύλογη αξία των συγκεκριμένων στοιχείων ενεργητικού που κατέχονται.

- **Απομείωση αξίας των επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση**

Ο ΔΣΜΚ ακολουθεί τις οδηγίες του ΔΛΠ 39 για να αποφασίσει πότε μια επένδυση έχει υποστεί απομείωση στην αξία. Αυτή η απόφαση απαιτεί άσκηση σημαντικής κρίσης. Στην άσκηση της κρίσης αυτής, ο ΔΣΜΚ εκτιμά, μαζί με άλλους παράγοντες, τη διάρκεια και την έκταση που η εύλογη αξία μιας επένδυσης είναι χαμηλότερη του κόστους, και την χρηματοοικονομική βιωσιμότητα και βραχυπρόθεσμο επιχειρηματικό μέλλον της επένδυσης συμπεριλαμβανομένων παραγόντων όπως η επίδοση της βιομηχανίας και του επιχειρηματικού κλάδου, οι μεταβολές στην τεχνολογία και στις λειτουργικές και χρηματοδοτικές ταμειακές ροές.

- **Λειτουργία ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα**

Ο Διευθυντής έχει εξετάσει την οικονομική θέση του ΔΣΜΚ κατά την 31η Δεκεμβρίου του 2017 και θεωρεί ότι ο ΔΣΜΚ είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις μελλοντικές του υποχρεώσεις, όπως αυτές καθίστανται ληξιπρόθεσμες. Με βάση τα παραπάνω ο ΔΣΜΚ θεωρείται δρώσα οικονομική μονάδα.

5. Έσοδα

	2017	2016
	€	€
Τέλος ΔΣΜΚ (1)	4.127.205	3.929.693
Ανάκτηση διοικητικών εξόδων από συνδέσεις δικτύου	631	101.681
Έσοδα από έκδοση πιστοποιητικών εγγύησης προέλευσης	10.990	10.167
	4.138.826	4.041.541

1. Το τέλος ΔΣΜΚ περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- a. Το έσοδο από Διατίμηση Δ ΔΣΜ €σεντ 0,09/kWh (2016: €σεντ 0,09/kWh) επί της τιμολογούμενης ενέργειας για ολόκληρο το έτος που καθορίστηκε με βάση την Απόφαση της ΡΑΕΚ, Αρ. 30/2017 ημερομηνίας 10/02/2017. Η τιμολογούμενη ενέργεια για το 2017 ήταν 4.526.720.869kWh (2016: 4.318.999.028kWh) και το έσοδο ανήλθε στα €4.077.356 (2016: 3.887.099).
- β. Έσοδο €45.315 (2016: €39.010) σε σχέση με την επιβολή της χρέωσης €1,48 ανά εγκατεστημένο kWp του οικιακού φωτοβολταϊκού συστήματος του κάθε παραγωγού/καταναλωτή (συμψηφισμός μετρήσεων) ανά έτος. Η χρέωση προκύπτει από την Απόφαση 909/2013 της ΡΑΕΚ για «Χρεώσεις επικουρικών υπηρεσιών, χρήσης δικτύου και άλλων υπηρεσιών που θα επιβάλλονται για τη διευρυμένη εφαρμογή του συστήματος συμψηφισμού μετρήσεων της εισαγομένης από το δίκτυο με την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από φωτοβολταϊκά συστήματα (net metering) εγκατεστημένα σε οικίες».
- γ. Έσοδο €4.534 (2016: €3.584) σε σχέση με την επιβολή της χρέωσης €σεντ 0,09 ανά παραγόμενη ενεργειακή μονάδα (kWh) του φωτοβολταϊκού συστήματος του κάθε αυτοπαραγωγού. Η χρέωση προκύπτει από την Απόφαση 919/2013 της ΡΑΕΚ για «Χρεώσεις επικουρικών υπηρεσιών, χρήσης δικτύου και άλλων υπηρεσιών που θα επιβάλλονται για τη διευρυμένη εφαρμογή του συστήματος αυτοπαραγωγής με χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε βιομηχανικές και εμπορικές εγκαταστάσεις».

6. Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης

	2017	2016
	€	€
Έσοδα από χορηγίες για συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα ΕΕ (1)	-	8.645
Έσοδα από χορηγίες για εκπαίδευση προσωπικού	1.271	372
Άλλα έσοδα	92	-
	<u>1.363</u>	<u>9.017</u>

1. Ο ΔΣΜΚ από το 2013 συμμετέχει σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ, το «Concerted Action, supporting the transposition and implementation of Directive 2009/28EC on the promotion of the use of energy from renewable energy sources (RES Directive)». Τα έσοδα του ΔΣΜΚ, κατά το έτος 2016, ύψους €7.476 (2017: €μηδέν) από το ερευνητικό πρόγραμμα προκύπτουν από τους όρους του προγράμματος, όπως αυτοί καθορίζονται στο πρόγραμμα-πλαίσιο του προγράμματος και έχουν ενσωματωθεί σε σύμβαση μεταξύ ΔΣΜΚ και Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

Το 2016, ο ΔΣΜΚ έχει αναγνωρίσει έσοδα ύψους €1.169 (2017: €μηδέν) από τη συμμετοχή σε προγράμματα του Συνδέσμου Διαχειριστών Μεταφοράς Μεσογειακών Χωρών (MED TSO).

7. Έξοδα διοίκησης

	2017 €	2016 €
Παροχές προσωπικού	92.353	86.788
Μισθοί και έξοδα υπαλλήλων τοποθετημένων στο ΔΣΜΚ	2.817.360	2.517.835
Ενοίκια	110.880	109.120
Κοινόχρηστα	5.130	5.338
Ενοίκιο χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	121.626	123.434
Φωτισμός και θέρμανση	44.164	43.609
Ασφάλιστρα	4.495	4.174
Προμήθειες και συντήρηση εξοπλισμού μεταφοράς και διανομής	111.112	92.918
Διάφορα έξοδα	20.605	15.161
Τηλεφωνικά και ταχυδρομικά	14.027	15.706
Γραφική ύλη και εκτυπωτικά	3.081	3.486
Συνδρομές	210.919	191.870
Χορηγία σε ακαδημαϊκά ιδρύματα της Κυπριακής Δημοκρατίας.	5.000	-
Εκπαίδευση προσωπικού	26.613	6.436
Άμεσα έξοδα για συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα ΕΕ	-	2.276
Αμοιβή ελεγκτών - τρέχοντος έτους	6.275	6.440
Αμοιβή ελεγκτών - προηγούμενων ετών	-	1.440
Λογιστικά δικαιώματα	14.160	19.715
Δικηγορικά και άλλα επαγγελματικά δικαιώματα	13.660	7.041
Πρόστιμα	-	93
Έξοδα ταξιδιών	29.308	25.744
Οδοιπορικά	-	137
Έξοδα παραστάσεων	9.524	12.092
Έξοδα οχημάτων	793	1.442
Δημοσιεύσεις και διαφημίσεις	333	1.524
Συντήρηση κτηριακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού	31.314	26.604
Αμοιβές τρίτων	189.081	196.772
Έξοδα ευημερίας υπαλλήλων αποσπασμένων στο ΔΣΜΚ	1.744	-
Τέλη άδειας προς ΡΑΕΚ	8.543	8.543
Διοικητικά έξοδα ΙΣΜ	80.992	72.499
	3.973.092	3.598.237

8. Παροχές προσωπικού

	2017	2016
	€	€
Μισθοί	69.585	82.391
Τιμαριθμικό επίδομα	17.600	-
Κοινωνικές ασφαλίσσεις και άλλα ταμεία	5.168	4.397
	<u>92.353</u>	<u>86.788</u>

Ο μέσος αριθμός των υπαλλήλων που εργοδοτήθηκαν από τον ΔΣΜΚ στις 31 Δεκεμβρίου 2017 ήταν 1 (2016: 1).

Το μόνο άτομο που εργοδοτείται από τον ΔΣΜΚ είναι ο Διευθυντής. Η στελέχωση του ΔΣΜΚ αποτελείται από 36 άτομα (2016: 36) τα οποία προέρχονται από το υφιστάμενο προσωπικό του ΙΣΜ.

9. Έσοδα/έξοδα χρηματοδότησης

	2017	2016
	€	€
Πιστωτικοί τόκοι	565	978
Έσοδα χρηματοδότησης	<u>565</u>	<u>978</u>
Έξοδα τραπεζών	(6.151)	(333)
Διάφορα έξοδα χρηματοδότησης	(729)	(1.037)
Έξοδα χρηματοδότησης	<u>(6.880)</u>	<u>(1.370)</u>
Καθαρά έξοδα χρηματοδότησης	<u>(6.315)</u>	<u>(392)</u>

10. Φορολογία

	2017	2016
	€	€
Εταιρικός φόρος - τρέχοντος έτους	14.083	56.646
Εταιρικός φόρος - προηγούμενων ετών	1.759	-
Αμυντική εισφορά - τρέχοντος έτους	169	293
Χρέωση έτους	<u>16.011</u>	<u>56.939</u>

Ο φόρος επί των κερδών του ΔΣΜΚ πριν τη φορολογία διαφέρει από το θεωρητικό ποσό που θα προέκυπτε χρησιμοποιώντας τα εφαρμοσίμα ποσοστά φορολογίας ως εξής:

	2017	2016
	€	€
Κέρδος πριν τη φορολογία	<u>160.782</u>	451.929
Φόρος υπολογιζόμενος με τα εφαρμοσίμα ποσοστά φορολογίας	20.098	56.491
Επίδραση διαφορετικών φορολογικών συντελεστών για κέρδη εξωτερικού	-	277
Φορολογική επίδραση εκπτώσεων και εσόδων που δεν υπόκεινται σε φορολογία	(6.015)	(122)
Αμυντική εισφορά - τρέχοντος έτους	169	293
Φόροι προηγούμενων ετών	<u>1.759</u>	-
Χρέωση φορολογίας	<u><u>16.011</u></u>	<u><u>56.939</u></u>

Ο συντελεστής εταιρικού φόρου είναι 12,5% (2016: 12,5%).

Κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις τόκοι εισπρακτέοι μπορεί να υπόκεινται σε αμυντική εισφορά με ποσοστό 30%. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι τόκοι αυτοί εξαιρούνται από εταιρικό φόρο.

11. Ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός

	Βελτιώσεις κτηρίων €	Αναβαθμίσεις συστημάτων €	Έπιπλα και εξοπλισμός €	Σύνολο €
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2016	-	-	-	-
Προσθήκες	-	3.117	1.905	5.022
Πωλήσεις προς ΙΣΜ (1)	-	(3.117)	(1.905)	(5.022)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016/ 1 Ιανουαρίου 2017	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Προσθήκες	3.464	35.814	11.388	50.666
Πωλήσεις προς ΙΣΜ (1)	(3.464)	(35.814)	(11.388)	(50.666)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Καθαρή λογιστική αξία				
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2016	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

1. Στους Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 μέχρι 2017, αναφέρεται ότι «ο Ιδιοκτήτης Συστήματος Μεταφοράς (ΙΣΜ), θέτει στη διάθεση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου τους αναγκαίους πόρους για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης, του προσωπικού και των υποστατικών του».

Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες πραγματοποιούνται από τον ΔΣΜΚ και μεταφέρονται στα στοιχεία πάγιου ενεργητικού της ΑΗΚ που είναι ο Ιδιοκτήτης του Συστήματος Μεταφοράς, κατόπιν έκδοσης σχετικού τιμολογίου από τον ΔΣΜΚ.

12. Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση

	2017	2016
	€	€
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου	2.287	2.334
Χρέωση για απομείωση στην αξία	(371)	(47)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου	1.916	2.287

Οι επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση, που αποτελούνται κυρίως από εμπορεύσιμες μετοχές, επανεκτιμώνται κάθε χρόνο σε εύλογες αξίες στις τιμές κλεισίματος στις 31 Δεκεμβρίου. Για επενδύσεις που εμπορεύονται σε αγορές με έντονη κίνηση, η εύλογη αξία καθορίζεται σύμφωνα με τις επίσημες τιμές πλειοδοτήσης του Χρηματιστηρίου. Για άλλες επενδύσεις, η εύλογη αξία υπολογίζεται σύμφωνα με τις τρέχουσες τιμές αγοράς παρόμοιων τίτλων ή σύμφωνα με την προεξόφληση των ταμειακών ροών των πραγματικών στοιχείων ενεργητικού. Για μετοχές όπου η εύλογη αξία δεν μπορεί να υπολογιστεί με αξιοπιστία, αναγνωρίζονται σε κόστος μείον οποιαδήποτε απομείωση στην αξία.

Οι επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση ταξινομούνται ως μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού, εκτός αν αναμένεται να ρευστοποιηθούν εντός δώδεκα μηνών από την ημερομηνία αναφοράς ή εκτός εάν θα χρειαστεί να πωληθούν για άντληση λειτουργικού κεφαλαίου.

Η εύλογη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2017 καθορίστηκε με βάση τρέχουσες τιμές αγοράς στο ΧΑΚ. Ως αποτέλεσμα, έλλειμμα ύψους €371 (2016: €47) μεταφέρθηκε στο αποθεματικό επανεκτίμησης επενδύσεων στην κατάσταση συνολικών εσόδων.

13. Εμπορικά και άλλα εισπρακτέα

	2017	2016
	€	€
Εμπορικά εισπρακτέα και άλλα	9.398	2.498.207
Προκαταβολές και προπληρωμές	46.694	63.104
Χρεωστικό υπόλοιπο από συγγενικό οργανισμό (Σημείωση 18.2)	750.428	1.986.888
Επιστρεπτέος Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	792.428	46.965
	1.598.948	4.595.164

Η εύλογη αξία των εμπορικών και άλλων εισπρακτέων που έχουν λήξη εντός ενός έτους είναι περίπου η ίδια με τα ποσά που παρουσιάζονται πιο πάνω.

Η έκθεση του ΔΣΜΚ σε πιστωτικό κίνδυνο και ζημιές απομείωσης αναφορικά με εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις γνωστοποιείται στη σημείωση 3 των οικονομικών καταστάσεων.

14. Μετρητά στην τράπεζα και στο ταμείο

	2017	2016
	€	€
Μετρητά στο ταμείο	500	500
Μετρητά στην τράπεζα	3.075.772	1.088.254
Λογαριασμοί προειδοποίησης	17	17
	<u>3.076.289</u>	<u>1.088.771</u>

Για σκοπούς της κατάστασης ταμειακών ροών, τα μετρητά και αντίστοιχα μετρητών περιλαμβάνουν:

	2017	2016
	€	€
Μετρητά στην τράπεζα και στο ταμείο	<u>3.076.289</u>	<u>1.088.771</u>
	<u>3.076.289</u>	<u>1.088.771</u>

Ποσό ύψους €2.401.674 που συμπεριλαμβάνεται στα μετρητά στην τράπεζα αφορά εισπράξεις από συνδέσεις αιτητών στο σύστημα μεταφοράς και είτε θα καταβληθεί στον ΙΣΜ εάν τα έργα προχωρήσουν στο στάδιο υλοποίησης ή θα επιστραφούν στον αιτητή εάν τα έργα ακυρωθούν.

Η έκθεση του ΔΣΜΚ σε πιστωτικό κίνδυνο και ζημιές απομείωσης αναφορικά με μετρητά και αντίστοιχα μετρητών γνωστοποιείται στη σημείωση 3 των οικονομικών καταστάσεων.

15. Εμπορικοί και άλλοι πιστωτές

	2017	2016
	€	€
Εμπορικοί πιστωτές	3.228	61.818
Προκαταβολές πελατών	-	2.370
Προπληρωμή συμβάσεων σύνδεσης (2)	1.511.018	-
Οφειλόμενα έξοδα (3)	40.540	2.438.062
Άλλοι πιστωτές (1)	890.656	890.656
Αμυντική εισφορά πάνω σε λογιζόμενη διανομή πληρωτέα	-	112.151
	<u>2.445.442</u>	<u>3.505.057</u>

1. Σύμφωνα με τους Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003 μέχρι 2017, ο ΔΣΜΚ δέχεται αιτήσεις για σύνδεση και χρήση του συστήματος μεταφοράς με αιτούμενη ισχύ σύνδεσης μεγαλύτερη των 8MW για παραγωγούς και μεγαλύτερη των 12 MVA για πελάτες (καταναλωτές). Ο ΔΣΜΚ ενεργεί ως ενδιάμεσος φορέας και αφού ετοιμάσει σχετική τεchnοοικονομική μελέτη και συνάψει σύμβαση σύνδεσης με τον αιτητή, τιμολογεί τον αιτητή για την κεφαλαιουχική δαπάνη σύνδεσης σύμφωνα με την εγκριμένη πολιτική χρέωσης του ΔΣΜΚ. Η κεφαλαιουχική δαπάνη σύνδεσης αποτελείται από την κεφαλαιουχική συνεισφορά προς την ΑΗΚ (ΙΣΜ/ΔΣΔ) για το κεφαλαιουχικό κόστος του δικτύου σύνδεσης και από τα διοικητικά έξοδα του ΔΣΜΚ (2% επί του κεφαλαιουχικού κόστους). Παράλληλα η ΑΗΚ χρεώνει τον ΔΣΜΚ με το αντίστοιχο ποσό της κεφαλαιουχικής συνεισφοράς ώστε να προχωρήσει στην υλοποίηση του έργου. Το ποσό αυτό δεν παρουσιάζεται ως έσοδο στις Οικονομικές Καταστάσεις του ΔΣΜΚ.

Το ποσό που ο ΔΣΜΚ τιμολογεί τον αιτητή για τα διοικητικά του έξοδα αντιπροσωπεύει ανάκτηση των διοικητικών εξόδων του ΔΣΜΚ για τη σύναψη της σύμβασης σύνδεσης στο σύστημα μεταφοράς. Το ποσό αυτό συμπεριλαμβάνεται στα εισοδήματα του ΔΣΜΚ.

Ποσό ύψους €890.656 (2016: €890.656) αφορά προκαταβολή κεφαλαιουχικής συνεισφοράς για έργα σύνδεσης στο δίκτυο μεταφοράς τα οποία δεν έχουν προχωρήσει σε υλοποίηση. Τα σχετιζόμενα διοικητικά έξοδα των προκαταβολών έχουν αναγνωριστεί στο έτος καταβολής της προκαταβολής.

Από το πιο πάνω ποσό, οι €202.747 αφορούν σύμβαση η οποία ακυρώθηκε στο έτος 2015 και το συνολικό ποσό της προκαταβολής αφαιρουμένου μέρους των διοικητικών εξόδων του ΔΣΜΚ και του ΙΣΜ, επιστράφηκε στον παραγωγό το 2018 πριν την ημερομηνία υπογραφής των οικονομικών καταστάσεων.

Για το ποσό των €687.909, επίσης ενδέχεται να προκύψει ακύρωση της σύμβασης σύνδεσης. Ευρύτερη αναφορά γίνεται στη σημείωση 19 των οικονομικών καταστάσεων.

2. Το ποσό των €1.511.018 αφορά προπληρωμή δόσης συμβάσεων σύνδεσης για το οποίο η ΑΗΚ, όπως αναφέρεται και στο σημείο (1) πιο πάνω, θα χρεώσει τον ΔΣΜΚ ως επακόλουθο της εκτέλεσης/υλοποίησης του έργου. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει μέρος της συνολικής κεφαλαιουχικής συνεισφοράς του τρίτου προς την ΑΗΚ και δεν παρουσιάζεται ως έσοδο στις οικονομικές καταστάσεις του ΔΣΜΚ. Η αναλογία των διοικητικών εξόδων στο συνολικό κεφαλαιουχικό κόστος σύνδεσης έχει ήδη αναγνωριστεί στο έτος 2016 και αποτελούσε μέρος της αρχικής προκαταβολής του συμβολαίου σύνδεσης.

3. Σε συνέχεια της σημείωσης (1) πιο πάνω, ποσό ύψους €2.417.629 για το έτος 2016 που συμπεριλαμβάνεται στα οφειλόμενα έξοδα, αφορά έργο για το οποίο έχουν ολοκληρωθεί όλες οι διαδικασίες και έχει προχωρήσει στο τελικό στάδιο υλοποίησης εντός του 2017. Αντίστοιχο ποσό συμπεριλαμβάνεται στους χρεώστες εμπορίου. Το ποσό αυτό έχει καταβληθεί στην ΑΗΚ.

Η εύλογη αξία των εμπορικών και άλλων πιστωτών που έχουν λήξη εντός ενός έτους είναι περίπου η ίδια με τα ποσά που παρουσιάζονται πιο πάνω.

16. Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις

	2017	2016
	€	€
Εταιρικός φόρος	<u>6.646</u>	6.646
	<u>6.646</u>	<u>6.646</u>

17. Λειτουργικό περιβάλλον του ΔΣΜΚ

Το γενικότερο οικονομικό περιβάλλον που επικρατεί στην Κύπρο και διεθνώς ενδέχεται να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τις δραστηριότητες του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου. Έννοιες όπως ο πληθωρισμός, η ανεργία και εξέλιξη του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) είναι άμεσα συνυφασμένες με την οικονομική πορεία της κάθε χώρας και οποιαδήποτε μεταβολή αυτών καθώς και του εν γένει οικονομικού περιβάλλοντος δύναται να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις σε όλους τους τομείς επηρεάζοντας ανάλογα τον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου.

18. Συναλλαγές και υπόλοιπα με συνδεδεμένα μέρη

Συγγενικά μέρη υπάρχουν όταν το ένα μέρος έχει την ικανότητα να ελέγχει το άλλο ή να ασκεί σημαντική επιρροή πάνω στο άλλο μέρος σε χρηματοδοτικές και εμπορικές αποφάσεις.

Οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με συνδεδεμένα μέρη είναι ως ακολούθως:

18.1 Αμοιβή και επιδόματα Διευθυντή

Η αμοιβή του Διευθυντή ήταν ως εξής:

	2017	2016
	€	€
Αμοιβή Συμβούλου υπό εκτελεστική ιδιότητα	87.185	82.391
Άλλες εισφορές	5.168	4.397
Επίδομα ταξιδιών και παραστάσεων	6.970	6.590
Επίδομα Προέδρου επιτροπών κανόνων	1.089	1.030
	<u>100.412</u>	<u>94.408</u>

18.2 Χρεωστικό υπόλοιπο από συγγενικό οργανισμό

	2017	2016
	€	€
Προμηθευτής Ηλεκτρισμού (ΑΗΚ)		
Φύση συναλλαγών Εμπορικές (Σημείωση 18.3 και 18.4)	750.428	1.986.888

18.3 Συναλλαγές εσόδων προμηθευτή ηλεκτρισμού (ΑΗΚ)

	2017	2016
	€	€
Έσοδα ΔΣΜΚ	4.127.205	3.929.693
Κατανάλωση ηλεκτρισμού	(44.164)	(43.609)
	<u>4.083.041</u>	<u>3.886.084</u>

18.4 Συναλλαγές εξόδων συστήματος μεταφοράς (ΑΗΚ)

	2017	2016
	€	€
Χρέωση για δαπάνες προσωπικού και Εθνικού Κέντρου Ελέγχου Ενέργειας (ΕΚΕΕ)	(3.019.977)	(2.713.768)
Πάγια χρέωση για παροχή τηλεπικοινωνιακής εγκατάστασης	(3.000)	(3.000)
Πώληση άλλων στοιχείων ενεργητικού (Σημείωση 11)	50.666	5.022
	<u>(2.972.311)</u>	<u>(2.711.746)</u>

18.5 Συναλλαγές με ΡΑΕΚ

	2017	2016
	€	€
Τέλη άδειας προς ΡΑΕΚ	8.543	8.543
	<u>8.543</u>	<u>8.543</u>

19. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Ακύρωση συμβολαίων σύμβασης: Ποσό ύψους €687.909 που περιλαμβάνεται στους άλλους πιστωτές και αφορά συμβόλαιο σύνδεσης στο Σύστημα Μεταφοράς, ενδέχεται να ακυρωθεί σε περίπτωση που ο παραγωγός δεν συμμορφωθεί με τους όρους του συμβολαίου. Στις οικονομικές καταστάσεις υπάρχει πρόβλεψη του ποσού (Σημείωση 15 (1)). Ο ΔΣΜΚ βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με τον παραγωγό με σκοπό την επίλυση των προβλημάτων που εμποδίζουν την υλοποίηση του έργου. Γίνεται αναφορά στις ενδεχόμενες υποχρεώσεις επειδή ο ΔΣΜΚ δεν είναι σε θέση στο στάδιο αυτό να γνωρίζει την έκβαση της υπόθεσης σε περίπτωση ακύρωσης και του ακριβές ποσού που θα επιστραφεί στον παραγωγό.

20. Δεσμεύσεις

20.1 Δεσμεύσεις συμβολαίων σύνδεσης

	2017	2016
	€	€
Εντός ενός έτους	-	-
Απαιτήσεις απο συμβάσεις σύνδεσης	302.204	-

	2017	2016
	€	€
Εντός ενός έτους	-	-
Υποχρεώσεις απο συμβάσεις σύνδεσης	302.204	-

Όπως αναφέραμε και πιο πάνω στις παραγράφους της σημείωσης 15, σύμφωνα με τους Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους του 2003 μέχρι το 2017, ο ΔΣΜΚ δέχεται αιτήσεις για σύνδεση και χρήση του συστήματος μεταφοράς με αιτούμενη ισχύ σύνδεσης μεγαλύτερη των 8MW για παραγωγούς και μεγαλύτερη των 12MVA για πελάτες (καταναλωτές). Ο ΔΣΜΚ ενεργεί ως ενδιαμέσος φορέας και αφού ετοιμάσει σχετική μελέτη τιμολογεί τον αιτητή με ποσό που αντιπροσωπεύει το κόστος της ΑΗΚ για σύνδεση αιτητών (παραγωγών και μεγάλων καταναλωτών) στο δίκτυο μεταφοράς. Η ΑΗΚ ακολούθως χρεώνει τον ΔΣΜΚ το αντίστοιχο ποσό ώστε να προχωρήσει στην υλοποίηση του έργου. Από την τακτική αυτή προκύπτουν απαιτήσεις και υποχρεώσεις από τα συμβόλαια σύμβασης.

Τα πιο πάνω ποσά αφορούν απαιτήσεις από τους παραγωγούς και υποχρεώσεις προς την ΑΗΚ οι οποίες προκύπτουν από τους όρους σύμβασης και με βάση τους οποίους θα διευθετηθούν κατά την ημερομηνία σύνδεσης του δικτύου, η οποία προβλέπεται να είναι στα τέλη Μαΐου 2018. Για τα ποσά αυτά δεν γίνονται προβλέψεις επειδή η υποχρέωση εξόφλησης τους επέρχεται κατά την ημερομηνία σύνδεσης δικτύου, που όπως αναφέραμε αφορά ημερομηνία μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2017.

20.2 Λειτουργικές δεσμεύσεις

Στις 31 Δεκεμβρίου 2017 ο ΔΣΜΚ είχε τις πιο κάτω δεσμεύσεις για λειτουργικές δαπάνες:

	2017	2016
	€	€
Εντός ενός έτους		
Ενοίκια	110.880	36.128
Άλλες λειτουργικές δαπάνες	749.726	350.294
Μεταξύ ενός και πέντε ετών		
Ενοίκια	36.960	-
Άλλες λειτουργικές δαπάνες	834.227	190.728
	1.731.793	577.150

21. Γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς

Δεν υπήρξαν σημαντικά γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς που να έχουν σχέση με την κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων.

Έκθεση Ανεξάρτητου Ελεγκτή στις σελίδες 145 μέχρι 148

